

Projekt

przygotowany przez
Zarząd Powiatu Pabianickiego

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU PABIANICKIEGO**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032 roku**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 13 i art. 12 ust. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 i 1907) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, 303 i 1080), **Rada Powiatu Pabianickiego uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032 roku” w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Pabianickiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami.

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Rady Powiatu Pabianickiego
z dnia2025 r.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

Zamawiający:
Powiat Pabianicki
ul. Piłsudskiego 2
95-200 Pabianice

Wykonawca:
Kamil Nabagło o środowisku
61-558 Poznań
ul. Wierzbęcice 37a/6

 KAMIL NABAGŁO
O ŚRODOWISKU

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

Pabianice, 2025 rok

SPIS TREŚCI

NAJWAŻNIEJSZE SKRÓTY	5
1 WSTĘP	6
1.1 PODSTAWA PRAWNA ORAZ ZAKRES OPRACOWANIA	6
1.2 POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA	7
1.3 OPRACOWANIE TREŚCI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	7
1.4 PODSTAWOWE DANE O POWIECIE PABIANICKIM	9
2 STRESZCZENIE	14
3 OCENA STANU ŚRODOWISKA	16
3.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	16
3.1.1 KLIMAT I MIKROKLIMAT	16
3.1.2 JAKOŚĆ POWIETRZA	18
3.1.3 EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W POWIECIE PABIANICKIM	24
3.1.4 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	29
3.1.5 PROGRAM OCHRONY POWIETRZA I UCHWAŁA ANTYSMOGOWA	31
3.1.6 ANALIZA SWOT	32
3.1.7 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	32
3.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM	34
3.2.1 HAŁAS DROGOWY – DROGI EKSPRESOWE, DROGI KRAJOWE ORAZ WOJEWÓDZKIE	34
3.2.2 HAŁAS DROGOWY – DROGI POWIATOWE	38
3.2.3 HAŁAS DROGOWY – DROGI GMINNE	43
3.2.4 HAŁAS KOLEJOWY	45
3.2.5 HAŁAS LOTNICZY	45
3.2.6 HAŁAS PRZEMYSŁOWY	47
3.2.7 ANALIZA SWOT	47
3.2.8 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	48
3.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	49
3.3.1 INFRASKRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA	49
3.3.2 INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE	49
3.3.3 POZIOM PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	50
3.3.4 ANALIZA SWOT	51
3.3.5 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	52
3.4 GOSPODAROWANIE WODAMI	52
3.4.1 CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	52
3.4.2 JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I ICH JAKOŚĆ	53
3.4.3 JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH I ICH JAKOŚĆ	61
3.4.4 PODSUMOWANIE OCENY JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	62
3.4.5 OCENA RYZYKA POWODZIOWEGO	62
3.4.6 OCENA ZAGROŻENIA SUSZĄ	63
3.4.7 ANALIZA SWOT	67
3.4.8 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	67
3.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	68
3.5.1 INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA	68
3.5.2 INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA	72
3.5.3 ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW	76
3.5.4 ANALIZA SWOT	77

3.5.5	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	78
3.6	ZASOBY GEOLOGICZNE.....	79
3.6.1	RYS GEOLOGII I GEOMORFOLOGII OBSZARU.....	79
3.6.2	ZŁOŻA I WIELKOŚĆ WYDOBYCIA.....	80
3.6.3	REKULTYWACJA OBSZARÓW POEKSPLOATACYJNYCH.....	84
3.6.4	NIELEGALNE WYDOBYCIE KOPALIN.....	85
3.6.5	ANALIZA SWOT.....	86
3.6.6	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	87
3.7	GLEBY.....	88
3.7.1	KLASYFIKACJA GRUNTÓW ROLNYCH I GRUNTÓW ORNYCH.....	88
3.7.2	JAKOŚĆ GLEB NA PODSTAWIE BADAŃ Z LAT 2023-2024.....	90
3.7.3	ZAGROŻENIA I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	92
3.7.4	ANALIZA SWOT.....	94
3.7.5	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	94
3.8	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	95
3.8.1	GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU	95
3.8.2	WERYFIKACJA SYSTEMÓW GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINACH POWIATU PABIANICKIEGO W LATACH 2023-2024	98
3.8.3	ODPADY INNE NIŻ KOMUNALNE	100
3.8.4	WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST	102
3.8.5	SKŁADOWISKA ODPADÓW	103
3.8.6	ANALIZA SWOT.....	103
3.8.7	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	104
3.9	ZASOBY PRZYRODNICZE.....	105
3.9.1	FORMY OCHRONY PRZYRODY	105
3.9.2	KORYTARZE EKOLOGICZNE	111
3.9.3	TERENY ZIELENI I ZADRZEWIENIA.....	112
3.9.4	GRUNTY LEŚNE I GOSPODARKA LEŚNA	113
3.9.5	ANALIZA SWOT.....	116
3.9.6	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	117
3.10	POWAŻNE AWARIE	118
3.10.1	OCENA RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII.....	118
3.10.2	ANALIZA SWOT.....	119
3.10.3	PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	119
4	EDUKACJA EKOLOGICZNA	120
5	PODSUMOWANIE ZREALIZOWANYCH W OSTATNICH LATACH ZADAŃ SŁUŻĄCYCH OCHRONIE ŚRODOWISKA ORAZ IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	123
6	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	127
6.1	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY	149
6.1.1	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ WŁASNYCH.....	149
6.1.2	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ KOORDYNOWANYCH.....	157
7	SYSTEM REALIZACJI POŚ	176
8	OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	178
8.1	DOKUMENTY SZCZEBŁA KRAJOWEGO	178
8.2	DOKUMENTY SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO	182

8.3	DOKUMENTY SZCZEBŁA POWIATOWEGO	183
9	PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	185
10	SPIS TABEL	187
11	SPIS WYKRESÓW	188
12	SPIS RYSUNKÓW	189

NAJWAŻNIEJSZE SKRÓTY

5G – technologia mobilna piątej generacji – standard sieci komórkowej	JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego	PUL – Plan Urządzenia Lasu
AKPOŚK – Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	KPO – Krajowy Plan Odbudowy	PWIS – Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
BDL – Bank Danych Lokalnych	KPOŚK – Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych	RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
BDOT10K – Baza Danych Obiektów Topograficznych	MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	RFRD – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
BTS – ang. base transceiver station – stacje bazowe telefonii komórkowej	NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców (parametr projektowy wykorzystywany w szacowaniu wielkości oczyszczalni ścieków)
CBDG – Centralna Baza Danych Geologicznych	nn – niskie napięcie	RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
CEDIG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	OSChR – Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza	SI2PEM – System Informacyjny o Instalacjach wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne
CRFOP – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody	OŚ – oczyszczalnia ścieków	SN – średnie napięcie
dB – decybel (jednostka miary dźwięku)	OZE – odnawialne źródła energii	SWOT – technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):
DVB-T – ang. Digital Video Broadcasting – Terrestrial – standard telewizji cyfrowej DVB nadawanej naziemnie	PEM – pola elektromagnetyczne	S (Strengths) – mocne strony,
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	PEP2030 – Polityka Ekologiczna Państwa 2030	W (Weaknesses) – słabe strony,
GDOŚ – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	PGW – Państwowe Gospodarstwo Wodne	O (Opportunities) – szanse,
GIOŚ – Główny Inspektor Ochrony Środowiska	PIB – Państwowy Instytut Badawczy	T (Threats) – zagrożenia
GPR – Generalny Pomiar Ruchu	PIG-PIB – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy	t.j. – tekst jednolity
GUS – Główny Urząd Statystyczny	P.K.G.K.Ł. – Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki	UE – Unia Europejska
IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej	PM10 – cząstki pyłu zawieszonego o średnicy do 10 µm	UPUL – Uproszczony Plan Urządzenia Lasu
JCW – jednolita część wód	PM2,5 – cząstki pyłu zawieszonego o średnicy do 2,5 µm	WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
JCWP – jednolita część wód powierzchniowych	POP – Program Ochrony Powietrza	WIOŚ – Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska,
JCWpd – jednolita część wód podziemnych	POŚ – Program Ochrony Środowiska	WN – wysokie napięcie
j.m. – jednostka miary	PRG – Państwowy Rejestr Granic	ZEC – Zakład Energetyki Ciepłej
	PRNG – Państwowy Rejestr Nazw Geograficznych	ZDR – Zakład Dużego Ryzyka
	PSG – Polska Spółka Gazownictwa	ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich
	PSP – Państwowa Straż Pożarna	ZZR – Zakład Zwiększonego Ryzyka
	PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna	

1 WSTĘP

1.1 PODSTAWA PRAWNA ORAZ ZAKRES OPRACOWANIA

Polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Nie ulega bowiem wątpliwości, że standardy ochrony środowiska wyznacza właśnie ta zasada. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami prawa, polityka ochrony środowiska prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów oraz dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Programy ochrony środowiska są bowiem wymagany dokumentem, zgodnie z brzmieniem art. 14. ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tj. *„polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”*.

Obowiązek sporządzenia powiatowego programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym *„organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1”*.

Uchwałą nr XLV/332/22 Rady Powiatu Pabianickiego przyjęto do realizacji **„Program Ochrony Środowiska Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”**. Przedstawione w programie cele i zadania dotyczą okresu 2021 – 2024 oraz perspektywie do 2028 roku. Program określił cele, priorytety oraz harmonogram działań niezbędnych do utrzymania lub poprawy stanu środowiska. Cele i kierunki działań proekologicznych zawarte w opracowaniu zgodnie z założeniami miały służyć rozwiązywaniu konfliktów relacji gospodarka-środowisko oraz ogólnej poprawie stanu środowiska.

Z dotychczas obowiązującego Programu ochrony środowiska, zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska sporządzono dwa raporty. Pierwszy za lata 2021-2022 i drugi za lata 2023-2024. Podsumowując dane zawarte w ostatnio wykonanym **Raporcie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” za lata 2023-2024**, Powiat Pabianicki jak i inne jednostki włączone do harmonogramu POŚ¹ zrealizowały zdecydowaną większość zadań (część z nich została zrealizowana w poprzednich latach obowiązywania Programu, co zostało przedstawione w raporcie za lata 2021-2022). Raport wskazuje, że w okresie sprawozdawczym nie odnotowano istotnego pogorszenia stanu środowiska. Wciąż jednak dużym problemem w skali powiatu jest zła jakość wód powierzchniowych. Z kolei znaczącymi sukcesami odnotowanymi w kilku ostatnich latach jest wyraźna poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie poziomu zwodociągowania i skanalizowania obszaru. Raport wskazał, że przyjęte kierunki były słuszne, ale konieczna jest ich modyfikacja i aktualizacja. Pojawiły się także okoliczności, aby uwzględnić nowe zadania uwzględniające obecne uwarunkowania formalne, prawne i środowiskowe.

Nowy **„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”** został opracowany na podstawie metodyki określonej w publikacji Ministerstwa Środowiska pn. *„Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”*² i zawiera w szczególności:

- a) ocenę stanu środowiska w oparciu o obszary przyszłej interwencji,
- b) cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska przewidziane do realizacji na lata obowiązywania Programu,
- c) harmonogram rzeczowo-finansowy (osobno dla zadań własnych i zadań monitorowanych),

¹ np. gminy powiatu pabianickiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu czy Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi

² <https://bip.mos.gov.pl/pl/strategie-plany-programy/wytyczne-do-programow-ochrony-srodowiska/>

- d) system realizacji POŚ (współpraca z interesariuszami, opracowanie treści programu, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja).

1.2 POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA

Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku w zakresie aktualizacji strategicznych dokumentów powiatowych, co pozwala władzom na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska. Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na obszarze będącym przedmiotem opracowania.

Wynikiem procesu planowania jest program zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości.

1.3 OPRACOWANIE TREŚCI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Program został wykonany przez firmę zewnętrzną, a koordynowaniem prac nad kształtem dokumentu ze strony Powiatu Pabianickiego zajął się Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa funkcjonujący w strukturze Starostwa Powiatowego w Pabianicach. Dokument został przygotowany w oparciu o założenia zawarte m.in. w ustawie Prawo ochrony środowiska, wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska oraz wytyczne zdefiniowane przez zamawiającego, tj. Powiat Pabianicki.

Pierwszym etapem prac nad Programem było zebranie materiałów źródłowych oraz danych dotyczących aktualnego stanu środowiska oraz infrastruktury ochrony środowiska. Ankiety z prośbą o udostępnienie danych zostały wysłane do następujących jednostek:

- Starostwa Powiatowego w Pabianicach (w tym do Wydziału Dróg i Mostów),
- Urzędu Miejskiego w Pabianicach,
- Urzędu Gminy Pabianice,
- Urzędu Gminy Ksawerów,
- Urzędu Miejskiego w Konstantynowie Łódzkim,
- Urzędu Miasta i Gminy Lutomiersk,
- Urzędu Gminy w Dobroniu,
- Urzędu Gminy w Dłutowie,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi,
- Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pabianicach,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (Oddział w Łodzi),
- Zarządu Dróg Wojewódzkich w Łodzi,
- PGE Dystrybucja S.A. (Oddział Łódź),
- Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. (Oddział Zakład Gazowniczy w Łodzi),
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego,
- Okręgowej Stacji Chemiczno – Rolniczej w Łodzi,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi,
- Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach,
- Łódzkiego Oddziału Regionalnego ARiMR,
- Nadleśnictwa Poddębice,
- Nadleśnictwa Grotniki,
- Nadleśnictwa Kolumna,
- Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego,

- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi.

Przy opracowaniu skorzystano również z danych Głównego Urzędu Statystycznego, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB) oraz innych oficjalnych źródeł statystycznych z dziedziny ochrony środowiska.

Kolejny etap prac wiązał się z opracowaniem charakterystyki aktualnego stanu środowiska. Diagnoza stanu środowiska została oparta na danych za lata 2023-2024³ przyjmując, że są to lata bazowe. Poziomem odniesienia były poszczególne gminy powiatu pabianickiego (ich zróżnicowanie) oraz województwo łódzkie (porównanie). Na podstawie oceny i analizy stanu środowiska zdefiniowano najważniejsze zagrożenia i problemy dla poszczególnych obszarów interwencji:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami.

W części diagnostycznej uwzględniono również edukację ekologiczną.

Następnie zaplanowano i określono cele strategiczne, kierunki interwencji i zadania zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu środowiska na obszarze powiatu pabianickiego. Zarówno cele jak i zadania zostały określone tak, aby były komplementarne z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi (ROZDZIAŁ 8 OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI). Poszczególne zadania zostały wpisane do harmonogramu rzeczowo-finansowego z podziałem na zadania własne samorządu powiatowego oraz zadania monitorowane przez samorząd, za których realizację odpowiedzialne są inne instytucje (np. RZGW w Poznaniu, poszczególne gminy powiatu pabianickiego, Inspekcja Ochrony Środowiska). W ramach każdego obszaru uwzględniono zagadnienia horyzontalne: (I) adaptację do zmian klimatu, (II) nadzwyczajne zagrożenia środowiska, (III) działania edukacyjne oraz (IV) monitoring środowiska.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska Program został zaopiniowany przez organ wykonawczy województwa – Zarząd Województwa Łódzkiego. Zarząd Województwa Łódzkiego w piśmie z dnia 17 listopada 2025 roku (znak: KLSII.7013.3.2025.AT) poinformował, że przedstawiony Program jest zgodny z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska i „Programem ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032”.

Wystąpiono również do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi z wnioskami o uzgodnienie zakresu prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Programu, co wymienione jednostki uzgodniły pismami:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi pismem z dnia 13 maja 2025 roku (znak: WOOŚ.411.182.2025.MGw),
- Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 5 maja 2025 roku (znak: OZNS.9022.262.2025.KH).

Dla „**Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032**” została sporządzona prognoza oddziaływania na środowisko. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi w piśmie z dnia 21 października 2025 roku (znak: WOOŚ.410.290.2025.MGw) zaopiniował „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko bez uwag. Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z dnia 24 października 2025 roku (znak:

³ o ile dane były dostępne

OZNS.9022.679.2025.KH) zaopiniował projekt Programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko pozytywnie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

W procesie planowania został zapewniony także udział społeczeństwa polegający na konsultacjach ze społeczeństwem umożliwiającym zgłaszanie wniosków, uwag i opinii na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Uwagi i wnioski do konsultowanego Programu wraz z prognozą oddziaływania środowisko można było składać w terminie 15 października do 4 listopada 2025 r. W wyznaczonym terminie wpłynął jeden formularz uwag do projektu opracowywanej dokumentacji. Uwagi zostały wzięte pod uwagę.

1.4 PODSTAWOWE DANE O POWIECIE PABIANICKIM

Powiat pabianicki leży w centralnej części województwa łódzkiego. Od wschodu sąsiaduje z Łodzią (miastem na prawach powiatu) oraz powiatem łódzkim wschodnim, od północy z powiatami: zgierskim oraz poddębickim, od zachodu z powiatem łaskim, a od południa z powiatami: bełchatowskim oraz piotrkowskim. Jednostka zajmuje powierzchnię 492 km² (co stanowi 2,7% powierzchni województwa łódzkiego). Siedziba władz Powiatu – miasto Pabianice – jest częścią aglomeracji łódzkiej, a cały obszar powiatu częścią Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego – obszaru o największej w regionie łódzkim koncentracji procesów gospodarczych, społecznych i przestrzennych, mających wpływ na rozwój funkcji metropolitalnych Łodzi i jej związki funkcjonalne z pozostałymi miastami⁴.

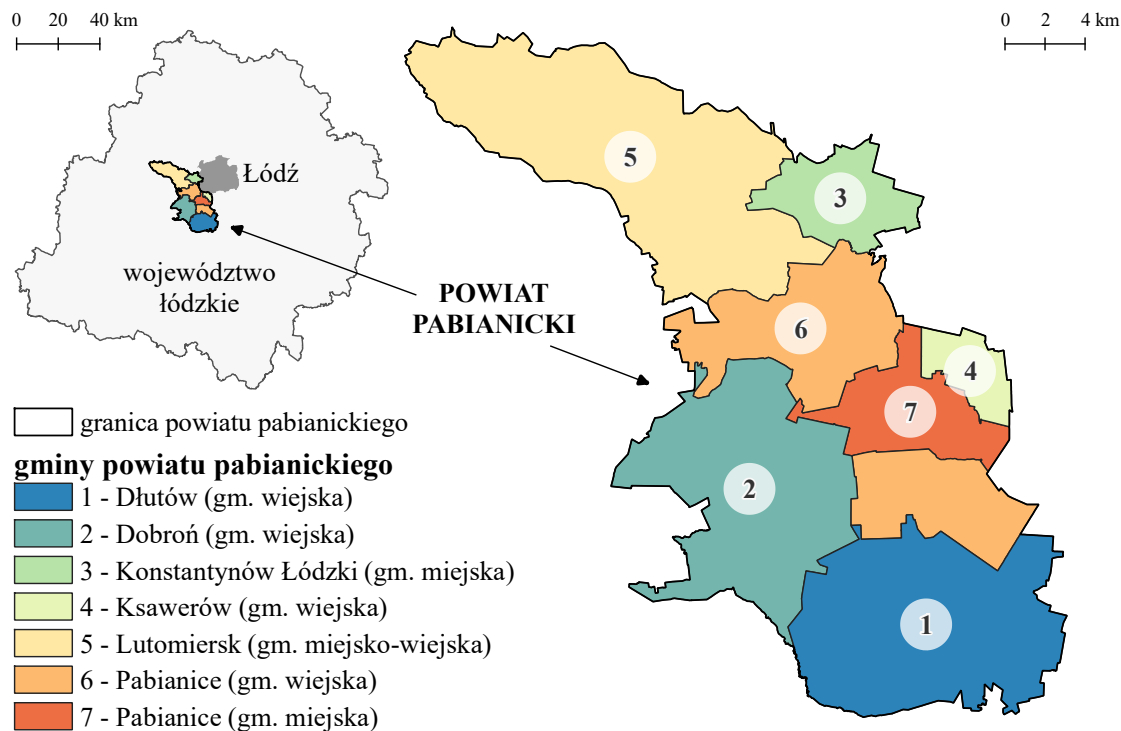
W skład powiatu wchodzi:

- a) gminy miejskie: Pabianice oraz Konstantynów Łódzki,
- b) gminy miejsko-wiejskie: Lutomiersk,
- c) gminy wiejskie: Dłutów, Dobroń, Ksawerów oraz Pabianice.

Przez teren przebiegają ważne szlaki komunikacyjne. Na osi północ-południe, na obszarze gmin Dobroń, Pabianice (gm. wiejska) oraz Konstantynów Łódzki biegnie droga ekspresowa S14, będąca jednocześnie obwodnicą Łodzi i Pabianic, a na osi południowy-zachód – północny-wschód, przez gminę Dobroń, Dłutów, oraz Pabianice (gm. wiejska) przebiega droga ekspresowa S8. Częściowo wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 482 biegnie natomiast linia kolejowa nr 14.

Położenie omawianej jednostki na tle województwa łódzkiego oraz gminy wchodzące w skład powiatu prezentuje rysunek 1.

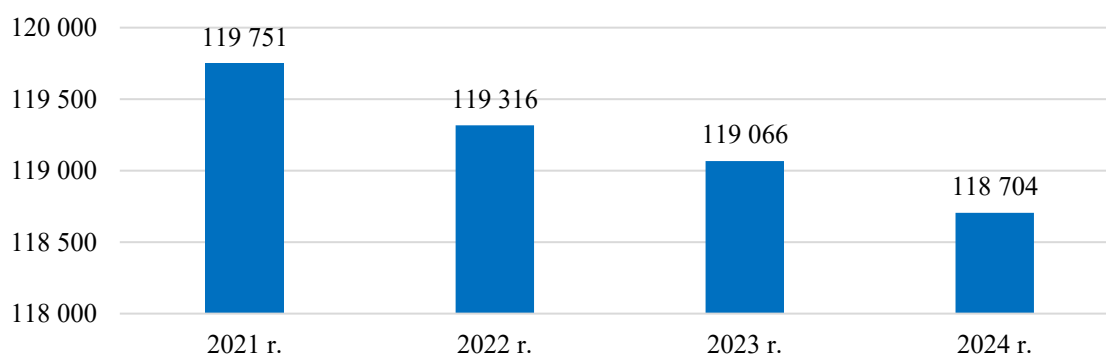
⁴ za: STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2020

Rysunek 1 Gminy powiatu pabianickiego oraz położenie omawianej jednostki na tle województwa łódzkiego

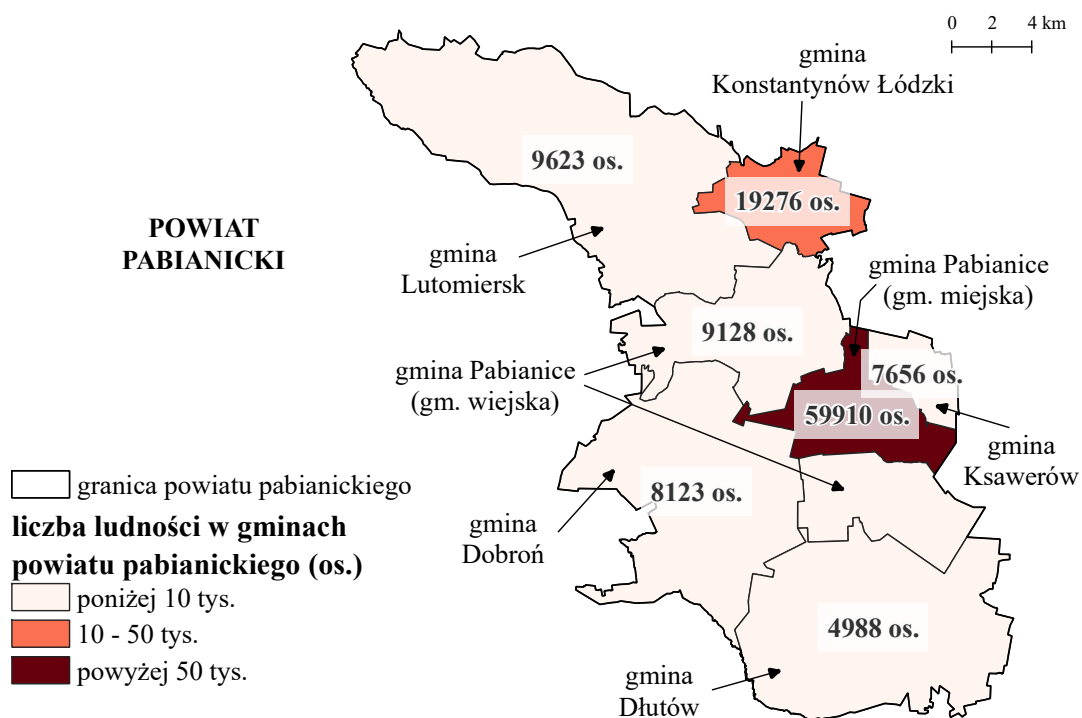
Źródło: PRG, PRNG, opracowanie własne

Zgodnie z danymi GUS liczba ludności powiatu według stanu na koniec 2024 roku wynosiła 118 704 osób. Ludność powiatu stanowi ok. 5,06% ludności województwa łódzkiego. Najliczniej zamieszkała jest gmina miejska Pabianice (ok. 60 tys. mieszkańców; pod względem liczby ludności jest to trzecie – po Łodzi i Piotrkowie Trybunalskim – miasto w województwie łódzkim), a następne w kolejności są: gmina miejska Konstantynów Łódzki (ok. 20 tys. mieszkańców), gmina miejsko-wiejska Lutomiersk (ok. 9,6 tys. mieszkańców), gmina wiejska Pabianice (ok. 9,1 tys. mieszkańców), gmina wiejska Dobroń (ok. 8,1 tys. mieszkańców), gmina wiejska Ksawerów (ok. 7,6 tys. mieszkańców) i gmina wiejska Dłutów (ok. 5 tys. mieszkańców). Dane na koniec 2024 roku zobrazowano na rysunku 2. Porównując zmianę liczby mieszkańców powiatu w latach 2021-2024 zaprezentowaną na wykresie 1, należy zauważyć tendencję zmniejszającej się liczby mieszkańców.

Wykres 1 Ludność powiatu pabianickiego w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

Rysunek 2 Liczba ludności w gminach powiatu pabianickiego wg stanu na koniec 2024 roku

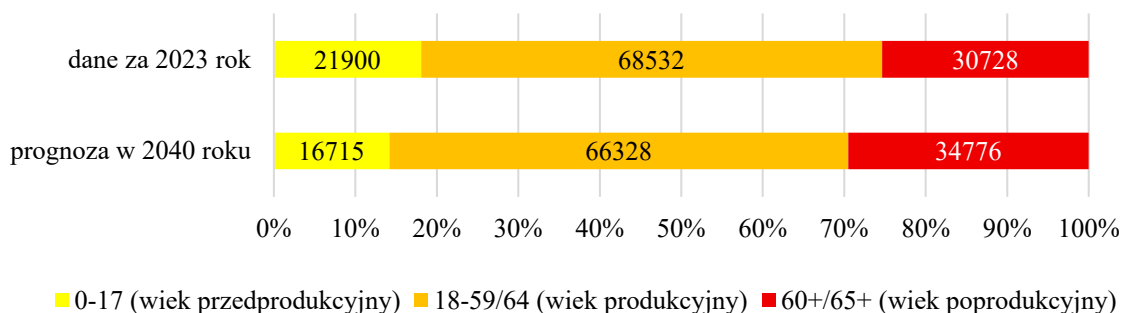
Źródło: PRG, GUS, opracowanie własne

Prognozy demograficzne do roku 2040⁵ zakładają dalszy stopniowy spadek liczby mieszkańców, choć prognoza wydaje się i tak „zbyt optymistyczna”. Dane za lata 2023-2024 wskazują na szybsze tempo spadku liczby mieszkańców niż wynika to z predykcji GUS. Przewidywana liczba mieszkańców na koniec 2040 roku to 117 819 osób, a dane na koniec 2024 roku już wskazują 118 704 osób (wg prognozy liczba mieszkańców powiatu w 2024 roku wynosiłaby ponad 121 tys.).

Zmiany demograficzne w powiecie w najbliższych latach dotyczyć będą nie tylko spadku ogólnej liczby mieszkańców, ale również związane będą z przebudową struktury ekonomicznej. Zgodnie z prognozą według stanu na 2023 rok ludność w wieku poprodukcyjnym (60+/65+ lat) stanowiła około 25% ogólnej liczby mieszkańców powiatu, natomiast w 2040 roku przewiduje się, że osoby takie stanowić będą już 30% mieszkańców. Procentowy udział osób w wieku przedprodukcyjnym do końca przyszłej dekady zmniejszy się do poziomu około 14% (w 2023 roku – 18%)⁶. Dane GUS za 2023 rok oraz prognozę dla 2040 roku zobrazowano na wykresie 2. Społeczność powiatu pabianickiego, podobnie jak całej Polski, będzie się w najbliższych latach gwałtownie starzeć.

⁵ publikacja GUS pn. „Prognoza ludności rezydującej dla Polski na lata 2023-2060 (poziom - powiaty)” dostępna pod adresem internetowym <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-rezydujacej-dla-polski-na-lata-2023-2060-poziom-powiaty,12,1.html>, która przyjmuje jako punkt wyjścia stan ludności rezydującej w dniu 31 grudnia 2022 r.

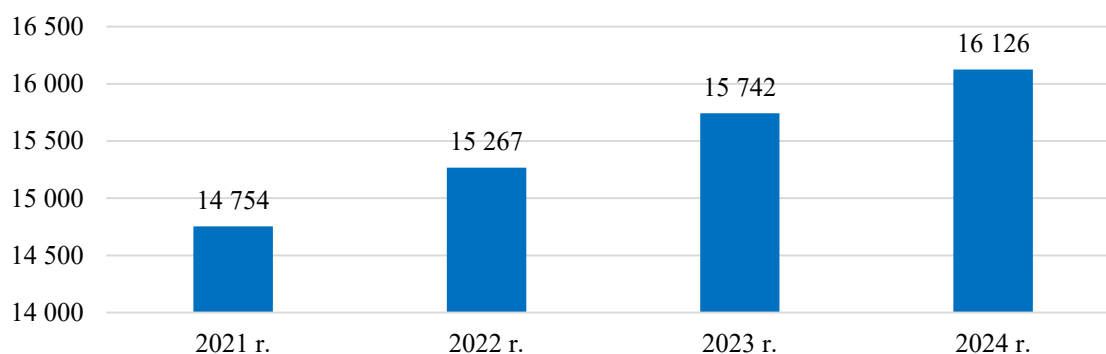
⁶ przykładowo dane GUS za 2024 rok wskazują na zaledwie 35 urodzeń w gminie Dłutów i 31 urodzeń w gminie Dobroń

Wykres 2 Struktura ekonomiczna mieszkańców powiatu pabianickiego na koniec 2023 roku oraz prognoza demograficzna na 2040 rok
Źródło: opracowanie własne, dane GUS

Gospodarka powiatu pabianickiego wykazuje duże zróżnicowanie (przemysł chemiczny, spożywczy, farmaceutyczny, elektroniczny, historycznie włókienniczy, w ostatnich latach także nowe technologie – np. zakłady produkujące pompy ciepła czy sprzęt AGD). Sytuacja gospodarcza omawianej jednostki, podobnie jak wielu innych regionów w Polsce, charakteryzuje się dynamicznymi zmianami, zwłaszcza w kontekście transformacji gospodarczej po 1989 roku. Historycznie region ten był silnie związany z przemysłem włókienniczym, jednak obecnie następuje dywersyfikacja i rozwój innych sektorów. Bliskość Łodzi i centralne położenie w Polsce stwarzają dogodne warunki dla rozwoju branży logistycznej. Obserwuje się również stopniowe zanikanie rolniczego charakteru niektórych terenów w powiecie, co jest wynikiem suburbanizacji⁷ i przekształcania gruntów rolnych pod zabudowę mieszkaniową. Powiat boryka się z problemem ujemnego salda migracji osób w wieku produkcyjnym oraz rosnącym wskaźnikiem obciążenia demograficznego osobami starszymi, co może to stanowić wyzwanie dla lokalnego rynku pracy w dłuższej perspektywie. Kluczowymi ośrodkami gospodarczymi obszaru są miasta: Pabianice i Konstantynów Łódzki.

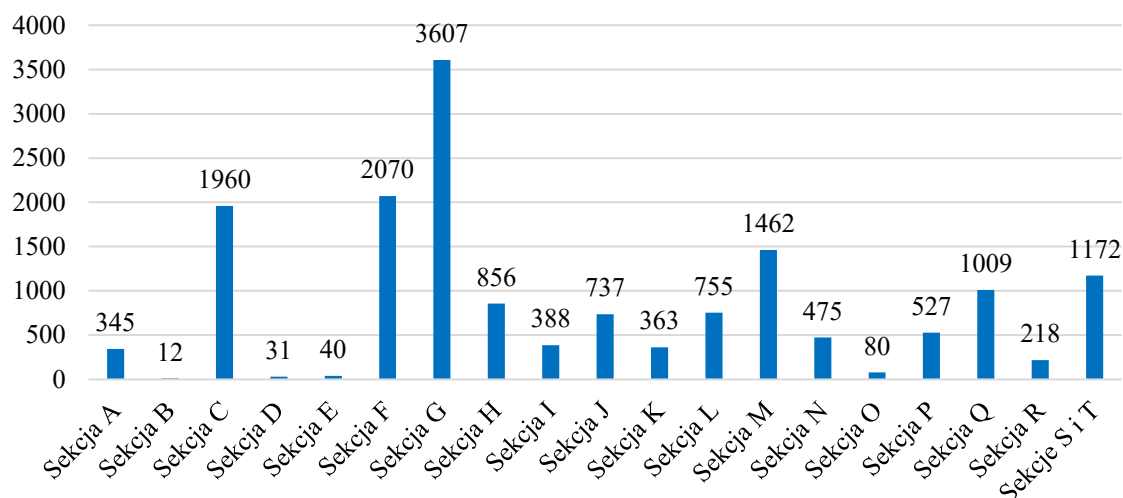
Biorąc pod uwagę dane dotyczące działalności gospodarczej wg stanu na koniec 2024 roku na omawianym terenie zarejestrowanych było ponad 16 tysięcy podmiotów gospodarczych, z czego zdecydowaną większość stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (15 532 podmiotów), a następnie w kolejności były małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników – 491 podmiotów, dalej średnie przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 pracowników – 96 podmiotów, a najmniej liczne są duże przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 250 pracowników – 7 podmiotów (w tym dwa przedsiębiorstwa powyżej 1 tys. pracowników). Zmianę liczby podmiotów gospodarczych w ostatnich latach na omawianym terenie przedstawiono na wykresie 3.

Wykres 3 Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie pabianickim w latach 2021-2024
Źródło: opracowanie własne, dane GUS

⁷ jedna z faz rozwoju miast, polegająca na wyludnianiu się centrum i rozwoju strefy podmiejskiej

W powiecie dominują podmioty związane handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych (włączając motocykle), budownictwem oraz przetwórstwem przemysłowym – wykres 4.

Wykres 4 Podmioty wg sekcji PKD 2007 w powiecie pabianickim w 2024 roku⁸

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

⁸ A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo, B – górnictwo i wydobywanie, C - przetwórstwo przemysłowe, D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F – budownictwo, G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H – transport, gospodarka magazynowa, I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – informacja i komunikacja, K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P – edukacja, Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S – pozostała działalność usługowa, T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

2 STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”. W związku z upływem okresu obowiązywania dotychczas obowiązującego Programu zaszła konieczność opracowania tego strategicznego dokumentu na nową perspektywę czasową. Na podstawie dokonanej diagnozy stanu środowiska omawianego obszaru oraz przeprowadzonej analizy SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji zidentyfikowano następujące najważniejsze problemy środowiskowe na terenie powiatu pabianickiego, które priorytetowo wymagają podjęcia działań naprawczych/zapobiegawczych w ramach realizacji polityki ochrony środowiska do 2032 roku:

- wzrost natężenia zjawisk ekstremalnych (fale ciepła, fale chłodu, opady nawałne, wichury, susze),
- przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie benzo(a)pirenu, ozonu (poziom celu długoterminowego) – ochrona zdrowia – ocena za lata 2023-2024,
- przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie ozonu (poziom celu długoterminowego) – ochrona roślin – ocena za lata 2023-2024,
- wciąż dominujący udział rozproszonych źródeł komunalno-bytowych,
- wzrastająca liczba pojazdów samochodowych i ciągników,
- utrzymująca się na podobnym poziomie emisja zanieczyszczeń gazowych,
- przebieg dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów (powyżej 3 mln/rok), których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach,
- skargi mieszkańców na hałas komunikacyjny,
- przekroczenia standardów akustycznych na niektórych odcinkach dróg przebiegających przez obszar powiatu (np. ul. Jutrzkowicka w Pabianicach, ul. Myśliwska w Pabianicach, ul. Łódzka w Konstantynowie Łódzkim),
- obecność nadajników telefonii komórkowej wytwarzających pole elektromagnetyczne,
- obecność linii najwyższych napięć i wysokiego napięcia,
- dla wszystkich JCWP ryzyko niespełnienia celów środowiskowych Ramowej Dyrektywy Wodnej,
- zły stan ogólny wszystkich JCWP na obszarze powiatu,
- słaby stan ogólny JCWPd nr 83 oraz zagrożenie nieosiągnięcia celu środowiskowego RDW dla tej JCW,
- silne zagrożenie suszą (ocena ogólna) oraz ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą,
- zagrożenie w przypadku katastrofalnej powodzi (raz na 500 lat),
- sporadyczne przekroczenia standardów jakości wody przeznaczonej do spożycia,
- wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych w gminach powiatu,
- wciąż duża liczba zbiorników bezodpływowych,
- część aglomeracji nie spełnia wymagań dyrektywy ściekowej,
- brak kanalizacji w gminie Lutomiersk,
- niebilansowanie się systemu kanalizacyjnego w gminie Pabianice (gm. wiejska),
- występowanie na obszarze powiatu terenów górniczych, czyli przestrzeni objętych przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego,
- niekoncesjonowana eksploatacja kopalni,
- niska jakość gleb,
- obecność zinwentaryzowanych miejsc szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku,
- wciąż duża ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia,

- duży udział zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych z obszaru powiatu – niski poziom selektywnego zbierania odpadów,
- problem z osiągnięciem wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w gminach powiatu pabianickiego,
- większa w porównaniu do średniej dla województwa masa wytwarzanych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca,
- wciąż powstające miejsca nielegalnego pozbywania się odpadów oraz spalanie odpadów wynikające z braku świadomości, nieegzekwowania obowiązku opłaty za śmieci przez gminy, ubożenia społeczeństwa,
- uboga struktura drzewostanu (wyraźnie dominująca sosna).

W ramach opracowania Programu ochrony środowiska konieczne było także wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. Zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji.

Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji). Wyznaczono następujące cele ekologiczne na lata 2025-2032:

1. osiągnięcie dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców,
2. ochrona mieszkańców przed hałasem,
3. utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych,
4. racjonalne korzystanie z zasobów wodnych,
5. uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej,
6. racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż,
7. ochrona powierzchni ziemi i gleb,
8. zbilansowany system gospodarowania odpadami,
9. zwiększenie bioróżnorodności,
10. utrzymanie stanu braku zagrożenia dla środowiska i mieszkańców ze strony poważnych awarii.

W dokumencie zaproponowano harmonogram okresowej sprawozdawczości w postaci Raportu z Programu ochrony środowiska, opis powiązań dokumentu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi, a także zamieszczono przegląd źródeł finansowania.

3 OCENA STANU ŚRODOWISKA

Zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” niniejszy Program został opracowany z uwzględnieniem 10 obszarów przyszłej interwencji.

3.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

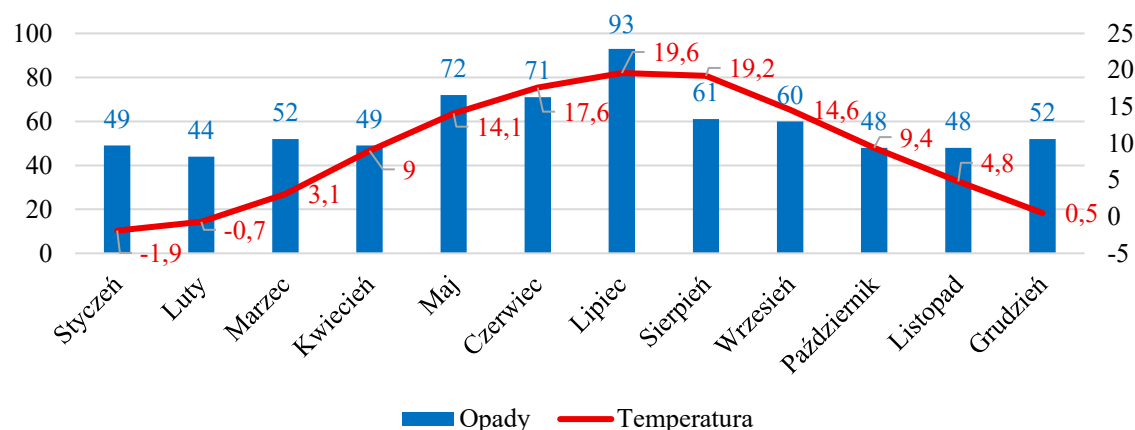
3.1.1 KLIMAT I MIKROKLIMAT

Według najpowszechniejszego systemu klasyfikacji opracowanego przez klimatologa Władimira Köppena, cały obszar Polski został zakwalifikowany do klimatu wilgotnego kontynentalnego z łagodnym latem i z opadami przez cały rok (Dfb), który charakteryzuje się średnią temperaturą najzimniejszego miesiąca równą około -3°C lub mniej i średnią temperaturą najcieplejszego miesiąca wyższą niż 10°C . W klimacie tym nie ma także miesiąca ze średnią temperaturą powyżej 22°C , a opady są równo rozłożone w całym roku. Oprócz ogólnej klasyfikacji dla całego kraju, istnieje także kilka regionalizacji klimatycznych Polski. Bardzo ważnym wkładem dla nauk przyrodniczych jest podział Polski na regiony i krainy klimatyczne, dokonany przez Eugeniusza Romera w oparciu o izogrady klimatyczne. Z definicji izograd klimatyczny jest to suma zmienności elementów klimatycznych danego obszaru w stosunku do odległości, czyli upraszczając izograd pozwala wyznaczyć granice obszaru o podobnych wartościach klimatycznych np. wielkość opadu czy temperatury. Wydzielono na tej podstawie 7 regionów klimatycznych podzielonych na krainy. Według tej klasyfikacji omawiany obszar położony jest w regionie C – Klimaty Wielkich Dolin. Koncepcję podziału Polski ze względu na klimat w oparciu o izograd klimatyczny zaproponował także prof. dr hab. Alojzy Woś. Podzielił on Polskę – w oparciu o charakterystyczne, odrębne cechy klimatu wyróżnione o średnią liczbę dni w roku danych typów pogody – na 28 regionów klimatycznych. Według tego podziału obszar powiatu znajduje się w regionie XVII – Środkowopolskim. Pod względem zajmowanego obszaru jest największym wydzielonym na obszarze Polski regionem klimatycznym. Środkową jego część stanowi Pojezierze Gnieźnieńskie. Granice regionu odznaczają się różnym stopniem ostrości. Najmniej wyraźny jest odcinek granicy południowej, oddzielający go od Regionu Południowowielkopolskiego. Taki charakter granic świadczy o wielu podobieństwach klimatu panującego w omawianym regionie do stosunków klimatycznych obszarów z nim sąsiadujących. Ten fakt wyraża między innymi brak występowania skrajnie dużych lub małych, w porównaniu z innymi regionami, rocznych liczb dni z wyróżnionymi typami pogody. Na tle innych obszarów, zwraca uwagę względnie bardzo duża roczna liczba dni z pogodą bardzo ciepłą, pochmurną, bez opadu (typ 310). Dni takich jest około 39 w roku⁹. Występowanie regionów klimatycznych Polski pokrywa się z pasowym układem rzeźby terenu. Ogólnie największy wpływ na tutejszy klimat mają masy powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego. Decydują one o przejściowości klimatu. Masy powietrza polarno-morskiego powodują latem zachmurzenie, ochłodzenie i wzrost wilgotności, zimą zaś przynoszą ocieplenie, odwilż i mgły. Masy powietrza polarno-kontynentalnego z kolei latem przynoszą piękną, suchą i upalną pogodę, a zimą pogodę słoneczną, suchą i mroźną.

Do opisu podstawowych wskaźników klimatologicznych omawianego obszaru posłużono się również danymi „Climate-Data.org”¹⁰, które opisują podstawowe parametry klimatyczne. Zgodnie z nimi średnia roczna temperatura powietrza w Pabianicach to $9,1^{\circ}\text{C}$, a średnia roczna suma opadów wynosi ok. 700 mm. Dane dla poszczególnych miesięcy zaprezentowano na wykresie 4.

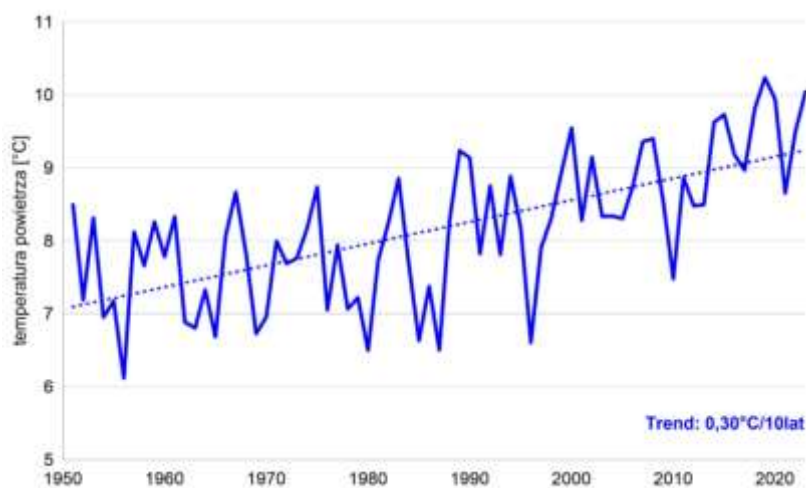
⁹ za: „REGIONY KLIMATYCZNE POLSKI W ŚWIETLE CZĘSTOŚCI WYSTĘPOWANIA RÓŻNYCH TYPÓW POGODY”, Alojzy Woś, ZESZYTY INSTYTUTU GEOGRAFII I PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA PAN, WYDAWNICTWA IGIPIZ PAN, 1993

¹⁰ <https://en.climate-data.org/>

Wykres 5 Średnia miesięczna suma opadów [mm] (prawa oś)
i średnia miesięczna temperatura [°C] (lewa oś) w Pabianicach
Źródło: dane „Climate-Data.org”, opracowanie własne

Wartości uśrednione nie oddają jednak bardzo istotnych tendencji, które wymagają omówienia. Dla całego kraju obserwowany jest stopniowy wzrost średniej temperatury – średnio $0,30^{\circ}\text{C}$ na każde 10 lat (Wykres 6), który przyczynia się do zwiększania się częstotliwości występowania zjawisk ekstremalnych. Dla wielu stacji synoptycznych w Polsce średnia liczba dni z temperaturą maksymalną $\geq 30^{\circ}\text{C}$ to już ponad 10 dni każdego roku (najwięcej przypada na miesiące lipiec-sierpień). Coraz częściej występują także opady nawałne skutkujące lokalnymi powodziami zwanymi powodziami błyskawicznymi. Szczególnie niebezpieczne są powodzie błyskawiczne na terenach zurbanizowanych, gdzie udział powierzchni nieprzepuszczalnych – budynków, chodników, parkingów, jezdní i niedostatecznie zmodernizowana kanalizacja burzowa są przyczynami zmniejszonej retencji wody w środowisku i zwiększenia odpływu powierzchniowego wody. Wydłużeniu ulega również okres wegetacyjny, czyli część roku, gdy roślinność może się rozwijać ze względu na dostateczną ilość wilgoci i ciepła. Dla omawianego obszaru to już około 240 dni w roku, a jeszcze w latach 70. i 80. ubiegłego wieku było to około 220-225 dni. Można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że zjawiska ekstremalne będą występować na całym obszarze Polski, w tym na omawianym obszarze, tylko częściej¹¹.

Wykres 6 Wzrost średniej temperatury powietrza w Polsce w latach 1951-2021
Źródło: IMGW-PIB

¹¹ za: „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, Ministerstwo Środowiska, 2013

Negatywne skutki zmian klimatu szczególnie odczuwalne są w sektorze rolnictwa, które już boryka się z niedoborem opadów jak również przesunięciem okresu wegetacyjnego. Odnotowywany jest zanik klasycznego podziału na cztery pory roku i po względnie ciepłych zimach, w ciągu zaledwie kilku tygodni, pogoda staje się typowo letnia – nierzadko z upałami powyżej 30°C już w maju. Powoduje to zachwianie naturalnych procesów wzrostowych roślin i przyspieszenie ich dojrzewania, co skutkuje obniżeniem wartości odżywczych. Skrócony i przyspieszony okres dojrzewania roślin (np. owoców i warzyw) powoduje ich nadprodukcję w początkowym okresie i niedobór pod koniec zbiorów.

Odnosząc się do warunków klimatycznych należy również wymienić te czynniki, które mają wymiar lokalny i mogą modyfikować rozkład ekstremów pogodowych na omawianym obszarze:

- tereny leśne i zadrzewione wyrównują temperatury i wpływają na osłabienie promieniowania słonecznego oraz zmniejszenie prędkości wiatrów, wzbogacają powietrze w olejki eteryczne (np. kompleksy leśne w południowej części powiatu),
- w dolinach cieków i w obniżeniach terenu występuje inwersja termiczna, obniżenia sprzyjają również tworzeniu się mgieł oraz zaleganiu zanieczyszczeń powietrza, są również miejscami o relatywnie większej wilgotności (np. doliny rzeczne Grabi i Neru),
- tereny zurbanizowane, wypełnione zabudową, pozbawione zieleni i zbiorników lub cieków wodnych, charakteryzują się wyższą temperaturą zarówno od terenów wiejskich, jak i podmiejskich, gdzie zieleń jest bardziej obfita (obszar Pabianic, Konstantynowa Łódzkiego).

3.1.2 JAKOŚĆ POWIETRZA

Jakość powietrza jest jednym z elementów determinujących jakość i długość życia. Badania wskazują, że zanieczyszczenie powietrza wpływa na wzrost ryzyka zachorowań – w szczególności na choroby nowotworowe, sercowo-naczyniowe, mózgowo-naczyniowe i układu oddechowego. Pomimo znacznego zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat jakość powietrza w Polsce wciąż dalece odbiega od przyjętych w Unii Europejskiej standardów.

Ocena jakości powietrza prowadzona jest w Polsce według kryteriów określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy oraz w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, niklu, rtęci i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu.

Obecnie pod kątem ochrony zdrowia ocenie podlega 12 substancji: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył drobny PM₁₀ (o średnicy do 10µm), pył drobny PM_{2,5} (o średnicy do 2,5 µm), metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), nikiel (Ni), kadm (Cd) oznaczane w pyłe PM₁₀ oraz benzo(a)piren oznaczany w pyłe PM₁₀. Ze względu na ochronę roślin ocenie podlegają 3 substancje: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x) i ozon (O₃). Dla każdego z wymienionych zanieczyszczeń określone są stężenia w powietrzu, które nie powinny być przekraczane.

Począwszy od oceny jakości powietrza za 2010 rok oceny wykonywane są w podziale na kilkadziesiąt stref dla wszystkich zanieczyszczeń zgodnie z art. 87 ust 2 ustawy Prawo ochrony środowiska. Strefy stanowią aglomeracje o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy, miasta o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy oraz pozostałe obszary poszczególnych województw, niewchodzące w skład miast powyżej 100 tysięcy oraz aglomeracji. Pomiary prowadzone są na stanowiskach pomiarowych rozmieszczonych w miarę potrzeb w newralgicznych punktach województwa – głównie miastach, gdzie analizy wykazują wysokie stężenia zanieczyszczeń. Na podstawie wyników z tych stacji oraz modelowania matematycznego wykonywanego w oparciu o bank emisji i dane meteorologiczne powstał system oceny jakości powietrza, który sporządzany jest corocznie dla każdej strefy. Oceny rocznej dokonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Zgodnie z ustawą Poś¹² w województwie łódzkim strefy stanowią: aglomeracja łódzka (miasta: Łódź, Zgierz, Pabianice, Aleksandrów Łódzki i Konstantynów Łódzki) oraz strefa łódzka (pozostały obszar województwa). Obszar powiatu pabianickiego zlokalizowany jest więc na terenie obu stref:

1. aglomeracja łódzka – gmina miejska Pabianice oraz gmina miejska Konstantynów Łódzki,
2. strefa łódzka (pozostałe gminy powiatu).

Na obszarze powiatu zlokalizowane są dwie stacje pomiarowe jakości powietrza, z których wyniki są wykorzystywane w rocznych ocenach jakości powietrza w strefie „aglomeracja łódzka”:

- Pabianice, ul. Kilińskiego 4 – stacja bada tło miejskie [jest zlokalizowana w taki sposób, aby na poziom zanieczyszczenia miało wpływ łączne oddziaływanie emisji zanieczyszczeń pochodzących z wielu źródeł, zaliczanych do różnych kategorii (emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, ze środków transportu, z zakładów przemysłowych)],
- Pabianice, ul. Konstantynowska – stacja służy do oceny oddziaływania przemysłu [stacja jest również pod wpływem emisji z indywidualnego ogrzewania budynków oraz ze środków transportu].

Nie oznacza to jednak, że informacji na temat jakości powietrza w powiecie pabianickim dostarczają tylko te dwie stacje. Od kilku lat w Pabianicach realizowany jest w ramach Budżetu Obywatelskiego projekt „Dron-Strażnik Czystego Powietrza”. Jego celem jest poprawa stanu jakości powietrza w Gminie Miejskiej Pabianice, a dzięki temu poprawa zdrowia mieszkańców Pabianic. Projekt wpisuje się w działania władz Pabianic, które współfinansują wymianę niskosprawnych pieców i palenisk domowych. Dzięki niemu Straż Miejska w Pabianicach dysponuje mobilnym laboratorium umożliwiającym analizę stężeń pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 w powietrzu. Loty dronem przeprowadzane są sukcesywnie i w różnych porach dnia, również w nocy. Działania są skierowane głównie na wykrywanie sprawców, którzy palą substancjami niedozwolonymi, a miejsca gdzie prowadzone są loty, typowane są z własnych ustaleń Straży Miejskiej jak również są wynikiem zgłoszeń od mieszkańców.

Poniżej przedstawiono jakość powietrza w latach 2023-2024 w obu strefach województwa łódzkiego, na terenie których zlokalizowany jest powiat pabianicki.

OCENA WYKONANA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA LUDZI

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie ze względu na ochronę zdrowia ludzi na terenie stref jest zaliczenie ich do odpowiedniej klasy. Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie danej strefy – zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy):

- Klasa A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziom dopuszczalnego/docelowego,
- Klasa B – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny, lecz nie przekracza poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- Klasa C – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- Klasa D1 – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- Klasa D2 – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- Klasa A1, C1 – dodatkowe klasy stref dla pyłu PM2,5 określane w oparciu o poziom dopuszczalny dla fazy II (A1 – nie przekracza poziomu dopuszczalnego dla fazy II, C1 – przekracza poziom dopuszczalny dla fazy II).

Podsumowanie wyników za lata 2023-2024 zawarto w tabeli 1.

¹² Prawo ochrony środowiska

Tabela 1. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}) – strefa łódzka i aglomeracja łódzka

Zanieczyszczenie	Przekroczenia wg rodzajów zanieczyszczeń			
	strefa łódzka		aglomeracja łódzka	
	2023 rok	2024 rok	2023 rok	2024 rok
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A	A	A	AA
NO ₂ (dwutlenek azotu)	A	A	A	A
CO (tlenek węgla)	A	A	A	A
C ₆ H ₆ (benzen)	A	A	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony) – I faza	A	A	A	A
PM 2,5 (pył zawieszony) – II faza	A1	C1	A1	C1
PM 10 (pył zawieszony)	A	A	A	A
B(a)P (benzo(a)piren)	C	C	C	C
As (arsen)	A	A	A	A
Cd (kadm)	A	A	A	A
Ni (nikiel)	A	A	A	A
Pb (ołów)	A	A	A	A
O ₃ dc (ozon – poziom docelowy)	A	A	A	A
O ₃ dt (ozon – poziom długoterminowy)	D2	D2	D2	D2

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2023-2024

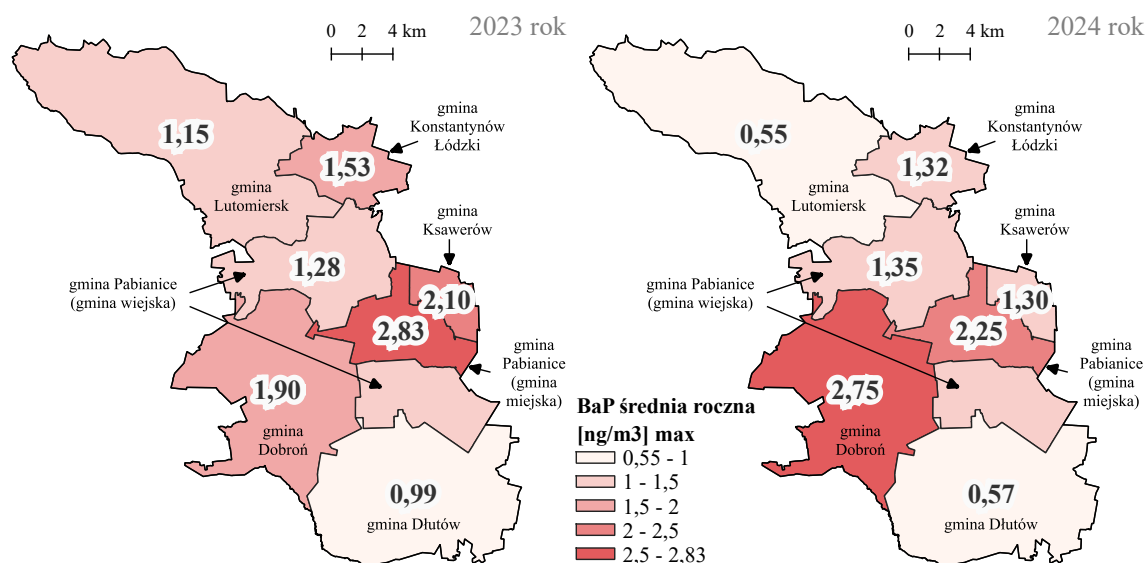
W latach 2023-2024 w obu strefach oceny jakości powietrza i w obu latach stwierdzono klasę C dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz klasę D2 dla O₃ wg poziomu celu długoterminowego. W 2024 roku stwierdzono także w obu strefach klasę C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Dla pozostałych podlegających ocenie zanieczyszczeń nie odnotowano przekroczeń. Poniżej omówiono wyniki dla zanieczyszczeń, które nie osiągnęły poziomów dopuszczalnych/docelowych.

BENZO(A)PIRENU W PYLE ZAWIESZONYM PM₁₀

W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacji stref dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ dokonuje się w odniesieniu do jednego parametru: poziomu docelowego (1 ng/m³). Podstawą oceny są wyniki pomiarów z kilkunastu stanowisk pomiarów manualnych w województwie. Przy klasyfikacji stref oraz wyznaczaniu obszarów przekroczeń jako metoda wspomagająca wykorzystywana jest metoda obiektywnego szacowania na podstawie wyników modelowania matematycznego.

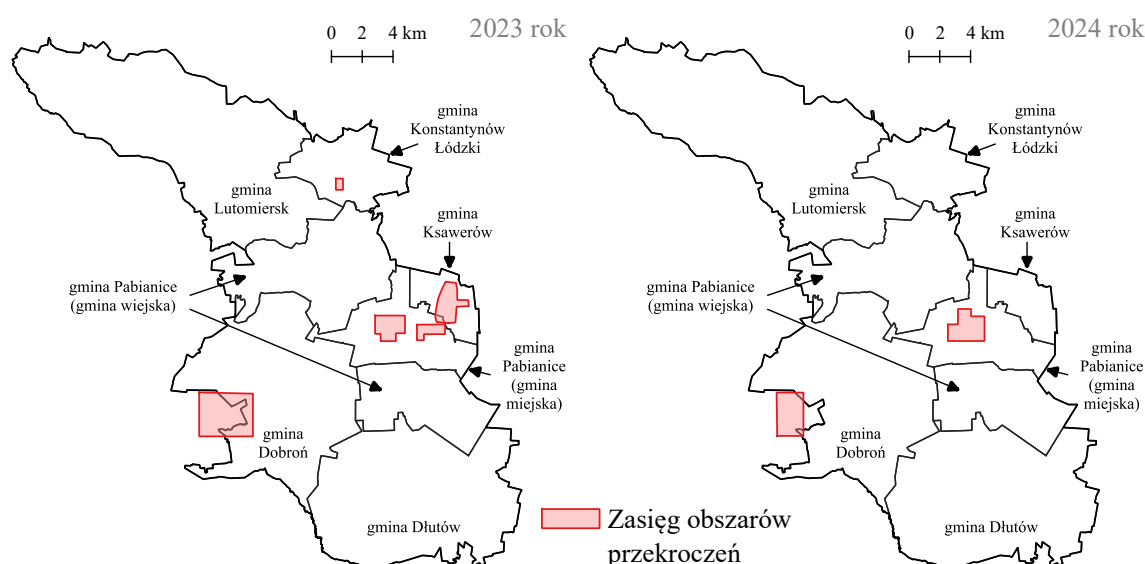
W 2023 roku na 16 stanowiskach w województwie stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego (wartość średnia roczna), a w 2024 roku – na 12. W obu latach stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego na stacji „Pabianice, ul. Kilińskiego 4”. W porównaniu z rokiem 2023, w 2024 roku widoczna była poprawa jakości powietrza. Mierzone stężenia średnie roczne na przestrzeni ostatnich 10 lat wykazują trend spadkowy. Choć nadal na większości stanowisk wyniki pomiarów wskazują na przekroczenia poziomu docelowego, z każdym rokiem liczba takich stanowisk maleje. Emisja powierzchniowa nadal stanowi główny czynnik wpływający na stan zanieczyszczenia powietrza tym związkiem.

Gminy na obszarze których wystąpiło przekroczenie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ w 2023 roku to: Konstantynów Łódzki, Ksawerów, Pabianice (gmina miejska) oraz Dobroń. W 2024 roku z kolei odnotowano przekroczenie na terenie gmin: Dobroń oraz Pabianice (gmina miejska) – odnotowano więc poprawę. Porównanie BaP średniej rocznej [ng/m³] max w gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024 zobrazowano na rysunku 3. Wartość 1,5 ng/m³ jest wartością graniczną przy wyznaczaniu obszarów przekroczeń. Te z kolei przedstawiono na rysunku 4.

Rysunek 3 Statystyka stężeń BaP średnia roczna [ng/m³] max w gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2023-2024, PRG, opracowanie własne

Rysunek 4 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w pyłe zawieszonym PM10, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi zagregowany do obszaru powiatu pabianickiego w latach 2023-2024

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2023-2024, PRG, opracowanie własne

OZON (O₃)

W rocznej ocenie jakości powietrza klasyfikacji stref dla ozonu dokonuje się w odniesieniu do dwóch parametrów: poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego. Podstawą oceny są wyniki pomiarów z kilku stanowisk pomiarów automatycznych. Tu również przy klasyfikacji stref oraz wyznaczaniu obszarów przekroczeń jako metoda wspomagająca wykorzystywana jest metoda obiektywnego szacowania na podstawie wyników modelowania matematycznego.

W latach 2023-2024 nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego ozonu w obu strefach. Stwierdzono natomiast przekroczenie poziomu celu długoterminowego. W przypadku poziomu celu długoterminowego na wszystkich stanowiskach pomiarowych (w tym na stacji pomiarowej w Pabianicach przy

ulicy Konstantynowskiej) zanotowano w latach 2023-2024 stężenia $S_{8max_d}^{13}$ powyżej $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W zależności od stanowiska pomiarowego, było to od 7 do 20 dni – dla stacji w Pabianicach odpowiednio 8 i 9 dni. W odróżnieniu od innych zanieczyszczeń gazowych czy pyłowych, w przypadku ozonu na przestrzeni ostatnich 10 lat nie obserwuje się trendu spadkowego stężeń. Mierzone wartości utrzymują się na podobnym poziomie. W latach pomiarowych z gorącym i suchym okresem wiosenno-letnim notowane są wysokie wartości danego zanieczyszczenia. Z kolei w latach z umiarkowanymi temperaturami, dużym zachmurzeniem i opadami w okresie wiosenno-letnim wartości ozonu maleją. Jako przyczynę przekroczeń stężeń poziomu celu długoterminowego dla ozonu wskazuje się emisję prekursorów ozonu, zwłaszcza z sektora transportu samochodowego oraz warunki meteorologiczne sprzyjające formowaniu się ozonu w powietrzu atmosferycznym (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie).

W latach 2023-2024 na terenie wszystkich gmin powiatu pabianickiego doszło do przekroczenia poziomu celu długoterminowego O_3 – rysunek 5.

Rysunek 5 Zasięg obszaru przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla O_3 , określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi zagrożony do obszaru powiatu pabianickiego w latach 2023-2024

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2023-2024, PRG, opracowanie własne

PYŁ ZAWIESZONY $\text{PM}_{2,5}$

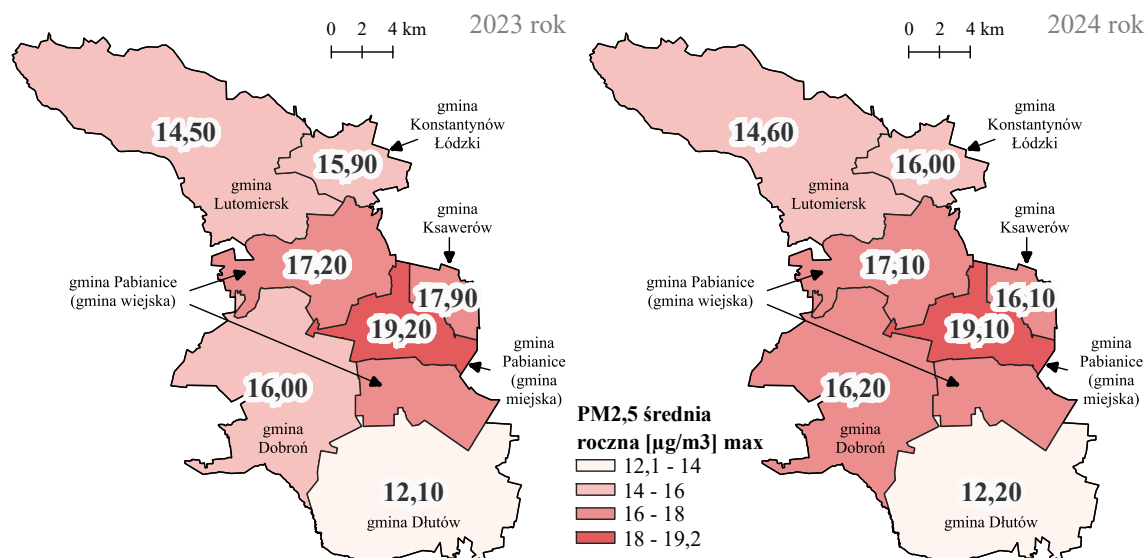
Stężeniem kryterialnym w ocenie zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym $\text{PM}_{2,5}$ jest średnioroczny poziom dopuszczalny. Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu od 2020 r. obowiązuje poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ wynoszący $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (II faza). Jest to aktualnie główna obowiązująca klasyfikacja dla pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$. Podobnie jak w przypadku wcześniej omówionych zanieczyszczeń, podstawą oceny w strefach są wyniki pomiarów z kilku stanowisk pomiarów automatycznych i metoda obiektywnego szacowania na podstawie wyników modelowania matematycznego.

W 2023 r. w odniesieniu do średniorocznego poziomu dopuszczalnego fazy nie stwierdzono przekroczenia zarówno na obszarze aglomeracji łódzkiej jak i strefy łódzkiej (klasa A1). Był to pierwszy rok od momentu prowadzenia pomiarów pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ w województwie łódzkim, kiedy nie doszło do przekroczenia dopuszczalnego poziomu. W roku 2024 doszło do przekroczenia średniorocznego poziomu dopuszczalnego na 2 stanowiskach pomiarowych – w Piotrkowie Trybunalskim i w Zgierzu. Oznacza to, że w stosunku do roku 2023 jakość powietrza w zakresie pyłu zawieszonego $\text{PM}_{2,5}$ uległa pogorszeniu. Zaznaczyć trzeba, że przekroczenie poziomu dopuszczalnego $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 r. na 2 ww. stanowiskach w województwie było minimalne, a zaliczenie strefy do klasy C lub C1 dla danego zanieczyszczenia nie

¹³ maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących, które są obliczane ze stężeń średnich jednogodzinnych

oznacza złą sytuację na terenie całej strefy – a jest jedynie sygnałem, że w strefie istnieją obszary wymagające podjęcia i prowadzenia działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem rozważanego zanieczyszczenia.

W latach 2023-2024 nie doszło do przekroczenia średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza II) w gminach powiatu pabianickiego. Porównanie PM_{2,5} średniej rocznej [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] max w latach 2023-2024 obrazowano na rysunku 6. Nie odnotowano istotnych zmian.

Rysunek 6 Statystyka stężeń PM_{2,5} średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] max w gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2023-2024, PRG, opracowanie własne

OCENA WYKONANA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ROŚLIN

Podobnie jak w przypadku oceny wykonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi, wynikiem oceny wykonanej ze względu na ochronę roślin jest zaliczenie jej do odpowiedniej klasy. Oceny poziomów stężeń substancji w powietrzu ze względu na ochronę roślin w województwie łódzkim dokonuje się wyłącznie dla strefy łódzkiej (w powiecie pabianickim – gmina Lutomiersk, Pabianice (gmina wiejska), Dobroń, Dłutów oraz Ksawerów). W kolejnej tabeli zaprezentowano wyniki oceny za lata 2023-2024.

Tabela 2. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – strefa łódzka

Zanieczyszczenie	Klasa strefy łódzkiej wg rodzajów zanieczyszczeń	
	2023 rok	2024 rok
SO ₂ (dwutlenek siarki)	A	A
NO _x (tlenki azotu)	A	A
O ₃ dc (ozon – poziom docelowy)	A	A
O ₃ dt (ozon – poziom długoterminowy)	D2	D2

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2023-2024, opracowanie własne

Zgodnie z wynikami oceny za lata 2023-2024, na niemal całym obszarze strefy łódzkiej (w tym na obszarze powiatu pabianickiego) i w obu latach pomiarowych doszło do przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu (ocena D2). Powyższy wskaźnik przekraczany jest każdego roku pomiarowego obejmując niemal 100% powierzchni strefy i wszystkich mieszkańców strefy. Osiągnięcie w kolejnych latach wartości poniżej poziomu celu długoterminowego (tj. $\leq 6\ 000\ \mu\text{g}/\text{m}^3\text{h}$) wydaje się mało prawdopodobne. Jako przyczynę przekroczeń poziomu długoterminowego wskazuje się podobnie, jak w przypadku ozonu analizowanego pod kątem ochrony zdrowia ludzi, występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże

nasłonecznienie) oraz napływ mas powietrza zanieczyszczonych ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursory ozonu z terenów zurbanizowanych województwa łódzkiego i spoza granic województwa.

3.1.3 EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W POWIECIE PABIANICKIM

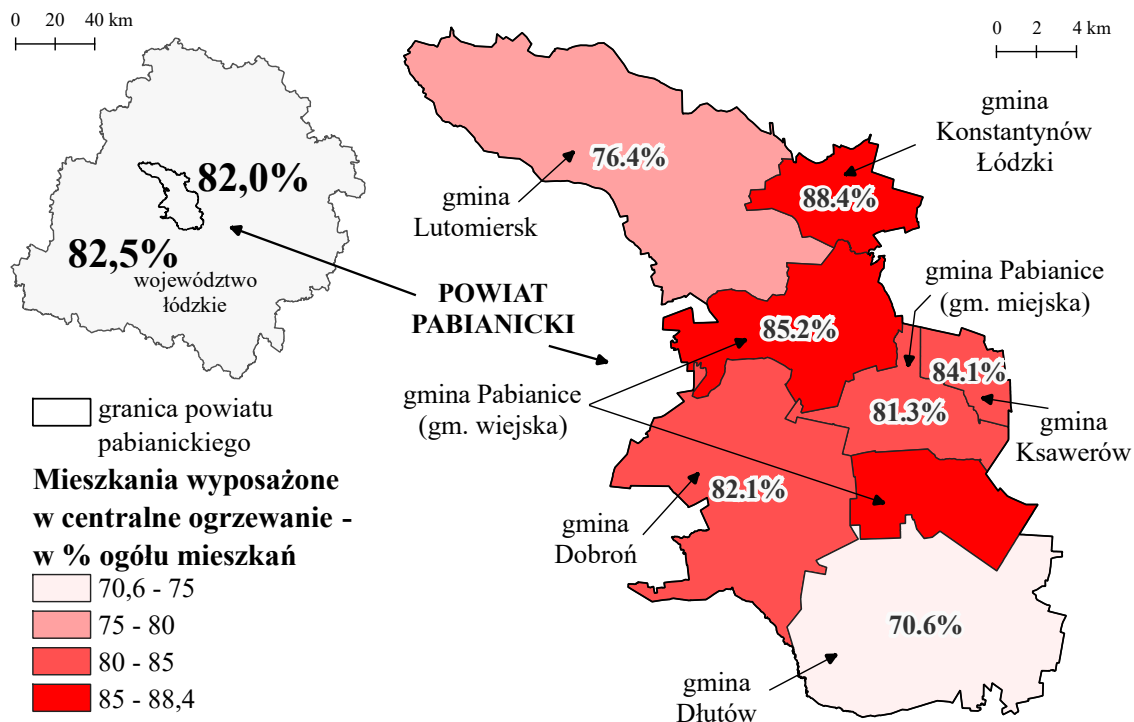
Choć nie ulega wątpliwości, że jakość powietrza na obszarze powiatu systematycznie się poprawia, wciąż dochodzi do przekraczania standardów jakości powietrza. Główna przyczyna to emisja związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków, emisja przemysłowa oraz dodatkowo emisja związana z ruchem pojazdów.

ROZPROSZONE ŹRÓDŁA KOMUNALNO – BYTOWE

W powiecie, w szczególności na obszarze gmin Lutomiersk, Ksawerów, Dłutów, Dobroń oraz Pabianice (gm. wiejska) dominują indywidualne systemy grzewcze zaspokajające potrzeby własne gospodarstw domowych. Indywidualne źródła grzewcze powodują zjawisko tzw. „niskiej emisji” stanowiącej podstawową przyczynę złej jakości powietrza. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 metrów rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery, a niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury sprzyja kumulacji zanieczyszczeń, głównie benzo(a)pirenu¹⁴. Zanieczyszczenia te pochodzą głównie z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla lub drewna odbywa się w nieefektywny sposób.

Według danych GUS za 2023 rok na omawianym terenie ok. 82% mieszkań wyposażonych jest w instalacje centralnego ogrzewania. Jest to wartość zbliżona do średniej dla województwa łódzkiego (82,5%). Spośród gmin powiatu pabianickiego odsetek ten jest najwyższy w gminie Konstantynów Łódzki (88,4%), a najniższy w gminie Dłutów (70,6%) – rysunek 7. Systemy centralnego ogrzewania (tj. kocioł c.o. + instalacja c.o.) charakteryzują się znacznie wyższą sprawnością produkcji i wykorzystania ciepła niż miejscowe ogrzewacze pomieszczeń bez instalacji c.o. (tj. piece kaflowe, kuchnie grzewcze itp.) w związku z czym prawidłowo użytkowane i o odpowiedniej efektywności energetycznej mogą ograniczać problem niskiej emisji, wciąż jednak ok. 20% mieszkań nie jest wyposażonych w centralne ogrzewanie. Powszechnym zjawiskiem jest także użytkowanie kotłów niespełniających żadnych norm środowiskowych.

¹⁴ → rysunek 4

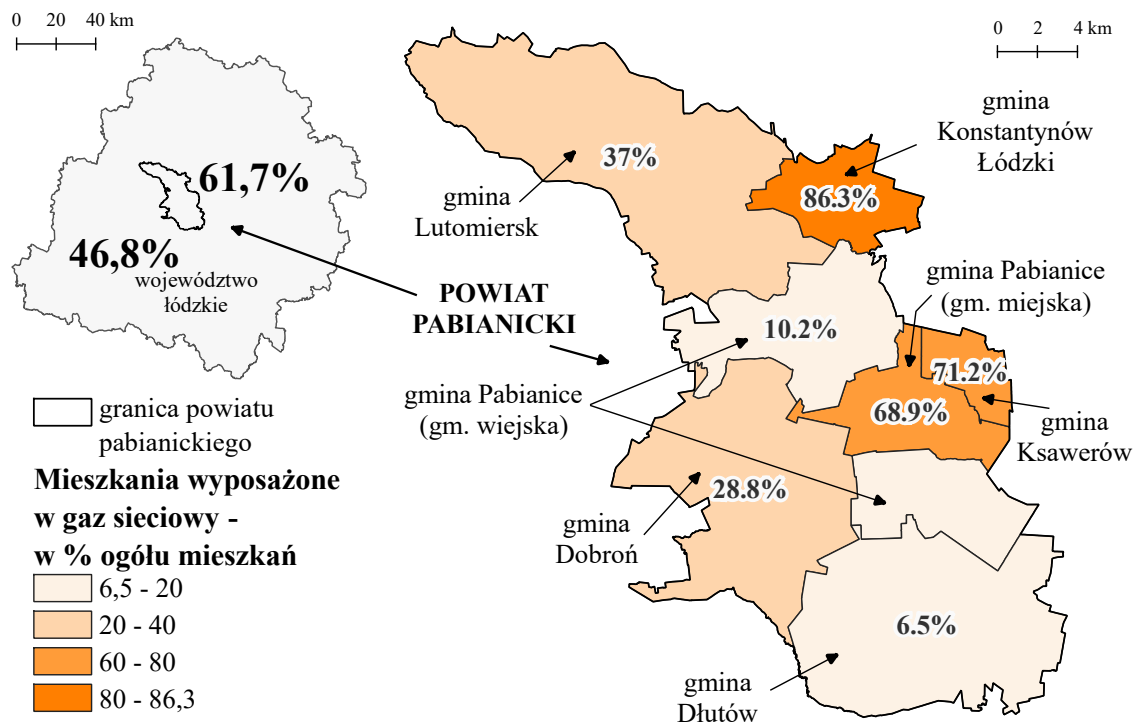
Rysunek 7 Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie w % ogółu mieszkań w gminach powiatu pabianickiego
Źródło: PRG, GUS, opracowanie własne

Część mieszkańców powiatu wykorzystuje gaz ziemny do ogrzewania swoich domów i mieszkań oraz przygotowywania ciepłej wody użytkowej. W Europejskim Zielonym Ładzie gaz jest wskazywany jako „paliwo przejściowe”, czyli tymczasowy zamiennik węgla w drodze do neutralności klimatycznej. Plan zakłada, że w czwartej dekadzie XXI wieku, po spełnieniu swojej roli, gdy pojawią się nowe technologie, gaz ma zniknąć tak, jak dziś znika węgiel. Aktualnie obszar jest częściowo zgazyfikowany. Dystrybutor sieci gazowej – Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. – świadczy usługę dystrybucji paliwa gazowego we wszystkich gminach powiatu:

- gmina Lutomiersk – miejscowości: Babice, Babiczki, Behcice-Kolonia, Behcice-Parcela, Behcice-Wieś, Czołczyn, Kazimierz, Legendzin, Lutomiersk, Mirosławice, Prusinowice, Prusinowiczki, Wrząca, Zdziechów, Zdziechów-Kolonia,
- gmina Konstantynów Łódzki,
- gmina Pabianice (gm. wiejska) – miejscowości: Hermanów, Pawlikowice, Petrykozy, Piątkowisko, Szynkielew, Władysławów,
- gmina Pabianice (gm. miejska),
- gmina Ksawerów – miejscowości: Ksawerów, Nowa Gadka, Wola Zaradzyńska,
- gmina Dobroń – miejscowości: Chechło Drugie, Chechło Pierwsze, Dobroń, Dobroń Duży, Dobroń Mały, Markówka, Orpelów, Przygoń, Szerki, Wincentów, Wymysłów-Enklawa,
- gmina Dłutów – miejscowości: Budy Dłutowskie, Dąbrowa, Dłutów, Huta Dłutowska, Pawłówek.

Ogólnie obszar jest w wysokim stopniu zgazyfikowany – około 61,7% mieszkań jest wyposażonych w gaz sieciowy (dla porównania: województwo łódzkie ogółem – 46,8%¹⁵). Zróżnicowanie wewnątrz powiatu zaprezentowano na rysunku 8.

¹⁵ GUS, 2023 rok

Rysunek 8 Mieszkania wyposażone w gaz sieciowy w % ogółu mieszkań w gminach powiatu pabianickiego
Źródło: PRG, GUS, opracowanie własne

Z informacji przekazanej od operatora sieci gazowej¹⁶ wynika, że sieć gazowa jest dobrze rozwinięta, a jej lokalizacja jest zróżnicowana, koncentrując się głównie wokół większych skupisk ludności oraz przy głównych arteriach komunikacyjnych. Powiat znajduje się w zasięgu krajowej sieci gazowej, co umożliwia podłączanie nowych odbiorców oraz sprzyja dalszemu rozwojowi infrastruktury. Spółka posiada również zaprojektowane i zatwierdzone odcinki sieci gazowej w miejscowościach takich jak Petrykozy, Górka Pabianicka, Kudrowice, Żytowice Janowice, Porszewice, Prusinowice, Józefów oraz Florentynów. Wsparcie krajowych i unijnych programów stwarza możliwość dalszej rozbudowy sieci oraz przyłączy gazowych dedykowanych gospodarstwom domowym. W planach znajduje się również przebudowa gazociągu w Pabianicach, niezbędna do podłączenia Zakładu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (ZEC Sp. z o.o.) w Pabianicach.

Część mieszkańców powiatu (mieszkańcy Pabianic oraz Konstantynowa Łódzkiego) korzysta również z ciepła systemowego, które jest przeciwwagą dla indywidualnych źródeł ogrzewania. Proces produkcji podlega bowiem określonym normom środowiskowym i jest dokładnie kontrolowany. Podmiotami prowadzącymi działalność polegającą na produkcji i przesyłaniu ciepła systemowego w Pabianicach jest Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (ZEC Sp. z o.o.), natomiast w Konstantynowie Łódzkim jest to Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Spółka z o.o. (P.K.G.K.Ł. Sp. z o.o.). ZEC Sp. z o.o. posiada dwa główne źródła ciepła: Ciepłownia Miejska – ul. Konstantynowska 62 oraz Kotłownia Piaski – ul. Cmentarna 5, natomiast P.K.G.K.Ł. Sp. z o.o. zaprzestało w 2016 roku produkcji ciepła w Kotłowni Miejskiej przy ul. Jana Pawła II nr 44 i rozpoczęło zakup ciepła z Veolia Energia Łódź S.A. na mocy umowy sprzedaży ciepła. Sieć ciepłownicza Pabianic obejmuje swym zasięgiem ok. 70% miasta, a jej długość (sieci ciepłowniczej przesyłowej i rozdzielczej) wg stanu na koniec 2023 roku wynosiła 37,8 km. Potrzeby ciepłownicze odbiorców w Konstantynowie Łódzkim są pokrywane z kolei z sieci ciepłowniczej o długości ok. 7,8 km. Źródła wytwarzania ciepła dostarczanego do Konstantynowa Łódzkiego zlokalizowane są na terenie Łodzi (EC-III i EC-IV) i są własnością Veolia Energia Łódź S.A. Sieć ta zasilana jest poprzez węzeł zdawczo-

¹⁶ Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. (pismo z dnia 2 czerwca 2025 roku)

odbiorczy zlokalizowany w Kotłowni Miejskiej. Ciepło z budynku Kotłowni Miejskiej dostarczane jest siecią ciepłowniczą stanowiącą własność Przedsiębiorstwa Komunalnego Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o., do odbiorców końcowych, z którymi Przedsiębiorstwo ma zawarte umowy.

Z uwagi na duże koszty wymiany indywidualnych źródeł ogrzewania, od kilku lat istnieje możliwość dofinansowania do wymiany pieców niespełniających żadnych norm środowiskowych lub wymiany ogrzewania na bardziej ekologiczne. Wiodącą rolę w tym zakresie pełnią programy „Czyste Powietrze” oraz „Ciepłe Mieszkanie”. Program „Czyste Powietrze” skupia się głównie na wymianie przestarzałych i nieekologicznych źródeł ciepła, takich jak piece węglowe czy olejowe na bardziej ekologiczne rozwiązania – na przykład kotły gazowe, pompy ciepła, instalacje solarnych paneli lub przyłączenie do sieci ciepłowniczej, z kolei program „Ciepłe Mieszkanie” ma na celu walkę ze smogiem poprzez wsparcie finansowe dla mieszkańców budynków wielorodzinnych w celu wymiany starych kotłów na bardziej ekologiczne źródła ciepła oraz termomodernizację. W części gmin powiatu zostały uruchomione Punkty Konsultacyjno-Informacyjne Programu „Czyste Powietrze”¹⁷, które ułatwiają mieszkańcom skorzystanie z danej dotacji. Programy te cieszą się dużym zainteresowaniem. Przykładowo, jak podano w Raporcie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” za lata 2023-2024 w ramach realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” w 2023 roku zamontowano 120 kotłów gazowych, 54 kotły na biomase, 1 gruntową pompę ciepła, 320 powietrznych pomp ciepła, 12 kotłów na węgiel, a w 6 przypadkach zamontowano ogrzewanie elektryczne. W 2024 roku zamontowano 130 kotłów gazowych, 48 kotłów na biomase, 3 gruntowe pompy ciepła, 141 powietrznych pomp ciepła, 1 kocioł na węgiel, w 4 przypadkach zamontowano ogrzewanie elektryczne, a w 1 przypadku posesję podłączono do sieci ciepłowni. Kwota wypłaconych dotacji w latach 2023-2024 to około 10,0 mln zł rocznie. Programy takie jak „Czyste Powietrze” oraz „Ciepłe Mieszkanie” powinny być kontynuowane.

ŹRÓDŁA ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ / EMISJA PRZEMYSŁOWA

Emisja przemysłowa odnosi się do uwalniania różnych substancji (głównie zanieczyszczeń) do atmosfery, wody lub gleby w wyniku działalności przemysłowej. Zgodnie z treścią ustawy Prawo ochrony środowiska, eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia (Art. 220 ww. ustawy z zastrzeżeniem przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji ich nie wymaga lub wymaga zgłoszenia¹⁸). Pozwolenie emisyjne wydaje starosta, prezydent miasta, marszałek województwa lub regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Jeszcze szerszym dokumentem (gdyż może dotyczyć także innych komponentów środowiska) jest pozwolenie zintegrowane. Jest to dokument wprowadzony na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej nr 96/61/WE w formie licencji i najczęściej jest wydawany na prowadzenie działalności przemysłowej związanej z hodowlą zwierząt, gospodarką odpadami lub procesami produkcyjnymi, w których trakcie dochodzi do emisji hałasu i różnego rodzaju zanieczyszczeń. Pozwolenie zintegrowane jest niezbędne w przypadku instalacji, które zaliczają się do grupy mogących powodować znaczne zanieczyszczenie elementów przyrodniczych lub środowiska jako całości.

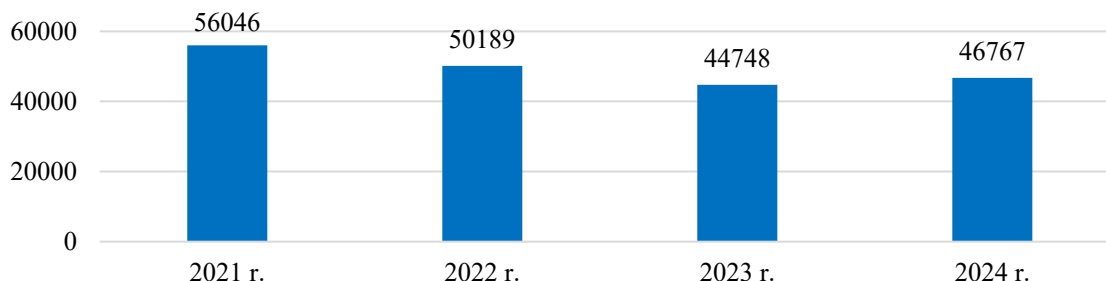
Mając na uwadze prowadzenie działań kontrolnych zakładów oraz obiektów mogących znacząco oddziaływać na stan środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi na bieżąco podejmuje działania na terenie powiatu. Kontrole mają różny charakter (np. problemowy, oparty na analizie badań auto monitoringowych, kompleksowy) i dotyczą wielu komponentów środowiska (w tym emisji zanieczyszczeń do powietrza). Z wynikami kontroli można się zapoznać poprzez udostępniony dla

¹⁷ Pabianice (gm. miejska), Konstantynów Łódzki, Dłutów, Dobroń

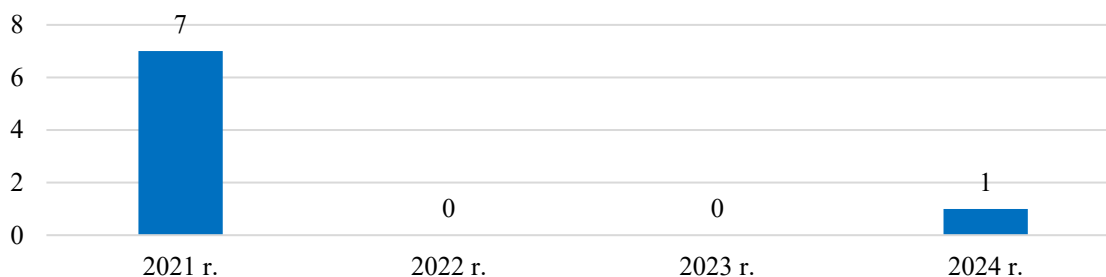
¹⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia (Dz. U. 2010 nr 130 poz. 881) – przypadki, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1510) – instalacje, których eksploatacja wymaga zgłoszenia

zainteresowanych osób portal mapowy dostępny pod adresem internetowym <https://iswk.gios.gov.pl/#>. W latach 2023-2024 Łódzki WIOŚ nie przeprowadzał pomiarów emisji zanieczyszczeń do powietrza (gazów i pyłów) z zakładów na terenie powiatu pabianickiego.

Dane GUS wskazują, że emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych¹⁹ w powiecie pabianickim utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast emisja zanieczyszczeń pyłowych sukcesywnie maleje – wykresy 7-8.

Wykres 7 Emisja zanieczyszczeń gazowych w powiecie pabianickim w latach 2021-2024 (ton na rok) z zakładów szczególnie uciążliwych
Źródło: opracowanie własne, dane GUS

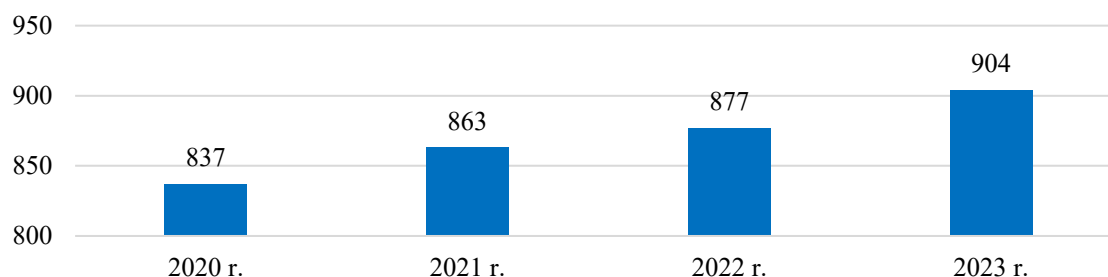
Wykres 8 Emisja zanieczyszczeń pyłowych w powiecie pabianickim w latach 2021-2024 (ton na rok) z zakładów szczególnie uciążliwych
Źródło: opracowanie własne, dane GUS

EMISJA LINIOWA

Transport drogowy, czyli emisja liniowa, wymieniany jest jako jedno z głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza na obszarach miejskich. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się opon pojazdów, hamulców, nawierzchni jezdni oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg. Tlenki azotu są emitowane w wyniku spalania paliw. Emisja ze wspomnianego źródła jest uciążliwa dla ludności ze względu na bardzo niską wysokość, na której do niej dochodzi (ok. 0,5 m nad powierzchnią terenu). Najwyższa koncentracja tej emisji w na omawianym obszarze ma miejsce w rejonie przebiegu dróg ekspresowych, krajowych i wojewódzkich oraz w zwartych obszarach miejskich. Uciążliwość eksploatacji dróg rozważana jest częściej z punktu widzenia generowanego hałasu → ROZDZIAŁ 3.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM.

¹⁹ Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza to tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne ustalone przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40 z późn. zmianami). Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowouruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Uciążliwość emisji zanieczyszczeń przez pojazdy silnikowe można przedstawić pośrednio poprzez wzrost lub spadek liczby zarejestrowanych pojazdów. GUS prezentuje te dane w stopniu szczegółowości odpowiadającej powiatom. Zgodnie z danymi wskaźnik liczby zarejestrowanych pojazdów samochodowych i ciągników na 1 000 ludności na terenie powiatu pabianickiego wynosi 904 (stan na dzień 31.12.2023 r.) i jest niższy niż średnia dla województwa łódzkiego (996) i Polski (954). Na omawianym terenie następuje systematyczny przyrost tego wskaźnika – wykres 9. Wzrastająca liczba pojazdów silnikowych może świadczyć o wzrastającym poziomie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Wykres 9 Wskaźnik pojazdów samochodowych i ciągników w powiecie pabianickim w latach 2020-2023

Źródło: opracowanie własne, dane GUS

3.1.4 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Odnawialne Źródła Energii (OZE) znajdują się w centrum transformacji energetycznej, ponieważ stanowią podstawowy kierunek działań w celu przeciwdziałania postępującym zmianom klimatycznym oraz poprawy jakości powietrza. OZE bazują na naturalnych, ekologicznych i niewyczerpywalnych zasobach. Wypracowane sposoby pozyskiwania gwarantują nie tylko bezemisyjną produkcję energii elektrycznej czy ciepłej, ale też niekończące się możliwości wykorzystania. Najczęściej wymieniane odnawialne źródła energii to: energia słoneczna, wiatrowa, wodna, biomasy i geotermalna.

Na omawianym terenie istnieją korzystne warunki do rozwoju instalacji wytwarzających energię z wiatru, ale z uwagi na dotychczasowe uwarunkowania prawne dotyczące lokalizowania takich obiektów, potencjał wykorzystania tego rodzaju gałęzi OZE na omawianym obszarze nie jest jeszcze w pełni wykorzystany. W wykazie instalacji odnawialnych źródeł energii wg stanu na 31.12.2024 r. prowadzonym przez Urząd Regulacji Energetyki widnieje aktualnie 5 instalacji wykorzystujących energię wiatru:

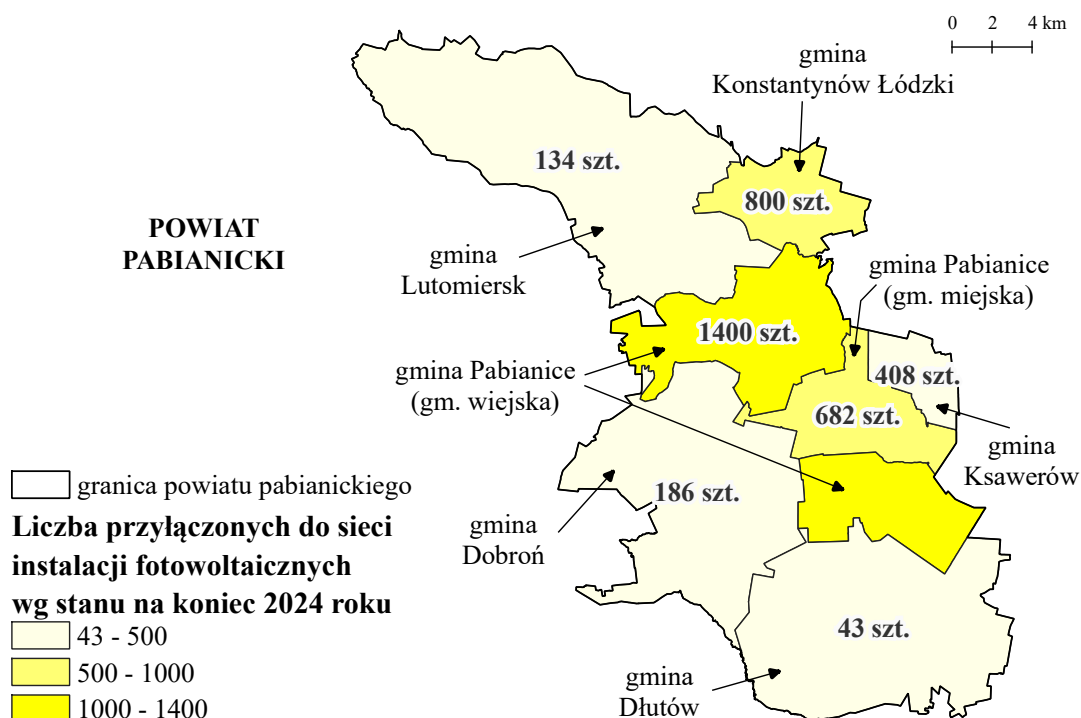
- a) Kazimierz (gm. Lutomiersk) – 1,5 MW,
- b) Leszczyny Duże (gm. Dłutów) – 0,5 MW,
- c) Zdziechów (gm. Lutomiersk) – 0,23 MW,
- d) Dłutów (gm. Dłutów) – 0,15 MW,
- e) Kolonia – Behcice (gm. Lutomiersk) – 0,675 MW.

Mając na uwadze energię słoneczną, to przy średnim rocznym nasłonecznieniu jednostkowym płaszczyzny horyzontalnej mieszczącym się w Polsce między 850-1200 kWh/m² wartość dla omawianego obszaru wynosi około 1100 kWh/m², czyli istnieją tu korzystne warunki do rozwoju elektrowni fotowoltaicznych. W wykazie prowadzonym przez Urząd Regulacji Energetyki widnieje aktualnie 11 instalacji wykorzystujących energię słoneczną (elektrowni fotowoltaicznych):

- a) Konstantynów Łódzki – 1,799 MW,
- b) Konstantynów Łódzki – 7,00 MW,
- c) Mogilno Duże (gm. Dobroń) – 0,526 MW,
- d) Konstantynów Łódzki – 0,235 MW,
- e) Konstantynów Łódzki – 0,199 MW,
- f) Porszewice (gm. Pabianice [gm. wiejska]) – 0,60 MW,
- g) Chechło Pierwsze (gm. Dobroń) – 1,00 MW,
- h) Babice (gm. Lutomiersk) – 0,999 MW,
- i) Wygoda Mikołajewska (gm. Lutomiersk) – 0,798 MW,
- j) Behcice – Wieś (gm. Lutomiersk) – 0,149 MW,

k) Behcice - Wieś(gm. Lutomiersk) – 0,349 MW.

Wskazane dane dotyczące instalacji wykorzystujących energię ze słońca nie obejmują mikroinstalacji, w tym instalacji prosumenckich, których według informacji zaczerpniętej u operatora sieci elektroenergetycznej – PGE Dystrybucja S.A. jest ponad 3,6 tys. – rysunek 9. Liczba ta dynamicznie rośnie.

Rysunek 9 Liczba przyłączonych do sieci instalacji fotowoltaicznych wg stanu na koniec 2024 roku w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego
Źródło: PRG, GUS, dane PGE Dystrybucja S.A., opracowanie własne

Możliwość pozyskiwania energii odnawialnej stwarza również energetyka wodna. Elektrownie wodne są dość tanim źródłem energii jak również mogą szybko zmieniać generowaną moc w zależności od zapotrzebowania, ale ich największą wadą jest ograniczona liczba lokalizacji, w których można je budować oraz wysoki koszt budowy. Dodatkowo, powodują znaczne zmiany w środowisku poprzez zahamowanie naturalnego biegu rzeki i tworzenie zbiorników retencyjnych. W wykazie prowadzonym przez Urząd Regulacji Energetyki widnieją aktualnie 4 instalacje wykorzystujących energię wody (elektrownie wodne) – wszystkie w gminie Lutomiersk

- Charbice Górne – 0,055 MW,
- Charbice Dolne – 0,055 MW,
- Puczniew – 0,160 MW,
- Zygmuntów – 0,075 MW.

Kolejnym odnawialnym źródłem jest energia geotermalna. Energia geotermalna jest to energia zgromadzona w gorących wodach podziemnych, której źródłem jest wydzielanie się energii cieplnej z powolnego rozpadu pierwiastków radioaktywnych (np. uran, tor), występujących w granicie i bazalcie, czyli w podstawowych składnikach skorupy ziemskiej. Budowa wgłębna na terenie powiatu została rozpoznana wierceniami i profilowaniem geofizycznym na dużych głębokościach. Energia geotermalna w powiecie pabianickim wykorzystywana jest przy użyciu ciepła ziemi do ogrzania indywidualnych budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, a nie jako źródło ciepła systemowego.

Według wykazu Urzędu Regulacji Energetyki na obszarze powiatu nie ma zlokalizowanych elektrowni biogazowych. W Szynkielewie (gmina wiejska Pabianice) planowana jest budowa instalacji do produkcji biogazu. W 2025 r. została wszczęta procedura o wydanie decyzji środowiskowej. Tego rodzaju elektrownie produkują energię elektryczną i/lub ciepłą w procesie kogeneracji z biogazu, który powstaje w wyniku fermentacji metanowej (beztlenowego rozkładu) materii organicznej.

Najkorzystniejsze pod względem oddziaływania na środowisko są mikroinstalacje OZE takie jak kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne oraz pompy ciepła. Tak zwana energetyka rozproszona (lokalna) stanowi filar gospodarki niskoemisyjnej i pozwala uniezależnić się od systemowego dostarczania energii elektrycznej oraz zwiększyć efektywność energetyczną poprzez ograniczenie strat przesyłowych.

3.1.5 PROGRAM OCHRONY POWIETRZA I UCHWAŁA ANTYSMOGOWA

W wyniku prowadzonych ocen jakości powietrza w województwie łódzkim (także w poprzednich latach) stwierdzono potrzebę realizacji programów ochrony powietrza (POP), które stanowią podstawowe dokumenty określające politykę poprawy jakości powietrza na obszarze danej strefy. Celem programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz. U. 2021 poz. 845). Programy ochrony powietrza i plany działań krótkoterminowych, które obowiązują na terenie powiatu pabianickiego od dnia 1 stycznia 2024 roku to:

- a) Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja łódzka²⁰,
- b) Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej²¹.

Kierunki działań naprawczych wyznaczone w Programach ochrony powietrza to:

- 1) Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora komunalno-bytowego charakteryzującego się źródłami o małej mocy do 1 MW,
- 2) Ograniczenie emisji pierwotnej oraz wtórnej z transportu drogowego,
- 3) Ograniczenie emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopalin na obszarach zakładów przerobczych i kopalni odkrywkowych,
- 4) Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza,
- 5) Monitorowanie przebiegu realizacji działań,
- 6) Prowadzenie kontroli nad przestrzeganiem przepisów dot. ochrony powietrza,
- 7) Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony powietrza,
- 8) Kontynuacja realizacji uchwały antysmogowej - Uchwały nr XLIV/548/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 24 października 2017 r.

Do 15 lutego każdego roku m.in. starostowie zobowiązani są do sporządzenia sprawozdania z realizacji działań naprawczych określonych w danym programie ochrony powietrza. Sprawozdanie z zakresu działań związanych z redukcją emisji powinno obejmować wszystkie działania, które zostały ujęte w harmonogramie działań naprawczych wraz z działaniami z planu krótkoterminowego. Raport powinien pokazywać koszty podjętych działań, osiągnięty efekt ekologiczny oraz źródła finansowania.

Na terenie województwa łódzkiego (w tym na obszarze powiatu pabianickiego) obowiązuje również Uchwała antysmogowa²². Ma ona chronić zdrowie ludzi przed skutkami zanieczyszczenia powietrza. Uchwała narzuca pewne ramy czasowe, które określają czas przystosowania oraz zmianę źródeł spalania paliw m.in.:

- od dnia 1 maja 2018 r. nie można używać paliw stałych w postaci: węgla brunatnego i jego pochodnych, mułów i flotokoncentratów węglowych i ich pochodnych, opałów o zawartości biomasy o wilgotności powyżej 20% oraz opałów, w których ponad 15% masy pochodzi z węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm (chyba, że wartość opałowa wynosi więcej niż 24 MJ/kg i zawartość popiołu nie przekracza 12%),

²⁰ gmina miejska Pabianice oraz gmina miejska Konstantynów Łódzki

²¹ gmina wiejska Pabianice, gmina Ksawerów, gmina Dłutów, gmina Dobroń, gmina Lutomiersk

²² Uchwała nr XLIV/548/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. W dniu 22 listopada 2022 nastąpiła nowelizacja uchwały antysmogowej nr XLIV/548/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 24.10.2017 r.

- od dnia 1 stycznia 2025 r. określono zakaz eksploatacji kotłów, pieców i kominków na potrzeby centralnego ogrzewania i podgrzewania wody, jeśli uruchomiono je przed 1 maja 2018 r. i nie spełniają wymagań 3, 4 lub 5 klasy,
- od dnia 1 stycznia 2028 r. wycofanie źródeł ogrzewania niespełniające wymagań 3 i 4 klasy.

Zgodnie z art. 334 ustawy Prawo ochrony środowiska, nieprzestrzeganie ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwale wiąże się z karą grzywny. Z Kodeksu wykroczeń wynika, że co do zasady grzywna wymierzana jest w wysokości od 20 do 5 000 zł, a w przypadku postępowania mandatowego z grzywną do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczenia określone w dwóch lub więcej przepisach 1 000 zł.

3.1.6 ANALIZA SWOT

W tabeli 3 przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego.

Tabela 3. Analiza SWOT – ochrona klimatu i jakości powietrza

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	• brak przekroczeń standardów jakości powietrza w zakresie dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu PM10 oraz metali ciężkich – ochrona zdrowia – ocena za lata 2023-2024, • brak przekroczeń standardów jakości powietrza w zakresie dwutlenku siarki, tlenku azotu, ozonu (poziom docelowy) – ochrona roślin, • obecność zorganizowanego ciepła sieciowego (Pabianice, Konstantynów Łódzki), • wysoki na tle województwa stopień gazyfikacji, • malejąca emisja zanieczyszczeń pyłowych, • dynamiczny rozwój OZE (w tym instalacji prosumenckich)	• przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie benzo(a)pirenu, ozonu (poziom celu długoterminowego) – ochrona zdrowia – ocena za lata 2023-2024, • przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie ozonu (poziom celu długoterminowego) – ochrona roślin – ocena za lata 2023-2024, • wciąż dominujący udział rozproszonych źródeł komunalno-bytowych, • wzrastająca liczba pojazdów samochodowych i ciągników, • utrzymująca się na podobnym poziomie emisja zanieczyszczeń gazowych
	SZANSE	ZAGROŻENIA
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	• kontynuacja założeń POP, • wsparcie krajowych i unijnych programów, • rozwój ciepłownictwa, • egzekwowanie zapisów tzw. uchwały antysmogowej w powiecie i całym województwie, • dalsza realizacja Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” oraz „Ciepłe Mieszkanie”	• zmiany klimatu (coraz częstsze występowanie zjawisk ekstremalnych, wzrost średniej temperatury), • kryzys energetyczny, • napływ zanieczyszczeń spoza powiatu, • niedostosowanie sieci elektroenergetycznej do dynamicznego rozwoju OZE

Źródło: opracowanie własne

3.1.7 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Obserwowany od kilkudziesięciu lat kryzys klimatyczny dotyczy podnoszenia się średniej temperatury powietrza i zwiększenia częstotliwości występowania ekstremów pogodowych, co zostało potwierdzone na łamach niniejszego opracowania. Wyższe temperatury powodują zwiększoną śmiertelność, zmniejszenie produktywności rolniczej czy uszkodzenia infrastruktury. Wyższe temperatury zwiększają także parowanie wody, co wraz z brakiem opadów zwiększa ryzyko wystąpienia dotkliwych susz. Zła jakość

powietrza prowadzi z kolei do wzrostu liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i krążenia oraz liczby przypadków wymagających hospitalizacji. Długotrwałe narażenie na działanie pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ skutkuje skróceniem średniej długości życia. Podobnie jak pyły zawieszone, benzo(a)piren również charakteryzuje się negatywnym wpływem nie tylko na zdrowie ludzi, ale także na roślinność, glebę i wodę. Wykazuje on dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie.

Mając na uwadze powyższe, niezwykle ważne jest zaproponowanie na najbliższe lata takich działań, które będą wpływać na proces poprawy jakości powietrza i adaptacji do zmian klimatu. W skali lokalnej niezwykle ważne są:

- stopniowa wymiana nieefektywnych rozproszonych źródeł ogrzewania,
- rozwój odnawialnych źródeł energii,
- rezygnacja z paliw kopalnych,
- ograniczenie emisji liniowej poprzez rozwój alternatywnych środków przemieszczania się,
- poprawa warunków mikroklimatu (rozwój terenów zielonych, rozwój małej retencji wodnej, oszczędzanie zasobów przyrody),
- odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (kształtowanie polityki przestrzennej danej gminy).

Działania te, choć w swym założeniu bardzo proste, napotykają obecnie wiele barier, z których ekonomiczne wysuwają się na pierwszy plan. Obserwowany kryzys energetyczny i chaos na rynku paliw prowadzi często do niemożności sprecyzowania planów inwestycyjnych z zakresu transformacji energetycznej.

Niezwykle istotnym elementem wpływającym na proces poprawy jakości powietrza będzie także dalszy wzrost świadomości społecznej. Jej podniesienie w zakresie wpływu na stan zdrowia i środowiska skutkować powinno przede wszystkim zmianą zachowań społeczeństwa na prozdrowotne i proekologiczne, wzrostem zainteresowania i poparcia dla działań naprawczych.

W kontekście skutków zmian klimatu konieczne jest uświadamianie mieszkańców, że istotnym zagrożeniem w najbliższych latach może być zmniejszenie produkcji rolniczej wynikające z nadmiernego wykorzystania wody bez jej oszczędzania.

Wszystkie opisane działania muszą być szczegółowo monitorowane. Wiodącą rolę odgrywać będą: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (dalsze opracowywanie rocznych ocen jakości powietrza, powiadomienia o ryzyku wystąpienia w danym dniu przekroczenia poziomu zanieczyszczeń powietrza – alerty Rządowego Centrum Bezpieczeństwa), Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy (ostrzeżenia meteorologiczne), Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (zapewnienie przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego oraz współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska), poszczególne gminy powiatu pabianickiego (realizacja działań ograniczających zanieczyszczenie powietrza np. wymiana pieców, termomodernizacja budynków).

Do podstawowych zadań realizowanych przez Powiat Pabianicki należy również:

- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących eksploatacji instalacji nieobjętych pozwoleniem na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz wnoszenie sprzeciwu w sprawie eksploatacji instalacji,
- udzielanie pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- rozpatrywanie skarg z zakresu ochrony powietrza,
- opiniowanie projektów programów ochrony powietrza,
- opiniowanie planów działań krótkoterminowych w przypadku ryzyka występowania przekroczeń dopuszczalnych lub alarmowych poziomów substancji w powietrzu w danej strefie,
- realizowanie i sprawozdawczość z programów ochrony powietrza,
- handel uprawnieniami do emisji do powietrza (np. wydawanie, wygaszanie i cofanie zezwoleń na emisję gazów cieplarnianych czy zatwierdzenie metodyki planu monitorowania wielkości emisji).

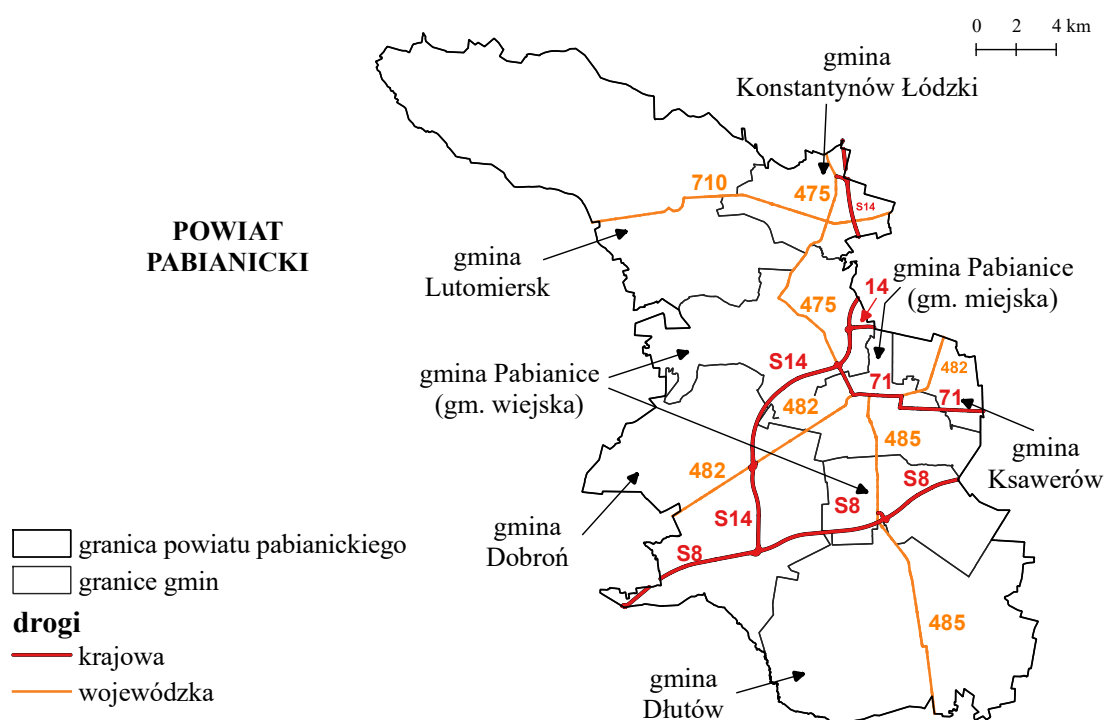
3.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM

Pod pojęciem hałasu rozumie się dźwięki o częstotliwości od 16 Hz do 16 000 Hz. Wprowadzanie hałasu bezpośrednio lub pośrednio do środowiska w wyniku działalności człowieka nazywane jest emisją hałasu do środowiska. Jako wielkość emisji rozumie się rodzaj i ilość wprowadzonej energii w określonym czasie oraz stężenia lub poziomy energii. Obowiązek pomiarów wielkości emisji hałasu ciąży na podmiotach prowadzących instalację oraz użytkownikach urządzenia, a nad wykonywaniem powierzonych obowiązków czuwa Starosta Pabianicki. Do pomiarów hałasu zobligowane są tylko te firmy, dla których wydana została decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu.

Hałas drogowy jest najpowszechniejszym typem hałasu. Na obszarach miejskich jest związany z siecią ulic, zwłaszcza głównych. Poza miastami jest obecny przede wszystkim wzdłuż najważniejszych dróg (w Polsce są to autostrady, drogi ekspresowe, drogi krajowe oraz niektóre drogi wojewódzkie).

3.2.1 HAŁAS DROGOWY – DROGI EKSPRESOWE, DROGI KRAJOWE ORAZ WOJEWÓDZKIE

Ze względu na przebieg, natężenie ruchu oraz funkcję tranzytową najważniejszymi szlakami komunikacyjnymi w powiecie pabianickim są: droga ekspresowa S8, droga ekspresowa S14, droga krajowa 14, droga krajowa 71, droga wojewódzka 475, droga wojewódzka 482, droga wojewódzka 485 oraz droga wojewódzka 710 – rysunek 10.

Rysunek 10 Drogi krajowe oraz wojewódzkie w powiecie pabianickim

Źródło: PRG, BDOT10K, opracowanie własne

Na terenie kraju co 5 lat GDDKiA przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który obejmuje drogi krajowe oraz wojewódzkie. Ostatni GPR został przeprowadzony w 2020 roku²³. Głównym celem

²³ ze względu na pandemię COVID-19 i związane z nią ograniczenia wydłużono okres realizacji pomiarów na drogach krajowych na rok 2021, a wyniki opublikowano w 2022 roku

pomiarów jest uzyskanie, na podstawie przeprowadzonych bezpośrednich pomiarów, zasadniczych parametrów i charakterystyk ruchu dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez obszar Polski. Na podstawie wyników GPR dla odcinków dróg o największym natężeniu ruchu (tj. powyżej 3 mln poj./rok [ok. 8 200 poj./dobę]) sporządzane są mapy akustyczne obrazujące m.in. natężenie emisji hałasu do środowiska. Zgodnie z wynikami GPR 2020/2021 przez omawiany obszar przebiegają odcinki dróg o natężeniu ruchu pojazdów silnikowych powyżej 3 mln na rok, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach oraz dla których wymagane było sporządzenie map akustycznych:

- 1) 71 – ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI /UL. WOJSKA POLSKIEGO (DK72)/ - KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /UL. ŁÓDZKA (DW710)/,
- 2) 71 – KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /UL. ŁÓDZKA (DW710)/ - W. PABIANICE PŁN. /S14/,
- 3) 71 – PABIANICE /PRZEJŚCIE 3: UL. PARTYZANCKA (DW482) - UL. WARSZAWSKA/,
- 4) 71 – PABIANICE /UL. SIKORSKIEGO/ - RZGÓW /DK91, DW714/,
- 5) 71 – PABIANICE /PRZEJŚCIE 2: UL. ŚWIĘTEGO JANA (DW485) - UL. PARTYZANCKA (DW482)/,
- 6) S8e – W. ŁASK /DW473/ - W. RÓŻA /S14/,
- 7) S8e – W. RÓŻA /S14/ - W. PABIANICE PŁD. /DW485/,
- 8) S8e – W. PABIANICE PŁD. /DW485/ - W. RZGÓW /DK12, DK91/,
- 9) 14; S14 ŁÓDŹ /GR. MIASTA/ - W. PABIANICE PŁN. /DK71/,
- 10) S14 – W. PABIANICE PŁN. /DK71/ - W. DOBRÓŃ /UL. PABIANICKA (DW482)/,
- 11) S14 – W. DOBRÓŃ /UL. PABIANICKA (DW482)/ - W. RÓŻA /S8/,
- 12) 71 – PABIANICE /PRZEJŚCIE 1: UL. PARTYZANCKA (DW482) - UL. ŚWIĘTEGO JANA (DW485)/,
- 13) 710 – KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /PRZEJŚCIE/,
- 14) 710 – KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI – LUTOMIERSK,
- 15) 482 – ŁÓDŹ - PABIANICE /DK71/,
- 16) 482 – PABIANICE /PRZEJŚCIE: UL. LUTOMIERSKA (DK71) - W. DOBRÓŃ (S14)/,
- 17) 482 – W. DOBRÓŃ /S14/ - ŁASK.

W następnej tabeli (5) przedstawiono szczegółowe wyniki pomiarów w ramach GPR 2020/2021.

Tabela 4. Wyniki GPR 2020/2021 dla odcinków dróg przebiegających przez obszar powiatu pabianickiego

Droga	Odcinek	SDRR poj. silnik. ogółem poj./dobę	SDRR poj. silnik. ogółem poj./rok
71	ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI /UL. WOJSKA POLSKIEGO (DK72)/ - KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /UL. ŁÓDZKA (DW710)/	12 795	4,67 mln
71	KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /UL. ŁÓDZKA (DW710)/ - W. PABIANICE PŁN. /S14/	8 849	3,23 mln
71	PABIANICE /PRZEJŚCIE 3: UL. PARTYZANCKA (DW482) - UL. WARSZAWSKA/	10 431	3,81 mln
71	PABIANICE /UL. SIKORSKIEGO/ - RZGÓW /DK91, DW714/	12 186	4,45 mln
71	PABIANICE /PRZEJŚCIE 2: UL. ŚWIĘTEGO JANA (DW485) - UL. PARTYZANCKA (DW482)/	12 918	4,72 mln
S8e	W. ŁASK /DW473/ - W. RÓŻA /S14/	35 006	12,78 mln
S8e	W. RÓŻA /S14/ - W. PABIANICE PŁD. /DW485/	26 850	9,80 mln
S8e	W. PABIANICE PŁD. /DW485/ - W. RZGÓW /DK12, DK91/	28 845	10,53 mln
14; S14	ŁÓDŹ /GR. MIASTA/ - W. PABIANICE PŁN. /DK71/	17 721	6,47 mln

Droga	Odcinek	SDRR poj. silnik. ogółem poj./dobę	SDRR poj. silnik. ogółem poj./rok
S14	W. PABIANICE PŁN. /DK71/ - W. DOBRÓŃ /UL. PABIANICKA (DW482)/	16 345	5,97 mln
S14	W. DOBRÓŃ /UL. PABIANICKA (DW482)/ - W. RÓŻA /S8/	12 515	4,57 mln
71	PABIANICE /PRZEJŚCIE 1: UL. PARTYZANCKA (DW482) - UL. ŚWIĘTEGO JANA (DW485)/	12 568	4,59 mln
71	W. PABIANICE PŁN. /S14/ - PABIANICE /UL. PARTYZANCKA (DW482)/	7 764	2,83 mln
710	KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /PRZEJŚCIE/	17 730	6,47 mln
710	KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI - LUTOMIERSK	12 828	4,68 mln
710	LUTOMIERSK - SZADEK	5 380	1,96 mln
482	ŁÓDŹ - PABIANICE /DK71/	13 209	4,82 mln
482	PABIANICE /PRZEJŚCIE: UL. LUTOMIERSKA (DK71) - W. DOBRÓŃ (S14)/	9 829	3,59 mln
482	W. DOBRÓŃ /S14/ - ŁASK	10 919	3,99 mln
485	PABIANICE /PRZEJŚCIE: UL. PARTYZANCKA (DK71) - GR. MIASTA/	7 417	2,71 mln
485	PABIANICE - W. PABIANICE PŁD. /S8/	7 519	2,74 mln
485	W. PABIANICE PŁD. /S8/ - WADLEW /DW473/	7 774	2,84 mln
objaśnienia:			
	odcinki dróg o natężeniu ruchu pojazdów silnikowych powyżej 3 mln/rok		

Źródło: wyniki GPR 2020/2021, opracowanie własne

W związku z wynikami badań GPR, w 2022 roku zostały wykonane następujące opracowania:

- Strategiczna mapa hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim,
- Strategiczna mapa hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim,

które następnie posłużyły opracowaniu programu ochrony środowiska przed hałasem. Uchwałą nr II/40/24 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 czerwca 2024 r. przyjęto do realizacji „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa łódzkiego” (POH). Odcinki głównych dróg objęte zakresem niniejszego dokumentu w obrębie powiatu pabianickiego to:

- 71 – ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI /UL. WOJSKA POLSKIEGO (DK72)/ - KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /UL. ŁÓDZKA (DW710)/,
- 71 – KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /UL. ŁÓDZKA (DW710)/ - W. PABIANICE PŁN. /S14/,
- 71 – PABIANICE /PRZEJŚCIE 3: UL. PARTYZANCKA (DW482) - UL. WARSZAWSKA/,
- 71 – PABIANICE /UL. SIKORSKIEGO/ - RZGÓW /DK91, DW714/,
- 71 – PABIANICE /PRZEJŚCIE 2: UL. ŚWIĘTEGO JANA (DW485) - UL. PARTYZANCKA (DW482)/,
- S8e – W. ŁASK /DW473/ - W. RÓŻA /S14/,
- S8e – W. RÓŻA /S14/ - W. PABIANICE PŁD. /DW485/,
- S8e – W. PABIANICE PŁD. /DW485/ - W. RZGÓW /DK12, DK91/,
- 14; S14 ŁÓDŹ /GR. MIASTA/ - W. PABIANICE PŁN. /DK71/,

- 10) S14 – W. PABIANICE PŁN. /DK71/ - W. DOBRÓŃ /UL. PABIANICKA (DW482)/,
- 11) S14 – W. DOBRÓŃ /UL. PABIANICKA (DW482)/ - W. RÓŻA /S8/,
- 12) 71 – PABIANICE /PRZEJŚCIE 1: UL. PARTYZANCKA (DW482) - UL. ŚWIĘTEGO JANA (DW485)/,
- 13) 710 – KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI /PRZEJŚCIE/,
- 14) 710 – KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI – LUTOMIERSK,
- 15) 482 – ŁÓDŹ - PABIANICE /DK71/,
- 16) 482 – PABIANICE /PRZEJŚCIE: UL. LUTOMIERSKA (DK71) - W. DOBRÓŃ (S14)/,
- 17) 482 – W. DOBRÓŃ /S14/ - ŁASK.

Zgodnie z przytoczonym opracowaniem, na terenie powiatu pabianickiego występują niewielkie przekroczenia norm hałasu obejmujące:

- w otoczeniu dróg zarządzanych przez GDDKiA: szacunkowa liczba osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu – wskaźnik L_{DWN}^{24} – 100 osób,
- w otoczeniu dróg zarządzanych przez ZDW w Łodzi: szacunkowa liczba osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu – wskaźnik L_{DWN} – 100 osób oraz szacunkowa liczba osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu – wskaźnik L_N^{25} – 100 osób.

Działania planowane do podjęcia w ciągu 6-10 lat, licząc od roku uchwalenia programu na odcinkach dróg przebiegających przez obszar powiatu pabianickiego obejmują:

- 1) podjęcie działań mających na celu wymianę nawierzchni na DW710 w Lutomiersku od km 14+800 do km 16+500 – ZDW w Łodzi.

Należy również wskazać, że zgodnie z „Oceną stanu akustycznego środowiska na terenie województwa łódzkiego w roku 2023” pomiary w odniesieniu do 1 doby – pomiary krótkookresowe, których dokonano na terenie powiatu pabianickiego to m.in.: Pabianice – droga wojewódzka 485. W ramach pomiarów hałasu przebadano odcinek ul. Jutrzkowickiej w Pabianicach, stanowiący połączenie centrum Pabianic z drogą ekspresową S8. Jest to fragment drogi wojewódzkiej 485, łączącej Pabianice z Bełchatowem. Odcinek miał swój początek na rondzie (zbieg ulic: Wodnej, Jutrzkowickiej i Świetlickiego) i kończył się na południowej granicy Pabianic. Badany odcinek ul. Jutrzkowickiej jest drogą miejską pełniącą funkcję drogi głównej. Na terenie zlokalizowano na badanym odcinku ul. Jutrzkowickiej jeden punkt pomiarowy do krótkookresowych pomiarów hałasu drogowego. Punkt znajdował się po zachodniej stronie drogi, w odległości 10 m od krawędzi jezdni, na terenie posesji nr 99. Po wschodniej i zachodniej stronie drogi występują tereny jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, dla których dopuszczalny poziom hałasu w porze dnia wynosi 61 dB a w porze nocy jest równy 56 dB. Jak wynika z tabeli 5, w punkcie przy ul. Jutrzkowickiej 99 odnotowano przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu w porze dziennej o 4,4 dB.

²⁴ oznacza długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 18:00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18:00 do godz. 22:00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00)

²⁵ oznacza długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00)

Tabela 5. Wyniki pomiaru hałasu drogowego w wybranym punkcie pomiarowym na terenie Pabianic w 2023 roku

Numer pkt. pomiarowego	Lokalizacja punktów pomiarowych	Współrzędne geograficzne	L _{Aeq} [dB]		Natężenie ruchu ogółem [poj/h]		Natężenie ruchu poj. ciężarowych [poj/h]	
			Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
1	Pabianice, ul. Jutrzkowicka 99	19°21'36,7" E 51°38'41,7" N	65,4	54,4	12 273	663	410	47

wyjaśnienie: poziomy hałasu określone czerwoną czcionką wskazują na przekroczenie poziomu dopuszczalnego

Źródło: GIOŚ/PMŚ

W dniach 14-15 maja 2024 r. zrealizowano także pomiary hałasu emitowanego z drogi ekspresowej S14, w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Konstancynie Łódzkim przy ul. Słowackiego 76. Pomiary zostały wykonane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na rok 2024 na wniosek WIOŚ w Łodzi i nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Z punktu widzenia użyteczności niniejszego opracowania, zwrócono się także do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi z prośbą o określenie miejsc na terenie powiatu pabianickiego stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Według informacji zawartej w piśmie z dnia 26 maja 2025 r. (znak: WI.7016.1.31.2025.KTD) w ocenie Łódzkiego WIOŚ na terenie powiatu nie znajdują się miejsca stwarzające takie zagrożenia. W ostatnich latach zaobserwowano jednak zwiększoną ilość wniosków o interwencję dotyczące drogi ekspresowej S14. Łódzki WIOŚ udzielił informacji, że w styczniu 2025 r. do WIOŚ w Łodzi wpłynęła analiza porealizacyjna w zakresie oddziaływania hałasu dla drogi ekspresowej S14, sporządzona na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad na podstawie pomiarów przeprowadzonych w 2024 r. Na podstawie ww. analizy nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów emisji hałasu z drogi ekspresowej S14. W toku pomiarów stwierdzono natomiast przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego z drogi wojewódzkiej nr 710 w punktach pomiarowych zlokalizowanych w Konstancynie Łódzkim przy ul. Łódzkiej. Zgodnie z informacjami posiadanymi przez WIOŚ w Łodzi GDDKiA zawiadomiła o stwierdzonym przekroczeniu Starostę Pabianickiego.

3.2.2 HAŁAS DROGOWY – DROGI POWIATOWE

Uzupełnieniem sieci drogowej w postaci dróg krajowych i wojewódzkich są drogi powiatowe. Z uwagi, iż Program dotyczy obszaru powiatu pabianickiego, w tym rozdziale skupiono się na określeniu stanu technicznego dróg powiatowych i koniecznych do podjęcia działań w zakresie konserwacji i remontów – tabela 6.

Tabela 6. Wykaz dróg powiatowych wraz z oceną stanu technicznego

Gmina	Nr Drogi	Długość (km)	Nawierzchnia drogi	Ocena stanu technicznego
Pabianice (gmina miejska)	3304E	4,974	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3312E	4,522	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3305E	0,558	bitumiczna	Droga znajduje się w należytym stanie technicznym.
	3306E	1,190	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.

Gmina	Nr Drogi	Długość (km)	Nawierzchnia drogi	Ocena stanu technicznego
	4911E	1,633	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3308E	2,132	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3307E	3,799	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3309E ²⁶	1,499	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3309E ²⁷	2,572	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
Konstantynów Łódzki	1112E	2,161	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3302E	3,251	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	5102E	1,299	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3307E	1,989	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
Ksawerów	3303e ²⁸	0,510	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3303e ²⁹	5,398	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
Pabianice (gmina wiejska)	3310E	9,825	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji. Na fragmencie droga znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym, jednakże zapewnienie jej pełnej sprawności technicznej wymaga wykonania naprawy bieżącej.

²⁶ Pabianice, ul. Rydyńska²⁷ Pabianice, ul. bez nazwy, Graniczna (L) – od granic gminy Ksawerów do granic powiatu²⁸ Wola Zaradzyńska – Pabianice – Sereczyn – Prawda (L) – od drogi krajowej nr 14 do granic gminy Pabianice²⁹ Rypułtowska (Z) – Ksawerów (ul. Wschodnia) (L) – Wola Zaradzyńska (Z) – od granic miasta Pabianice do granic gminy Pabianice

Gmina	Nr Drogi	Długość (km)	Nawierzchnia drogi	Ocena stanu technicznego
	3309E ³⁰	1,620	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji. Na fragmencie droga znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym, jednakże zapewnienie jej pełnej sprawności technicznej wymaga wykonania naprawy bieżącej.
	3311E	2,790	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3308E ³¹	6,085	droga gruntowa – 0,700 Pabianice – Szynkielew	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	4911E ³²	10,105	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji. Na fragmencie droga znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym, jednakże zapewnienie jej pełnej sprawności technicznej wymaga wykonania naprawy bieżącej.
	3301E	2,195	droga gruntowa – 1,000 Janowice – Poleszyn	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3314E	1,092	bitumiczna	Droga znajduje się w należytym stanie technicznym.
Dłutów	1512E	5,280	droga gruntowa – 1,000 Dłutów Zofiówka	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	2904E ³³	1,070	droga gruntowa – 0,500 Czyżemin – Tuszyn	Droga znajduje się w należytym stanie technicznym.
Dłutów	3313E	10,850	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji. Na fragmencie droga znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym, jednakże zapewnienie jej pełnej sprawności technicznej wymaga wykonania naprawy bieżącej.

³⁰ Pabianice – Potażnia – Rydzyny (od granic Miasta Pabianice do drogi powiatowej nr 3310E)

³¹ Pabianice (ul. Piłsudskiego) Rypułtowiec – Petrykozy – Kurowice (Z) (od granic Miasta Pabianice przez wieś Szynkielew I do drogi powiatowej nr 4911E)

³² Pabianice (ul. Wspólna) - Janowice – granice Powiatu (Z) - (od granic Miasta Pabianice do granic Powiatu)

³³ Tuszyn - Czyżemin (L) – (od granic powiatu do drogi powiatowej nr 1512E)

Gmina	Nr Drogi	Długość (km)	Nawierzchnia drogi	Ocena stanu technicznego
	3313E	5,600	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3310E	4,560	droga gruntowa – 4,200 Dłutów – Rydzyny	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji. Na fragmencie droga znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym, jednakże zapewnienie jej pełnej sprawności technicznej wymaga wykonania naprawy bieżącej.
Lutomiersk	3709E ³⁴	6,840	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3706E ³⁵	6,064	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3719E	1,845	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3315E	3,475	droga gruntowa – 0,900 Lutomiersk – Małanów	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3709E	12,555	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3314E	8,649	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	5166E	3,925	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym.
	3300E	3,553	bitumiczna	Droga znajduje się w należytym stanie technicznym.
	3301E	4,409	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3314E	6,158	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	1112E	2,000	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.

³⁴ Kałów - Mianów - Puczniew (L) – (od drogi powiatowej nr 3706E do granicy powiatu)

³⁵ Kuciny – Kwiatkowice (L) – (od granic powiatu do granic powiatu i od granic powiatu do granic powiatu)

Gmina	Nr Drogi	Długość (km)	Nawierzchnia drogi	Ocena stanu technicznego
Dobroń	4912E ³⁶	0,50	droga gruntowa – 0,500 Kiki – Mauryców,	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji. Na fragmencie droga znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym, jednakże zapewnienie jej pełnej sprawności technicznej wymaga wykonania naprawy bieżącej.
	3301E ³⁷	5,500	droga gruntowa – 5,500 Wiewiórczyn Janowice	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	4912E ³⁸	6,40	droga gruntowa – 1,200 Markówka – do dr. 3301E	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji. Na fragmencie droga znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym, jednakże zapewnienie jej pełnej sprawności technicznej wymaga wykonania naprawy bieżącej.
	4912E ³⁹	6,00	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.
	3310E	6,400	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji. Na fragmencie droga znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym, jednakże zapewnienie jej pełnej sprawności technicznej wymaga wykonania naprawy bieżącej.
	3313E	0,620	bitumiczna	Droga odcinkowo znajduje się w należytym stanie technicznym, jednakże występują odcinki drogi wymagające bieżącej konserwacji.

Źródło: Wydział Dróg i Mostów Starostwa Powiatowego w Pabianicach, opracowanie własne

Wydział Dróg i Mostów Starostwa Powiatowego w Pabianicach wskazuje, że drogi powiatowe, które wymagają pilnego remontu to: 3309E, 3310E, 3313E oraz 4911E.

Należy wskazać, że zgodnie z „Oceną stanu akustycznego środowiska na terenie województwa łódzkiego w roku 2023” pomiary w odniesieniu do 1 doby – pomiary krótkookresowe, których dokonano na terenie powiatu pabianickiego to m.in.: droga powiatowa 71⁴⁰ w miejscowości Porszewice. Miejscowość Porszewice to wieś położona w gminie Pabianice. Przez Porszewice przebiega droga powiatowa, łącząca tę miejscowość z drogą ekspresową S14 i Konstantynowem Łódzkim. Ma ona status drogi powiatowej klasy głównej. Pełni również funkcję drogi lokalnej dla okolicznych mieszkańców. Badany odcinek drogi biegnie w kierunku północno - wschodnim, od zakrętu w Porszewicach do ulicy Florentynów. Wzdłuż drogi, na terenie Porszewic, występują tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej oraz tereny, na których jest prowadzona działalność gospodarcza o charakterze przemysłowym (kopalnia piasku). Na omawianym terenie zlokalizowano przy drodze nr 71 jeden punkt pomiarowy do krótkookresowych pomiarów hałasu drogowego.

³⁶ Kiki - Mauryców (Z) – (od granic powiatu do drogi powiatowej 3301E)

³⁷ Wiewiórczyn - Janowice (Z) – (od granic powiatu do granic powiatu)

³⁸ Dobroń - Mauryców (Z) – (od drogi krajowej nr 14 do drogi powiatowej nr 3301E)

³⁹ Dobroń - Łdżań (Z) – (od drogi krajowej nr 14 do granic powiatu)

⁴⁰ aktualnie przebiega tędy droga wojewódzka nr 475

Punkt znajdował się po zachodniej stronie drogi, w odległości 10 m od jej krawędzi, na terenie posesji 24a. W otoczeniu punktu pomiarowego występowały tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej, dla których dopuszczalny poziom hałasu w porze dnia wynosi 65 dB a w porze nocy 56 dB. Z zapisów zamieszczonych w tabeli 7 wynika, że nie odnotowano w tym punkcie przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.

Tabela 7. Wyniki pomiaru hałasu drogowego w wybranym punkcie pomiarowym na terenie m. Porszewice w 2023 roku

Numer pkt. pomiarowego	Lokalizacja punktów pomiarowych	Współrzędne geograficzne	L _{Aeq} [dB]		Natężenie ruchu ogółem [poj/h]		Natężenie ruchu poj. ciężarowych [poj/h]	
			Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy	Pora dnia	Pora nocy
1	Porszewice 24a, droga powiatowa 71	19°17'50,2" E 51°43'15,4" N	47,3	49,7	1106	49	54	7

Źródło: GIOŚ/PMŚ

W dniach 16-17 maja 2024 r. w ramach kontroli interwencyjnej na zlecenie WIOŚ w Łodzi Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ przeprowadziło również pomiary hałasu emitowanego z drogi powiatowej nr 3306E (tj. ul. Myśliwskiej w Pabianicach) w punkcie pomiarowym zlokalizowanym pod adresem Pabianice, ul. Myśliwska 5e. Pomiary wykazały przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu komunikacyjnego w porze dnia o 3 dB. W związku ze stwierdzonym przekroczeniem sprawę przekazano do Starosty Pabianickiego (zarządca drogi).

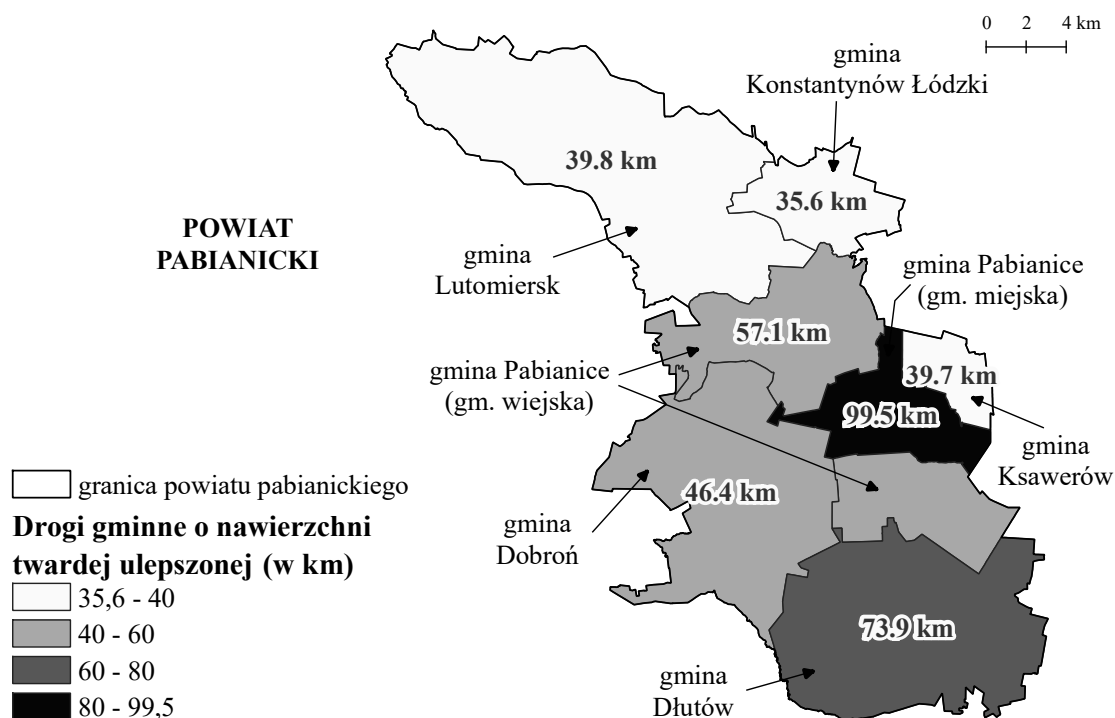
3.2.3 HAŁAS DROGOWY – DROGI GMINNE

Poszczególne gminy powiatu pabianickiego zarządzają również gęstą siecią dróg gminnych (łącznie 585,1 km wg stanu na koniec 2023 roku), w tym ponad 432,4 km dróg o nawierzchni twardej i blisko 152,7 km dróg o nawierzchni gruntowej. Statystyki dotyczące poszczególnych rodzajów dróg według stanu na 2023 rok prezentuje tabela 8. Na rysunkach 11 i 12 przedstawiono również zebrane dane w formie graficznej. Samorządy gminne koncentrują się na ciągłej poprawie stanu technicznego dróg poprzez przebudowy, rozbudowy i budowy nowych odcinków spełniających odpowiednie wymagania techniczne i środowiskowe i działania te powinny być kontynuowane.

Tabela 8. Rodzaje dróg (w km) w gminach powiatu pabianickiego wg stanu na 2023 rok

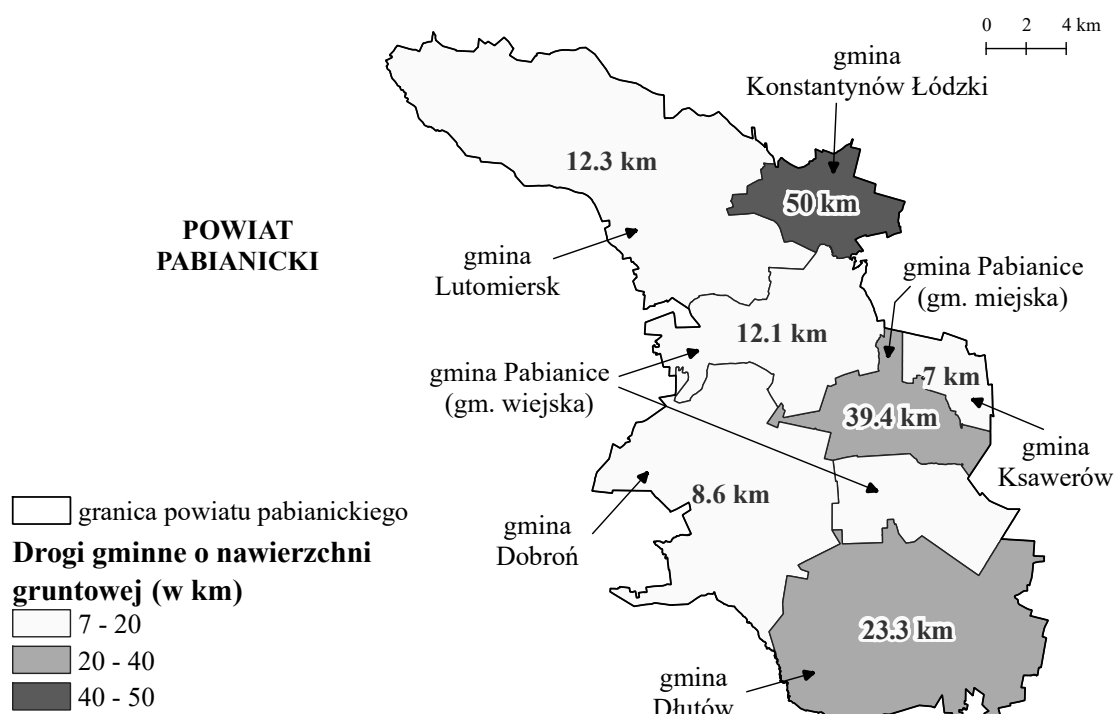
Gmina	O nawierzchni twardej	O nawierzchni twardej ulepszonej	O nawierzchni gruntowej
Dłutów	81,5	73,9	23,3
Dobroń	52,2	46,4	8,6
Konstantynów Łódzki	36,4	35,6	50,0
Ksawerów	40,6	39,7	7,0
Lutomiersk	50,2	39,8	12,3
Pabianice (gm. miejska)	111,4	99,5	39,4
Pabianice (gm. wiejska)	60,1	57,1	12,1
Ogółem powiat pabianicki	432,4	392,0	152,7

Źródło: GUS, opracowanie własne

Rysunek 11 Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej w gminach powiatu pabianickiego

Źródło: PRG, GUS, opracowanie własne

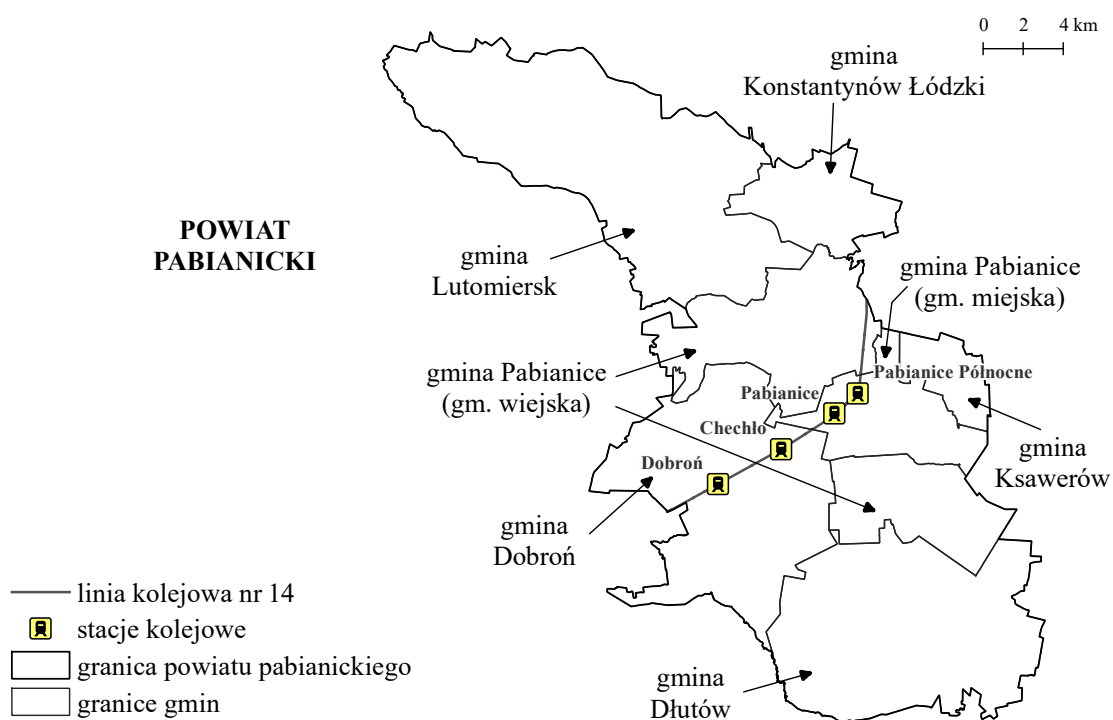

Rysunek 12 Drogi o nawierzchni gruntowej w gminach powiatu pabianickiego

Źródło: PRG, GUS, opracowanie własne

3.2.4 HAŁAS KOLEJOWY

Hałas kolejowy to w dużej mierze problem związany z funkcjonowaniem pociągów towarowych i pociągów składających się ze starszych wagonów lub lokomotyw. Ten rodzaj hałasu jest szczególnie dotkliwy w nocy. Na terenie województwa łódzkiego w roku 2022 PKP Polskie Linie Kolejowe wykonało strategiczną mapę hałasu dla odcinków linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 poj./rok. Na terenie województwa łódzkiego warunek ten spełniają odcinki w ciągu linii kolejowych nr 1 (4 odcinki), 3 (1 odcinek), 17 (3 odcinki), położone w granicach powiatów: powiat Skierniewice, powiat skierniewicki, powiat brzeziński, łódzki wschodni, łowicki, a więc nie dotyczą odcinka linii kolejowej nr 14, który przebiega przez obszar powiatu pabianickiego. „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa łódzkiego” wskazuje jednak, że mieszkańcy powiatu pabianickiego zgłaszają skargi na hałas kolejowy przy tej linii kolejowej (ul. Wąska, Chechło Pierwsze). Jej przebieg wraz z lokalizacją stacji kolejowych zaprezentowano na rysunku 13. Przystanek kolejowy Pabianice Północne u zbiegu ulic Karniszewickiej i Lutomierskiej jest nowym obiektem, który oddano do użytku w 2023 roku. W ramach inwestycji wybudowano dwa perony jednokrawędziowe o długości 150 metrów, wyposażone w ławki, wiaty, informację pasażerską i oświetlenie.

Rysunek 13 Koleje w powiecie pabianickim
Źródło: PRG, BDOT10K, opracowanie własne

3.2.5 HAŁAS LOTNICZY

Zasięg oddziaływania hałasu lotniczego dotyczy nie tylko terenów samych lotnisk, ale obejmuje znacznie większe obszary, niejednokrotnie wielkości rzędu kilkudziesięciu kilometrów kwadratowych. Strefy najbardziej zagrożone hałasem znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie lotniska oraz w strefie korytarzy powietrznych startu i podejścia do lądowania. Poziom hałasu zależy od rodzaju samolotów, liczby startów i lądowań oraz od organizacji ruchu lotniczego, od której uwarunkowany jest nie tylko przebieg procedury startu, lecz także czas oczekiwania na lądowanie, decydujący o liczbie wykonywanych pętli w szerokim obszarze nad lotniskiem.

W granicach administracyjnych miasta Łodzi znajduje się Port Lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta (kod ICAO: EPLL). Zlokalizowany jest on więc około 1,5 km od granic administracyjnych powiatu pabianickiego. Zgodnie z opracowaniem „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa łódzkiego w roku 2023” pomiary krótkookresowe hałasu generowanego przez ww. lotnisko prowadzono w trzech punktach pomiarowych, w tym w jednym zlokalizowanym na terenie powiatu pabianickiego – w miejscowości Gorzew (gmina wiejska Pabianice). Dopuszczalny poziom hałasu w tym punkcie pomiarowym to: w porze dnia – 60 dB, w porze nocy – 50 dB. W wyniku badań nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w tym punkcie pomiarowym. Stwierdzono natomiast dwa niewielkie przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w porze nocy, które wystąpiły w punkcie pomiarowym przy ul. Kołobrzskiej 3 w Łodzi. Maksymalna wartość zarejestrowanego przekroczenia wynosiła 1,6 dB.

Omawiany obszar znajduje się w zasięgu oddziaływania Lotniska Wojskowego Łask (EPLK). Jest ono zarządzane przez Jednostkę Wojskową nr 1158 i użytkowane przez 32 Bazę Lotnictwa Taktycznego. Samo lotnisko położone na terenie gminy Buczek w powiecie łaskim w odległości ok. 3 km od granic administracyjnych powiatu pabianickiego. Źródłem hałasu przenikającego do środowiska są operacje lotnicze wykonywane przez stacjonujące na lotnisku wielozadaniowe samoloty myśliwskie F-16. Na podstawie art. 135 ust. 1, ust. 2, ust. 3a oraz ust. 3b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Sejmik Województwa Łódzkiego podjął 25 października 2016 r. uchwałę nr XXIX/379/16 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Łask. Utworzony obszar ograniczonego użytkowania, podzielono na dwa podobszary:

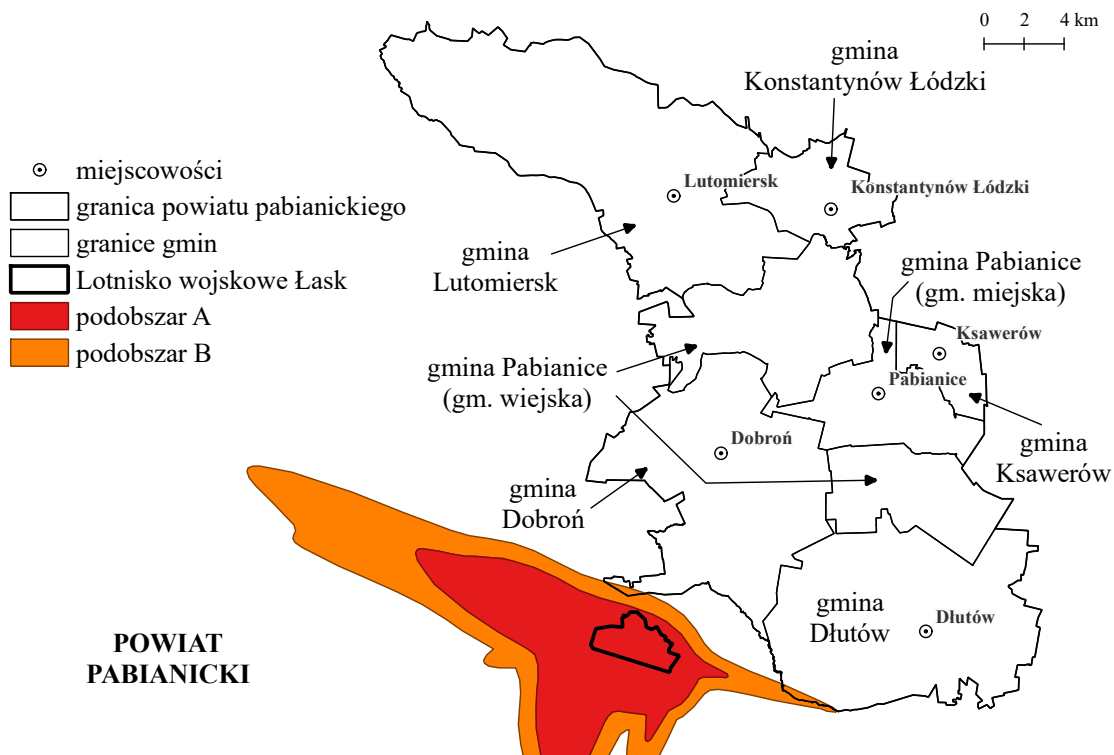
- podobszar A, którego wewnętrzną granicę wyznacza granica terenu lotniska, a granicę zewnętrzną izolinie równoważnego poziomu dźwięku $L_{AeqD} = 60$ dB oraz $L_{AeqN} = 50$ dB,
- podobszar B, którego wewnętrzną granicę wyznacza zewnętrzna granica podobszaru A, a granicę zewnętrzną izolinie równoważnego poziomu dźwięku $L_{AeqD} = 55$ dB oraz $L_{AeqN} = 45$ dB

z ograniczeniami w zakresie przeznaczania terenów, korzystania z terenów nimi objętych oraz wymaganiami technicznymi dotyczącymi budynków. W kontekście obszaru powiatu pabianickiego, część obrębu ewidencyjnego Barycz w gminie Dobroń oraz część obrębu ewidencyjnego Drzewociny w gminie Dłutów znajdują się w granicach podobszaru B.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Łodzi w dniach 5-6 października 2020 roku przeprowadzał w 9 punktach pomiarowych zlokalizowanych poza terenem lotniska badania hałasu w czasie wykonywania operacji lotniczych przez stacjonujące na lotnisku statki powietrzne. Badania przeprowadzono w 9 punktach pomiarowych zlokalizowanych poza terenem lotniska, w czasie wykonywania operacji lotniczych przez stacjonujące na lotnisku statki powietrzne. Z przeprowadzonych badań wynika, że niekorzystne oddziaływanie lotniska wojskowego Łask (EPLK), na klimat akustyczny terenów podlegających ochronie akustycznej, zamyka się wewnątrz ustanowionego obszaru ograniczonego użytkowania⁴¹.

Utworzone obszary ograniczonego użytkowania na tle powiatu pabianickiego przedstawiono na rysunku 14.

⁴¹ na podstawie: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa łódzkiego w 2020 roku

Rysunek 14 Podobszary ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Łask na tle powiatu pabianickiego
Źródło: PRG, Uchwała nr XXIX/379/16, w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Łask, opracowanie własne

3.2.6 HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Hałas przemysłowy jest tworzony przez źródła znajdujące się na terenie zakładów przemysłowych i usługowych. Ma charakter lokalny i jego zasięg jest ograniczony do najbliższego otoczenia obiektu. Problem nadmiernej emisji tego rodzaju hałasu do środowiska w dużym stopniu związany jest z niewłaściwie prowadzoną przez władze lokalne polityką zagospodarowywania przestrzennego. W dalszym ciągu występują bowiem przypadki sytuowania w jednorodzinnej zabudowie mieszkaniowej np. zakładów ślusarskich, stolarskich, lakierniczych itp., będących w okresie eksploatacji powodem licznych problemów, zwłaszcza w aspekcie ochrony przed hałasem.

Starosta Pabianicki, jako organ administracji publicznej, jest właściwy do podejmowania działań w zakresie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska, w tym w zakresie emisji hałasu z zakładów, na podstawie art. 379 ustawy – Prawo ochrony środowiska. W powiecie pabianickim w 2023 roku było 6 skarg na hałas przemysłowy. W roku 2024 były 3 skargi na hałas przemysłowy. 1 skarga na hałas jest w procesie procedowania.

Należy również mieć na względzie, iż podobnie jak w przypadku emisji gazów lub pyłów do powietrza, dla niektórych przedsiębiorstw może być konieczne wydanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu, które można uznać za rodzaj ostrzeżenia – w przypadku niezastosowania się do jej postanowień otwiera to drogę do pociągnięcia podmiotu naruszającego poziom emisji hałasu do odpowiedzialności bardziej dotkliwej oraz może nakładać na niego dalej idące obowiązki, np. w zakresie wykonywania pomiarów i sprawozdawczości. Wydanie decyzji jest kompetencją właściwych organów ochrony środowiska – starostów oraz prezydentów miast na prawach powiatu. Organem uprawnionym do bezpośredniego egzekwowania decyzji jest Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

3.2.7 ANALIZA SWOT

W tabeli 9 przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.

Tabela 9. Analiza SWOT – zagrożenia hałasem

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	• brak linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie, co wiąże się z negatywnym oddziaływaniem w zakresie emisji hałasu, • brak istotnego zagrożenia hałasem lotniczym, • przewaga dróg gminnych o nawierzchni twardej nad drogami o nawierzchni gruntowej, • przewaga dróg powiatowych w należytym stanie technicznym nad odcinkami dróg powiatowych wymagającymi pilnego remontu	• przebieg dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów (powyżej 3 mln/rok), których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, • skargi mieszkańców na hałas kolejowy, przemysłowy, komunikacyjny, • przekroczenia standardów akustycznych na niektórych odcinkach dróg przebiegających przez obszar powiatu (np. ul. Jutrzkowicka w Pabianicach, ul. Myśliwska w Pabianicach, ul. Łódzka w Konstantynowie Łódzkim), • coraz większa liczba stosowanych pomp ciepła, które w zwartej zabudowie generują skargi na hałas z uwagi, iż pracują w cyklu ciągłym
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	• rozwój komunikacji zbiorowej (autobusy, tramwaje) i transportu rowerowego, • wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, • modernizacja, remonty, przebudowy dróg, • monitoring hałasu, • prowadzenie polityki planowania przestrzennego z uwzględnieniem zasad strefowania	• wysokie koszty inwestycji drogowych i infrastruktury rowerowej, • lokalizowanie zakładów w strefach mieszkalnych, • rozwój zabudowy wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, • wzrastająca liczba pojazdów oraz urządzeń klimatyzacyjnych/chłodniczych, • bliskie sąsiedztwo lotniska wojskowego w Łasku, • montaż pomp ciepła na małych działkach w zwartej zabudowie w niewielkich odległościach od granic działki

Źródło: opracowanie własne

3.2.8 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Wzrastająca temperatura powietrza (zarówno w ujęciu wieloletnim jak i w przypadku pojedynczych zdarzeń np. fale upałów) będzie zwiększać liczbę urządzeń mających na celu minimalizację zagrożeń termicznych, czyli urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych co w zwartej zabudowie może generować nadmierną emisję hałasu. Wzrastająca liczba pojazdów samochodowych powodować będzie z kolei wzrost natężenia ruchu na drogach, co wprost przełoży się na generowany poziom hałasu. Montaż pomp ciepła na małych działkach w zwartej zabudowie w niewielkich odległościach od granic działki może być z kolei przyczyną skarg związanych z ich głośną pracą w cyklu ciągłym. W związku ze wzrostem negatywnych czynników należy przewidzieć podjęcie działań zmierzających do ograniczenia emisji hałasu, w tym dalszą poprawę stanu dróg, a w uzasadnionych przypadkach wprowadzanie ograniczeń prędkości i wagi pojazdów na obszarach zabudowanych, rozwój infrastruktury komunikacji zbiorowej (autobusowej, kolejowej, tramwajowej), rozwój infrastruktury rowerowej, nasadzenia drzew i krzewów jako zieleni izolacyjnej czy uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska w zakresie generowanego hałasu (przestrzeganie zasad strefowania, wprowadzanie stref płatnego parkowania).

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska i jest to główne źródło wiedzy o poziomie hałasu w powiecie. W zakresie hałasu drogowego nieocenionym źródłem wiedzy są i będą w przyszłości Generalne Pomiary Ruchu wykonywane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. Aktualnie trwają prace nad opracowaniem GPR 2025. Pomiary te dostarczą w najbliższym czasie danych niezbędnych do planowania, zarządzania i utrzymania dróg, a także do prognozowania ruchu. Wyniki będą dostępne w postaci opracowań opisowych, tabel, map i zestawień bazodanowych. Pierwsza publikacja w postaci opracowania pn. "Synteza wyników GPR 2025 na

drogach krajowych" planowana jest po 31 marca 2026 r. Ostateczny dokument, opisujący szczegółowo wyniki pomiaru pn. "Ruch Drogowy 2025" powinien być dostępny w III lub IV kw. 2026 r. Hałas przemysłowy z kolei jest pod ciągłym monitoringiem WIOŚ w Łodzi. Do podstawowych zadań realizowanych przez Powiat Pabianicki należy również wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu i rozpatrywanie skarg z zakresu emisji hałasu.

3.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Pola elektromagnetyczne (PEM) towarzyszą człowiekowi od zawsze, ponieważ stanowią nieodłączny element natury. Do końca XIX wieku ludzkość była narażona prawie wyłącznie na pola elektromagnetyczne pochodzenia naturalnego. W wieku XX, w związku z rozwojem nauki i techniki, w otoczeniu człowieka powstało wiele sztucznych źródeł promieniowania elektromagnetycznego⁴² i jest to obecnie zjawisko towarzyszące pracy wszystkich urządzeń elektrycznych, także tych powszechnie występujących w gospodarstwach domowych jak np. monitor komputerowy, telefon komórkowy, czy suszarka. Przepisy prawa związane z polami elektromagnetycznymi odnoszą się wyłącznie do sztucznych źródeł, takich jak:

- a) obiekty elektroenergetyczne do wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej (elektrownie, elektrociepłownie, stacje transformatorowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne),
- b) instalacje radiokomunikacyjne (stacje bazowe telefonii komórkowej, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne).

Z punktu widzenia natężenia pól elektromagnetycznych najsilniejszymi ich źródłami w powiecie pabianickim są stacje bazowe telefonii komórkowej (kilkadziesiąt stacji, w tym ok. 30 tylko w Pabianicach) oraz linie najwyższych (≥ 200 kV) i wysokiego napięcia (110 kV).

3.3.1 INFRASKTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Na podstawie mapy Polskich Sieci Elektroenergetycznych stwierdza się, że przez obszar powiatu przebiegają następujące linie najwyższych napięć:

- a) 220kV Adamów – Pabianice,
- b) 2 x 220kV Rogowiec – Pabianice,
- c) 220kV Janów–Pabianice

Operatorem sieci wysokiego, średniego i niskiego napięcia jest PGE Dystrybucja S.A. Na terenie powiatu znajdują się stacje elektromagnetyczne 110/15kV „Konstilana”, „Srebrna”, „Maślana”, „PZPB” oraz stacja elektroenergetyczna 220/110/15 kV „Pabianice”. Stacje te zasilane są liniami napowietrznymi 110 kV, tylko stacja „Srebrna” zasilana jest linią napowietrzno-kablową 110 kV. Natomiast stacja „Pabianice” zasilana jest linią napowietrzną 220 kV. W stacjach „Konstilana”, „Maślana”, „PZPB” oraz „Pabianice” pracują po dwa transformatory 110/15 kV o mocy 25 MVA każdy. W stacji „Srebrna” pracuje jeden transformator 110/15 kV o mocy 16 MVA.

Dostawa i dystrybucja energii dla odbiorców odbywa się za pośrednictwem sieci rozdzielczej napowietrznej i kablowej średniego napięcia 15 kV o przekrojach w zakresie 35 do 240 mm² oraz stacji transformatorowych SN/nN. Indywidualni odbiorcy powiązani są ze stacjami transformatorowymi liniami napowietrznymi lub kablowymi nN o przekrojach w zakresie od 25 do 240 mm². Stan techniczny sieci elektroenergetycznej oraz stacji elektroenergetycznych SN/nN na terenie powiatu pabianickiego jest dobry.

3.3.2 INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Instalacje radiokomunikacyjne w myśl Prawa telekomunikacyjnego rozumiane są jako instalacje składające się z anten i innych urządzeń telekomunikacyjnych i najczęściej są to:

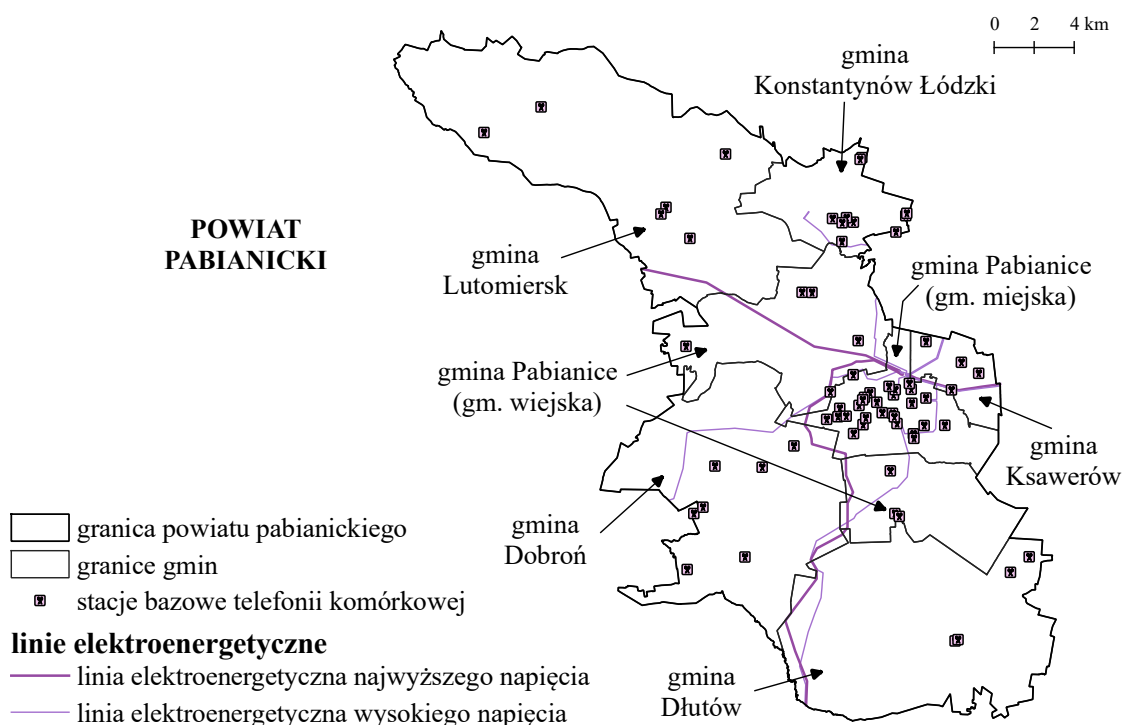
- a) stacje bazowe telefonii komórkowej,

⁴² „Pole elektromagnetyczne a człowiek, O fizyce, biologii, medycynie, normach i sieci 5G”, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, ISBN 978-83-916146, Warszawa 2019

b) nadajniki DVB-T.

Stacje bazowe telefonii komórkowej (BTS, ang. base transceiver station) w systemach łączności bezprzewodowej stanowią urządzenia wyposażone w anteny fal elektromagnetycznych, często na wysokich masztach, łączące terminal ruchomy (np. telefon komórkowy) z częścią stałą cyfrowej sieci telekomunikacyjnej. W większości instalacji stosuje się anteny kierunkowe pokrywające sygnałem 120° powierzchni i odpowiednio umieszczony zestaw trzech anten daje pokrycie całego terenu wokół stacji bazowej. Na podobnej zasadzie działają nadajniki DVB-T, z tym, że dzięki nim możliwy jest odbiór telewizji naziemnej w cyfrowym standardzie. Na omawianym obszarze znajduje się ok. 70 stacji BTS – głównie w Pabianicach. Brak jest natomiast nadajników DVB-T.

Rozmieszczenie stacji BTS przedstawiono na rysunku 15. Przedstawiono na nim również przebieg linii najwyższych napięć (200 kV) oraz wysokiego napięcia (110 kV) jako głównych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

Rysunek 15 Lokalizacja stacji bazowych łączności bezprzewodowej oraz przebieg linii elektroenergetycznych najwyższych napięć i wysokiego napięcia

Źródło: PRG, BDOT10K, SI2PEM, opracowanie własne

3.3.3 POZIOM PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych. Od 2021 roku obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Do końca 2019 r. dopuszczalny poziom składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz w miejscach dostępnych dla ludności określony został na poziomie 7 V/m. Można zatem zauważyć, że od 2021 r. mamy do czynienia z wzrostem dopuszczalnych wartości poziomów PEM.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 lutego 2020 r., w celu sprawdzenia dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wykorzystuje się pomiary wykonywane miernikiem szerokopasmowym. W ramach pomiarów wyznacza się w badanym

zakresie częstotliwości wartości wskaźnikowe WM_E . WM_E oznacza wartość wskaźnikową poziomu emisji pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności dla składowej elektrycznej pola, która liczona jest na podstawie maksymalnej wartości chwilowej (E_{MAX}), uzyskanej w trakcie pomiarów w sposób określony w rozporządzeniu. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości WM_E nie przekracza wartości 1.

W kolejnej tabeli (10) przedstawiono wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w latach 2023-2024 w ramach stałej sieci monitoringu i monitoringu badawczego w powiecie pabianickim.

Tabela 10. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych zlokalizowanych w powiecie pabianickim

Lokalizacja punktu pomiarowego	Rok	Poziom dopuszczalny	Wynik pomiaru
STAŁA SIEĆ MONITORINGU			
Konstantynów Łódzki, ul. Piłsudskiego 12	2023	wartość $WM_E < 1$	0,04
Lutomiersk, ul. Pabianicka 1	2023	wartość $WM_E < 1$	poniżej granicy oznaczalności
Pabianice, ul. Armii Krajowej 32	2024	wartość $WM_E < 1$	0,07
Pabianice, ul. Piaskowa 18	2024	wartość $WM_E < 1$	0,11
Pabianice, ul. Szarych Szeregów 2	2024	wartość $WM_E < 1$	0,05
MONITORING BADAWCZY			
Dłutów, ul. Główna 1	2023	wartość $WM_E < 1$	0,08
Ksawerów, ul. Pocztowa 10a	2024	wartość $WM_E < 1$	0,06
Pawlikowice 7a	2024	wartość $WM_E < 1$	0,04
Przygoń, ul. Słoneczna 5	2024	wartość $WM_E < 1$	0,06
objaśnienia:			
	kolor zielony oznacza, że nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu		

Źródło: GIOŚ

Przedstawione w tabeli 10 wyniki oznaczają, że w latach 2023-2024 nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu. Pomiary pól elektromagnetycznych wykonywane na terenie całego województwa łódzkiego w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych norm. Mierzone wartości natężenia PEM są dużo niższe od poziomów dopuszczalnych. Dokonując porównania wszystkich wyników pomiarów PEM na przestrzeni ostatnich lat nie obserwuje się także znaczących zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

3.3.4 ANALIZA SWOT

Tabela 11. Analiza SWOT – pola elektromagnetyczne

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	- brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych w latach 2023-2024 - brak nadajników DVB-T, - dobry stan techniczny sieci elektroenergetycznej oraz stacji elektroenergetycznych SN/nN	- obecność nadajników telefonii komórkowej wytwarzających pole elektromagnetyczne, - obecność linii najwyższych napięć i wysokiego napięcia

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- dalszy monitoring pól elektromagnetycznych, - prowadzenie polityki planowania przestrzennego z uwzględnieniem zasad ochrony przed PEM	- niedostosowanie sieci elektroenergetycznej do dynamicznego rozwoju OZE, - rozwój telefonii komórkowej, - rozbudowa mieszkalnictwa wzdłuż linii energetycznych

Źródło: opracowanie własne

3.3.5 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Naukowcy od lat badają to, czy pole elektromagnetyczne może mieć negatywny wpływ na zdrowie. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) odnotowała w ciągu ostatnich 30 lat około 25 tysięcy artykułów naukowych poświęconych efektom biologicznym i medycznym. Badacze jednak nie znaleźli wystarczających dowodów na związek pola elektromagnetycznego o natężeniu wykorzystywanym w telekomunikacji, a negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi. W ostatnich latach jednak duże obawy mieszkańców związane są z rozwojem sieci 5G, która to oznacza piątą generację sieci komórkowej. Jest to sieć o wiele szybsza niż sieci funkcjonujące obecnie i pozwala na podłączenie do Internetu milionów dodatkowych urządzeń, co umożliwia zmianę na lepsze wielu dziedzin życia. Co ważne, jak każda kolejna generacja wymaga mniejszej ilości energii, a tym samym wytwarza pole elektromagnetyczne o mniejszym natężeniu. Wokół tej technologii powstało jednak i jest powielanych wiele mitów takich jak np. to, że promieniowanie radiowe stanowi czynnik rakotwórczy i w Polsce nikt nie kontroluje poziomu PEM, a operatorzy zakłamują swoje wyniki. W takim otoczeniu konieczne jest uświadamianie mieszkańców, że takie doniesienia nie mają pokrycia w rzeczywistości.

W kontekście zmieniającego się klimatu i częstotliwości występowania zjawisk ekstremalnych takich jak np. trąby powietrzne czy intensywne burze należy zwrócić uwagę na konieczność ciągłej konserwacji infrastruktury i bieżące usuwanie szkód.

Z punktu widzenia dynamicznego rozwoju odnawialnych źródeł energii konieczny jest ciągły monitoring sieci elektroenergetycznej i stopniowa rozbudowa oraz modernizacja systemu rozdzielczego po stronie średniego i niskiego napięcia. Nieustający rozwój telekomunikacji, zwiększająca się liczba stacji bazowych telefonii komórkowej (w tym wprowadzanie technologii 5G) oraz obawy mieszkańców o ich zdrowie w związku z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych są powodami, dla których badania monitoringowe PEM powinny być w dalszym ciągu wykonywane.

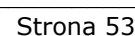
Źródłem wiedzy o natężeniu pól elektromagnetycznych są badania wykonywane przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Powiat Pabianicki w zakresie ochrony mieszkańców przed promieniowaniem elektromagnetycznym zajmuje się przede wszystkim przyjmowaniem zgłoszeń dotyczących eksploatacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne oraz wnoszeniem sprzeciwu w sprawie eksploatacji instalacji oraz rozpatrywaniem skarg z zakresu pól elektromagnetycznych.

3.4 GOSPODAROWANIE WODAMI

3.4.1 CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Obszar powiatu położony jest w obrębie dorzecza Warty, które z kolei jest częścią dorzecza Odry. Większość terenu powiatu odwadniana jest przez rzekę Ner i jej dopływy: Lubczynę, Jasieniec, Łódkę, Zalewkę (Wrzącą), Gadkę, Dobrzyńkę, Pabiankę oraz Bychlewkę przepływające przez gminy: Pabianice (gm. wiejska i gm. miejska), Lutomiersk, Konstantynów Łódzki oraz Ksawerów. Gminy Dobroń i Dłutów odwadniane są z kolei przez rzekę Grabie i jej dopływy: Pałusznice, Dłutówkę, Grabkę, i Małą Widawkę.

Id: 1911D13A-8E0E-4574-8B7A-C9581C745210. Projekt

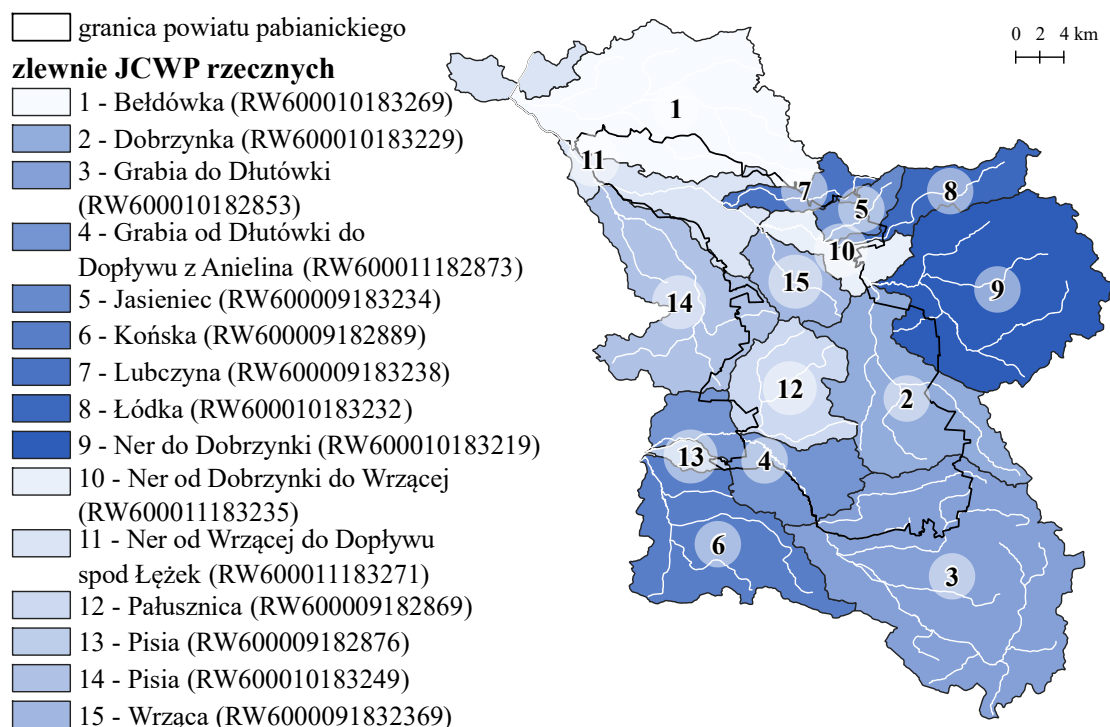

Źródło: PRG, BDOT10k, opracowanie własne

JCWP oznacza oddzielny element wód powierzchniowych, taki jak jezioro lub inny naturalny lub sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody przejściowe lub wody przybrzeżne. JCWPd oznacza z kolei określoną objętość wód podziemnych występujących w obrębie danej warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

3.4.2 JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I ICH JAKOŚĆ

Zgodnie z przyjętym podziałem powiat pabianicki znajduje się na obszarze zlewni 15 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych. Ich położenie na tle powiatu zaprezentowano na rysunku 17. Na obszarze nie ma zlokalizowanych JCWP jeziornych, zbiornikowych, przejściowych i przybrzeżnych.

Rysunek 17 JCWP rzeczne (zlewnie) na obszarze powiatu pabianickiego

Źródło: PRG, GIOŚ, opracowanie własne

Ramowa Dyrektywa Wodna wprowadzając podział na jednolite części wód ma na celu m.in. osiągnięcie dobrego stanu wód we wszystkich ich częściach. Oceniając to, w jakim stanie są poszczególne części wód powierzchniowych, pod uwagę brane są następujące grupy wskaźników jakości: elementy biologiczne, fizykochemiczne i hydromorfologiczne, które mówią o stanie ekologicznym części wód oraz substancje chemiczne, oceniane w ramach klasyfikacji stanu chemicznego. Oceny dokonuje się na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez:

- ocenę stanu ekologicznego⁴³,
- ocenę stanu chemicznego,
- ocenę stanu JCWP.

Stan ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Klasyfikuje się go poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza oznacza maksymalny potencjał ekologiczny.

O przypisaniu jednolitej części wód danej oceny decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego.

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowymi normami jakości. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie

⁴³ w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego

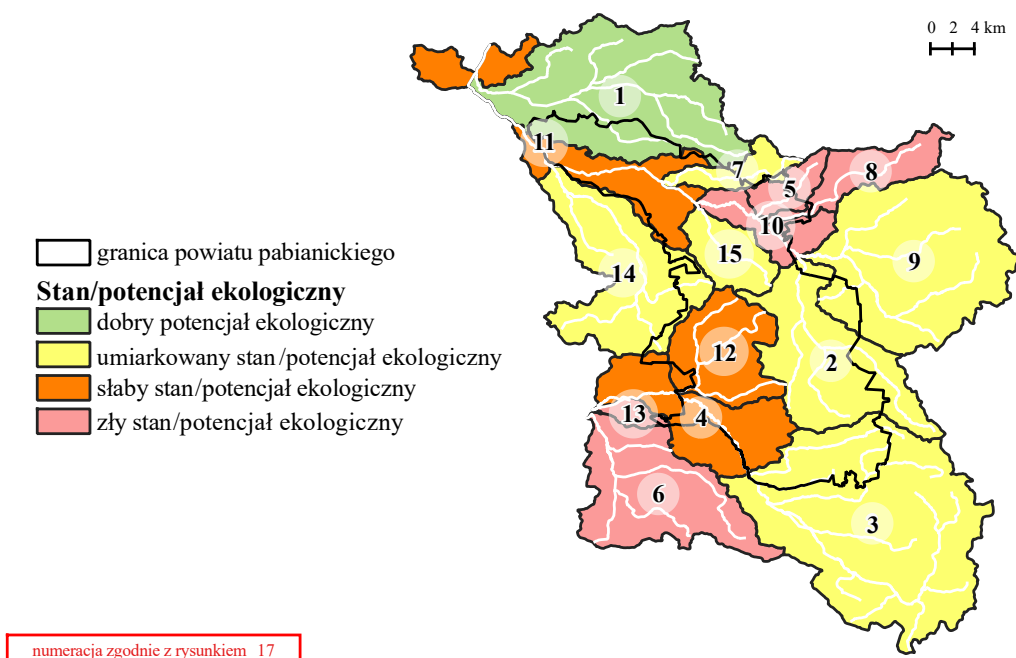
przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako poniżej dobrego.

Ogólny stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w dobrym stanie, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry i stan chemiczny sklasyfikowany jest jako dobry.

Ze względu na ograniczony zakres badań przeprowadzanych w latach 2023-2024 na omawianym terenie oraz dodatkowo podlegających weryfikacji i mogących ulec zmianie, oceniając poszczególne JCWP położone w granicach powiatu pabianickiego skorzystano z narzędzia, w którym można przeglądać i pobierać karty charakterystyk powstałe podczas realizacji projektu „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”⁴⁴. Z racji swojego położenia omawiany obszar objęty jest „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry⁴⁵).

Na kolejnych rysunkach (18-20) i w tabeli 12 przedstawiono wyniki w formie graficznej i tabelarycznej. Zgodnie z przytoczonymi danymi należy odnotować, że jakość wód powierzchniowych rzecznych na omawianym terenie jest generalnie zła i w ostatnich latach nie uległa znaczącej poprawie. Wszystkie JCWP są także zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej. Rodzaje głównych presji determinujących stan wód w obrębie danej JCWP również zawarto w tabeli. Są to głównie:

- nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe),
- źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone),
- prostowanie koryta,
- budowle piętrzące,
- rozwój obszarów zurbanizowanych,
- transport,
- turystyka.

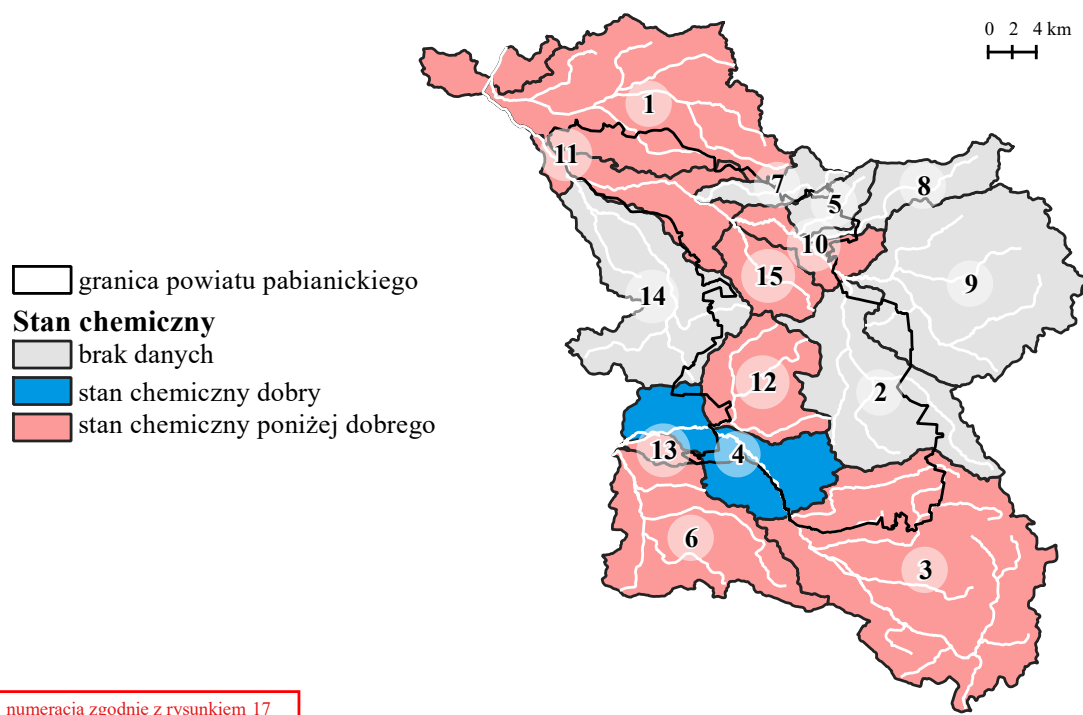

Rysunek 18 Stan/potencjał ekologiczny JCWP rzecznych na terenie powiatu pabianickiego

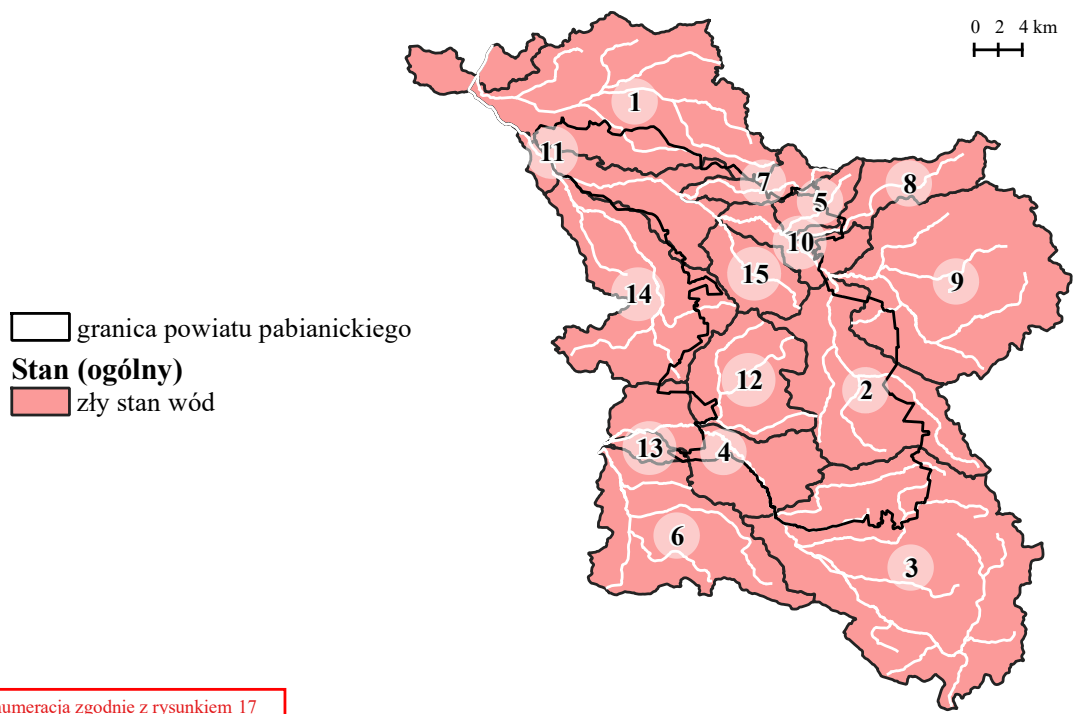
Źródło: PRG, opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

⁴⁴ <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

⁴⁵ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000335>

Rysunek 19 Stan chemiczny JCWP rzecznych na terenie powiatu pabianickiego
Źródło: PRG, opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

Rysunek 20 Ocena stanu JCWP rzecznych na terenie powiatu pabianickiego
Źródło: PRG, opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

Tabela 12. Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) dla JCWP położonych w obrębie powiatu pabianickiego

Numer na rysunku 17	Nazwa JCWP / Kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
1.	Bełdówka (RW600010183269)	dobry potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	zagrożona
2.	Dobrzyńka (RW600010183229)	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód	odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), prostowanie koryta, budowle piętrzące	zagrożona
3.	Grabia do Dłutówki (RW600010182853)	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	prostowanie koryta, rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	zagrożona
4.	Grabia od Dłutówki do Dopływu z Anielina (RW600011182873)	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe), budowle piętrzące	zagrożona
5.	Jasieniec (RW600009183234)	zły potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód	prostowanie koryta, budowle piętrzące, obiekty mostowe	zagrożona
6.	Końska (RW600009182889)	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), prostowanie koryta, budowle piętrzące, rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	zagrożona

Numer na rysunku 17	Nazwa JCWP / Kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
7.	Lubczyna (RW600009183238)	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe), prostowanie koryta	zagrożona
8.	Łódka (RW600010183232)	zły potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (rozproszone), eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym), prostowanie koryta, budowie piętrzące, obiekty mostowe	zagrożona
9.	Ner do Dobrzynki (RW600010183219)	umiarkowany potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód	odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), prostowanie koryta, budowie piętrzące, obiekty mostowe	zagrożona
10.	Ner od Dobrzynki do Wrzącej (RW600011183235)	zły potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym), budowie piętrzące, rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk, punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)	zagrożona
11.	Ner od Wrzącej do Dopływu spod Łężek (RW600011183271)	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	nawożenie i depozycja, eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym), prostowanie koryta, budowie piętrzące, wały przeciwpowodziowe, górnictwo, rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	zagrożona

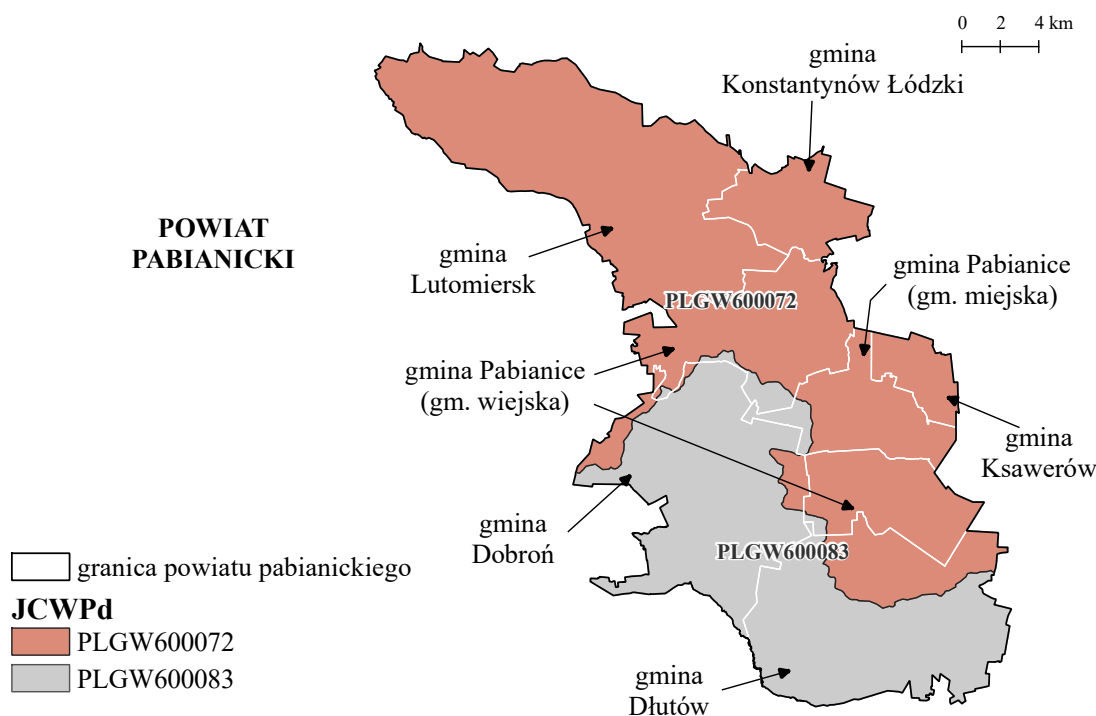
Numer na rysunku 17	Nazwa JCWP / Kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
12.	Pałusznicza (RW600009182869)	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe), prostowanie koryta, budowlę piętrzące, obiekty mostowe, rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane)	zagrożona
13.	Pisia (RW600009182876)	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (rozproszone), prostowanie koryta, budowlę piętrzące, rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	zagrożona
14.	Pisia (RW600010183249)	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód	odpływ miejski (wody opadowe) oraz nawożenie i depozycja oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), prostowanie koryta, budowlę piętrzące	zagrożona
15.	Wrząca (RW6000091832369)	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	nawożenie i depozycja, prostowanie koryta, budowlę piętrzące, rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski	zagrożona

Numer na rysunku 17	Nazwa JCWP / Kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego																						
OBJAŚNIENIA																												
Ocena biologiczna <table><tr><td>I klasa</td><td>II klasa</td><td>III klasa</td><td>IV klasa</td><td>V klasa</td></tr></table> Ocena fizykochemiczna <table><tr><td>I klasa</td><td>II klasa</td><td colspan="3">poniżej dobrej</td></tr></table> Ocena hydromorfologiczna <table><tr><td>I klasa</td><td>II klasa</td><td colspan="3">III klasa</td></tr></table> Stan/potencjał ekologiczny <table><tr><td>bardzo dobry</td><td>dobry</td><td>umiarkowany</td><td>słaby</td><td>zły</td></tr></table> Stan chemiczny <table><tr><td>dobry</td><td>poniżej dobrego</td></tr></table>							I klasa	II klasa	III klasa	IV klasa	V klasa	I klasa	II klasa	poniżej dobrej			I klasa	II klasa	III klasa			bardzo dobry	dobry	umiarkowany	słaby	zły	dobry	poniżej dobrego
I klasa	II klasa	III klasa	IV klasa	V klasa																								
I klasa	II klasa	poniżej dobrej																										
I klasa	II klasa	III klasa																										
bardzo dobry	dobry	umiarkowany	słaby	zły																								
dobry	poniżej dobrego																											

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

3.4.3 JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH I ICH JAKOŚĆ

Zgodnie z podziałem Polski na 174 jednolitych części wód podziemnych obszar powiatu pabianickiego położony jest w zasięgu dwóch: PLGW600072 (nr 72) – północna część powiatu oraz PLGW600083 (nr 83) – południowa część powiatu. Zagregowany do obszaru powiatu podział prezentuje rysunek 21.

Rysunek 21 JCWPd z obszaru powiatu pabianickiego
Źródło: PRG, GIOŚ, opracowanie własne

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Monitoring wód podziemnych w Polsce prowadzony jest w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych. Jakość wód podziemnych oceniana jest w systemie pięciu następujących klas:

- Klasa I – wody podziemne w tej klasie charakteryzują się bardzo dobrą jakością: wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej,
- Klasa II – wody podziemne w tej klasie można określić jako wody o dobrej jakości: wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne lub wskazują na bardzo słabe oddziaływania,
- Klasa III – wody podziemne w danej klasie określić można jako wody o zadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego,
- Klasa IV – wody podziemne tej klasy scharakteryzować można jako wody o niezadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz wyraźnego oddziaływania antropogenicznego,
- Klasa V – wody podziemne danej klasy można określać jako wody o złej jakości: wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływania antropogeniczne.

Zgodnie z „Raportem o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na 2022 rok” JCWPd nr 72 jest stanie ogólnym dobrym, natomiast JCWPd nr 83 w stanie ogólnym słabym. JCWPd nr 83 jest zagrożona ilościowo nieosiągnięciem celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej. Znaczące presje, które zidentyfikowano w obrębie tej JCWPd to pobór na potrzeby odwodnienia wyrobisk górniczych (KWB Bełchatów). Dla JCWPd nr 72, która nie jest zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego RDW, zidentyfikowano presję chemiczną związaną z rolnictwem, gospodarką komunalną, przemysłem. W latach 2023-2024 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska nie przeprowadzał monitoringu wód podziemnych bezpośrednio na terenie powiatu pabianickiego.

3.4.4 PODSUMOWANIE OCENY JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Jakość wód powierzchniowych na terenie powiatu jest generalnie zła i w ostatnich latach nie uległa znaczącej poprawie⁴⁶. Wszystkie JCWP są także zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej. Zanieczyszczenia wód mogą pochodzić z wielu różnych źródeł. Kluczowe przyczyny mają ogólnokrajowy charakter i są zapewne również obecne na obszarze powiatu pabianickiego:

- a) ścieki komunalne – odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do rzek czy jezior, kanałów,
- b) rolnictwo – stosowanie środków ochrony roślin, nawozów i innych chemikaliów w rolnictwie, które spływają z pól uprawnych do cieków wodnych, powodując zanieczyszczenia rolnicze. Zanieczyszczenia rolnicze mogą także pochodzić z hodowli zwierząt gospodarskich, gdzie powstają duże ilości odpadów organicznych,
- c) przemysł – wypuszczanie nieoczyszczonych odpadów przemysłowych do wód, zawierających metale ciężkie, chemikalia i inne toksyny. Ścieki przemysłowe z zakładów przemysłowych stanowią jedno z głównych źródeł zanieczyszczenia wody,
- d) transport – wycieki ropy naftowej oraz inne substancje chemiczne z jednostek pływających i transportu drogowego.

Problemem jest także jakość wód podziemnych. JCWPd nr 83 jest w stanie ogólnym słabym i jest również zagrożona ilościowo nieosiągnięciem celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej.

3.4.5 OCENA RYZYKA POWODZIOWEGO

Kraje członkowskie UE wskutek wprowadzenia Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23.10.2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa) zobowiązane są do opracowania wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawiono obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q=0,2\%$),
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q=1\%$),
- c) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q=10\%$),
- d) obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego oraz zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego.

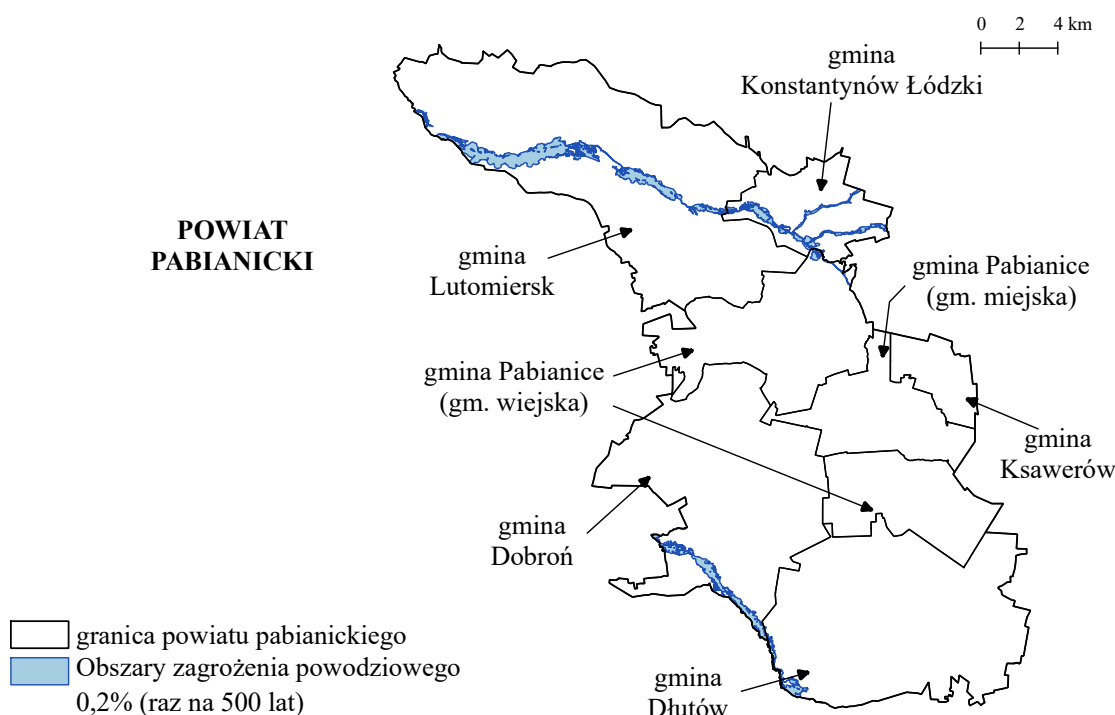
Od dnia 23 marca 2023 r. obowiązuje zaktualizowany plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (teren powiatu pabianickiego) przyjęty w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury, tj. Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia

⁴⁶ porównanie z dotychczas obowiązującym Programem ochrony środowiska i poprzednimi

Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry. Plan został zaktualizowany po raz pierwszy i zebrano w nim najważniejsze działania dotyczące bezpieczeństwa mieszkańców zagrożonych terenów. Wybór działań oparty jest m.in. na podstawie analizy map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego dostępnych na stronie <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>. Na tych mapach każda zainteresowana osoba może sprawdzić, czy i w jakim stopniu zagraża jej powódź.

Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi zagrażającej mieszkańcom powiatu jest niewielkie. Dotyczy ono przede wszystkim dolin rzecznych Grabi i Neru, a także wąskich pasów wzdłuż cieków Jasieniec oraz Łódka (gmina Konstantynów Łódzki) – rysunek 22.

Należy jednak pamiętać, że w kontekście szybko zmieniającego się klimatu narastać będzie natężenie zjawisk ekstremalnych, w tym np. nawałnych, krótkotrwałych opadów skutkujących powodziąmi błyskawicznymi, a te z kolei mogą stanowić poważne zagrożenie dla mieszkańców przede wszystkim Pabianic i Konstantynowa Łódzkiego. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu wskazuje, że na terenie powiatu nie występują wały przeciwpowodziowe. Nie zostały tu również zlokalizowane zbiorniki retencyjne.

Rysunek 22 Obszary zagrożenia powodziowego 0,2% (raz na 500 lat) w powiecie pabianickim

Źródło: Hydroportal, opracowanie własne

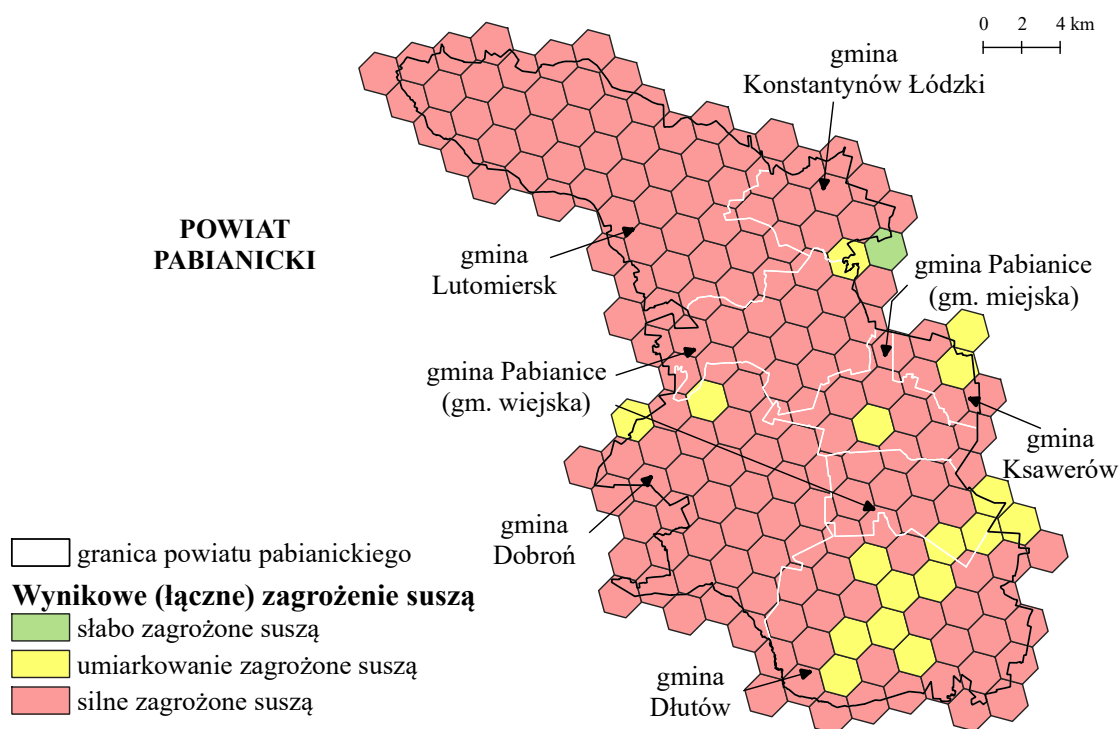
3.4.6 OCENA ZAGROŻENIA SUSZĄ

Susza to długotrwały okres bez opadów atmosferycznych lub nieznacznym opadem w stosunku do średnich wieloletnich wartości. Podczas trwania suszy z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze wydziela się cztery etapy jej rozwoju – suszę atmosferyczną, glebową, hydrologiczną i hydrogeologiczną:

- susza atmosferyczna – okres trwający na ogół od miesięcy do lat, w którym dopływ wilgoci do danego obszaru spada poniżej stanu normalnego w danych warunkach klimatycznych uwilgotnienia,
- susza glebowa (rolnicza) – okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie,

- c) susza hydrologiczna – okres, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego,
- d) susza hydrogeologiczna – długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju suszy jest zwykle poprzedzone powyższymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.

Zgodnie z opracowanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie „Planem przeciwdziałania skutkom suszy”⁴⁷ wynikowe (łącznie) zagrożenie suszą na terenie powiatu pabianickiego należy ocenić jako silne – rysunek 23.

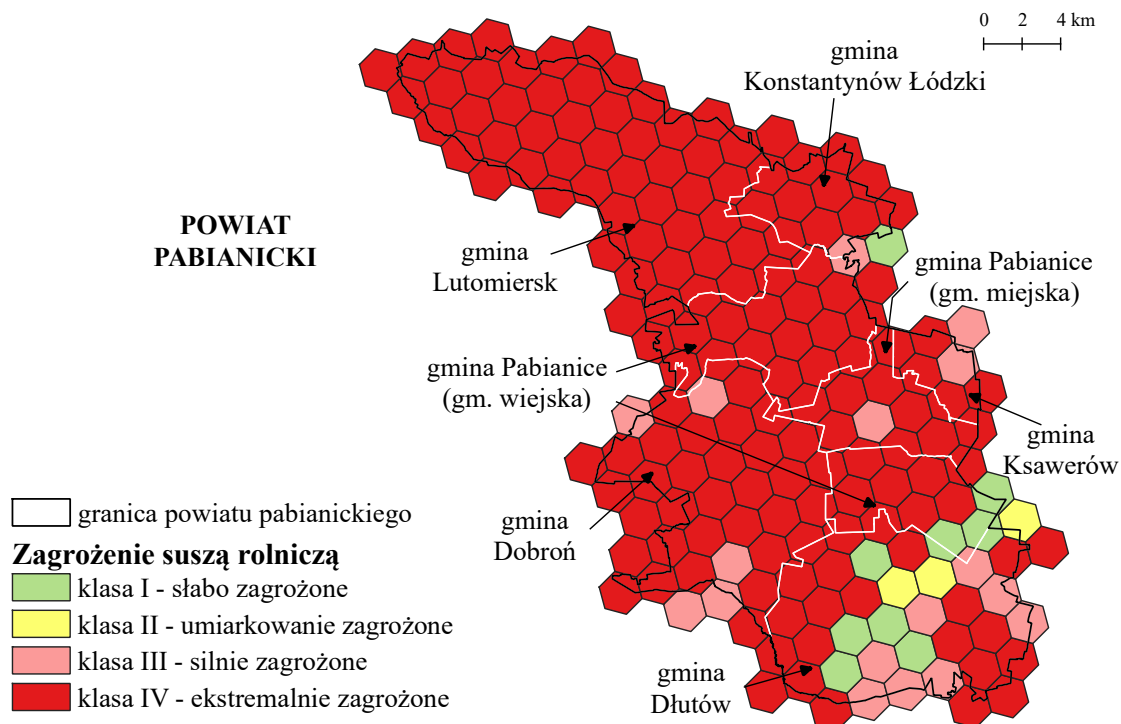

Rysunek 23 Wynikowe (łączne) zagrożenie suszą w powiecie pabianickim

Źródło: „Plan przeciwdziałania skutkom suszy”, opracowanie własne

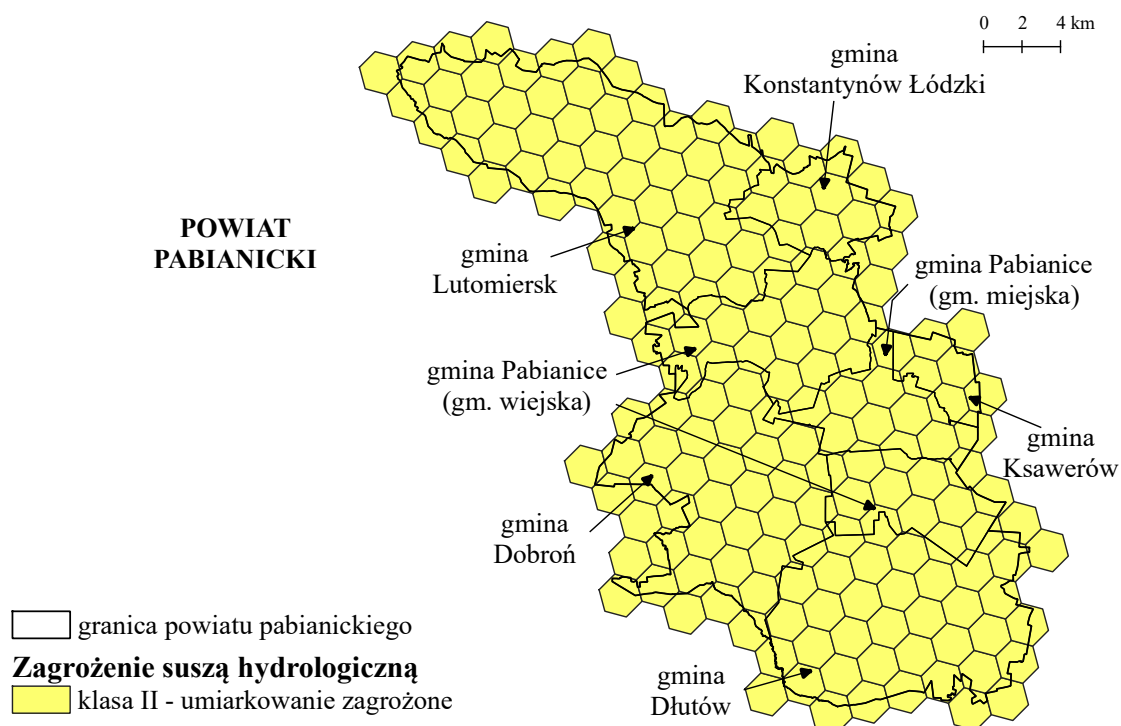
Na rysunku 24 przedstawiono również zagrożenie suszą rolniczą – zdecydowana większość obszaru jest w ekstremalnym stopniu zagrożona tym rodzajem suszy. Długotrwałe okresy bezdeszczowe występują praktycznie każdego roku powodując istotne straty w rolnictwie.

⁴⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy

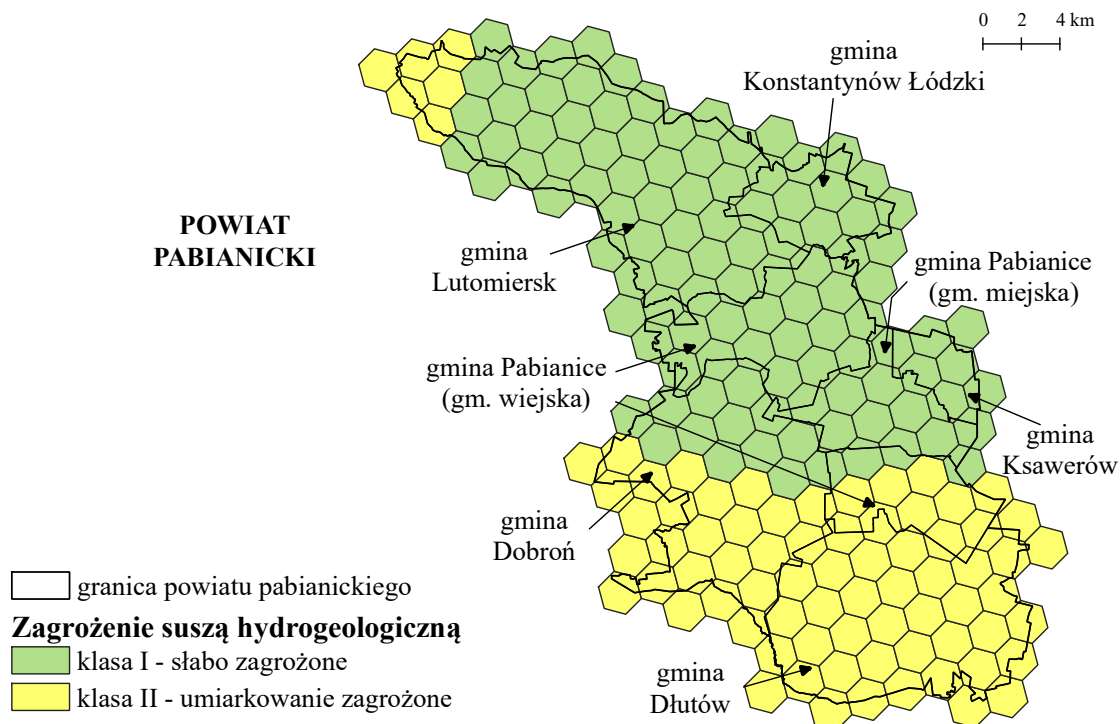

Rysunek 24 Zagrożenie suszą rolniczą w powiecie pabianickim
Źródło: „Plan przeciwdziałania skutkom suszy”, opracowanie własne

Zagrożenie suszą hydrologiczną jest na umiarkowanym poziomie (rysunek 25). Zagrożenie suszą hydrogeologiczną w południowej części powiatu i w północno-zachodnim krańcu jest również na umiarkowanym poziomie. Centralna i północna część omawianej jednostki jest słabo zagrożona suszą hydrogeologiczną (rysunek 26).

Rysunek 25 Zagrożenie suszą hydrologiczną w powiecie pabianickim
Źródło: „Plan przeciwdziałania skutkom suszy”, opracowanie własne

Rysunek 26 Zagrożenie suszą hydrogeologiczną w powiecie pabianickim

Źródło: „Plan przeciwdziałania skutkom suszy”, opracowanie własne

Zgodnie z „Planem przeciwdziałania skutkom suszy” w celu przeciwdziałania skutkom suszy należy realizować działania wpływające zarówno na zabezpieczenie dostępu do wody przeznaczonej do spożycia i prowadzenia nawodnień, jak i poprzez zwiększenie odporności terenu na skutki suszy. Zwiększenie odporności terenu oznacza, iż dany teren ze względu na swoją specyfikę i wdrożone działania będzie reagował na suszę z opóźnieniem, bądź też skutki suszy na nim nie wystąpią. Działania, które będą wpływać na zwiększenie odporności terenu to przede wszystkim:

- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych,
- realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych przez zwiększanie sztucznej retencji,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania i odtwarzania naturalnej retencji,
- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowo-roztopowych na terenach zurbanizowanych.

Do grupy działań formalnych i edukacyjnych należy zaliczyć rozwiązania umożliwiające zarządzanie zjawiskiem suszy np.: poprzez jej monitorowanie, rekompensowanie poniesionych strat, zarządzanie zasobami wodnymi, czy też właściwe zarządzanie w sytuacjach, gdy zjawisko suszy osiąga rozmiar klęski żywiołowej. Działania edukacyjne to przede wszystkim zwiększanie świadomości i kształtowanie wiedzy na temat suszy – jej powstawania oraz możliwych do wystąpienia skutków, wprowadzania w życie codzienne rozwiązań oszczędzających wodę, w tym zmiany nawyków korzystania z wody czy też możliwości retencjonowania wody. Działania edukacyjne to również opracowanie dobrych praktyk oraz programów edukacyjnych, w tym wprowadzenie tematyki suszy do programów nauczania dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

3.4.7 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarowania wodami.

Tabela 13. Analiza SWOT – gospodarowanie wodami

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	- dobry stan ogólny JCWPd nr 72, - niewielkie ryzyko wystąpienia powodzi zagrażającej mieszkańcom powiatu, - umiarkowane i słabe zagrożenie suszą hydrologiczną i hydrogeologiczną	- dla wszystkich JCWP ryzyko niespełnienia celów środowiskowych Ramowej Dyrektywy Wodnej, - zły stan ogólny wszystkich JCWP na obszarze powiatu, - słaby stan ogólny JCWPd nr 83 oraz zagrożenie nieosiągnięcia celu środowiskowego RDW dla tej JCW, - silne zagrożenie suszą (ocena ogólna) oraz ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą, - zagrożenie w przypadku katastrofalnej powodzi (raz na 500 lat)
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- respektowanie postanowień dokumentów wyższego szczebla (w szczególności Planu przeciwdziałania skutkom suszy i Planu gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły, - ograniczenie źródeł zanieczyszczeń do wód (np. sanitacja obszarów wiejskich)	- dopływ zanieczyszczeń spoza powiatu, - silne zagrożenie suszą na części obszaru powiatu, - rosnące zagrożenie wystąpienia zjawisk ekstremalnych (np. powodzie błyskawiczne), - brak środków finansowanych na realizację inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

Źródło: opracowanie własne

3.4.8 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Jak wspomniano wcześniej wody powierzchniowe i podziemne w największym stopniu narażone są na zanieczyszczania spłukiwane wraz z opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych nieposiadających systemów kanalizacyjnych oraz z obszarów rolnych i leśnych. W kontekście zwiększającej się liczby zjawisk ekstremalnych takich jak powodzie, podtopienia czy susze wskazane jest w najbliższych latach:

- ograniczanie utraty naturalnej retencji i zachęcanie do jej odtwarzania na terenach zurbanizowanych,
- zwiększanie retencji przydomowej,
- odtwarzanie naturalnych możliwości retencyjnych zlewni,
- budowa/rozbudowa systemów melioracyjnych nawadniająco-odwadniających.

Występujące w coraz mniejszych odstępach czasu susze, powodować będą w najbliższych latach spadek produkcji rolniczej, a rolnicy borykać się będą z problemem uzyskania satysfakcjonujących dochodów i być może zmuszeni będą szukać zatrudnienia w innych sektorach gospodarki.

W odniesieniu do ochrony zasobów wodnych należy wskazać następujące cele na najbliższe lata: osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, dalszy rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem, kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z gospodarką ściekową, kontynuacja kontroli odprowadzania ścieków i gospodarowania wodą, stała kontrola jakości produkowanej wody uzdatnionej oraz dalsza realizacja systemu informowania społeczeństwa o jakości wody pitnej, bieżąca i gruntowna konserwacja oraz

utrzymanie urządzeń wodnych (współpraca z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie). Kompetencje Powiatu Pabianickiego w zakresie ochrony wód obejmują głównie:

- prowadzenie nadzoru nad działalnością spółek wodnych⁴⁸,
- określenie warunków poboru wody na cele technologiczne w pozwoleniu zintegrowanym, zgodnie z ustawą Prawo wodne,
- określanie w drodze decyzji zadań właścicieli lasów w zakresie wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów oraz nadmiernie pojawiających się organizmów szkodliwych, a także w zakresie ochrony gleby i wód leśnych,
- opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – jako organ administracji geologicznej w zakresie udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych oraz w zakresie terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Źródłem wiedzy o stanie wód na obszarze jest i będzie w przyszłości Państwowy Monitoring Środowiska (wód powierzchniowych i podziemnych), działalność kontrolna Łódzkiego WIOŚ, a także Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pabianicach (ocena jakości wody przydatnej do spożycia).

3.5 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Sprawy dotyczące wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych należą do zadań własnych poszczególnych gmin powiatu pabianickiego, dlatego w tym rozdziale skupiono się na ogólnych informacjach i koniecznych do podjęcia działań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej omawianego obszaru. Kompetencje Powiatu Pabianickiego są w tym względzie ograniczone.

3.5.1 INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

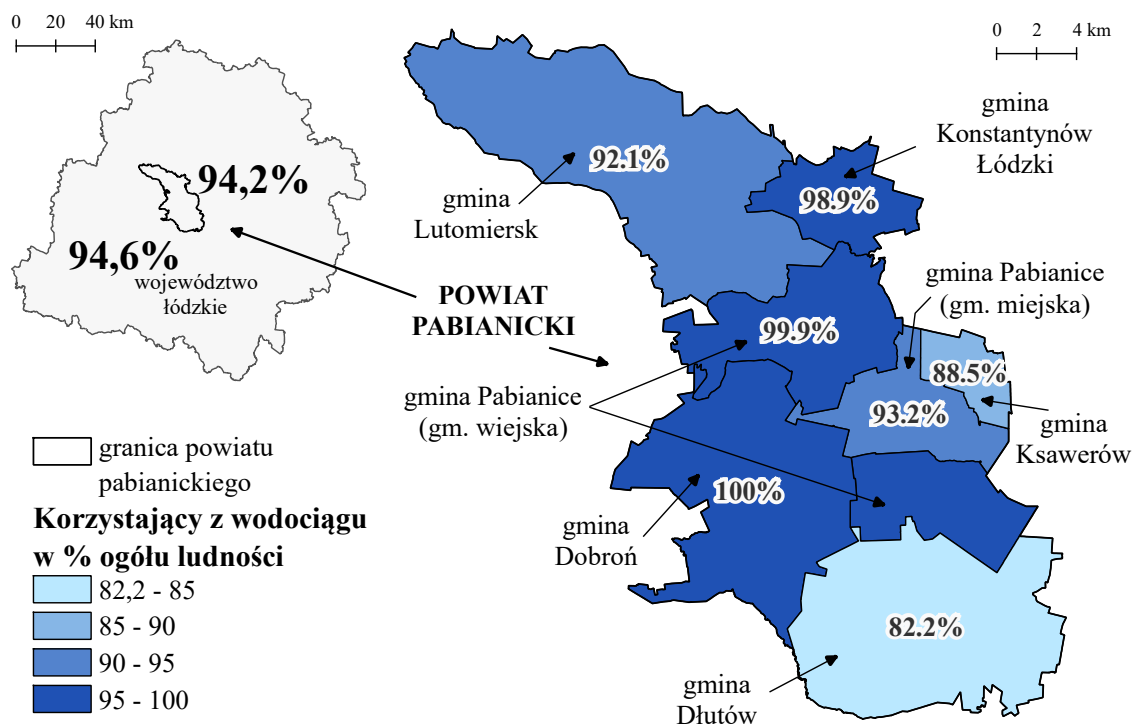
Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę w powiecie pabianickim obejmują:

1. Wodociąg w Pabianicach,
2. Wodociąg w Konstantynowie Łódzkim,
3. Wodociąg w Dobroniu,
4. Wodociąg w Ksawerowie,
5. Wodociąg w Dłutowie,
6. Wodociąg w Ślądkowicach,
7. Wodociąg w Czyżeminie,
8. Wodociąg w Rydzynach,
9. Wodociąg w Górcie Pabianickiej,
10. Wodociąg w Żytowicach,
11. Wodociąg w Lutomiersku,
12. Wodociąg w Kazimierzu,
13. Wodociąg w Prusinowicach,
14. Wodociąg w Szydłowie.

Pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pabianicach jest także kilka wodociągów lokalnych np. Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Konstantynowie Łódzkim, Pabianickie Centrum Medyczne sp. z o.o. w Pabianicach czy Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Zarębski” Piotr Zarębski, a także baseny i kąpieliska.

⁴⁸ wykaz spółek wodnych działających na terenie powiatu pabianickiego obejmuje: Gminną Spółkę Wodną w Rydzynach, Gminną Spółkę Wodną w Lutomiersku, Gminną Spółkę Wodną w Dobroniu oraz Gminną Spółkę Wodną w Dłutowie

Niemal wszyscy mieszkańcy powiatu pabianickiego korzystają z wodociągu – według danych GUS za 2023 rok⁴⁹ korzystający z wodociągu stanowili 94,2% ogółu ludności powiatu. Tylko w nielicznych przypadkach, gdzie nie ma możliwości podłączenia do sieci mieszkańcy korzystają z przydomowych indywidualnych ujęć wody. Porównanie danych GUS dla poszczególnych gmin wg stanu na koniec 2023 roku zaprezentowano na kolejnym rysunku (27). Poziom zwodociągowania powiatu pabianickiego jest na wysokim poziomie i nie odbiega od średniej dla województwa łódzkiego.

Rysunek 27 Korzystający z wodociągu (w %) wg stanu na 31.12.2023 r. w gminach powiatu pabianickiego – porównanie

Źródło: GUS, PRG, opracowanie własne

Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej na obszarze powiatu pabianickiego według stanu na koniec 2024 roku wynosiła około 900 km. Dane o długości eksploatowanej sieci w poszczególnych gminach powiatu w latach 2023-2024 prezentuje tabela 14 (dane GUS). W powiecie pabianickim następuje systematyczny wzrost długości eksploatowanej sieci – wykres 10. Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” za lata 2023-2024 wskazał zrealizowane w ostatnich dwóch latach (2023-2024) zadania inwestycyjne poszczególnych gmin powiatu lub/i ich jednostek wodociągowo-kanalizacyjnych służące prowadzeniu racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.

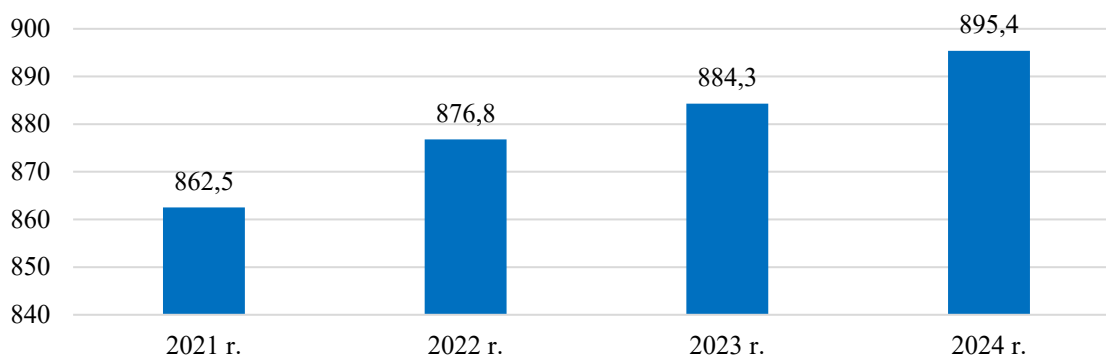
Tabela 14. Długość sieci wodociągowej w gminach powiatu pabianickiego i powiecie pabianickim ogółem

Gmina	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	
	2023	2024
	[km]	[km]
Powiat pabianicki	884,3	895,4
Konstantynów Łódzki	94,1	94,8
Pabianice (gm. miejska)	172,1	172,9
Dłutów	130,7	130,7

⁴⁹ brak danych GUS za 2024 rok [dostęp: sierpień 2025 roku]

Gmina	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	
	2023	2024
	[km]	[km]
Dobroń	109,0	110,4
Ksawerów	55,1	58,2
Lutomiersk	198,6	200,2
Pabianice (gm. wiejska)	124,7	128,2

Źródło: GUS, opracowanie własne

Wykres 10 Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w powiecie pabianickim w latach 2023-2024

Źródło: GUS, opracowanie własne

Jakość wody przeznaczonej do spożycia jest pod ciągłym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pabianicach. W kolejnej tabeli (15) przedstawiono ocenę jakości poszczególnych wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w latach 2023-2024 z terenu powiatu pabianickiego. Zgodnie z nią w 2023 roku stwierdzono warunkową przydatność do spożycia dla wodociągu w Lutomiersku i Czyżeminiu, ale po podjęciu działań naprawczych na koniec 2024 roku wszystkie wodociągi zbiorowego zaopatrzenia oceniono pozytywnie, dlatego należy uznać, że mieszkańcy powiatu korzystają z wody niebudzącej zastrzeżeń.

Tabela 15. Ocena jakości wody poszczególnych wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w latach 2023-2024

Ocena	2023 rok	2024 rok
Jakość wody nie budziła zastrzeżeń w następujących wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia	wodociąg w Pabianicach wodociąg w Konstantynowie wodociąg w Ksawerowie wodociąg w Dłutowie wodociąg w Górcie Pabianickiej wodociąg w Rydzynach wodociąg w Prusinowicach wodociąg w Kazimierzu wodociąg w Żytowicach wodociąg w Ślądkowicach wodociąg w Szydłowie wodociąg w Dobroniu	wodociąg w Pabianicach wodociąg w Konstantynowie wodociąg w Ksawerowie wodociąg w Dłutowie wodociąg w Górcie Pabianickiej wodociąg w Rydzynach wodociąg w Prusinowicach wodociąg w Kazimierzu wodociąg w Żytowicach wodociąg w Ślądkowicach wodociąg w Szydłowie wodociąg w Dobroniu wodociąg w Lutomiersku wodociąg w Czyżeminiu
Warunkowo nadawała się do spożycia	wodociąg w Lutomiersku ⁵⁰ wodociąg w Czyżeminiu ⁵¹	brak

Źródło: Oceny bezpieczeństwa sanitarnego powiatu pabianickiego za lata 2023-2024, opracowanie własne

⁵⁰ ze względu na przekroczenia parametrów żelaza oraz manganu w wodzie podawanej do sieci

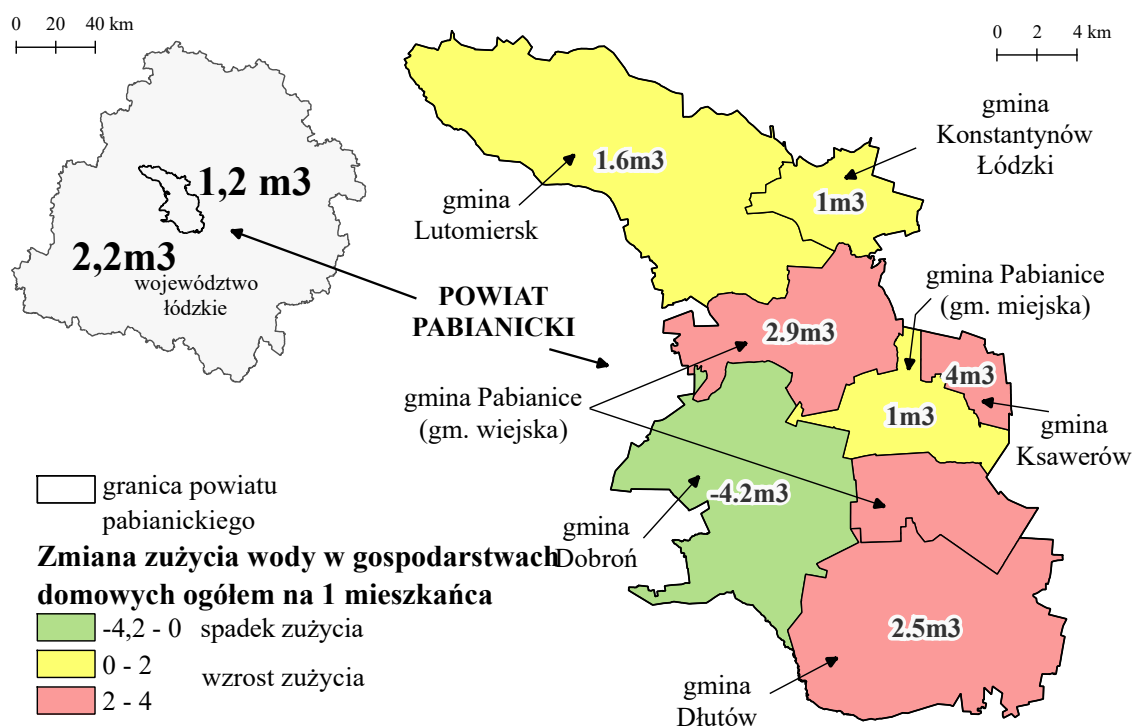
⁵¹ stwierdzono przekroczenie manganu w wodzie podawanej do sieci

W poprzednim rozdziale zwrócono uwagę na konieczność wprowadzania w życie codzienne rozwiązań oszczędzających wodę (np. z uwagi na ograniczone zasoby wodne Polski, zmiany klimatyczne skutkujące coraz częstszym występowaniem susz), dlatego w tabeli 16 i na rysunku 28 przedstawiono również zmianę zużycia wody z wodociągów na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach powiatu. Ogólnie, powiat pabianicki cechuje wzrost zużycia wody, dlatego zasadne jest podjęcie działań mających na celu jej oszczędzanie.

Tabela 16. Zużycie wody w m³ na 1 mieszkańca w latach 2022-2024 w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego

Gmina	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca			Zmiana 2022-2024
	2022	2023	2024	
	[m ³]	[m ³]	[m ³]	
Powiat pabianicki	34,2	34,7	35,4	1,2
Konstantynów Łódzki	32,4	33,3	33,4	1,0
Pabianice (gm. miejska)	31,1	31,8	32,1	1,0
Dłutów	35,0	36,7	37,5	2,5
Dobroń	36,7	33,8	32,5	-4,2
Ksawerów	29,3	32,0	33,3	4,0
Lutomiersk	49,5	49,3	51,1	1,6
Pabianice (gm. wiejska)	45,2	44,2	48,1	2,9

Źródło: GUS, opracowanie własne

Rysunek 28 Zużycie wody w gminach powiatu pabianickiego – zmiana w latach 2022-2024 - porównanie

Źródło: PRG, GUS, opracowanie własne

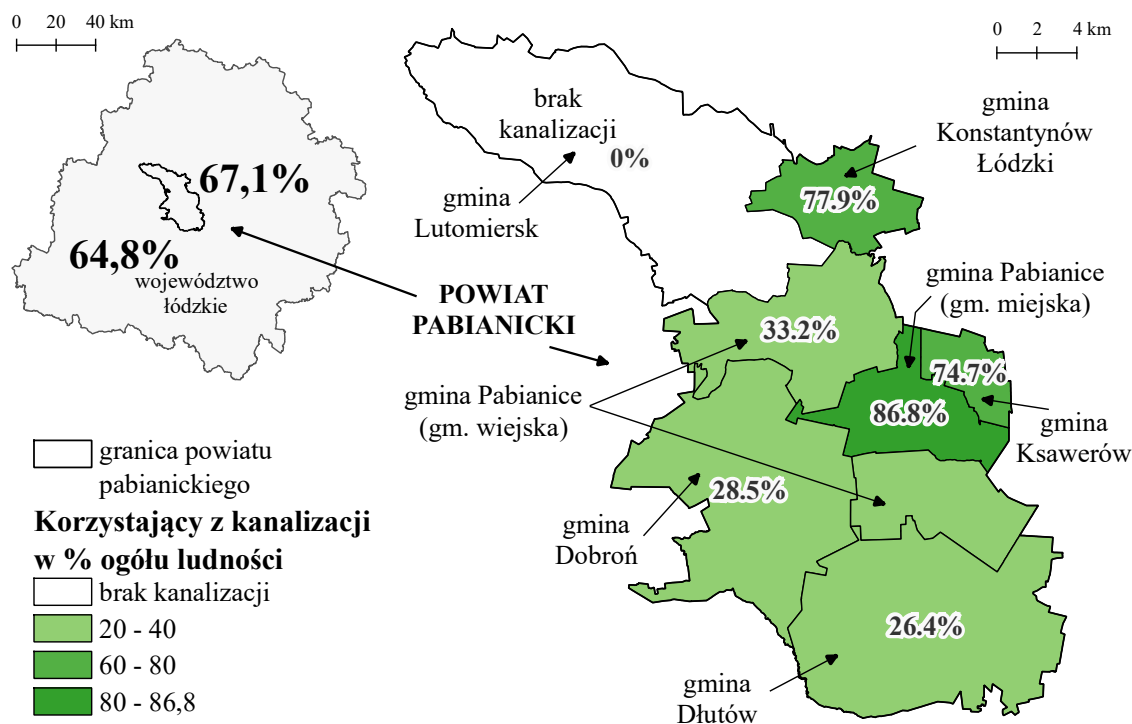
W zależności od przyjętej struktury organizacyjnej (poszczególne gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, jednostki organizacyjne gmin) rozwój systemu wodociągowego koncentruje się na modernizacji, przebudowie i budowie nowej infrastruktury. W najbliższych latach planowane są dalsze modernizacje, przebudowy i budowy infrastruktury wodociągowej celem zapewnienia wszystkim

mieszkańcom odpowiedniej jakości wody pitnej oraz służące poprawie jakości i ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.

3.5.2 INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA

Podobnie jak w przypadku infrastruktury wodociągowej, eksploatatorem sieci kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków na omawianym terenie są poszczególne gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne lub jednostki organizacyjne gmin.

Poziom skanalizowania obszaru powiatu pabianickiego należy ocenić jako wysoki na tle województwa łódzkiego. Według danych GUS za 2023 rok⁵² korzystający z kanalizacji stanowili 67,1% ogółu ludności (dla województwa łódzkiego wskaźnik ten wynosił na koniec 2023 roku 64,8%). Choć z kanalizacji korzysta 2/3 mieszkańców, poziom skanalizowania poszczególnych gmin jest bardzo zróżnicowany. Gmina Lutomiersk nie posiada zbiorczej sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków na swoim terenie wcale, a gminy: Dłutów, Dobroń oraz Pabianice (gmina wiejska) są skanalizowane tylko w niewielkim stopniu. Porównanie danych GUS dla poszczególnych gmin wg stanu na koniec 2023 roku zaprezentowano na kolejnym rysunku (29).

Rysunek 29 Korzystający z kanalizacji (w %) wg stanu na 31.12.2023 r. w gminach powiatu pabianickiego – porównanie

Źródło: GUS, PRG, opracowanie własne

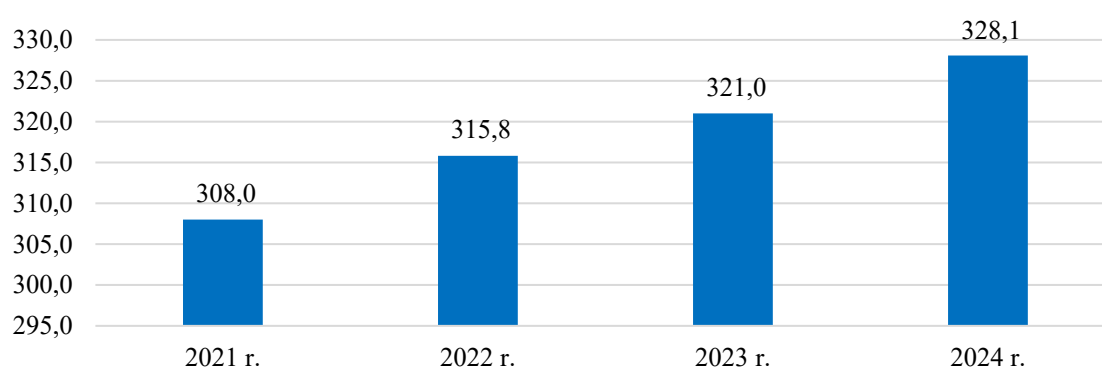
Łączna długość eksploatowanej sieci kanalizacyjnej na obszarze powiatu pabianickiego według stanu na koniec 2024 roku wynosiła około 328 km. Dane o długości eksploatowanej sieci w poszczególnych gminach powiatu w latach 2023-2024 prezentuje tabela 17 (dane GUS).

⁵² brak danych GUS za 2024 rok [dostęp: sierpień 2025 roku]

Tabela 17. Długość sieci kanalizacyjnej w gminach powiatu pabianickiego i powiecie pabianickim ogółem

Gmina	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	
	2023	2024
	[km]	[km]
Powiat pabianicki	321,0	328,1
Konstantynów Łódzki	46,1	46,3
Pabianice (gm. miejska)	160,7	161,0
Dłutów	11,7	11,7
Dobroń	23,5	23,5
Ksawerów	55,4	60,9
Lutomiersk	brak kanalizacji	brak kanalizacji
Pabianice (gm. wiejska)	23,6	24,7

Źródło: GUS, opracowanie własne

Wykres 11 Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie pabianickim w latach 2023-2024

Źródło: GUS, opracowanie własne

Podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, w powiecie pabianickim następuje systematyczny wzrost długości eksploatowanej sieci – wykres powyżej (11). Działania koncentrują się modernizacji eksploatowanej, budowie nowych odcinków i przyłączaniu kolejnych odbiorców. W tym miejscu należy zaznaczyć, że gmina Pabianice (gmina wiejska) pomimo rozwoju sieci kanalizacyjnej wskazuje na problem niebilansowania się systemu – wpływy za usługi odprowadzania ścieków uiszczane przez mieszkańców są mniejsze niż koszty odprowadzania ścieków oraz koszty eksploatacji sieci. Stanowi to zagrożenie dla dalszego funkcjonowania systemu i może doprowadzić do niekontrolowanego wzrostu kosztów. Budowa sieci kanalizacyjnej powinna być bowiem zawsze uzasadniona ekonomicznie i technicznie, aby uniknąć takich problemów. Przykładowo, kanalizowanie bardzo oddalonych od centrum nieruchomości, dla których wydano wcześniej pozwolenia na budowę lub uzbrajanie w kanalizację terenów pod przyszłą zabudowę, zwiększa nakłady finansowe. Generuje je kanalizowanie rozległych terenów systemem ciśnieniowym (którego funkcjonowanie i koszty są ściśle powiązane m.in. z opłatami za energię elektryczną, konserwacją, wymianą armatury oraz urządzeń przepompowni). W efekcie, pomimo dobrych intencji plan rozbudowy sieci jest zbyt ambitny, a koszty zbyt wysokie w stosunku do faktycznych potrzeb. Dla terenów o rozproszonej zabudowie należy stosować indywidualne systemy oczyszczania ścieków (oczyszczalnie przydomowe, grupowe dla kilku gospodarstw, szczelne zbiorniki bezodpływowe).

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Oczyszczalnie ścieków komunalnych i bytowych na terenie powiatu pabianickiego zlokalizowane są w Dłutowie oraz Dobroń. Przy granicy Łodzi z Konstantynowem Łódzkim oraz gminą Pabianice (gm. wiejską) zlokalizowana jest także Grupowa Oczyszczalnia Ścieków w Łodzi. Na obiekcie oczyszczane są wymieszane ścieki ogólnospławne oraz sanitarne spływające kanalizacją z terenów miasta Łodzi oraz m.in. Konstantynowa Łódzkiego, Ksawerowa i Pabianic. Grupowa Oczyszczalnia Ścieków funkcjonuje jako

- I. **WARUNEK I (WYPOSAŻENIE AGLOMERACJI)** – wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące przynajmniej 98% poziom obsługi, przy czym pozostałe 2% niezebranego siecią kanalizacyjną ładunku nie może być większe niż 2 000 RLM. Ładunek niezebrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji. Warunek wynika z art. 3 dyrektywy ściekowej.
- II. **WARUNEK II (WYDAJNOŚĆ OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW)** – wydajność oczyszczalni ścieków musi zapewnić możliwość przyjęcia wszystkich ścieków z terenu aglomeracji, a w przypadku przyjmowania ścieków z innych aglomeracji lub terenów poza aglomeracją – również z tych terenów. Jeżeli aglomeracja jest obsługiwana przez więcej niż jedną oczyszczalnię, ich sumaryczna wydajność musi umożliwić przyjęcie ścieków jak wyżej. Warunek wynika z art. 10 dyrektywy ściekowej.
- III. **WARUNEK III (STANDARDY OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW)** – każda oczyszczalnia w aglomeracji musi być zdolna do oczyszczenia ścieków do poziomu określonego jak dla RLM aglomeracji – zapewnienie jakości ścieków oczyszczonych zgodnie z załącznikami rozporządzenia ściekowego. W każdej aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone oczyszczanie biogenów, co dotyczy również przydomowych oczyszczalni ścieków. Warunki te muszą zostać spełnione w przypadku, gdy oczyszczanie ścieków komunalnych z aglomeracji odbywa się w oczyszczalni ścieków przemysłowych (art. 86 ust. 2 ustawy Prawo wodne). Warunek wynika z art. 4 i/lub 5 dyrektywy ściekowej.

Wypełnieniem warunków Dyrektywy na obszarze Polski jest realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Każdorocznie, gminy wiodące w aglomeracji muszą do końca lutego złożyć sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok poprzedni. W tabeli 18 przedstawiono warunki zgodności aglomeracji zlokalizowanych w powiecie pabianickim z Dyrektywą ściekową za 2023 rok. Dane za 2024 rok są jeszcze w trakcie weryfikacji. Przedstawione w tabeli dane wskazują, że obie aglomeracje nie wypełniły w 2023 roku wszystkich warunków. Głównym powodem braku wypełnienia wymaganych postanowień był zbyt niski poziom skanalizowania w aglomeracjach. Niewypełnienie warunków dyrektywy ściekowej informuje o tym, że poziom ochrony środowiska w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych nie jest na pożądanym poziomie.

Tabela 18. Warunki zgodności aglomeracji zlokalizowanych w powiecie pabianickim z Dyrektywą Rady 91/271/EWG za 2023 rok

Nazwa aglomeracji	Nazwy gmin z powiatu pabianickiego w danej aglomeracji	Warunki zgodności z Dyrektywą Rady 91/271/EWG z zasadą hierarchiczności					
		Warunek I		Warunek II		Warunek III	
		Procent skanalizowania (art. 3)	Spełnienie warunku I (BEZ zasady hierarchiczności) 1-spełnia; 0-nie spełnia	Łączna wielkość wydajności aktywnych oczyszczalni ścieków w aglomeracji w RLM (art. 10 wraz z art. 3)	spełnienie warunku II (BEZ zasady hierarchiczności) 1-spełnia; 0-nie spełnia	Liczba aktywnych oczyszczalni w aglomeracji spełniających normy dot. jakości ścieków (art. 4/5 wraz z art. 3 i 10)	spełnienie warunku III (BEZ zasady hierarchiczności) 1-spełnia; 0-nie spełnia
Łódź	Pabianice (gmina miejska), Konstantynów Łódzki, Ksawerów	98,18%	0 (nie spełnia) ⁵⁶	3 752	1 (spełnia)	1	1 (spełnia)

⁵⁶ z uwagi, że choć aglomeracja jest skanalizowana >98%, pozostały procent niezebranego siecią kanalizacyjną ładunku jest większy niż 2 000 RLM

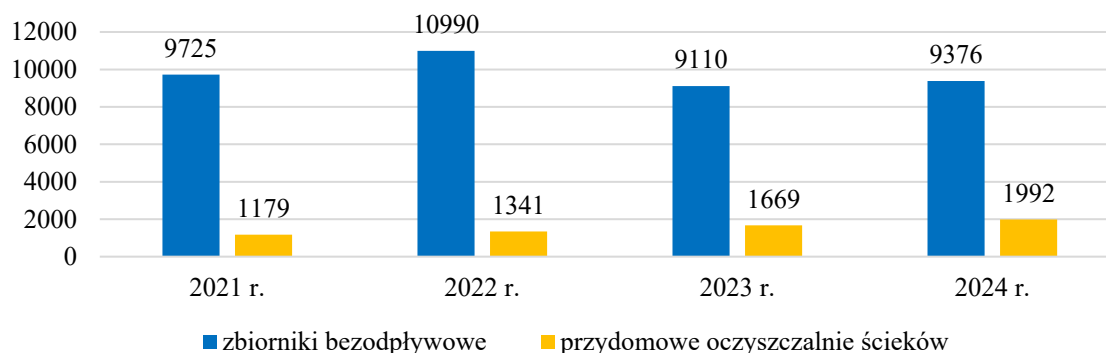
Nazwa aglomeracji	Nazwy gmin z powiatu pabianickiego w danej aglomeracji	Warunki zgodności z Dyrektywą Rady 91/271/EWG z zasadą hierarchiczności					
		Warunek I		Warunek II		Warunek III	
		Procent skanalizowania (art. 3)	Spełnienie warunku I (BEZ zasady hierarchiczności) 1-spełnia; 0-nie spełnia	Łączna wielkość wydajności aktywnych oczyszczalni ścieków w aglomeracji w RLM (art. 10 wraz z art. 3)	spełnienie warunku II (BEZ zasady hierarchiczności) 1-spełnia; 0-nie spełnia	Liczba aktywnych oczyszczalni w aglomeracji spełniających normy dot. jakości ścieków (art. 4/5 wraz z art. 3 i 10)	spełnienie warunku III (BEZ zasady hierarchiczności) 1-spełnia; 0-nie spełnia
Łask	Dobroń	95,66%	0 (nie spełnia)	0	0 (nie spełnia)	1	1 (spełnia)

wyjaśnienie: czerwoną czcionką wskazano niespełnienie warunku

Źródło: Sprawozdanie z wykonania KPOŚK za 2023 rok

3.5.3 ZBIORNIKI BEZODPŁYWOWE I PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Nieruchomości na omawianym terenie w dużej części wyposażone są również w zbiorniki bezodpływowe (szamba) lub przydomowe oczyszczalnie. Według danych GUS na stan 31.12.2024 roku liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 9 376 szt., natomiast liczba przydomowych oczyszczalni ścieków to 1 992 szt. Na wykresie 12 zobrazowano zmianę w latach 2021-2024. Zauważalny jest stopniowy wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków w powiecie. Dane dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych są trudne do interpretacji. Ich zmienność wynika zapewne z niedoskonałego systemu ich ewidencji, ujawniania nowych w toku przeprowadzanych kontroli, likwidacji istniejących poprzez stopniowe przyłączanie się mieszkańców do sieci kanalizacyjnej oraz budowy nowych na terenach jeszcze nieskanalizowanych.

Wykres 12 Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w powiecie pabianickim w latach 2021-2024

Źródło: GUS, opracowanie własne

W związku z rozwijającą się siecią kanalizacyjną, należy oczekiwać, że liczba zbiorników bezodpływowych będzie sukcesywnie maleć, co jest sytuacją korzystną z punktu widzenia ochrony środowiska, szczególnie wód. Należy również wskazać, że właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe mają obowiązek posiadania umowy na wywóz nieczystości ciekłych i dowodów uiszczania opłat za tę usługę. Posiadane rachunki muszą potwierdzać regularność wywozu szamba, co reguluje ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Jeżeli właściciel nie będzie mógł udowodnić, że wywoził ścieki ze swojej posesji regularnie, wówczas może zostać ukarany grzywną. Obowiązkiem poszczególnych gmin jest natomiast przeprowadzanie kontroli częstotliwości

opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Wciąż istnieje także problem z ustaleniem faktycznej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków (w mniejszym stopniu) w związku z czym konieczna jest ich inwentaryzacja.

3.5.4 ANALIZA SWOT

W tabeli 19 przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 19. Analiza SWOT – gospodarka wodno-ściekowa

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	- wysoki stopień zwodociągowania, - wysoki stopień skanalizowania w swartych terenach mieszkaniowych, - bieżący i stały monitoring wody przeznaczonej do spożycia, - prowadzenie inwestycji wodociągowo-kanalizacyjnych	- sporadyczne przekroczenia standardów jakości wody przeznaczonej do spożycia, - wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych w gminach powiatu, - wciąż duża liczba zbiorników bezodpływowych, - część aglomeracji nie spełnia wymagań dyrektywy ściekowej, - brak kanalizacji w gminie Lutomiersk, - niebilansowanie się systemu kanalizacyjnego w gminie Pabianice (gm. wiejska)
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- możliwość pozyskania dofinansowania na realizację inwestycji z zakresu budowy infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej celem spełnienia przez aglomerację wymagań Dyrektywy ściekowej, - konieczność corocznej sprawozdawczości gmin w zakresie gospodarki wodno – ściekowej pozwalająca na analizę obecnej sytuacji w porównaniu do innych JST, - wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie właściwego postępowania ze ściekami i oszczędzania wody	- brak świadomości poszczególnych właścicieli nieruchomości skutkujący niewłaściwym zagospodarowaniem powstałych nieczystości ciekłych, - wysokie koszty utrzymania, rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne

3.5.5 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Praktycznie już teraz cały Niż Polski boryka się z problemem braku wody w okresie jej zwiększonego poboru w lecie. Susze, którymi zagrożony obszar powiatu, wiążą się z długimi okresami bezopadowymi skutkującymi zarówno spadkiem wilgotności gleby w wyniku intensywnego parowania, jak i obniżeniem się przepływów w rzekach i zwierciadła wód podziemnych. Stanowi to istotne zagrożenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w wodę pitną. Z uwagi na pogarszającą się z roku na rok sytuację hydrologiczno-meteorologiczną oraz coraz niższe poziomy przepływów na rzekach zasadne jest podjęcie działań mających na celu zmniejszenie ilości ścieków poniżej wartości określonych w pozwoleniach wodnoprawnych w celu ograniczenia zanieczyszczenia w odbiornikach ścieków oczyszczonych (rzekach, rowach, jeziorach).

Zagadnienia horyzontalne dotyczące gospodarki wodno-ściekowej skupiać się więc powinny na zwiększaniu efektywności wykorzystania zasobów wodnych i minimalizacji strat. W tym kontekście, dążenie do zrównoważonego zarządzania wodami polega na optymalizacji procesów, takich jak zaopatrzenie w wodę, oczyszczanie ścieków i gospodarka osadowa, w celu zmniejszenia zużycia wody, energii i substancji chemicznych. Obejmują one także rozwój i wdrażanie nowych technologii – systemy monitoringu i zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi, zaawansowane metody oczyszczania ścieków, odzyskiwanie energii i surowców z odpadów oraz rozwój inteligentnych systemów zarządzania wodami.

Wzrost globalnej temperatury, zmienność opadów i wzrost poziomu morza mają istotny wpływ na gospodarkę wodno-ściekową, dlatego ważne jest opracowanie strategii adaptacyjnych, które uwzględniają zarówno skutki krótkoterminowe, jak i długoterminowe skutki zmian klimatycznych. Może to obejmować modyfikację infrastruktury, strategię magazynowania wody, zarządzanie ryzykiem powodziowym i opracowanie planów zarządzania suszą.

Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej będzie w perspektywie najbliższych lat bardzo ważnym zadaniem dla poszczególnych gmin powiatu pabianickiego. Należy również wskazać, iż 9 sierpnia 2022 roku

weszły w życie zmiany w ustawie Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw. Dotyczą one zarówno samorządów, przedsiębiorstw, jak i właścicieli nieruchomości. Przed każdym z tych podmiotów postawiono nowe obowiązki, które w przypadku niezastosowania się lub nieprzestrzegania mogą skutkować karą. W ramach nowelizacji doprecyzowane zostały dotychczasowe obowiązki gmin, m.in., jeśli chodzi o ewidencjonowanie i sprawozdawczość dotyczącą gospodarowania nieczystościami ciekłymi, w tym z instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz przepisy dotyczące procedur sprawozdawczych związanych z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Ponadto uregulowano kwestię powiązania KPOŚK z wieloletnimi planami rozwoju modernizacji urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wójt, burmistrz lub prezydent jest także zobowiązany sporządzać sprawozdanie dotyczące gospodarowania nieczystościami ciekłymi za poprzedni rok kalendarzowy. Powiat Pabianicki w kontekście spraw dotyczących wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych ma ograniczone kompetencje.

3.6 ZASOBY GEOLOGICZNE

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze organami administracji geologicznej są: minister właściwy do spraw środowiska, marszałkowie województw oraz starostowie. Do zadań organów administracji geologicznej należy podejmowanie rozstrzygnięć oraz wykonywanie innych czynności niezbędnych do przestrzegania i stosowania ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, w tym udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin, decyzji dotyczących rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych oraz prowadzenie kontroli i nadzoru nad działalnością górnictwem.

3.6.1 RYS GEOLOGII I GEOMORFOLOGII OBSZARU

Obszar powiatu pabianickiego położony jest w obrębie synklinorium szczecińsko – łódzko – miechowskiego, w jego centralnej części, tzw. kredowej niecce łódzkiej i obejmuje teren zachodniego skrzydła niecki łódzkiej. Podłoże niecki tworzą utwory kredy dolnej reprezentowane przez występujące naprzemianległe kompleksy piaskowcowe oraz iłowcowo-mułowcowe, których miąższość wynosi ok. 200 m. Nad nimi zalegają utwory kredy górnej, wykształcone jako wapienie margliste, margle i opoki, sporadycznie jako piaskowce wapniste. Ich miąższość wynosi ok. 1 000 m⁵⁷.

Pod względem regionalizacji fizycznogeograficznej, powiat położony jest na Nizinie Środkowo-polskiej na styku trzech mezoregionów⁵⁸:

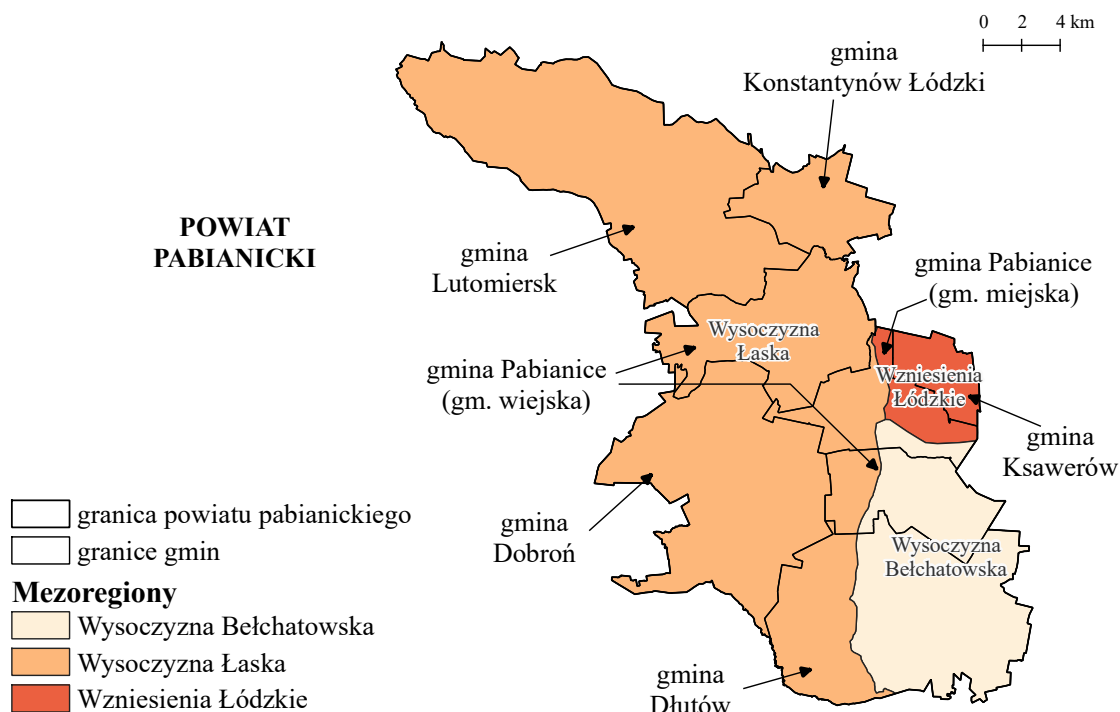
- a) Wysoczyzna Łaska,
- b) Wysoczyzna Bełchatowska,
- c) Wzniesienia Łódzkie.

Wysoczyzna Łaska, która na obszarze powiatu obejmuje obszar gminy Lutomiersk, Konstantynów Łódzki, Dobroń, północnej części gminy Pabianice (gm. wiejskiej) oraz zachodniej części gmin: Pabianice (gm. miejskiej) i Dłutów jest denudacyjną równiną morenową o wysokości do 213 m n.p.m. W krajobrazie tego obszaru występują ciągi wydym śródlądowych oraz pagóry morenowe. Mezoregion Wysoczyzna Bełchatowska obejmuje w powiecie pabianickim obszar wschodniej części gminy Dłutów, południowej części gminy Pabianice (gm. wiejskiej) oraz południowo-wschodniej części gminy Pabianice (gm. miejskiej). Jest to kraina geograficzna, której krajobraz stanowi falista równina z ciągiem ostańcowych wzgórz morenowych. Przez teren wysoczyzny przebiega dział wodny pomiędzy dorzeczami Wisły i Odry. Z kolei Mezoregion Wzniesienia Łódzkie obejmuje w powiecie pabianickim obszar gminy Ksawerów i północno-wschodniej części gminy Pabianice (gm. miejskiej). Na krajobraz tego regionu składa się falista wysoczyzna o wysokości dochodzącej do 284 m n.p.m. (wzgórze „Radary” położone na terenie gminy Nowosolna, powiat

⁵⁷ za: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku

⁵⁸ jednostka podziału fizycznogeograficznego przestrzeni, obejmująca większy teren o zbliżonych cechach środowiskowo-krajobrazowych

łódzki wschodni), zbudowana z glin morenowych i piasków fluwioglacjalnych, opadająca wyraźnymi, silnie rozczłonkowanymi stopniami ku północy i południu. Przez Wzniesienia Łódzkie również biegnie dział wodny pomiędzy dorzeczami Wisły i Odry, tutaj też bierze swój początek Bzura i większość jej prawych dopływów. Położenie powiatu na tle mezoregionów przedstawiono na rysunku 31.

Rysunek 31 Położenie powiatu pabianickiego na tle regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Źródło: PRG, CBDG, opracowanie własne

3.6.2 ZŁOŻA I WIELKOŚĆ WYDOBYCIA

Położenie powiatu pabianickiego wiąże się występowaniem umiarkowanej liczby złóż kopalin. Występuje tu kilkadziesiąt złóż, z czego zdecydowaną większość stanowią złoża piasków i żwirów. Na obszarze występują także dwa złoża piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno-piaskowej i dwa złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej. Aktualny wykaz i ich lokalizację prezentuje tabela 20 oraz rysunek 32.

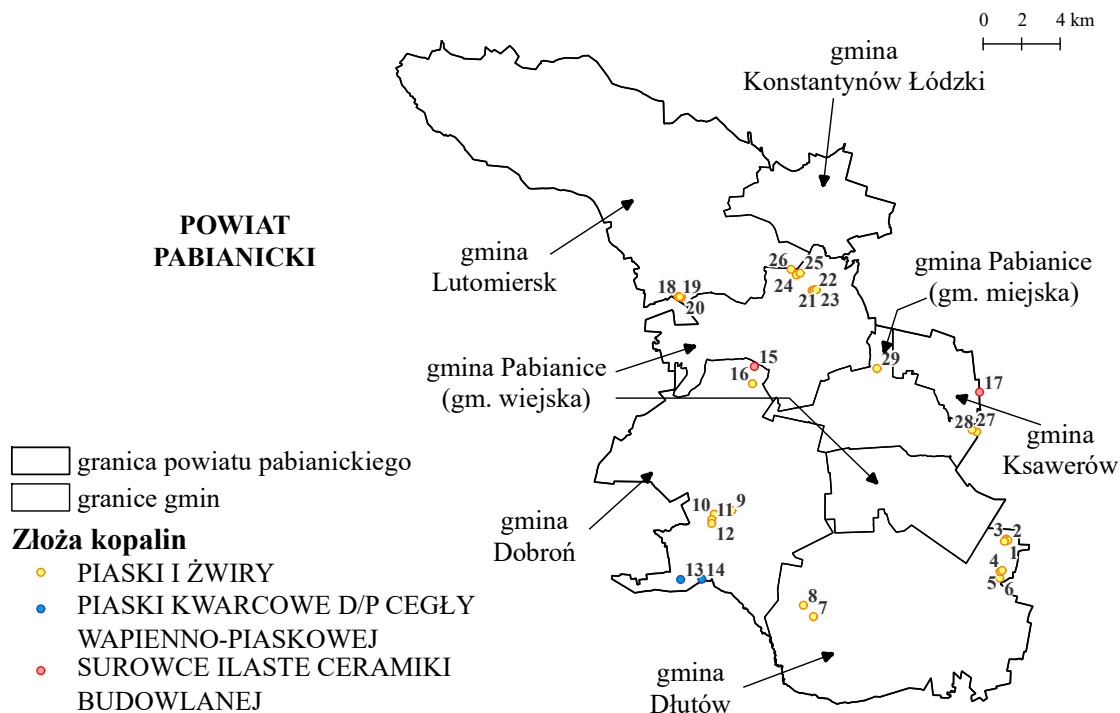
Tabela 20. Złoża zlokalizowane na obszarze powiatu pabianickiego

Nr na rysunku 32	Nazwa złoża	Kopalina	Pole złoża	Gmina
1	Czyżemin	PIASKI I ŻWIRY		gmina Dłutów
2	Czyżemin I	PIASKI I ŻWIRY		
3	Czyżemin III	PIASKI I ŻWIRY		
4	Czyżemin IV	PIASKI I ŻWIRY		
5	Czyżemin V	PIASKI I ŻWIRY		
6	Czyżemin VI	PIASKI I ŻWIRY		
7	Mierzączka Duża	PIASKI I ŻWIRY		
8	Ślądkowice	PIASKI I ŻWIRY		

Nr na rysunku 32	Nazwa złoża	Kopalina	Pole złoża	Gmina
9	Dobroń Duży II	PIASKI I ŻWIRY		gmina Dobroń
10	Dobroń Duży III	PIASKI I ŻWIRY		
11	Mogilno Duże II	PIASKI I ŻWIRY	pole 1	
12	Mogilno Duże II	PIASKI I ŻWIRY	pole 2	
13	Teodory II	PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAPIENNO-PIASKOWEJ	Rejon II	
14	Teodory II	PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAPIENNO-PIASKOWEJ	Rejon III	
15	Wymysłów	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ		
16	Wymysłów II	PIASKI I ŻWIRY		
17	Gospodarz	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ	obszar II	gmina Ksawerów ⁵⁹
18	Zalew II	PIASKI I ŻWIRY		gmina Lutomiersk
19	Zalew III	PIASKI I ŻWIRY		
20	Zalew V	PIASKI I ŻWIRY		
21	Porszewice	PIASKI I ŻWIRY	Pole I	Pabianice (gmina wiejska)
22	Porszewice	PIASKI I ŻWIRY	Pole II	
23	Porszewice	PIASKI I ŻWIRY	Pole III	
24	Porszewice I	PIASKI I ŻWIRY	Pole A	
25	Porszewice I	PIASKI I ŻWIRY	Pole B	
26	Porszewice II	PIASKI I ŻWIRY		
27	Nowa Wola 7	PIASKI I ŻWIRY		Pabianice (gmina miejska)
28	Pabianice-Nowowolska V	PIASKI I ŻWIRY		
29	Pabianice-Rypułowska	PIASKI I ŻWIRY		
30	Wymysłów III ⁶⁰	PIASKI I ŻWIRY		gmina Dobroń

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – PIB, wg stanu na sierpień 2025 roku

⁵⁹ Złoże leży na granicy gmin Ksawerów i Rzgów (w większej części jest to gmina Rzgów)⁶⁰ Złoże Wymysłów III występuje pomimo braku wpisu w Centralnej Bazie Danych Geologicznych

Rysunek 32 Lokalizacja udokumentowanych złóż kopalin na terenie powiatu pabianickiego

Źródło: PRG, CBDG, opracowanie własne

Tylko część złóż jest eksploatowana na podstawie wydanych koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż. Eksploatowane są wyłącznie złoża piasków i żwirów. Łącznie w 2023 roku wydobyto ok. 153 tys. ton tych surowców ze złóż zlokalizowanych w powiecie. Pozostałe złoża to głównie złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo lub takie, na których zaniechano eksploatacji.

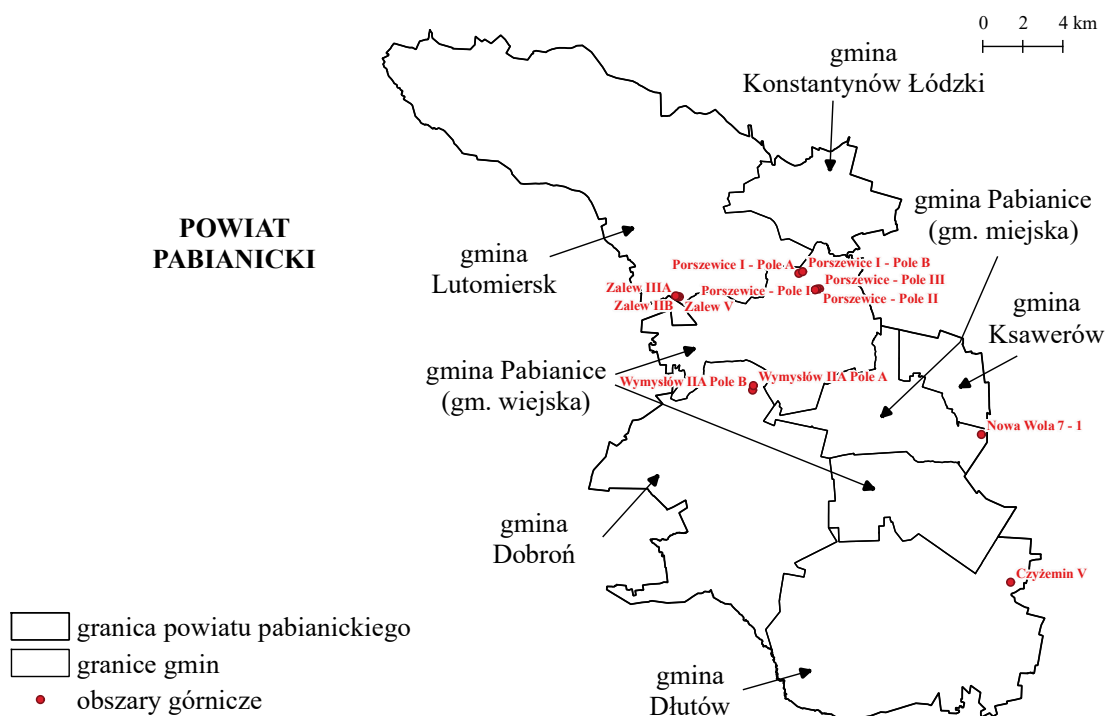
Aktualnie, na obszarze powiatu obowiązuje 12 decyzji dotyczących utworzenia obszaru górniczego. Obszar górniczy eksploatowanego złoża to przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji. Obszar górniczy, a właściwie charakter prowadzonej w nim działalności, może ją predestynować do zakwalifikowania do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Jeżeli chodzi o pierwszą z wymienionych kategorii, to – zgodnie z §2 ust. 1 pkt 27a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, przedsięwzięciem takim jest wydobywanie kopalin ze złoża metodą odkrywkową na powierzchni obszaru górniczego nie mniejszej niż 25 ha. Więcej jest z kolei przedsięwzięć z drugiej kategorii, czyli mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, które obejmują swym zakresem eksploatację kopalin, np. w przypadku wydobywania torfu lub kredy jeziornej, na terenie gruntów leśnych lub w odległości nie większej niż 100 m od nich. Wykaz obszarów górniczych w powiecie pabianickim zawiera tabela 21. Lokalizację obszarów górniczych wskazano na rysunku 33.

Tabela 21. Obszary górnicze w powiecie pabianickim

Nazwa obszaru górniczego	Data ustanowienia	Ważność decyzji	Nr decyzji	Organ	Nazwa złoża	Kopalina
Nowa Wola 7 - 1	19/05/2009	31/12/2029	RO.V-AR-7513-31/09	Marszałek Województwa Łódzkiego	Nowa Wola 7	PIASKI I ŻWIRY

Nazwa obszaru górniczego	Data ustanowienia	Ważność decyzji	Nr decyzji	Organ	Nazwa złoża	Kopalina
Zalew V	10/01/2012	31/01/2027	5/2012	Starosta Powiatowy - pow. Pabianice	Zalew V	-
Zalew IIIA	29/05/2013	31/05/2023	177/2013	Starosta Powiatowy - pow. Pabianice	Zalew III	PIASKI I ŻWIRY
Zalew IIB	09/07/2013	31/12/2028	RŚV.7422.103.2013.AR	Marszałek Województwa Łódzkiego	Zalew II	PIASKI I ŻWIRY
Porszewice - Pole III	24/11/2014	31/12/2024	RŚV.7422.104.2014.AW	Marszałek Województwa Łódzkiego	Porszewice	PIASKI I ŻWIRY
Porszewice - Pole II	24/11/2014	31/12/2024	RŚV.7422.104.2014.AW	Marszałek Województwa Łódzkiego	Porszewice	PIASKI I ŻWIRY
Porszewice - Pole I	24/11/2014	31/12/2024	RŚV.7422.104.2014.AW	Marszałek Województwa Łódzkiego	Porszewice	PIASKI I ŻWIRY
Czyżemin V	03/01/2017	31/01/2037	10/2017	Starosta Powiatowy - pow. Pabianice	Czyżemin V	PIASKI I ŻWIRY
Wymysłów IIA Pole B	07/09/2018	31/12/2040	RŚV.7422.88.2018.KK	Marszałek Województwa Łódzkiego	Wymysłów II	PIASKI I ŻWIRY
Wymysłów IIA Pole A	07/09/2018	31/12/2040	RŚV.7422.88.2018.KK	Marszałek Województwa Łódzkiego	Wymysłów II	PIASKI I ŻWIRY
Porszewice I - Pole A	18/05/2021	31/05/2036	GKIII.7422.10.2021.AR	Marszałek Województwa Łódzkiego	Porszewice I	PIASKI I ŻWIRY
Porszewice I - Pole B	18/05/2021	31/05/2036	GKIII.7422.10.2021.AR	Marszałek Województwa Łódzkiego	Porszewice I	PIASKI I ŻWIRY

Źródło: CBDG, opracowanie własne

Rysunek 33 Lokalizacja obszarów górnich w powiecie pabianickim

Źródło: PRG, CBDG, opracowanie własne

Pojęciem pokrewnym do obszaru górniczego jest teren górniczy. Mimo że „obszar” i „teren” często traktowane są jako synonimy, to w sferze Prawa geologicznego i górniczego oznaczają zupełnie coś innego. Teren górniczy według polskiego ustawodawcy to „przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego”. Oznacza to zatem strefę prognozowanego negatywnego oddziaływania zakładu górniczego przede wszystkim na środowisko przyrodnicze. Lokalizację terenów górniczych w powiecie pabianickim przedstawiono na rysunku 33.

Szczegółowe informacje na temat terenów górniczych i związanych z nimi koncesji znaleźć można w Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych (MIDAS) prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy i dostępny pod adresem <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>.

Rysunek 34 Tereny górnicze w powiecie pabianickim
Źródło: PRG, CBDG, opracowanie własne

3.6.3 REKULTYWACJA OBSZARÓW POEKSPLOATACYJNYCH

Zakończenie prowadzenia zakładu górniczego, a w konsekwencji działalności objętej koncesją wiąże się z wykonaniem przez dotychczasowego przedsiębiorcę obowiązków dotyczących ochrony środowiska i likwidacji zakładu górniczego. Obowiązkami tymi są:

- zabezpieczenie lub zlikwidowanie wyrobisk górniczych oraz urządzeń, instalacji i obiektów zakładu górniczego,
- przedsięwzięcie niezbędnych środków chroniących sąsiednie złoża kopalin,
- przedsięwzięcie niezbędnych środków chroniących wyrobiska sąsiednich zakładów górniczych,
- przedsięwzięcie niezbędnych środków w celu ochrony środowiska oraz rekultywacji gruntów po działalności górniczej.

Definicja z Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych mówi, że rekultywacja jest to nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych,

uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

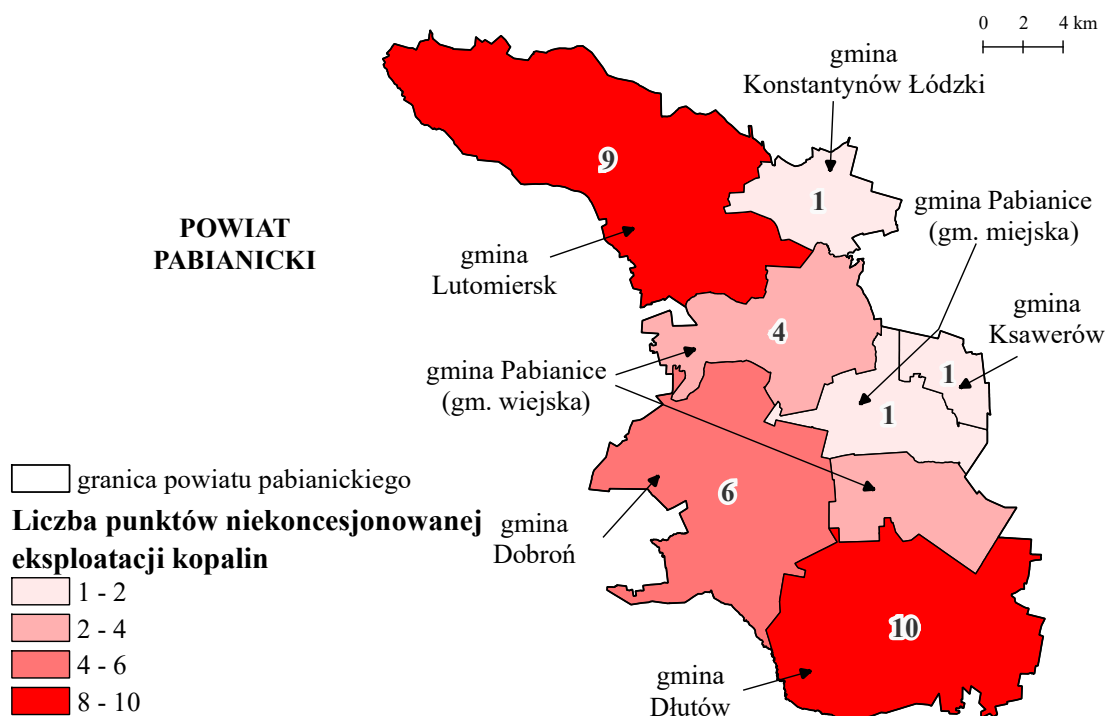
Na terenie powiatu są podejmowane działania rekultywacyjne. Zgodnie z informacją przekazaną od Starostwa Powiatowego w Pabianicach wykaz zrekultywowanych terenów na podstawie decyzji uznających rekultywację za zakończoną w latach 2023-2024 obejmuje: złoża Żytowice III – decyzja o zakończeniu rekultywacji oraz złoża Szynkielew Pole 1 i 2 – decyzja o zakończeniu rekultywacji. Rekultywację prowadzono zgodnie z zatwierdzonymi kierunkami – rolniczymi i leśnymi, w zależności od lokalnych uwarunkowań środowiskowych i planów zagospodarowania przestrzennego. Prowadzono również kontrole rekultywacji złoża Żytowice IV.

3.6.4 NIELEGALNE WYDOBYCIE KOPALIN

Nielegalne wydobywanie kopalin oznacza eksploatację kopalin bez wymaganej koncesji, z naruszeniem warunków koncesji lub z naruszaniem wymagań określonych w ustawie Prawo geologiczne i górnicze. Stanowi ono zagrożenie nie tylko dla bezpieczeństwa surowcowego Polski, ale jest również problemem społecznym i przyrodniczym. Powoduje negatywną ingerencję w środowisko naturalne, która przyczynia się do degradacji gruntów, nieodwracalnego przekształcenia przyrody, stwarza zagrożenie powodziowe (w przypadku naruszenia filarów ochronnych dla rzek), a także tworzy warunki do nielegalnego gromadzenia odpadów oraz przyczynia się do obniżenia walorów krajobrazowych. W końcu, straty z powodu nielegalnego wydobywania ponoszą przedsiębiorcy prowadzący swoje przedsięwzięcia legalnie i uiszczający opłaty eksploatacyjne, a także gminy i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które nie otrzymują należnych opłat i podatków.

Jednym z zadań realizowanych przez Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy jest „Monitoring odkrywkowej eksploatacji kopalin” (MOEK). Głównym celem zadania jest gromadzenie informacji dla terenu całego kraju o skali niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin. Zadanie to realizowane jest na zlecenie Ministra Środowiska i finansowane w całości ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pozyskiwane i opracowywane dane gromadzone są w formie bazy danych przestrzennych i udostępniane za pośrednictwem portalu e-MGŚP⁶¹, w tym modułu raportowego Mapy Geośrodowiskowej Polski. Zgodnie z nim na obszarze powiatu pabianickiego znajduje się łącznie ponad 30 punktów niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin – rysunek 35 (najwięcej w gminie Dłutów). Zgodnie z informacją przekazaną od Starostwa Powiatowego w Pabianicach w ostatnich latach (2023-2024) nie wykryto przypadków nielegalnej eksploatacji kopalin na przedmiotowym obszarze.

⁶¹ <https://emgsp.pgi.gov.pl/start/>

Rysunek 35 Liczba punktów niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin w gminach powiatu pabianickiego

Źródło: PRG, portal e-MGŚP (moduł raportowy Mapy Geośrodowiskowej Polski), opracowanie własne

3.6.5 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli (22) przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.

Tabela 22. Analiza SWOT – zasoby geologiczne

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	- lokalizacja na terenie powiatu dobrze udokumentowanych złóż kopalin i monitoring ich eksploatacji, - prowadzenie działań rekultywacyjnych	- występowanie na obszarze powiatu terenów górniczych, czyli przestrzeni objętych przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego, - niekoncesjonowana eksploatacja kopalin, - problemy z zakończeniem rekultywacji, wydłużanie czasu jej trwania
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- rozwój nowych technologii wydobywczych skutkujących ograniczeniem strat środowiskowych, - działalność kontrolna WIOŚ, Starostwa Powiatowego, Urzędu Marszałkowskiego oraz Okręgowego Urzędu Górniczego	- wzrost presji na eksploatację kopalin w związku z rozwojem gospodarczym, - nieodpowiednio prowadzona rekultywacja, - sprzeciw społeczny przeciwko eksploatacji kopalin, - możliwy negatywny wpływ eksploatacji kopalin na środowisko

Źródło: opracowanie własne

3.6.6 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Tereny udokumentowanych złóż surowców powinny podlegać ochronie przed zagospodarowaniem innym niż służące eksploatacji zawartych w nich zasobów. Powinno się także eliminować nielegalną eksploatację kopalin, szczególnie na terenach rolniczych o wysokiej bonitacji gleb, terenach chronionych, leśnych i terenach o wysokich walorach krajobrazowych.

Podstawowym mechanizmem w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami geologicznymi jest ich uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, co pozwoli zapewnić im ochronę przed działaniami, które mogłyby uniemożliwić ich wydobywanie, a także pozwoli rozważyć przeznaczenie tego terenu wyłącznie na cele związane z jego rozpoznawaniem i eksploatacją. Ochroną należy obejmować także te złoża, których eksploatacja jest w chwili obecnej nieekonomiczna lub grozi znacznymi kosztami środowiskowymi, gdyż należy założyć, że wraz z rozwojem technologii ich eksploatacja stanie się opłacalna i nieszkodliwa dla środowiska. Udokumentowane złoża o charakterze strategicznym powinny zostać objęte szczególną ochroną przed zabudową infrastrukturalną, która uniemożliwi korzystanie z ich zasobów w przyszłości.

W kontekście adaptacji do zmian klimatu oraz nadzwyczajnych zagrożeń środowiska konieczne jest racjonalne gospodarowanie złożami, a także pozyskiwanie, przetwarzanie i wykorzystywanie surowców geologicznych z wykorzystaniem najnowocześniejszych technologii niwelujących negatywny wpływ na środowisko. W przypadku odkrywek, ich zabezpieczenie przed zagrożeniami jakie niosą ze sobą nawałne deszcze i podtopienia zniweluje szkody górnicze.

Kompetencje Powiatu Pabianickiego dotyczą przede wszystkim zakresu Ustawy prawo geologiczne i górnicze i są to:

- prowadzenie spraw związanych z udzielaniem koncesji na wydobywanie kopalin na pow. do 2 ha i 20 000 m³/rok bez użycia materiałów wybuchowych oraz spraw dotyczących wygaśnięcia, cofnięcia lub ograniczenia koncesji bez odszkodowania,
- wydawanie decyzji zatwierdzających projekty prac geologicznych, które nie wymagają uzyskania koncesji,
- wydawanie decyzji zatwierdzających dokumentację geologiczną oraz gromadzenie informacji uzyskiwanych w wyniku prowadzonych prac geologicznych,
- wyrażanie zgody na przeniesienie przez przedsiębiorcę przysługujących mu praw do informacji uzyskanych w wyniku prowadzonych prac geologicznych,
- kontrole dotyczące naliczania opłat przy wydobywaniu kopalin,
- wydawanie decyzji określających wysokość należnych opłat eksploatacyjnych,
- prowadzenie rejestru wykonanych prac geologicznych (przyjmowanie dokumentacji geologicznej, hydrogeologicznej i geologiczno-inżynierskich),
- prowadzenie spraw dotyczących zatwierdzania projektów zagospodarowania złóż kopalin pospolitych,
- dokonywanie wpisów działalności regulowanej ustawą Prawo geologiczne i górnicze do CEDIG,
- opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – jako organ administracji geologicznej w zakresie udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych oraz w zakresie terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych,
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami wydobywczymi (Ustawa o odpadach wydobywczych),
- wydawanie zezwoleń na prowadzenie obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (Ustawa o odpadach wydobywczych).

3.7 GLEBY

Gleba jest naturalnym tworem wierzchniej warstwy skorupy ziemskiej, powstałym ze zwietrzeliny skalnej w wyniku oddziaływania na nią zmieniających się w czasie zespołów organizmów żywych i czynników klimatycznych w określonych warunkach rzeźby terenu. Na obszarach zasiedlonych przez człowieka ważnym czynnikiem modyfikującym kształtowanie się gleb był i jest wpływ działalności ludzkiej, np. pasterskiej, rolniczej, urbanizacyjnej, przemysłowej.

3.7.1 KLASYFIKACJA GRUNTÓW ROLNYCH I GRUNTÓW ORNYCH

Grunty rolne to pojęcie występujące w Ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995 roku⁶². Gruntami rolnymi są grunty:

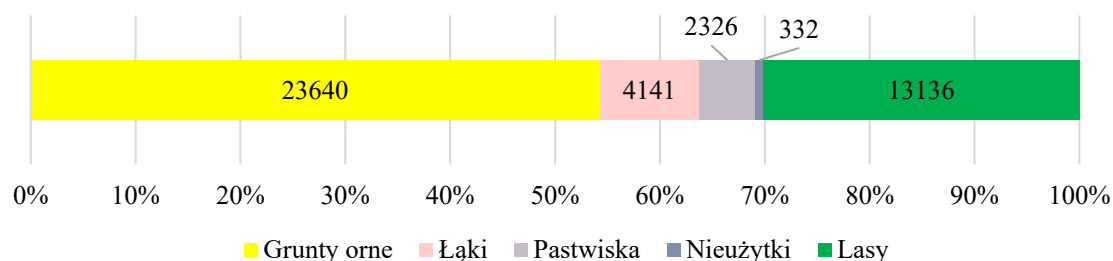
- a) określone w ewidencji gruntów jako użytki rolne,
- b) pod stawami rybnymi i innymi zbiornikami wodnymi, służącymi wyłącznie dla potrzeb rolnictwa,
- c) pod budynkami, budowlami i urządzeniami wchodzące w skład biogazowni rolniczej spełniającej warunki określone w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także ich funkcjonowaniu (Dz. U. poz. 1597), a także grunty położone między tymi budynkami, budowlami i urządzeniami lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie, tworzące zorganizowaną całość gospodarczą, w tym zajęte pod dojazdy, place składowe, postojowe i manewrowe, śmietniki, miejsca magazynowania odpadów i ogrodzenia, o ile ich łączna powierzchnia nie jest większa niż 1 ha i wchodzą one w skład gospodarstwa rolnego,
- d) pod budynkami i urządzeniami służącymi bezpośrednio do produkcji rolniczej uznanej za dział specjalny, stosownie do przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych,
- e) parków wiejskich oraz pod zadrzewieniami i zakrzewieniami śródpolnymi, w tym również pod pasami przeciwwietrznymi i urządzeniami przeciwoerozyjnymi,
- f) rodzinnych ogrodów działkowych i ogrodów botanicznych,
- g) pod urządzeniami: melioracji wodnych, przeciwpowodziowych i przeciwpożarowych, zaopatrzenia rolnictwa w wodę, kanalizacji oraz utylizacji ścieków i odpadów dla potrzeb rolnictwa i mieszkańców wsi,
- h) zrekultywowane dla potrzeb rolnictwa,
- i) torfowisk i oczek wodnych,
- j) pod drogami dojazdowymi do gruntów rolnych

Ich ochrona polega na:

- 1) ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- 2) zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi,
- 3) rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- 4) zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- 5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi

Powiatowy wykaz użytków rolnych oraz lasów z podziałem na klasy bonitacyjne oraz grupy rejestrowe wg stanu na dzień 1 stycznia 2025 roku wskazuje, że powierzchnia gruntów ornych wynosi na terenie powiatu 23 640 ha, łąk jest 4 140 ha, pastwisk – 2 326 ha, nieużytków – 332 ha, a lasów – 13 136 ha. Dane zobrazowano na wykresie 13.

⁶² <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19950160078>

Wykres 13 Podział użytków rolnych w powiecie pabianickim wg stanu na 1 stycznia 2025 roku

Źródło: Powiatowy wykaz użytków rolnych oraz lasów z podziałem na klasy bonitacyjne oraz grupy rejestrowe wg stanu na dzień 1 stycznia 2025 roku, opracowanie własne

Najistotniejszą część użytków rolnych w powiecie pabianickim stanowią grunty orne (ponad 50%), czyli ziemie rolnicze przeznaczone pod uprawę roślin, takie jak pola uprawne, sady, ogrody, plantacje, czy ugory, które są dostępne dla produkcji roślinnej.

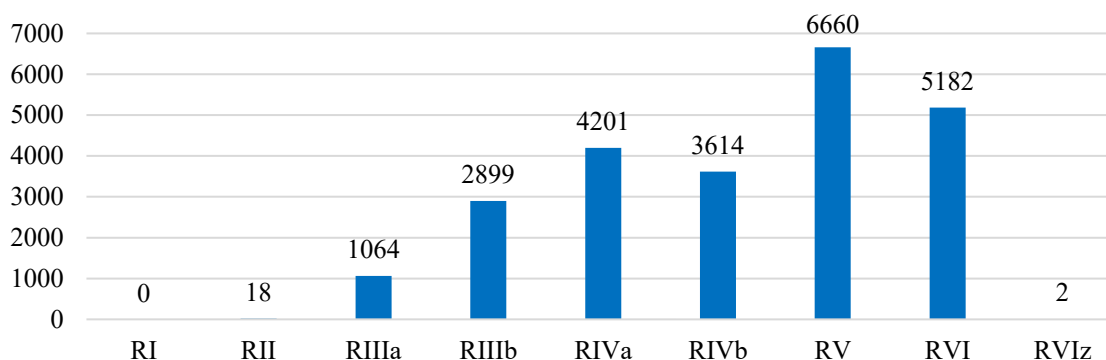
Bonitacja gleb gruntów ornych opiera się przede wszystkim na terenowych badaniach odkrywek glebowych, ze szczególnym uwzględnieniem takich cech morfologicznych i właściwości gleby, jak jej położenie, budowa profilu (głębokość gleby i poziomu próchnicznego), barwa, struktura, skład granulometryczny poszczególnych poziomów, przepuszczalność, stosunki wodne, odczyn, zawartość wapnia w przeliczeniu na tlenek lub węglan wapnia i inne. Uzupełniającymi czynnikami bonitacji są właściwości fizjograficzne otoczenia profilu glebowego i warunki uprawy. Gleby klasy I (gleby orne najlepsze) występują zawsze w dobrych warunkach fizjograficznych, to jest na równinach lub na bardzo małych pochyłościach. Są zasobne we wszystkie składniki pokarmowe roślin, mają dobrą naturalną strukturę, nawet na znacznej głębokości, są łatwe do uprawy, ciepłe czynne, przepuszczalne i przewiewne, ale przy tym dostatecznie wilgotne, natomiast gleby klasy VI (gleby orne najslabsze) są słabe, wadliwe i zawodne, a plony uprawianych na nich roślin są bardzo niskie i niepewne.

Według stanu na 1 stycznia 2025 roku w powiecie pabianickim dominują gleby orne słabe (V klasa) oraz gleby orne najslabsze (VI klasa) [tabela 23, wykres 14], które charakteryzują się niską żyznością, zawodnością i nieurodzajnością. Ich słaba jakość wynika z niekorzystnych cech fizycznych, takich jak nadmierna lekkość lub suchość, nadmierna wilgotność lub zbyt wysoki poziom wód gruntowych, a także z niskiej zawartości substancji organicznej, płytszego profilu lub kamienistego składu. W znacznym stopniu uzależnione są również od ilości i rozkładu opadów atmosferycznych, szczególnie w okresie wegetacyjnym.

Tabela 23. Podział gruntów ornych w powiecie pabianickim

Klasa gruntu ornego		Powierzchnia w ha	% udział
RI	Klasa I – gleby orne najlepsze	0	0,00%
RII	Klasa II – gleby orne bardzo dobre	18	0,08%
RIIIa	Klasa III a – gleby orne dobre	1 064	4,50%
RIIIb	Klasa III b – gleby orne średnio dobre	2 899	12,26%
RIVa	Klasa IV a – gleby orne średniej jakości, lepsze	4 201	17,77%
RIVb	Klasa IV b – gleby orne średniej jakości, gorsze	3 614	15,29%
RV	Klasa V – gleby orne słabe	6 660	28,17%
RVI	Klasa VI – gleby orne najslabsze	5 182	21,92%
RVIz	gleby orne najslabsze, trwale za suche lub za mokre	2	0,01%
SUMA		23 640	100,00 %

Źródło: Powiatowy wykaz użytków rolnych oraz lasów z podziałem na klasy bonitacyjne oraz grupy rejestrowe wg stanu na dzień 1 stycznia 2025 roku, opracowanie własne

Wykres 14 Podział gruntów ornych w powiecie pabianickim (w ha)

Źródło: Powiatowy wykaz użytków rolnych oraz lasów z podziałem na klasy bonitacyjne oraz grupy rejestrowe wg stanu na dzień 1 stycznia 2025 roku, opracowanie własne

3.7.2 JAKOŚĆ GLEB NA PODSTAWIE BADAŃ Z LAT 2023-2024

Na zlecenie klientów Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza (OSChR) w Łodzi prowadzi na terenie powiatu pabianickiego bezpośrednie badania gleb rolniczych m.in. na zawartość makroelementów, odczynu pH czy potrzeb wapnowania. Głównym celem prowadzonych analiz jest ocena stanu chemicznego i fizycznego gleb, co pozwala na identyfikację potencjalnych zagrożeń dla środowiska oraz określenie ich przydatności rolniczej. Gromadzone dane umożliwiają śledzenie trendów zmian jakości gleb w perspektywie długoterminowej, co jest fundamentem do podejmowania świadomych decyzji w zakresie planowania przestrzennego, praktyk rolnych oraz działań ochronnych.

W kontekście powiatu pabianickiego, gdzie działalność rolnicza przeplata się z obszarami zurbanizowanymi i przemysłowymi, wiedza o stanie gleb jest kluczowa dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, ochrony bioróżnorodności oraz minimalizacji negatywnego wpływu antropogenicznego na środowisko naturalne. Wyniki prezentowanych badań stanowią zatem istotne źródło informacji dla lokalnych władz, rolników, przedsiębiorców oraz wszystkich zainteresowanych stanem środowiska w regionie.

W tabeli 24 przedstawiono wyniki badań odczynu gleb oraz zasobności w makroelementy na podstawie próbek pobranych w latach 2023-2024. Wyniki obejmują 3,2% gleb użytkowanych rolniczo powiatu pabianickiego oraz 1,5% gospodarstw z terenu powiatu i dotyczą w przeważającej części (ok. 80%) gleby o lekkiej kategorii agronomicznej. Gleby takie są z natury bardziej podatne na suszę ze względu na ich niską zdolność do retencji wody, szybkie nagrzewanie i przyspieszone parowanie.

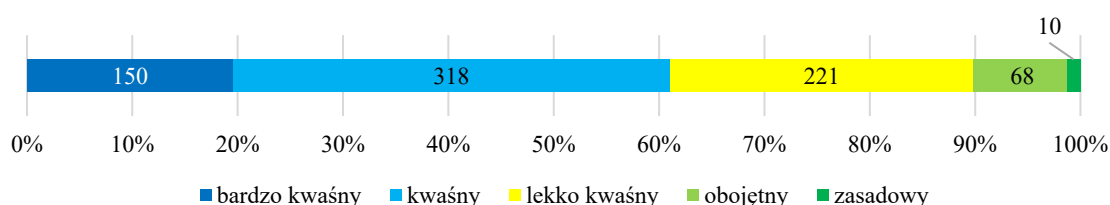
Tabela 24. Zestawienie wyników badań gleb z terenu powiatu pabianickiego z lat 2023-2024

L.p.	Oceniana kategoria	Liczba próbek	Procentowy udział
1.	odczyn (pH)	bardzo kwaśny	150
		kwaśny	318
		lekko kwaśny	221
		obojętny	68
		zasadowy	10
2.	wapnowanie	konieczne	158
		potrzebne	155
		wskazane	169
		ograniczone	135
		zbędne	150
3.	fosfor	bardzo niska	66
		niska	223
		średnia	214
		wysoka	106

L.p.	Oceniana kategoria	Liczba próbek	Procentowy udział
	bardzo wysoka	111	15,42%
	bardzo niska	124	17,22%
	niska	281	39,03%
	średnia	169	23,47%
	wysoka	81	11,25%
	bardzo wysoka	65	9,03%
4.	potas		
	bardzo niska	137	19,03%
	niska	128	17,78%
	średnia	182	25,28%
	wysoka	129	17,92%
	bardzo wysoka	144	20,00%
5.	magnez		
	bardzo niska	137	19,03%
	niska	128	17,78%
	średnia	182	25,28%
	wysoka	129	17,92%
	bardzo wysoka	144	20,00%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Łodzi

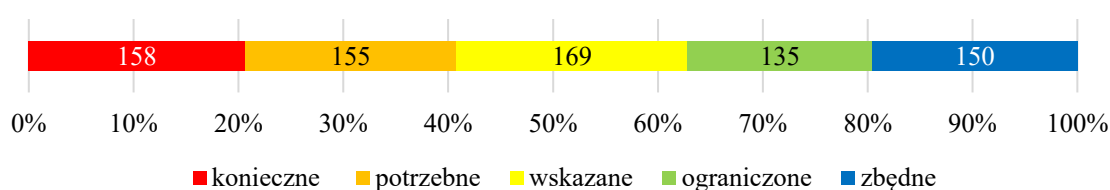
Wśród badanych próbek na obszarze powiatu dominują gleby o odczynie kwaśnym – wykres 15. Stanowiły one blisko 90% wszystkich próbek. Znajomość odczynu pH gleby jest kluczowa dla właściwego nawożenia i doboru roślin, ponieważ większość roślin uprawnych najlepiej rośnie na glebach o odczynie lekko kwaśnym do obojętnego (pH 6,0-7,2).

Wykres 15 Odczyn pH zbadanych w latach 2022-2023 gleb

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Łodzi

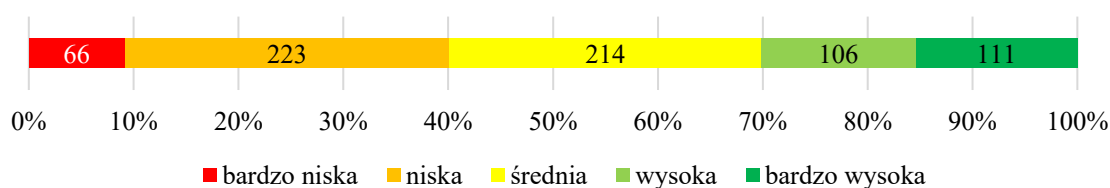
Wyniki dotyczące konieczności wapnowania rozłożyły się równomiernie – wykres 16, co oznacza, że część gleb wymaga zabiegów wapnowania, a na części gleb zabieg ten nie jest konieczny.

Wykres 16 Wyniki dotyczące potrzeby wapnowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Łodzi

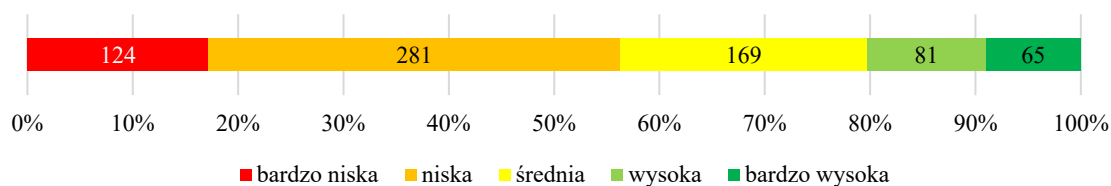
Jeśli chodzi o zasobność w fosfor, to przeważają gleby średnio i nisko zasobne w ten makroelement – wykres 17.

Wykres 17 Zasobność zbadanych gleb w fosfor

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Łodzi

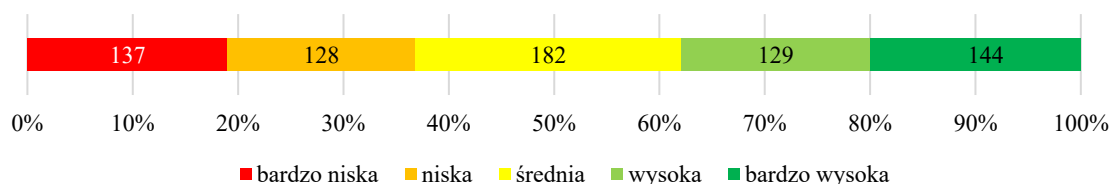
Zasobność gleb w potas prezentuje wykres 18. Podobnie jak w przypadku zasobności badanych gleb w fosfor, przeważają gleby nisko i średnio zasobne w potas, choć należy zaznaczyć, że próbek bardzo nisko zasobnych w potas było dwukrotnie więcej.

Wykres 18 Zasobność badanych gleb w potas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Łodzi

Ostatnią ocenianą kategorią była zasobność badanych gleb w magnez. Zgodnie z wynikami zaprezentowanymi na wykresie 19, jest ona wyższa od pozostałych badanych makroelementów. Gleby o wysokiej i bardzo wysokiej zasobności w ten makroelement stanowiły blisko 40% zbadanych próbek.

Wykres 19 Zasobność badanych gleb w magnez

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSChR w Łodzi

Podsumowując przedstawione informacje należy wskazać, że dominującym problemem zbadanych gleb jest ich zakwaszenie. To poważne wyzwanie, zważywszy na to, że kwaśne pH ogranicza dostępność wielu składników odżywczych dla roślin. Jeśli chodzi o zasobność w makroelementy, sytuacja jest zróżnicowana. Zasobność w fosfor i potas jest na ogół niedostateczna. Większość gleb charakteryzuje się niską lub średnią zasobnością w te pierwiastki. Wyniki badań gleb z lat 2023-2024 potwierdzają niską żyzność gleb powiatu pabianickiego.

3.7.3 ZAGROŻENIA I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Jednym z możliwych zagrożeń powierzchni ziemi są osuwiska, które należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Osuwiska co roku przynoszą ogromne straty, ale przede wszystkim zagrażają bytowi, a nawet życiu mieszkańców. Na omawianym obszarze brak jest zarejestrowanych osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi.

Duże zagrożenie dla gleb i wód gruntowych mogą stanowić także mogilniki, które to są rodzajem składowiska dla najbardziej niebezpiecznych substancji. Stanowią one miejsce wyznaczone do stałego przechowywania nierozkładalnych odpadów trujących lub promieniotwórczych, przeterminowanych środków ochrony roślin, środków farmaceutycznych, skażonych opakowań itp., zabezpieczone przed kontaktem zarówno z wodami gruntowymi, jak i atmosferą. Najczęściej mogilniki występują w postaci uszczelnionych betonowych magazynów. Mogilniki wykorzystywane do deponowania przeterminowanych środków ochrony roślin stanowią zdecydowaną większość tego typu obiektów w Polsce i najczęściej nie były one skonstruowane w sposób uniemożliwiający kontakt chemikaliów ze środowiskiem. Na omawianym obszarze nie ma aktywnych mogilników. W przeszłości w miejscowości Pawłówek w gminie Dłutów znajdował się mogilnik, ale w 2011 roku został zlikwidowany i dokonano na nim zalesienia.

Historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi jest to zanieczyszczenie, które powstało przed 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności zakończonej przed tą datą. Dotyczy to także szkody w środowisku

spowodowanej przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat. Zgodnie z informacją przekazaną od Starostwa Powiatowego w Pabianicach brak jest historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu pabianickiego.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, na podstawie art. 26a ust. 1 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, prowadzi również rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku. Rejestr jest prowadzony przy użyciu systemu teleinformatycznego. Szkodą w środowisku jest negatywna, mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, oceniana w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska. Określa to ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, która reguluje także zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku. Jeśli wystąpi bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku, istnieje obowiązek niezwłocznego podjęcia działań zapobiegawczych. Z kolei w przypadku wystąpienia szkody w środowisku, podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia szkody, zapobieżenia kolejnym szkodom i negatywnym dla zdrowia ludzi skutkom. Dotyczy to natychmiastowej kontroli, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia zanieczyszczeń albo innych szkodliwych czynników, a także podjęcia działań naprawczych.

Na rysunku 36 przedstawiono lokalizację zinwentaryzowanych „szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku” zgodnie z geoserwisem prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska⁶³. W powiecie pabianickim zlokalizowane są trzy takie miejsca: w Konstantynowie Łódzkim – pomiędzy ulicami Kościelną, a Inwestycyjną, Ksawerowie – przy ulicy Skromnej oraz w Pabianicach – pomiędzy ulicami Nowosolską, a Żwirową (teren kopalniany).

Rysunek 36 Lokalizacja zinwentaryzowanych szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku na obszarze powiatu pabianickiego

Źródło: Geoserwis GDOS, opracowanie własne

Duży problem środowiskowy mogą stanowić również nielegalne wysypiska śmieci i składowiska odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Ich występowanie wiąże się z ryzykiem skażenia gleby

⁶³ <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?usedesktop=true>

oraz wód gruntowych i powierzchniowych. Dodatkowo, na takie dzikie wysypisko/składowisko odpadów często trafiają odpady niebezpieczne, które stanowią największe zagrożenie dla naturalnego stanu gleby oraz dla ekosystemu wodnego, występującego na obszarze ich składowania lub w ich bliskim sąsiedztwie. Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” za lata 2023-2024 wskazuje, że nielegalne składowanie odpadów w gminach powiatu pabianickiego nie jest dużym problemem środowiskowym, niemniej jednak należy na bieżąco identyfikować i likwidować nielegalne wysypiska śmieci i składowisk odpadów jak najszybciej od ich powstania.

3.7.4 ANALIZA SWOT

W tabeli 25 zawarto podsumowanie stanu, jakości i zagrożeń gleb na omawianym terenie w postaci analizy SWOT.

Tabela 25. Analiza SWOT – gleby

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	• brak aktywnych mogiłników, • brak aktywnych osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi, • brak historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu pabianickiego, • prowadzenie monitoringu jakości gleb • brak istotnego zagrożenia związanego z wysypiskami śmieci i składowiskami odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych	• niska jakość gleb, • obecność zinwentaryzowanych miejsc szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	• dalsze prowadzenie badań jakości gleb, co daje rolnikom informację na temat stanu gleb i możliwości polepszenia warunków gospodarowania na nich, • udział rolników w ogólnopolskim programie regeneracji środowiskowej gleb przez ich wapnowanie, • wsparcie dla ekologicznych gospodarstw rolnych	• zmniejszenie produkcji rolniczej na skutek zmian klimatu (przede wszystkim susze), • presja urbanizacyjna i gospodarcza, • stosowanie zbyt dużej ilości nawozów sztucznych

Źródło: opracowanie własne

3.7.5 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Zmiany klimatu wpływają na rolnictwo i gleby w sposób bezpośredni i pośredni. Wpływ bezpośredni wyraża się przez zmianę warunków atmosferycznych dla produktywności upraw, między innymi przez zmianę warunków termicznych, sum opadu atmosferycznego, częstości i intensywności zjawisk ekstremalnych. Ze zmianą klimatu zmieniają się również czynniki pośrednio decydujące o plonowaniu roślin, takie jak wymagania roślin dotyczące uprawy i nawożenia, występowanie i nasilenie chorób i szkodników roślin uprawnych. Zmienia również się oddziaływanie rolnictwa na środowisko (np. czynniki erozyjne, degradacja materii organicznej w glebie). Na zmianę produktywności upraw ma też wpływ wzrost koncentracji dwutlenku węgla w atmosferze oraz ozonu w dolnej warstwie atmosfery.

Degradacja chemiczna gleb wiąże się przede wszystkim z intensywną gospodarką rolną, nieuregulowaną gospodarką wodno-ściekową, zanieczyszczeniami związanymi z silnie rozwijającym się transportem drogowym i rozwijającą się działalnością gospodarczą w szerokim tego słowa znaczeniu.

Zanieczyszczenia występują lokalnie wokół lub wzdłuż źródeł emisji. Zmniejszenie stopnia zagrożenia zanieczyszczenia chemicznego uzyskać można między innymi poprzez:

- uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- właściwą gospodarkę przestrzenną (m.in. odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego),
- przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony środowiska przez inwestorów prowadzących działalność gospodarczą,
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacji.

W ostatnim czasie uwydatniły się także problemy z niedoborem wody w okresie wegetacji roślin, co w konsekwencji powoduje degradację gleb wskutek przesuszenia. Konieczne jest podjęcie stosownych kroków w celu przeciwdziałania skutkom suszy poprzez modernizację budowli hydrotechnicznych na ciekach i budowę nowych zbiorników retencyjnych dla celów rolniczych. Konieczny jest także dalszy rozwój także tzw. małej retencji wodnej. Zasadny jest również monitoring gleby w celu konieczności oszacowania skali ograniczenia spływu ładunków zanieczyszczających wody gruntowe i zbiorniki wodne (działalność OSChR w Łodzi i Państwowy Monitoring Środowiska).

Kompetencje i zadania Powiatu Pabianickiego w zakresie ochrony gruntów rolnych to m.in.:

- prowadzenie postępowań w sprawach o wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej,
- uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy w zakresie zgodności z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- prowadzenie spraw związanych z rekultywacją i zagospodarowaniem gruntów zdewastowanych lub zdegradowanych,
- prowadzenie sprawozdawczości z zakresu objętego ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- inicjowanie działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa,
- współpraca z instytucjami, organizacjami działającymi w obszarze wsi i rolnictwa w zakresie spraw związanych z rozwojem obszarów wiejskich i rolnictwem,
- wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych działających w obszarze wsi,
- organizacja, współorganizacja i inicjowanie szkoleń, spotkań i konkursów skierowanych do mieszkańców obszarów wiejskich i samorządów gminnych, których tematem będzie szeroko rozumiany rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa.

3.8 GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

3.8.1 GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU

Z dniem 1 lipca 2013 roku przestał obowiązywać system indywidualnego zawierania umów właściciela nieruchomości z odbiorcą odpadów, w zamian właściciel nieruchomości ma obowiązek złożyć deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami. Obecnie mieszkańcy poszczególnych gmin zobowiązani są do ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (tzw. „opłaty śmieciowej”), natomiast gminy gospodarują środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy jakość usług. W 2019 roku z kolei został ustawowo zniesiony obowiązek przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania w danym regionie gospodarki odpadami, które zostały określone w uchwale Sejmiku Województwa Łódzkiego. Oznacza to, że wskazane odpady komunalne mogą być przekazywane do instalacji na obszarze całego kraju, a nie tylko w wyznaczonym regionie. Na terenie wszystkich gmin powiatu pabianickiego prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów według następującego podziału:

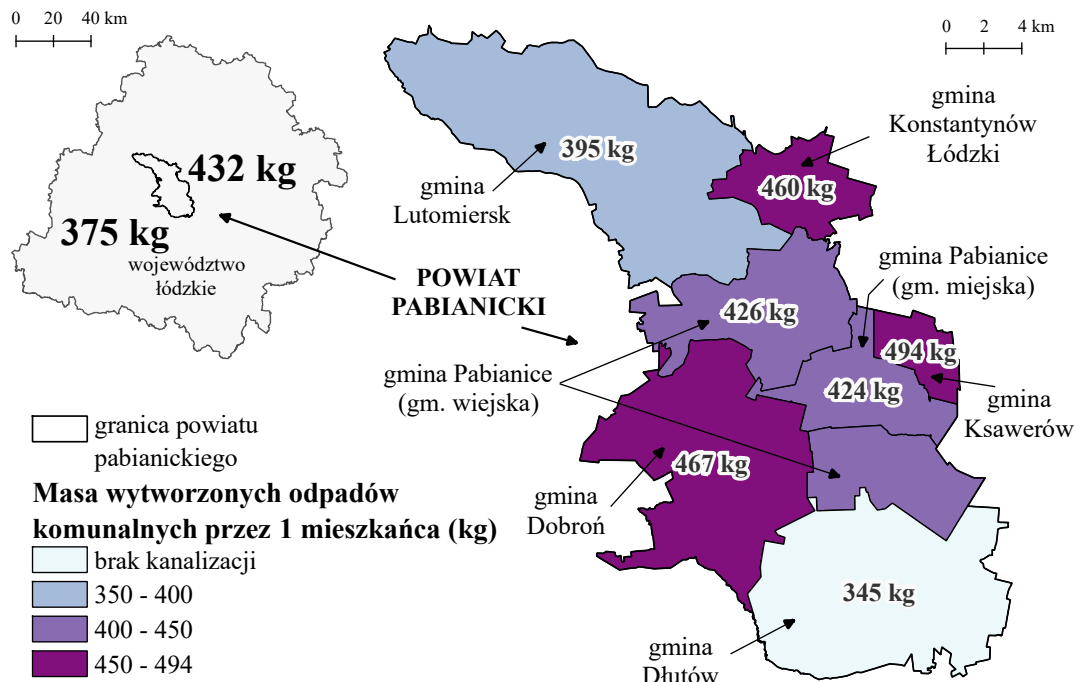
- a) niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne,
- b) bioodpady,
- c) papier,

- d) tworzywa sztuczne, metale, odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- e) szkło,
- f) tekstylia (od 2025 roku).

Obok wyżej wymienionych rodzajów odpadów komunalnych na terenie gmin funkcjonują także systemy odbierania takich odpadów jak: odpady wielkogabarytowe (w tym m.in. opony, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny w formie zbiórek objazdowych), przeterminowane leki (np. pojemniki dostępne w aptekach), zużyte baterie (np. pojemniki w Urzędach Gmin) czy gruz.

Uzupełnieniem systemu są Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, czyli tzw. PSZOK-i. Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla mieszkańców Pabianic mieści się przy ul. Warzywnej, mieszkańcy Konstantynowa Łódzkiego mają możliwość skorzystania z punktu mieszczącego się przy ul. Cmentarnej. W gminie Ksawerów PSZOK zlokalizowany jest na ulicy Handlowej, z kolei w gminie Lutomiersk obiekt znajduje się w miejscowości Szydłów 105a. W gminie Dobroń PSZOK mieści się przy oczyszczalni ścieków w Dobroniu przy ul. Zakrzewki, a Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych prowadzony przez gminę Pabianice (gm. wiejską) prowadzony jest przy ul. Torowej w Pabianicach. Na terenie gminy Dłutów nie został jeszcze wybudowany PSZOK, natomiast zadania wynikające z funkcjonowania tego rodzaju obiektu realizowane są pod adresem Dłutów, ul. Polna 2⁶⁴, gdzie mieszkańcy mogą bezpłatnie oddać odpady m.in. wielkogabarytowe, budowlane, świetlówki, chemikalia, odpady zielone, papier i tekturę, przeterminowane leki oraz baterie.

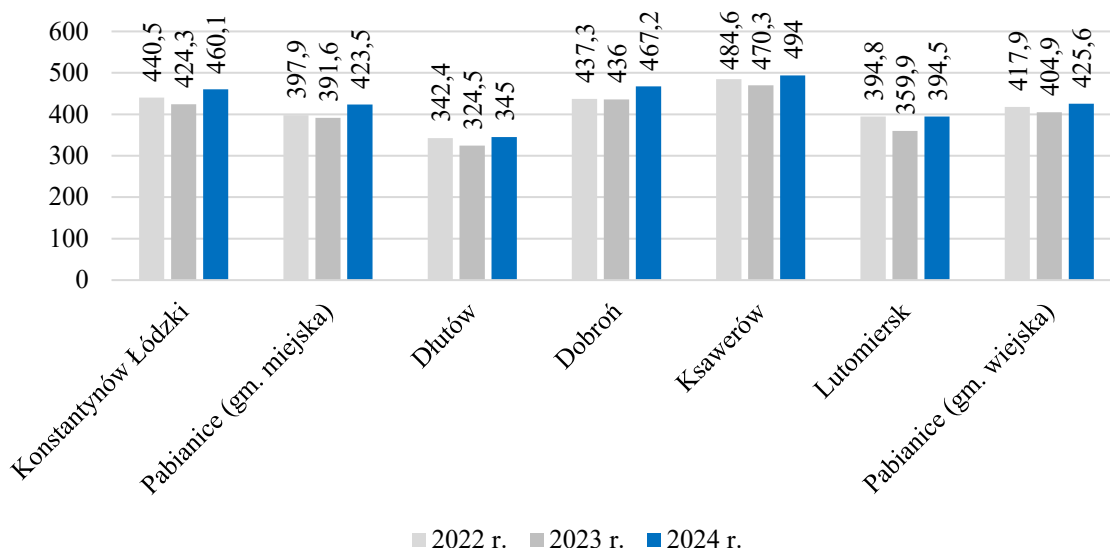
Średnio, każdy mieszkaniec powiatu wytwarza około ponad 430 kg odpadów komunalnych – dane GUS za 2024 rok. Jest to wartość wyraźnie wyższa od średniej dla województwa łódzkiego (375 kg). Statystycznie najwięcej odpadów komunalnych wytwarza mieszkaniec gminy Ksawerów (ok. 494 kg), a najmniej mieszkaniec gminy Dłutów (ok. 345 kg). Dane dla poszczególnych gmin przedstawiono na rysunku 37. Zauważalny jest trend wzrostowy ilości wytwarzanych odpadów komunalnych przez mieszkańców poszczególnych gmin powiatu – wykres 20.

Rysunek 37 Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (w kg) w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego

Źródło: PRG, GUS, opracowanie własne

⁶⁴ docelowo Dłutów, ul. Główna 71A (nowo wybudowany obiekt w ramach realizacji projektu pn. „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gminie Dłutów” dofinansowanego z Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021-2027)

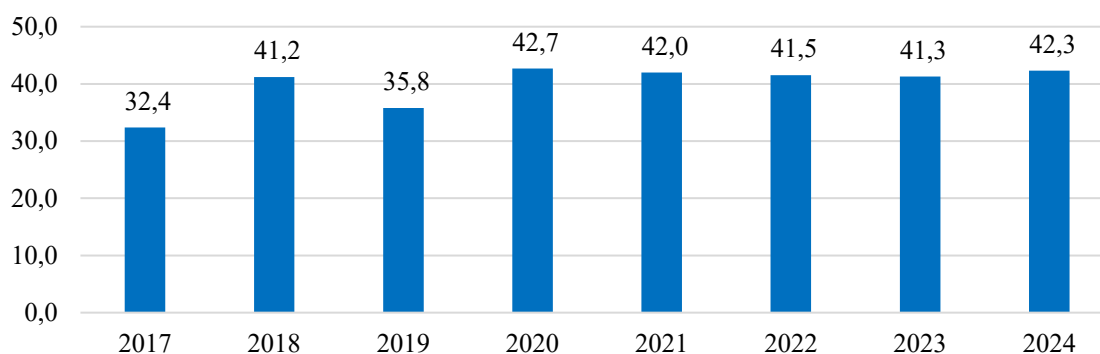
Wykres 20 Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w kg w gminach powiatu pabianickiego w latach 2022-2024
Źródło: GUS, opracowanie własne

Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w powiecie pabianickim w latach 2022-2024 przedstawiono w tabeli 26. Średnio jest to ok. 50 tys. ton odpadów. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów stanowią około 40% i udział ten na przestrzeni ostatnich kilku lat nie zmienił się znacząco – wykres 21.

Tabela 26. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w powiecie pabianickim w latach 2022-2024 (w tonach)

Pochodzenie odpadów	Rodzajów odpadów	Rok			Zmiana 2022-2024
		2022 rok	2023 rok	2024 rok	
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku	ogółem powiat pabianicki	20 447,03	19 713,29	21 725,96	1 278,93
	papier i tektura	1 577,07	1 554,95	1 641,85	64,78
	szkło	2 614,22	2 417,45	2 463,10	-151,12
	tworzywa sztuczne	513,14	430,38	267,93	-245,21
	tekstylia	8,89	7,68	10,86	1,97
	niebezpieczne	14,11	8,93	17,30	3,19
	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	28,77	25,51	12,80	-15,97
	wielkogabarytowe	2 550,97	2 562,48	3 006,63	455,66
	biodegradowalne	9 057,42	8 726,19	9 601,16	543,74
	baterie i akumulatory razem	1,17	0,46	1,75	0,58
	zmieszane odpady opakowaniowe	4 081,27	3 979,24	4 702,55	621,28
	pozostałe	0,00	0,02	0,03	0,03
	baterie i akumulatory niebezpieczne	0,00	0,06	0,00	0,00
	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne	15,82	14,67	5,86	-9,96
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	ogółem powiat pabianicki	28 768,44	28 030,57	29 640,17	871,73
Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku	ogółem powiat pabianicki	49 231,29	47 758,59	51 371,99	2 140,70

Źródło: GUS, opracowanie własne

Wykres 21 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (w %)
w powiecie pabianickim w latach 2017-2024

Źródło: GUS, opracowanie własne

Od wejścia w życie nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi gminy powiatu pabianickiego systematycznie prowadzą kampanie informacyjne dotyczące zasad funkcjonowania systemu, segregacji odpadów czy harmonogramu wywozu odpadów. Informacje o realizowanych zadaniach zawarto w rozdziale 4 EDUKACJA EKOLOGICZNA.

3.8.2 WERYFIKACJA SYSTEMÓW GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINACH POWIATU PABIANICKIEGO W LATACH 2023-2024

W ramach weryfikacji systemu gospodarowania odpadami gminy mają obowiązek dokonać corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, m.in. w celu ustalenia osiągniętych poziomów recyklingu i ograniczania masy odpadów komunalnych. Osiągnięcie wymaganych prawem wskaźników świadczy o odpowiednim wdrożeniu i realizacji obowiązków w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

W dniu 31 grudnia 2020 roku weszła w życie ustawa z dnia 17 grudnia 2020 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, w której określono w art. 3b ust. 1 minimalne poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na rok 2021 i kolejne lata. W związku z powyższym zostało uchylone dotychczas obowiązujące Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 roku w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

4 września 2021 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 roku w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, które zmieniło sposób wyliczania poziomów odzysku. Zgodnie ze zmienionymi przepisami poziom ten oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych, przy czym przy obliczaniu tego poziomu nie uwzględnia się innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Poziomy osiągnięte w latach 2023-2024 w zawarto w tabeli 27.

Tabela 27. Osiągnięte poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości minimalnej dla lat 2023-2024

Poziom / gmina	Poziom minimalny dla najbliższych lat (wagowo) [%]	
	2023 rok	2024 rok
poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – co najmniej	35%	45%
poziom osiągnięty przez gminę Dłutów	28,51%	55,15%
poziom osiągnięty przez gminę Dobroń	29,54%	35,91%
poziom osiągnięty przez gminę Konstantynów Łódzki	30,23%	37,26%

Poziom / gmina	Poziom minimalny dla najbliższych lat (wagowo) [%]	
	2023 rok	2024 rok
poziom osiągnięty przez gminę Ksawerów	37,66%	35,69%
poziom osiągnięty przez gminę Lutomiersk	32,19%	35,14%
poziom osiągnięty przez gminę Pabianice (gminę wiejską)	26,98%	45,44%
poziom osiągnięty przez gminę Pabianice (gminę miejską)	30,59%	27,55%
objaśnienia:		
	poziom został osiągnięty	
	poziom nie został osiągnięty	

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi gmin powiatu pabianickiego za lata 2023-2024

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (art. 3b ust. 2a) gminy zobowiązane są również nie przekraczać poziomu składowania. Poziom składowania oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Dla potrzeb obliczania poziomu składowania do odpadów przekazanych do składowania zalicza się również odpady poddane odzyskowi na składowisku odpadów. Wymagane prawem poziomy obowiązująć będą od 2025 roku.

Tabela 28. Osiągnięte w gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024 poziomy składowania odpadów komunalnych

Poziom / gmina	Poziom maksymalny dla najbliższych lat (wagowo) [%]		
	2023 rok	2024 rok	2025 rok
poziom składowania odpadów komunalnych	nie obowiązuje	nie obowiązuje	30%
poziom osiągnięty przez gminę Dłutów	22,50%	21,72	-
poziom osiągnięty przez gminę Dobroń	22,70%	20,96%	-
poziom osiągnięty przez gminę Konstantynów Łódzki	33,42%	30,86%	-
poziom osiągnięty przez gminę Ksawerów	nie obliczano	nie obliczano	-
poziom osiągnięty przez gminę Lutomiersk	nie obliczano	28,62%	-
poziom osiągnięty przez gminę Pabianice (gminę wiejską)	23,87%	21,51%	-
poziom osiągnięty przez gminę Pabianice (gminę miejską)	26,64%	25,15%	-

Źródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi gmin powiatu pabianickiego za lata 2023-2024

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 roku w sprawie poziomów ograniczania składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji obowiązuje nadal, mimo iż określa się ten poziom jedynie do dnia 16 lipca 2020 roku (maksymalny poziom – 35%). W tej sytuacji brak jest określenia poziomów na lata kolejne, niemniej jednak sprawozdanie w systemie „Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami” wymusza jego obliczenie. Osiągnięte w latach 2023-2024 poziomy ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w gminach powiatu pabianickiego zaprezentowano w tabeli 29.

Tabela 29. Osiągnięte w latach 2022-2023 poziomy ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

Poziom / gmina	Poziom maksymalny dla najbliższych lat (wagowo) [%]		
	do 16 lipca 2020 r.	2023 rok	2024 rok
poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	35,0%		
poziom osiągnięty przez gminę Dłutów	-	4,60%	0,37%
poziom osiągnięty przez gminę Dobroń	-	0,17%	0,16%

Poziom / gmina	Poziom maksymalny dla najbliższych lat (wagowo) [%]		
	do 16 lipca 2020 r.	2023 rok	2024 rok
poziom osiągnięty przez gminę Konstantynów Łódzki	-	25,39%	15,11%
poziom osiągnięty przez gminę Ksawerów	-	nie obliczano	nie obliczano
poziom osiągnięty przez gminę Lutomiersk	-	nie obliczano	7,39%
poziom osiągnięty przez gminę Pabianice (gminę wiejską)	-	8,14%	1,22%
poziom osiągnięty przez gminę Pabianice (gminę miejską)	-	2,19%	28,37%
objaśnienia:			
	poziom został osiągnięty – od 17 lipca 2020 r., Minister właściwy do spraw klimatu nie określił, w drodze rozporządzenia poziomów, których nie należy przekroczyć w kolejnych latach		
	nie obliczano		

Zródło: Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi gmin powiatu pabianickiego za lata 2023-2024

Podsumowując zebrane dane i informacje należy wskazać, że choć gminy powiatu pabianickiego w rocznych analizach stanu gospodarki odpadami podkreślają prawidłową wielopłaszczyznową działalność pomiędzy daną gminą a podmiotami odbierającymi odpady, dotrzymywanie rosnących z roku na rok poziomów recyklingu stanowi dla nich duży problem. W 2024 roku tylko gmina Dłutów oraz Pabianice (gm. wiejska) osiągnęły wymagany prawem poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, a w 2023 roku tylko gmina Ksawerów. Nieosiągnięcie wymaganego prawem poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych może świadczyć o szeregu problemów w gminach powiatu pabianickiego związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi:

- niewystarczającej edukacji i świadomości społecznej,
- braku odpowiedniej infrastruktury,
- wadach w systemie zbiórki odpadów,
- niskim poziomie kontroli i egzekwowania przepisów.

W celu poprawy sytuacji konieczne jest kompleksowe podejście, obejmujące zarówno edukację społeczeństwa, modernizację infrastruktury, jak i skuteczne egzekwowanie przepisów.

3.8.3 ODPADY INNE NIŻ KOMUNALNE

Na terenie powiatu pabianickiego wytwarzane są nie tylko odpady komunalne. odpady inne niż komunalne wytwarzane są m.in. w rolnictwie, przetwórstwie, warsztatach czy działalności handlowo – usługowej.

Odpady z działalności rolniczej takie jak: środki ochrony roślin i opakowania po nich, worki po nawozach, sznurki, folie, skrzynki, opony ciągnikowe, od przyczep i innych maszyn rolniczych, przepracowane oleje silnikowe, resztki roślin z upraw i inne odpady pochodzące z działalności rolniczej powinny zostać przekazane w ramach indywidualnych umów z podmiotami, które zajmują się ich zagospodarowaniem i posiadają stosowne zezwolenia. Część odpadów rolnicy mogą oddawać przy zakupie nowych produktów np. opakowania po środkach ochrony roślin i nawozach. Zgodnie z przepisami to na wytwórcy odpadów (w tym przypadku rolniku) w ramach świadczenia usługi wymiany, spoczywa obowiązek ich prawidłowego zagospodarowania. Gminy powinny udostępniać na stronach internetowych oraz w sposób zwyczajowo przyjęty informacje o adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładów przetwarzania takich odpadów.

Pojawiającym się problemem jest także podrzucanie odpadów z demontażu samochodów (zderzaki, tapicerka, itp.). Należy zauważyć, że odpady z demontażu pojazdów nie są odpadami komunalnymi i nie wolno składować ich w kontenerach na odpady komunalne. Tego rodzaju odpady nie są odbierane w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Ustawa o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji określa zasady postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Właściciel pojazdu wycofanego z eksploatacji powinien przekazać go wyłącznie do przedsiębiorcy

prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów. Przedsiębiorca prowadzący stację demontażu lub przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów powinien zapewniać bezpieczne dla środowiska i zdrowia ludzi przetwarzanie pojazdów wycofanych z eksploatacji i powstających z nich odpadów. Przedsiębiorca prowadzący stację demontażu lub przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów jest obowiązany do przyjęcia będących odpadami części samochodów osobowych z nich usuniętych. Za przyjęcie będących odpadami części samochodów osobowych z nich usuniętych w trakcie naprawy może pobrać opłatę. Co ważne, artykuł 53a wymienionej ustawy określa, że podlega karze pieniężnej od 15 000 do 500 000 zł ten, kto poza stacją demontażu dokonuje:

- usunięcia z pojazdów wycofanych z eksploatacji elementów lub substancji niebezpiecznych, w tym płynów,
- wymontowania z pojazdów wycofanych z eksploatacji przedmiotów wyposażenia lub części nadających się do ponownego użycia,
- wymontowania z pojazdów wycofanych z eksploatacji elementów nadających się do odzysku lub recyklingu.

Kary pieniężne, wymierza w drodze decyzji Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Łodzi.

Innym problemem jest ustawianie w miejscach do tego nieprzeznaczonych odpadów z demontażu lodówek, telewizorów i innego sprzętu AGD i RTV, co może wynikać z braku wiedzy właścicieli nieruchomości w zakresie możliwości pozbycia się takich odpadów w sposób prawidłowy. Stąd należy przypomnieć, że sprzęt AGD i RTV można oddać sprzedawcy podczas zakupu nowego sprzętu tego samego rodzaju, np. kupując nową lodówkę, pralkę czy telewizor, stary sprzęt sprzedawca ma obowiązek odebrać bezpłatnie (zwykle w sprzedaży internetowej dostępna jest opcja, którą można od razu zaznaczyć przy zakupie sprzętu). Małe sprzęty, żarówki, baterie itp. można oddać do niektórych dużych sklepów posiadających pojemniki do zbiórki drobnych elektroodpadów. Na rynku funkcjonują też firmy zajmujące się odbiorem sprzętu AGD i RTV, często odbiór jest świadczony bezpłatnie. Wiedzę dotyczącą możliwości oddania odpadów problemowych powinno się rozpowszechniać np. w lokalnych gazetach, na stronach internetowych czy podczas spotkań z sołtysami itp.

Od 1 stycznia 2020 r. wszystkie obowiązki ewidencyjne i sprawozdawcze w zakresie gospodarki odpadami realizowane są wyłącznie w formie elektronicznej za pośrednictwem Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (baza BDO), prowadzonej przez ministra właściwego do spraw klimatu. Integralną część bazy stanowi rejestr BDO, obejmujący podmioty wprowadzające produkty, produkty w opakowaniach oraz gospodarujące odpadami. System został wprowadzony, aby uszczelnić krajowy rynek odpadów, skuteczniej przeciwdziałać szarej strefie i dzikim wysypiskom oraz ułatwić monitorowanie poziomów recyklingu.

Zgodnie z Bazą danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) (stan na wrzesień 2025 r.) adres zamieszkania lub siedzibę w powiecie pabianickim posiada 2 736 podmiotów wpisanych do rejestru BDO. Biorąc pod uwagę miejsce prowadzenia działalności w rejestrze BDO znajduje się 3 065 podmiotów prowadzących działalność na terenie powiatu pabianickiego. Duża liczba podmiotów objętych rejestrem BDO odzwierciedla wysoką aktywność gospodarczą powiatu – skala ta wymaga sprawnego nadzoru nad ewidencją i sprawozdawczością odpadów oraz dobrze zorganizowanego systemu kontroli i doradztwa środowiskowego dla przedsiębiorców. Odpowiednie wsparcie i egzekwowanie przepisów są kluczowe, aby ograniczyć ryzyko nieprawidłowego gospodarowania odpadami i zapewnić osiągnięcie ustawowych poziomów recyklingu i odzysku. Niewłaściwe gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne, zwłaszcza odpadami niebezpiecznymi, stanowi jedno z najpoważniejszych zagrożeń środowiskowych. Nieodpowiednie magazynowanie, nielegalne składowanie czy nieprawidłowe unieszkodliwianie takich odpadów może prowadzić do skażenia gleby i wód oraz długotrwałych szkód zdrowotnych. Ograniczenie tego ryzyka wymaga konsekwentnego stosowania i kontroli systemu pozwoleń oraz zezwoleń w zakresie gospodarki odpadami wydawanych przez uprawnione organy (w tym Starostwo Powiatowe w Pabianicach). Według danych publikowanych przez GUS w 2024 r. na terenie powiatu pabianickiego wytworzono łącznie 7,8 tys. Mg odpadów innych niż komunalne. Odpady te winny być przekazywane do zagospodarowania wyspecjalizowanym podmiotom zewnętrznym.

3.8.4 WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST

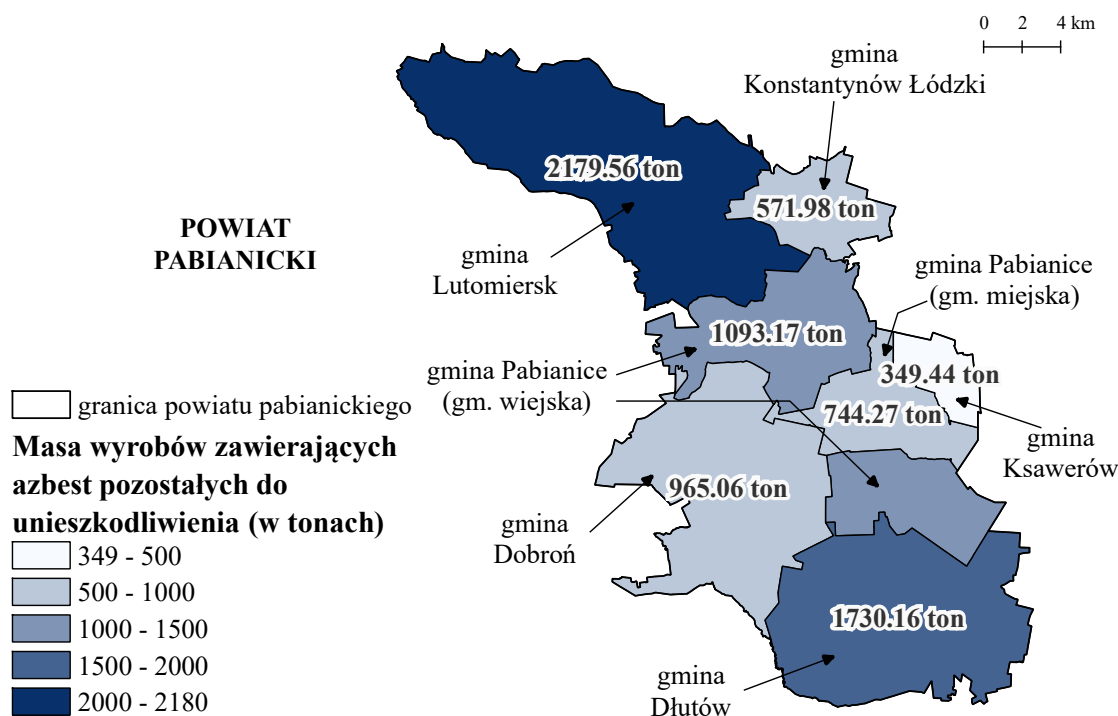
Na mocy ustawy z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest⁶⁵, w 1998 roku w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie usuwania, transportu i ich składowania.

W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę pn. „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 r. przyjęło uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Tak długi okres obowiązywania programu został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urządzeń oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów azbestowych oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby.

Narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz monitorowania realizacji zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” jest prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii Baza Azbestowa⁶⁶. Zgodnie z nią (dostęp na IX 2025 r.) na omawianym terenie zinwentaryzowano 10 821,477 tys. ton wyrobów zawierających azbest – głównie pod postacią falistych płyt azbestowo-cementowych stosowanych jako pokrycia dachowe). Ilość wyrobów azbestowych dotychczas usuniętych i unieszkodliwionych wynosi 3 187,845 ton, a ilość wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia i unieszkodliwienia to wciąż 7 633,631 ton (ok. 70,5% ogółu zinwentaryzowanych wyrobów) – najwięcej w gminie Lutomiersk (ponad 2 000 ton), a najmniej w gminie Ksawerów (ok. 350 ton). Dane dla poszczególnych gmin zaprezentowano na rysunku 38.

⁶⁵ tekst jednolity: Dz.U. 2020 poz. 1680 (<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200001680>)

⁶⁶ <https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/>

Rysunek 38 Masa wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia (w tonach) w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego

Źródło: PRG, Baza Azbestowa, opracowanie własne

Wyroby zawierające azbest są sukcesywnie usuwane z terenu powiatu pabianickiego przy wsparciu środków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi np. poprzez Program dla przedsięwzięć w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest (dla os. fizycznych). W 2023 roku dzięki programowi usunięto 91,59 ton wyrobów zawierających azbest, a w 2024 roku usunięto dzięki programowi 78,26 ton takich wyrobów. Działania związane z unieszkodliwianiem wyrobów azbestowych powinny być w najbliższych latach kontynuowane.

3.8.5 SKŁADOWISKA ODPADÓW

Na terenie powiatu pabianickiego nie występują czynne składowiska odpadów komunalnych. Wszystkie nieczynne składowiska zostały także zrekultywowane.

W wykazie składowisk odpadów zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego znajduje się:

1. Składowisko, na którym nie są składowane odpady komunalne – Składowisko Odpadów GOŚ - Laguny, Okołowice, 95-200 Pabianice Grupowa Oczyszczania Ścieków w Łodzi Sp. z o.o., ul. Sanitariuszek 66, 93-469 Łódź,
2. Składowisko odpadów niebezpiecznych – Składowisko odpadów innych niż obojętne i niebezpieczne z wydzieloną częścią do składowania odpadów niebezpiecznych, Okołowice 1/1, 95-200 Pabianice – Grupowa Oczyszczania Ścieków w Łodzi Sp. z o.o., ul. Sanitariuszek 66, 93-469 Łódź.

3.8.6 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 30. Analiza SWOT – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	- systematyczna coroczna realizacja zadania polegającego na usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest, - brak czynnych składowisk odpadów	- wciąż duża ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia, - duży udział zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych z obszaru powiatu – niski poziom selektywnego zbierania odpadów, - problem z osiągnięciem wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia - i recyklingu odpadów komunalnych w gminach powiatu pabianickiego, - większa w porównaniu do średniej dla województwa masa wytwarzanych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- możliwość pozyskania dofinansowania na demontaż i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych, - wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz w zakresie ich segregacji, - rozwój systemu gospodarowania odpadami (np. nowe technologie recyklingu)	- niekontrolowany wzrost kosztów za gospodarowanie odpadami komunalnymi, - niewłaściwe postępowanie z odpadami przez podmioty odbierające odpady komunalne w celu obniżenia kosztów działalności, - wysokie koszty wymiany azbestowych pokryć dachowych, - wzrost ilości wytwarzanych odpadów wskutek rozwoju społeczno-gospodarczego, - spadek cen na rynku surowców wtórnych/ brak zbytu surowców wtórnych.

Źródło: opracowanie własne

3.8.7 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Priorytetowym zadaniem na najbliższe lata jest ciągłe zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, jak również ich racjonalnego sortowania dla osiągnięcia określonych przez prawo poziomów recyklingu. Konieczne są również takie działania jak:

- rozwój infrastruktury związanej z zagospodarowaniem odpadów komunalnych,
- propagowanie selektywnego zbierania odpadów,
- propagowanie kompostowania odpadów,
- szkolenie kadr odpowiedzialnych za funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami,
- działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami,
- promowanie i wspieranie sieci napraw i ponownego użycia,
- inwentaryzacja i likwidacja „dzikich wysypisk”.

Realizacja zaproponowanych działań i potrzeb inwestycyjnych pozwoli na prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami na omawianym obszarze, a funkcję kontrolną odgrywać będą przede wszystkim: WIOŚ w Łodzi – kontrola podmiotów i instalacji gospodarujących odpadami czy Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi – podmiot udzielający wsparcia na działania związane z demontażem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz zagospodarowaniem odpadów powstających w rolnictwie.

Kompetencje Powiatu Pabianickiego w zakresie postępowania z odpadami to m.in.:

- wydawanie pozwoleń na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych powstających w wyniku eksploatacji instalacji w ilości powyżej 1 tony/rok,
- wydawanie pozwoleń na wytwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne powstających w wyniku eksploatacji instalacji w ilości powyżej 5 tys. ton/rok,
- wydawanie zezwoleń na zbieranie odpadów i prowadzenie przetwarzania odpadów,
- wydawanie z urzędu decyzji nakładającej na wytwórcę odpadów z wypadków obowiązki dotyczące gospodarowania odpadami z wypadków, w tym obowiązek przekazania ich wskazanemu posiadaczowi odpadów,
- gospodarowanie odpadami z wypadków w szczególnych okolicznościach,
- rozpatrywanie skarg dotyczących nieprawidłowości w gospodarce odpadami przez podmioty posiadające uregulowania formalno – prawne w tym zakresie.
- dokonywanie wpisów działalności regulowanej ustawą o odpadach do CEIDG.

Wójtowie (gmin: Dłutów, Dobroń, Pabianice oraz Ksawerów), burmistrzowie (gmin: Lutomiersk oraz Konstantynów Łódzki) lub Prezydent Miasta Pabianic zgodnie z art. 26 ust. 2 Ustawy o odpadach mają z kolei prawo w drodze decyzji administracyjnej nakazać posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania (z wyjątkiem przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami, stwierdzenia nieważności, uchylecia lub wygaśnięcia decyzji związanej z gospodarką odpadami). Kompetencje wójtów, burmistrzów i Prezydenta Miasta Pabianic wynikające z Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach to przede wszystkim:

- opracowanie i wdrażanie regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie,
- organizacja systemu gospodarki odpadami,
- prowadzenie ewidencji mieszkańców oraz nieruchomości, na podstawie której ustalana jest wysokość opłat za odpady czy
- obowiązek zapewnienia czystości i porządku na swoim terenie (np. dbanie o stan placów, ulic i chodników).

3.9 ZASOBY PRZYRODNICZE

3.9.1 FORMY OCHRONY PRZYRODY

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku ustanowiła dziesięć form ochrony przyrody. Poza ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów są to parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Powołanie określonej formy ochrony przyrody odbywa się w różnych trybach.

W granicach omawianego obszaru znajduje się wiele obszarowych form ochrony przyrody. Opisano je poniżej.

REZERWATY PRZYRODY

W granicach powiatu pabianickiego, w gminie Lutomiersk, znajdują się dwa rezerваты:

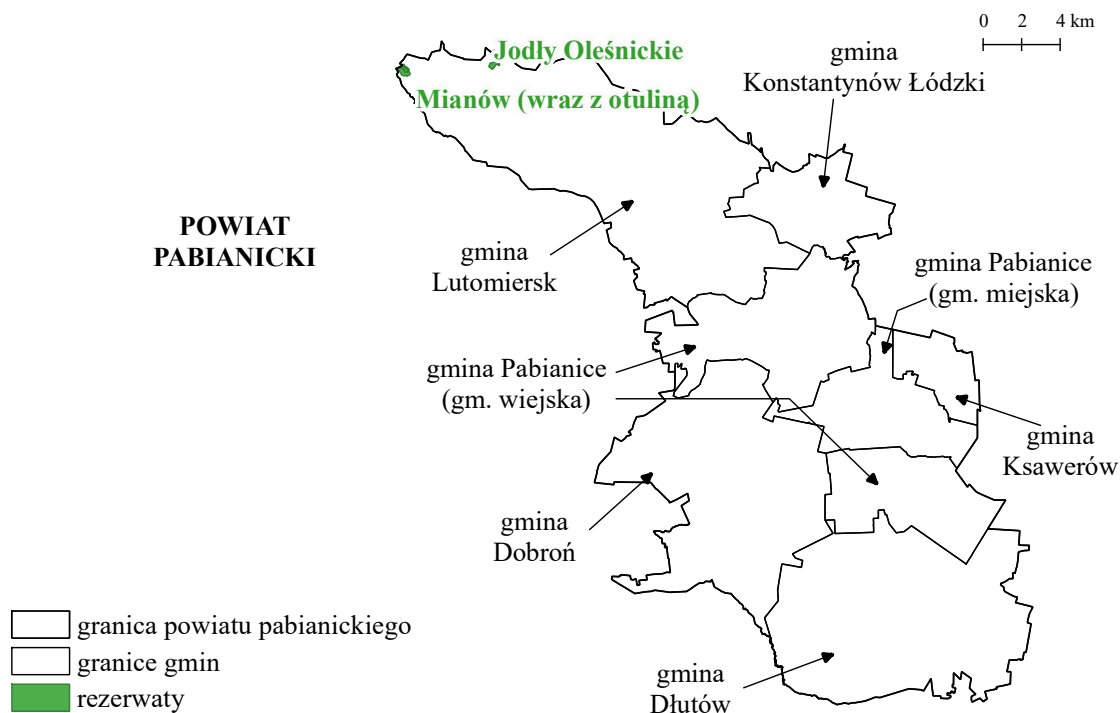
- Jodły Oleśnickie,
- Mianów (rezerwat posiada także otulinę).

Aktualnym aktem prawnym w sprawie rezerwatu przyrody Jodły Oleśnickie jest Zarządzenie nr 37/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 10 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jodły Oleśnickie". Ochronie prawnej podlega tu wielowarstwowy drzewostan jodłowy w siedlisku lasu mieszanego świeżego z grupami starodrzewia jodłowego na granicy zasięgu. W dolnej warstwie lasu występują graby. Centralną część rezerwatu zajmują jego najcenniejsze fragmenty – występują tu grupy jodły pospolitej w wieku 100–130 lat i przeciętnej wysokości 25–30 m.

Aktualnym aktem prawnym w sprawie rezerwatu Mianów jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 grudnia 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Mianów". Ochrona

obejmuje śródleśny kompleks torfowisk niskich z interesującą florą roślin torfowiskowych. Wokół rezerwatu utworzono otulinę o powierzchni 17,42 ha.

Obydwa rezerваты przyrody mają ustanowione plany ochrony (w 2018 r.) – szczegółowe informacje w tym zakresie są publicznie dostępne (CRFOP⁶⁷, Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego). W latach 2023-2024 wykonywano w rezerwach lustracje terenowe⁶⁸. Lokalizację obszarów wskazano na rysunku 39.

Rysunek 39 Rezerваты przyrody w powiecie pabianickim
Źródło: RDOŚ, PRG, opracowanie własne

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

W granicach powiatu pabianickiego znajdują się także dwa obszary chronionego krajobrazu (OCHK):

- Środkowej Grabi⁶⁹,
- Puczniewski⁷⁰.

Aktualnym aktem prawnym obu wyżej wymienionych obszarów jest Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego z 1998 r. Nr 20, poz. 115). Na terenie obszaru chronionego krajobrazu Środkowej Grabi znajdują się liczne starorzecza i niewielkie naturalne zbiorniki eutroficzne, a rzeka Grabia na tym odcinku silnie meandruje. Środowisko jest zróżnicowane: występują tu wydmy śródładowe pokryte murawami napiaskowymi jak i mokradła oraz tereny podmokłe. Znajdują się tu też liczne niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie. Można tu spotkać różne typy siedliskowe lasu: łągi topolowe, łągi wierzbowe, łągi olszowe, łągi jesionowe, olsy źródliskowe oraz bory sosnowe. Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje zalesione często podmokłe tereny

⁶⁷ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

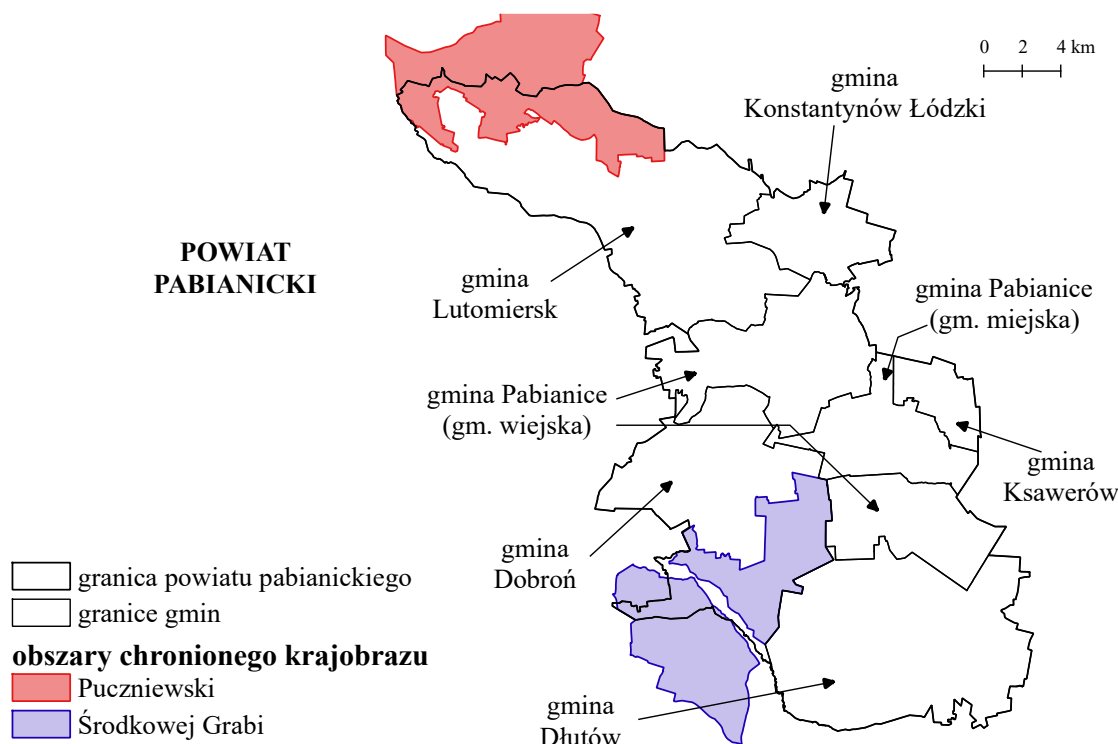
⁶⁸ proces przeglądu i oceny stanu terenu związany z kontrolą fitosanitarną lub/i oceną stanu środowiska

⁶⁹ w granicach powiatu pabianickiego: gmina Dobroń

⁷⁰ w granicach powiatu pabianickiego: gmina Lutomiersk

w widłach Neru i Beldówki. Fragment lasu jodłowego (na granicy zasięgu tego gatunku) objęto ochroną rezerwatową (opisane wyżej rezerwaty: Jodły Oleśnickie oraz Mianów).

Lokalizację obszarów wskazano na rysunku 40.

Rysunek 40 Obszary chronionego krajobrazu w powiecie pabianickim

Źródło: RDOŚ, PRG, opracowanie własne

Zgodnie z informacją przekazaną przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego oba ochk wymagają weryfikacji ze względu na nieaktualne akty prawne. Zgodnie z przyjętymi dokumentami szczebla wojewódzkiego po weryfikacji w ich miejsce proponuje się utworzyć następujące ochk na terenie powiatu pabianickiego:

- ochk Doliny Neru, którego część planuje się ustanowić na terenie gmin: Dobroń, Konstantynów Łódzki, Lutomiersk oraz Pabianice,
- Puczniewsko-Grotnicki ochk, którego część planuje się ustanowić na terenie gminy Lutomiersk,
- Tuszyńsko-Dłutowski ochk, którego część planuje się ustanowić na terenie gmin: Dłutów, Dobroń oraz Pabianice.

OBSZARY NATURA 2000

Część obszaru gminy Dłutów oraz Dobroń położona jest również w granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Grabia (PLH100021). Aktualnym aktem prawnym w sprawie tej formy ochrony przyrody jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Grabia (PLH100021). Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 25 maja 2022 r. zmieniono zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabia PLH100021.

Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony na Specjalnym Obszarze Ochrony Siedlisk Grabia (PLH100021) to:

- Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*,
- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),

- 3) Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe.

Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony na Specjalnym Obszarze Ochrony Siedlisk Grabia (Plh100021) to:

- 1) bóbr europejski,
- 2) czerwńczyk nieparek⁷¹,
- 3) koza,
- 4) kumak nizinny,
- 5) minóg ukraiński,
- 6) piskorz⁷²,
- 7) skójką gruboskorupowa⁷³,
- 8) trzepla zielona⁷⁴,
- 9) wydra,
- 10) zalotka większa⁷⁵.

W latach 2023-2024, podobnie jak w przypadku rezerwatów przyrody, wykonywano lustracje terenowe na przedmiotowym obszarze Natura 2000. Lokalizację obszarów Natura 2000 wskazano na rysunku 41.

Rysunek 41 Obszar Natura 2000 w powiecie pabianickim
Źródło: RDOŚ, PRG, opracowanie własne

UŻYTKI EKOLOGICZNE

W granicach powiatu znajduje się także siedem użytków ekologicznych. Nie mają one nazw. Jedno zlokalizowane jest w gminie wiejskiej Pabianice i jest to podmokły teren z licznymi zastoiskami wody

⁷¹ motyl dzienny z rodziny modraszkowatych

⁷² gatunek słodkowodnej ryby

⁷³ gatunek słodkowodnego małża

⁷⁴ gatunek ważki różnoskrzydłej

⁷⁵ gatunek ważki z rodziny ważkowatych

o charakterze bagiennym, przyległy do rzeki Ner, na którym postępuje naturalna sukcesja wtórna. Aktualnym aktem prawnym w sprawie tej formy ochrony przyrody jest Uchwała Nr XLIV/301/2021 Rady Gminy Pabianice z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie użytku ekologicznego na terenie gminy Pabianice. Pozostałe użytki ekologiczne zlokalizowane są na obszarze gminy Dobroń – cztery z nich podmokłe tereny położone na obszarze zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dobroń”⁷⁶, jeden użytek ekologiczny obejmuje odcinek rzeki Grabi od miejscowości Łęg Widawski w gminie Widawa do miejscowości Jamborek w gminie Żelów⁷⁷, a jeden użytek obejmuje niewielki zbiornik wodny w Nadleśnictwie Kolumna Leśnictwie Poleszyn oddz. 39f. Aktualnym aktem prawnym w sprawie tej formy ochrony przyrody jest również Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z 25.10.1995 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z 12.05.1995 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny. W okresie sprawozdawczym nie podejmowano nowych aktów prawnych w sprawie tych form ochrony przyrody.

Lokalizacje użytków ekologicznych zlokalizowanych na terenie powiatu pabianickiego wskazano na rysunku 42.

Rysunek 42 Użytki ekologiczne w powiecie pabianickim

Źródło: RDOŚ, PRG, opracowanie własne

ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

W granicach administracyjnych powiatu pabianickiego znajdują się także cztery zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:

- Dolina Grabi,
- Mogilno,
- Dobroń,
- Borkowice.

⁷⁶ aktualny akt prawny w sprawie tych form ochrony przyrody: Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z 25.10.1995 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z 12.05.1995 w sprawie uznania za użytek ekologiczny

⁷⁷ aktualny akt prawny w sprawie tej formy ochrony przyrody: Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z 03.03.1993 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dolina Grabi chroni dolinę rzeczną tejże rzeki i znajduje się w części na terenie gminy Dobroń. Aktualnym aktem prawnym w sprawie tej formy ochrony przyrody jest Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Z kolei przedmiotem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Mogilno jest rozległa forma pochodzenia eolicznego – wydma z pokrywającym ją drzewostanem sosnowym pełniącym funkcję lasów glebochronnych. Zespół również zlokalizowany jest na obszarze gminy Dobroń. Aktualny akt prawny w sprawie tej formy ochrony przyrody to Rozporządzenie Nr 48/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 8 sierpnia 2001 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Położony kilkaset metrów na południowy-wschód od ww. zespołu zespół przyrodniczo-krajobrazowy Dobroń, również w gminie Dobroń, chroni śródleśny krajobraz wydmy i torfowisk z cennymi zbiorowiskami roślinności torfowiskowej w różnym stadium sukcesji. Aktualnym aktem prawa w sprawie tej formy ochrony przyrody jest również Rozporządzenie Nr 48/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 8 sierpnia 2001 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Ostatni zespół przyrodniczo-krajobrazowy – Borkowice – obejmuje część gminy Dłutów. W tym przypadku przedmiotem ochrony jest kompleks lasów o wyjątkowo cennej mozaice siedlisk leśnych z dużym udziałem lasów wodochronnych i lasów pełniących funkcję glebochronną położony na obszarze wydmy; fragmenty naturalnych drzewostanów jodłowych i bukowych położonych na północnej granicy zasięgu gatunków oraz śródleśne zbiorniki wodne. Aktualny akt prawny w sprawie tego zespołu to również Rozporządzenie Nr 48/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 8 sierpnia 2001 r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. W okresie sprawozdawczym nie podejmowano nowych aktów prawnych w sprawie tych form ochrony przyrody.

Lokalizacje zespołów przyrodniczo-krajobrazowych zlokalizowanych na terenie powiatu pabianickiego wskazano na rysunku 43.

Rysunek 43 Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe w powiecie pabianickim

Źródło: RDOŚ, PRG, opracowanie własne

POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odzna-

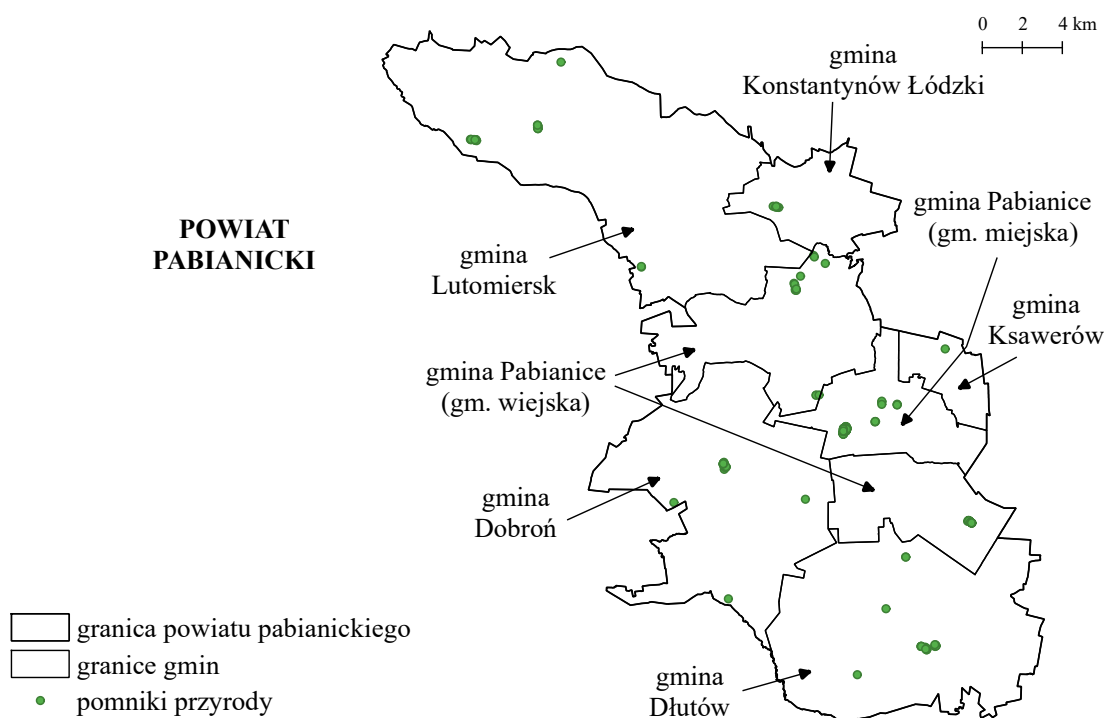
czające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. W granicach powiatu pabianickiego zlokalizowanych jest łącznie 58 pomników przyrody i ich liczba nie zmieniała się w ostatnich latach – tabela 18.

Tabela 31. Liczba pomników przyrody w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024

Gmina	Liczba pomników na koniec roku sprawozdawczego	
	2023 r.	2024 r.
Dłutów	6 szt.	6 szt.
Dobroń	9 szt.	9 szt.
Konstantynów Łódzki	6 szt.	6 szt.
Ksawerów	1 szt.	1 szt.
Lutomiersk	8 szt.	8 szt.
Pabianice (gm. wiejska)	17 szt.	17 szt.
Pabianice (gm. miejska)	11 szt.	11 szt.
powiat pabianicki łącznie	58 szt.	58 szt.

Źródło: CRFOP, opracowanie własne

Lokalizacje pomników przyrody w powiecie wskazano na rysunku 44.

Rysunek 44 Pomniki przyrody w powiecie pabianickim

Źródło: RDOŚ, PRG, opracowanie własne

3.9.2 KORYTARZE EKOLOGICZNE

Uzupełnieniem opisanych zasobów przyrodniczych w formie prawnie ustanowionych form ochrony przyrody są korytarze ekologiczne. Korytarze ekologiczne odgrywają dużą rolę z punktu widzenia poprawy funkcjonowania środowiska przyrodniczego w każdej skali przestrzennej, od lokalnej do ponadregionalnej.

Ich podstawowym celem jest zapewnienie warunków sprzyjających migracji organizmów, która może odbywać się na dwa sposoby. Pierwszy z nich polega na powolnym zasiedlaniu obszarów położonych w korytarzu ekologicznym i stopniowym, z pokolenia na pokolenie, przechodzeniu danej populacji do innych regionów. Tym sposobem migrują przeważnie rośliny lub niewielkie zwierzęta. Drugim sposobem jest traktowanie korytarza jako szlaku, przez który pojedyncze osobniki lub ich grupy przechodzą w celu szukania innych korzystnych siedlisk. Poza funkcją migracyjną i wzbogacania różnorodności biologicznej obszarów, korytarze ekologiczne pełnią również wiele innych zadań. Tworzą na przykład ostoje dla wielu gatunków zwierząt, które nie są przystosowane do środowiska otaczającego korytarze. Ponadto wytwarzają one barierę dla części szkodników oraz hamują oddziaływanie wiatru, zwiększają wilgotność i zatrzymują zanieczyszczenia powietrza.

Mapa przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowana została przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego. Opracowanie powstawało w dwóch etapach: ETAP I – w 2005 r. na zlecenie Ministerstwa Środowiska opracowano mapę sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków oraz ETAP II – w 2011 r. we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

Przez omawiany obszar nie przebiegają korytarze ekologiczne.

3.9.3 TERENY ZIELENI I ZADRZEWIENIA

Zgodnie z definicją zawartą w art. 5 pkt 21 Ustawy o ochronie przyrody tereny zieleni to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym. Natomiast zadrzewienia to pojedyncze drzewa, krzewy albo ich skupiska niebędące lasem w rozumieniu ustawy o lasach lub plantacją, wraz z terenem, na którym występują, i pozostałymi składnikami szaty roślinnej tego terenu. Zadrzewienia stanowią ostoję różnorodności biologicznej, są schronieniem dla licznych gatunków ptaków, nietoperzy i owadów, zarówno w krajobrazie półnaturalnym, jak i antropogenicznym. Przyczyniają się do poprawy warunków życia ludzi, ponieważ kształtują warunki wodne i mikroklimatyczne, istotnie wpływają na poprawę stanu środowiska oraz podnoszą walory estetyczne otoczenia.

Powierzchnie terenów zielonych w powiecie stanowią parki, zieleńce, zieleń uliczna, zieleń osiedlowa oraz lasy gminne. W kolejnej tabeli (32) przedstawiono ich strukturę. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem danej gminy wartość maksymalną przyjmuje w gminie miejskiej Pabianice – ok. 4% ogółu powierzchni, w pozostałych gminach nie przekracza 2%.

Tabela 32. Statystyki terenów zieleni w powiecie pabianickim

Wymiar		Jednostka miary	Rok		
			2022	2023	2024
parki spacerowo - wypoczynkowe	obiekty	szt.	8	10	10
parki spacerowo - wypoczynkowe	powierzchnia	ha	71,10	80,18	80,18
zieleńce	obiekty	szt.	11	13	15
zieleńce	powierzchnia	ha	7,68	8,11	8,24
zieleń uliczna	powierzchnia	ha	60,14	60,53	60,53
tereny zieleni osiedlowej	powierzchnia	ha	106,04	106,04	b.d.*
parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	powierzchnia	ha	184,82	194,33	b.d.*
cmentarze	obiekty	szt.	19	19	19
cmentarze	powierzchnia	ha	50,97	50,97	50,97

Wymiar		Jednostka miary	Rok		
			2022	2023	2024
las gminne	powierzchnia	ha	43,82	43,82	43,82
*	brak danych				

Źródło: GUS, opracowanie własne

Sprawy dotyczące terenów zieleni i zadrzewień, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 12 ustawy o samorządzie gminnym należą do zadań własnych gminy. Obowiązki organów administracji samorządowej w zakresie zieleni gminnej i drzew uregulowane zostały w rozdziale 4 Ustawy o ochronie przyrody, pod nazwą „Ochrona terenów zieleni i zadrzewień”.

Co do zasady, usunięcie drzew lub krzewów z nieruchomości może nastąpić po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (art. 83a ust. 1 w związku z art. 83 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody) na wniosek posiadacza nieruchomości, na której rosną drzewa. Gdy zezwolenie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków, zezwolenie wydaje wojewódzki konserwator zabytków. W przypadku, gdy drzewa rosną na nieruchomościach należących do gminy zezwolenie takie wydaje starosta (art. 90 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody), a gdy na nieruchomości będącej własnością miasta na prawach powiatu zezwolenie takie wydaje marszałek województwa (art. 90 ust. 2 Ustawy o ochronie przyrody). Przepisy Ustawy o ochronie przyrody dopuszczają także w określonych warunkach uproszczoną procedurę dla osób fizycznych – zamiast wnioskować o zezwolenie, wystarczy zgłosić zamiar usunięcia drzewa, jeśli wycinka nie jest związana z działalnością gospodarczą.

3.9.4 GRUNTY LEŚNE I GOSPODARKA LEŚNA

Gruntami leśnymi, w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych są grunty: określone jako lasy w przepisach o lasach, zrekultywowane dla potrzeb gospodarki leśnej oraz pod drogami dojazdowymi do gruntów leśnych. Ochrona gruntów leśnych polega na:

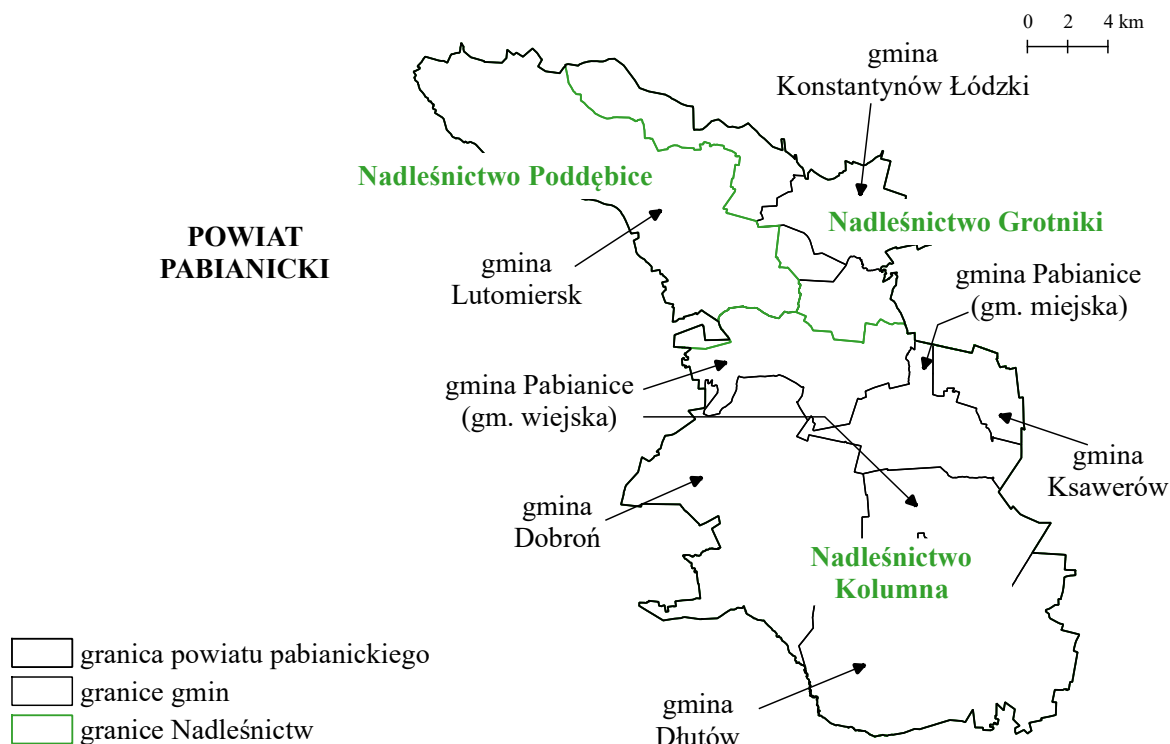
- 1) ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze,
- 2) zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi,
- 3) przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej,
- 4) poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności,
- 5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Powiatowy wykaz użytków rolnych oraz lasów z podziałem na klasy bonitacyjne oraz grupy rejestrowe wg stanu na dzień 1 stycznia 2025 roku wskazuje, że powierzchnia lasów na terenie powiatu wynosi 13 136 ha, z czego zdecydowaną większość stanowią grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – 9 968 ha (ok. 76%).

Omawiany obszar administracyjny znajduje się w zasięgu trzech Nadleśnictw:

- 1) Kolumna – gminy: Dobroń, Dłutów, Pabianice (gm. miejska), Ksawerów oraz część gminy Pabianice (gm. wiejska),
- 2) Poddębice – część gmin: Lutomiersk, Pabianice (gm. wiejska),
- 3) Grotniki – gmina Konstantynów Łódzki oraz część gmin: Lutomiersk, Pabianice (gm. wiejska).

Ww. informacje zobrazowano na rysunku 45.

Rysunek 45 Podział obszaru powiatu pabianickiego na Nadleśnictwa

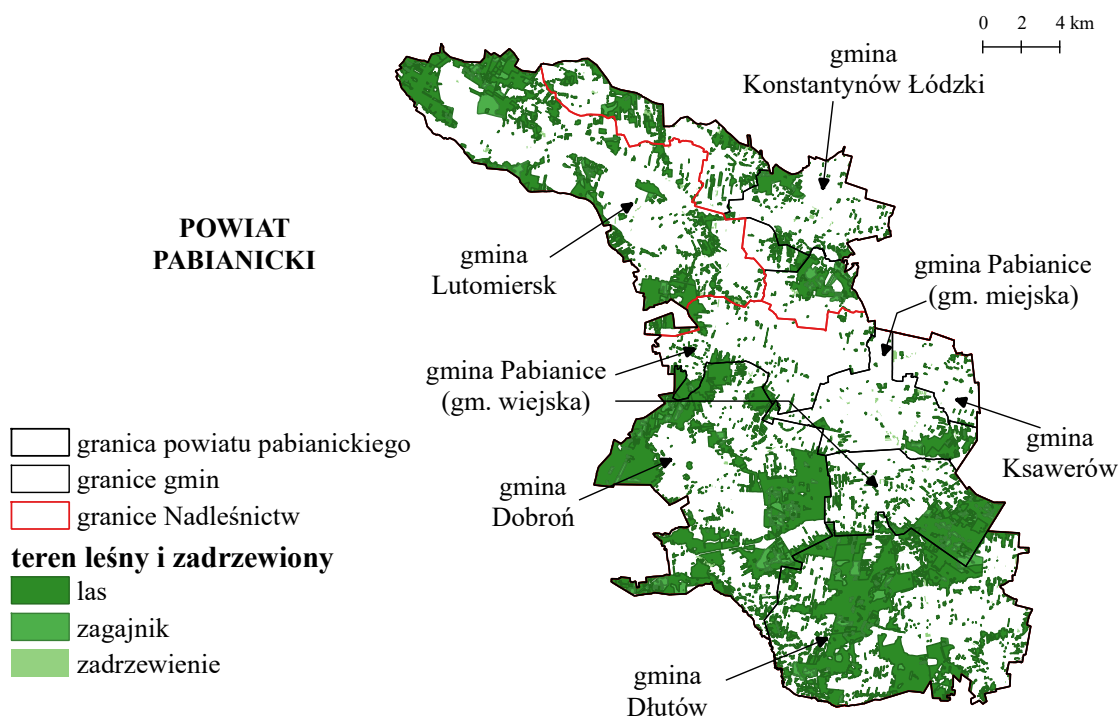
Źródło: PRG, Bank Danych o Lasach, opracowanie własne

Według stanu na dzień 31.01.2024 r. na terenie powiatu pabianickiego powierzchnia lasów administrowanych przez Nadleśnictwo Grotniki wynosiła ok. 211 ha. Udział gatunków lasotwórczych przedstawiał się w kolejności malejącej odpowiednio: sosna zwyczajna 68,26%, klon jawor 5,33%, dąb czerwony 3,99%, buk pospolity 3,27%, dąb 3,22%, brzoza brodawkowata 2,85%, dąb szypułkowy 2,06%, olsza czarna 2,04%, sosna czarna 1,95%, robinia akacjowa 1,68%, lipa drobnolistna 1,68%, modrzew europejski 1,40% oraz dąb bezszypułkowy 1,28%. Średni wiek drzewostanów to 78 lat. Powierzchnia lasów w granicach powiatu pabianickiego administrowana przez Nadleśnictwo Kolumna wynosi z kolei ok. 8 000 ha. Na terenie całego Nadleśnictwa przeważają siedliska borowe z dominacją sosny. Nadleśnictwo Poddębice administruje lasami o powierzchni ok. 1 800 ha. Nadleśnictwa wskazują, że główne zagrożenie dla drzewostanów na terenie powiatu stanowią szkody wyrządzone przez zwierzynę, głównie sarnę europejską. Z grupy zagrożeń abiotycznych na omawianym terenie największe znaczenie mają silne, wywołujące wiatry, niskie temperatury, przymrozki wczesne i późne, okiść oraz okresowo występujące susze. Wśród wielu czynników antropogenicznych ciągle największe zagrożenie stanowią pożary. Ich najczęstszymi przyczynami jest wypalanie traw i umyślne podpalenia.

Nadleśnictwa Kolumna prowadzi gospodarkę leśną w oparciu o Plan Urządzania Lasu (PUL) opracowany przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie na lata 2016 – 2025 i zatwierdzony przez Ministra Środowiska. Nadleśnictwo Grotniki prowadzi gospodarkę leśną w oparciu o Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Grotniki na lata 2024 – 2033, a Nadleśnictwo Poddębice w oparciu o Plan Urządzania Lasu na okres 2017 – 2026. Nadleśnictwo Poddębice przystąpiło już do prac nad PUL na lata 2027-2036.

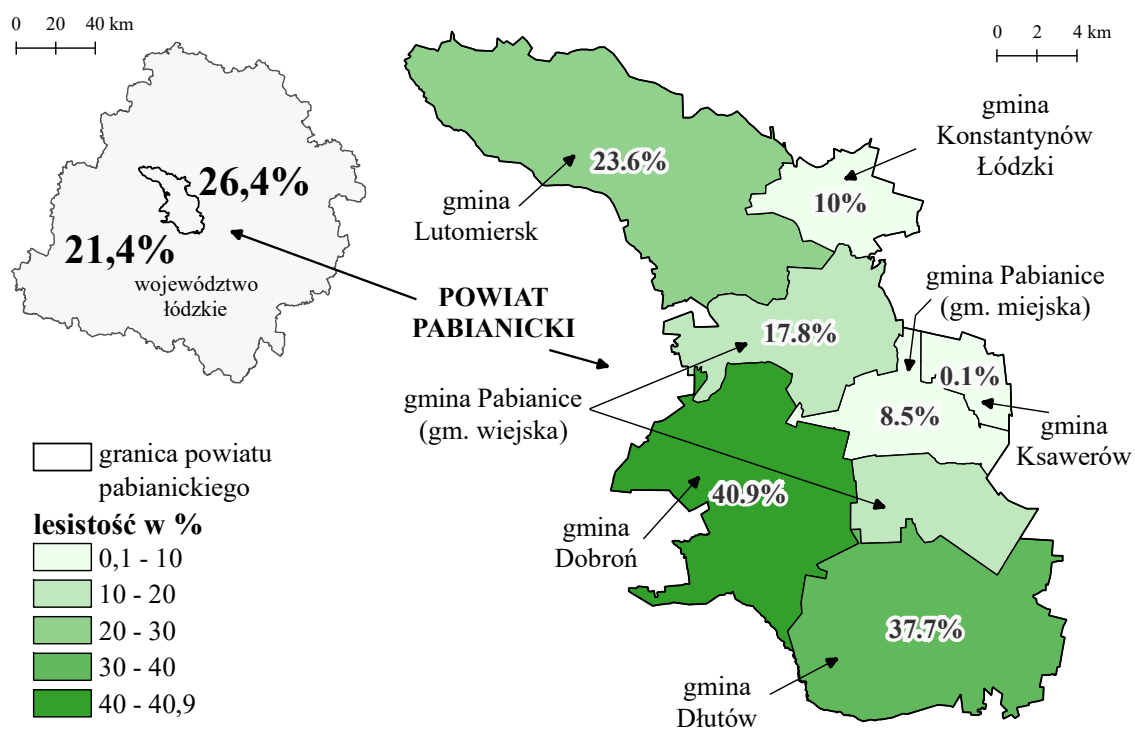
Rozmieszczenie terenów leśnych zadrzewionych przedstawiono na rysunku 46. Największe ich skupisko zlokalizowane jest w południowej i południowo-zachodniej części powiatu, co odpowiada wysokiej lesistości gmin Dłutów (37,%) i Dobroń (40,9%)⁷⁸. Ogólna lesistość powiatu (26,4%) jest wyższa niż średnia dla województwa łódzkiego (21,4%). Dane dla poszczególnych gmin zwizualizowano na rysunku 47.

⁷⁸ dane GUS za 2024 rok

Rysunek 46 Rozmieszczenie terenów leśnych i zadrzewionych w powiecie pabianickim

Źródło: PRG, BDOT10, opracowanie własne

Rysunek 47 Lesistość (w %) wg stanu na 31.12.2024 r. w gminach powiatu pabianickiego – porównanie

Źródło: PRG, GUS, opracowanie własne

NADZÓR NAD LASAMI NIESTANOWIĄCYMI WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA

Pod pojęciem lasów niepaństwowych należy rozumieć wszystkie grunty leśne niestanowiące własności Skarbu Państwa. Można tu zaliczyć zarówno lasy prywatnych właścicieli jak i lasy spółek, wspólnot, stowarzyszeń, gmin itp. Zgodnie z zapisem art. 5 Ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 roku nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje starosta. Nadzór polega na możliwości władczego ingerowania w działalność podmiotu nadzorowanego, wraz z pociąganiem do odpowiedzialności osób, nakazywania naprawienia uchybień, z zagrożeniem karami administracyjnymi w razie niewykonania tychże nakazów. W przypadku lasów niepaństwowych nadzór ma charakter wyłącznie przedmiotowy, gdyż nie odnosi się bezpośrednio ani do właściciela, ani do samego obszaru leśnego, a jedynie do działań (zabiegów gospodarczych) podejmowanych na danym gruncie leśnym. Starosta może w drodze porozumienia o charakterze cywilno-prawnym, powierzyć prowadzenie w jego imieniu spraw z zakresu nadzoru, w tym wydawanie decyzji administracyjnych w pierwszej instancji, nadleśniczemu Lasów Państwowych na zasadzie zlecenia i pokrywania kosztów, bądź sprawować nadzór przez własne służby leśne. Porozumienie zawierane pomiędzy starostą a właściwym nadleśniczym publikowane jest w Dzienniku Urzędowym Województwa.

Według stanu na 2024 rok pod nadzorem Starostwa Powiatowego w Pabianicach znajduje się 2 698 ha gruntów leśnych niestanowiących własności Skarbu Państwa, w tym lasy będące własnością gmin (mienie komunalne). W ostatnich latach powierzchnia ta ulega nieznacznej zmianie – od 2022 roku zmniejszyła się o 2 ha. Spadek ten wynika z trwałego wyłączania gruntów z produkcji leśnej, głównie pod zabudowę jednorodzinną lub rekreacyjną na podstawie decyzji Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi. Na terenie powiatu nie ma lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa uznanych za lasy ochronne.

Uproszczony plan urządzenia lasu (UPUL), czyli szczegółowy leśny plan gospodarczy, to dokument gospodarki leśnej sporządzany dla lasów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Zgodnie z ustawą o lasach uproszczony plan urządzenia lasu sporządzany jest dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych – na zlecenie starosty. Obowiązujące w powiecie pabianickim UPUL-e zostały sporządzone w 2017 roku i pozostają w mocy przez okres 10 lat – do 2027 roku. Aktualnie w powiecie funkcjonują 64 UPUL-e, każdy przypisany do konkretnego obrębu geodezyjnego, obejmujące łącznie powierzchnię 2 507 ha. Ponadto, na podstawie inwentaryzacji stanu lasów, decyzjami Starosty Pabianickiego objęto zadaniami z zakresu gospodarki leśnej dodatkowe 110,80 ha lasów rozdrobnionych (o powierzchni do 10 ha), znajdujących się na terenie 26 obrębów geodezyjnych, które również nie stanowią własności Skarbu Państwa.

3.9.5 ANALIZA SWOT

Następna tabela przedstawia analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze.

Tabela 33. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze

	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	- duża powierzchnia prawnie chronionych form ochrony przyrody, - liczne formy ochrony przyrody, - wysoka na tle województwa lesistość, - monitoring i pielęgnacja lasów w oparciu o PUL-e i UPUL-e	- uboga struktura drzewostanu (wyraźnie dominująca sosna), - część powiatu jest silnie zurbanizowana i przekształcona przez człowieka, - fragmentacja siedlisk

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- podnoszenie świadomości przyrodniczej mieszkańców, - wsparcie zrównoważonego rolnictwa oraz zalesień w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, - ustanawianie nowych form ochrony przyrody, - przebudowa drzewostanu w kierunku bardziej odpornych na zanieczyszczenia, - uzupełnianie drzewostanu gatunkami rodzimymi	- zmiany klimatyczne (susze, wichury, bezśnieżne zimy), - pożary, susze, - wzrost presji gospodarczej, urbanistycznej, turystycznej i rekreacyjnej, - ekspansja szkodników pierwotnych i wtórnych, - brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu fauny i flory, - zanieczyszczenie powietrza, gleb i wód

Źródło: opracowanie własne

3.9.6 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem. W kontekście pojawiającego się zjawiska suszy wystąpi ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym stopniowe wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów. W wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior, a także potoków i małych rzek). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej i może skutkować wyginięciem lub migracją gatunków. Wydłużony okres z dodatnimi temperaturami na jesieni z intensywnymi opadami rozmiękczającymi glebę w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki może dodatkowo zwiększać wrażliwość lasów na wiatry i sprzyjać powstawaniu większej ilości wiatrołomów i wiatrowałów. W obliczu zmian klimatycznych bardzo istotna staje się ochrona struktur przyrodniczych oraz zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej, która poza funkcjami przyrodniczymi pełni również inne funkcje, m.in. społeczne i klimatyczne, gdyż poprawia jakość życia.

Negatywnie na stan fauny i flory mogą także wpływać procesy przestrzenne przemian krajobrazu, w tym najbardziej rozpowszechniony – fragmentacja siedlisk. Fragmentacja polega na rozpadzie zwartego dotychczas obszaru (siedlisk, ekosystemów lub typów użytkowania gruntu) na mniejsze części - fragmenty. W jej efekcie zdecydowanie zwiększa się liczba płatów i długość granic krajobrazowych, zmniejsza natomiast zwartość krajobrazu. Fragmentacja jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych procesów transformacji, prowadzącym do zmniejszania bioróżnorodności oraz przyspieszenia lokalnego zanikania roślin i zwierząt. Wraz ze wzrostem fragmentacji, ze względu na zanik siedlisk oraz bariery przestrzennej, zmniejsza się także rozproszenie zwierząt i ich migracje, co przyczynia się do redukcji gatunków, powodując zmniejszenie bioróżnorodności gatunkowej wśród fauny.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji tych procesów. Ważne jest planowanie przestrzenne, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

Zagrożenie dla fauny stanowią mogą również prace termomodernizacyjne, dlatego muszą być prowadzone z uwzględnieniem potencjalnie występujących na danym terenie chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym”.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwie przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

W zakresie ochrony środowiska postuluje się również wprowadzenie zieleni niskiej i wysokiej, która będzie ograniczała hałas i potencjalne szkodliwe oddziaływanie projektowanych inwestycji.

W kontekście monitoringu środowiska wiodącą rolę pełni monitoring siedlisk i gatunków chronionych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Łodzi oraz poszczególne Nadleśnictwa.

Kompetencje Powiatu Pabianickiego w zakresie leśnictwa są szerokie i dotyczą m.in.:

- sprawowania nadzoru w zakresie gospodarki leśnej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa,
- określania w drodze decyzji zadań właścicieli lasów w zakresie wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów oraz nadmiernie pojawiających się organizmów szkodliwych, a także w zakresie ochrony gleby i wód leśnych,
- wydawania, w przypadkach szczególnie uzasadnionych potrzeb właścicieli lasu, w drodze decyzji zgody na zmianę lasu na użytek rolny dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa,
- nadzorowania wykonania zatwierdzonych uproszczonych planów urządzania lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa,
- ustalania i nadzorowania w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, dla których nie ma opracowanych uproszczonych planów urządzania lasu zadań w zakresie wyciętu drzew, ponownego założenia upraw leśnych, przebudowy drzewostanów, pielęgnowania i ochrony lasu, w tym ochrony przeciwpożarowej,
- dokonywania co trzy lata oceny udatności upraw leśnych na gruntach zalesionych na podstawie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia.

3.10 POWAŻNE AWARIE

Zgodnie z art. 3 pkt. 23 Ustawy Prawo ochrony środowiska mianem poważnej awarii określa się „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, środowiska, a także możliwego powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.

3.10.1 OCENA RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII

Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dostępny jest wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w tym:

- zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR),
- zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

Na terenie powiatu pabianickiego nie ma zakładów przemysłowych zakwalifikowanych do obu tych grup. Łódzki WIOŚ przekazał również informację, że w ostatnich latach nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii. Pewne zagrożenie wystąpienia poważnej awarii stanowią stacje paliw jak również ruchliwe drogi. W razie poważnego wypadku może bowiem dojść do wycieku niebezpiecznych substancji i w konsekwencji do skażenia środowiska, ale zgodnie z informacjami przekazanymi od Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pabianicach w ostatnich latach (2023-2024) nie odnotowano zdarzeń drogowych, kolejowych i innych, w których doszłoby do uwolnienia substancji niebezpiecznych do środowiska.

W powiecie pabianickim przede wszystkim prewencja jest kluczowym elementem przeciwdziałania poważnym awariom. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pabianicach działa w oparciu o przepisy prawa, które nakładają na PSP szereg obowiązków związanych m.in. z ochroną środowiska. W powiecie pabianickim przy Starościu Pabianickim funkcjonuje komisja ds. bezpieczeństwa i porządku publicznego, która w przypadku zdarzenia kryzysowego, nagłego może zostać zwołana w trybie pilnym.

W skład komisji oprócz przedstawicieli Państwowej Straży Pożarnej wchodzi także przedstawiciele: Komendy Powiatowej Policji, Straży Miejskiej, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego, Powiatowego Lekarza Weterynarii i inni.

3.10.2 ANALIZA SWOT

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 34. Analiza SWOT – poważne awarie

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	• brak zakładów ZDR i ZZR, • w ostatnich latach nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii, • funkcjonowanie komisji ds. bezpieczeństwa i porządku publicznego	• brak znaczących
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	• odpowiednie planowanie przestrzenne – lokalizacja zakładów przemysłowych w specjalnych strefach, • działalność kontrolno-inspekcyjna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Państwowej Straży Pożarnej oraz Inspekcji Transportu Drogowego	• przebieg ruchliwych odcinków dróg oraz obecność stacji paliw, • możliwość powstania zakładów ZDR i ZZR, także w bliskim sąsiedztwie na terenie powiatów ościennych, • ekstremalne zjawiska pogodowe mogą spowodować wzrost ryzyka wystąpienia poważnej awarii

Źródło: opracowanie własne

3.10.3 PODSUMOWANIE – KIERUNKI ROZWOJU I ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Zaburzeniom równowagi w systemie środowiska geograficznego wywołanym ocieplaniem się klimatu będą towarzyszyły zmiany, które w sposób bezpośredni lub pośredni powinny być uwzględniane w gospodarowaniu przestrzenią w kontekście mogącej się pojawić poważnej awarii lub nadzwyczajnego zagrożenia środowiska. Dotyczą one wielu aspektów o charakterze horyzontalnym, od gospodarki rolnej, leśnej i wodnej (niszczące susze, pożary, powodzie i podtopienia, itd.), przez przemysł i energetykę (zmiany technologii), bezpieczeństwo ludzi i mienia (ekspozycja na powodzie i podtopienia, osuwiska i pożary) po infrastrukturę (ekspozycja na nadmiar lub niedobór wód, wichury).

Wpływ na występowanie poważnych awarii mają ekstremalne zjawiska pogodowe, typu huragany czy intensywne burze. Jedną z najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu dziedzin gospodarki jest transport. We wszystkich jego kategoriach wrażliwość na warunki klimatyczne jest znaczna. Innym czynnikiem klimatycznym powodującym utrudnienia w ruchu drogowym jest mgła, szczególnie często występująca w warunkach jesienno-zimowych przy temperaturach bliskich zera. Ograniczenie widoczności powoduje zmniejszenie prędkości eksploatacyjnej i opóźnienia w ruchu drogowym, szczególnie w transporcie publicznym, a także zwiększa ryzyko wypadków drogowych. Analiza przewidywanych zmian klimatu dowodzi, że w dalszej perspektywie będą one oddziaływać na transport negatywnie. Działania dostosowawcze sektora transportu do oczekiwanych zmian klimatu powinny przede wszystkim zabezpieczyć

infrastrukturę drogową i kolejową przed zagrożeniami wynikającymi ze wzrostu częstotliwości intensywnych opadów. Deszcze nawalne powodują zatopienia dróg, przeciążenie układów odwadniających, przepustów i mostów na mniejszych ciekach.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą powstać wskutek: wypadków i zdarzeń w czasie budów i eksploatacji dróg i innych obiektów drogowych, w których biorą udział pojazdy przewożące substancje niebezpieczne, a które mogą spowodować m.in.: skażenie powietrza, wód, gleb oraz pożary; awarii w miejscach postoju ww. pojazdów, pożaru z powodu nieostrożnego obchodzenia się użytkowników dróg z ogniem w lesie, niewłaściwego lub niedostatecznego zabezpieczenia robót drogowych i samej drogi w wyniku złego rozpoznania warunków środowiskowych (np. geologii, stosunków wodnych).

W celu ochrony środowiska przed poważnymi awariami przemysłowymi należy zatem:

- zapobiegać poważnym awariom przemysłowym oraz eliminować i minimalizować skutki w razie ich wystąpienia,
- realizować akcje informacyjno – edukacyjne dla ogółu społeczeństwa dotyczące tematyki pożarniczej i bezpieczeństwa, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań,
- realizować doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i dokładnej lokalizacji miejsca awarii, likwidacji i analizy skutków zdarzenia.

W kontekście tego obszaru interwencji największą rolę odgrywa prewencja (Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pabianicach, Komenda Powiatowa Policji w Pabianicach, Referat Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego i Informacji Niejawnych Starostwa Powiatowego w Pabianicach).

4 EDUKACJA EKOLOGICZNA

Ochrona środowiska stanowi od lat poważne wyzwanie, zwłaszcza wobec dynamicznego rozwoju nowych technologii i pojawiania się coraz nowszych produktów wysoko przetworzonych, tak przemysłowych, jak i konsumpcyjnych. Czasy współczesne obfitują w katastrofy ekologiczne, zanieczyszczenia i kryzysy środowiskowe, wpływające na zmianę klimatu. Tym niekorzystnym zjawiskom można przeciwdziałać, między innymi poprzez edukację ekologiczną.

Ekologia jest nauką o przyrodzie ze szczególnym uwzględnieniem jej ochrony. Umożliwia poznanie współzależności różnych zjawisk przyrodniczych i ich wpływu na życie różnych organizmów, w tym także człowieka. Kształtowanie świadomości ekologicznej jest niezwykle ważne, ponieważ jest ona podstawą utrzymania prawidłowego poziomu życia. A decydując się na odpowiednie postępowanie w życiu codziennym, można odegrać istotną rolę w kształtowaniu środowiska. Najprostszym i najczęstszym przykładem jest niepozostawianie śmieci i odpadków w miejscach do tego nieprzeznaczonych oraz ich nie spalanie w indywidualnych źródłach ogrzewania.

Edukacja ekologiczna w Polsce ma charakter obowiązkowy na podstawie dokumentów państwowych oraz ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych, w których zostały przyjęte te zobowiązania. Głównym polskim dokumentem jest ustawa Prawo ochrony środowiska. Obejmuje bardzo różne formy upowszechniania wiedzy o przyrodzie i podnoszenia poziomu świadomości ekologicznej. Wprowadzenie do szkół programów nauczania z zakresu ochrony środowiska ma na celu ukształtowanie u uczniów odpowiednich postaw, przejawiających się m.in. w umiejętności zauważania zjawisk zachodzących w przyrodzie, ale i przewidywania ich następstw, stosunku emocjonalnym do tych zjawisk oraz znajomości zasad i sposobów działania na rzecz ochrony środowiska. Duże znaczenie ma także propagowanie określonych zachowań, przyjaznych dla otoczenia. Edukacja ekologiczna powinna mieć charakter kompleksowy, kształtujący świadomość w zakresie ochrony środowiska w skali od ogólnościowej do lokalnej.

W powiecie pabianickim realizowanych jest szereg działań w zakresie edukacji ekologicznej. Ich szczegółowy opis z lat 2023-2024 przedstawiono w Raporcie z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” za lata 2023-2024. W tabeli 35 podano przykłady przeprowadzonych akcji.

Tabela 35. Przykłady zrealizowanych w ostatnich latach działań w zakresie edukacji ekologicznej w powiecie pabianickim

Komponent	Przykład działań	Podmiot realizujący działanie
Poprawa jakości powietrza	Prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza, prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza.	Gmina Dobroń
	Podejmowanie akcji edukacyjnych społeczności lokalnej w zakresie spalania paliw niskiej jakości. Zadania z zakresu edukacji ekologicznej realizowane były głównie przez szkoły znajdujące się na terenie gminy Lutomiersk (Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Szydłowie, Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kazimierzu, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lutomiersku.	Gmina Lutomiersk
	Organizacja spotkania z mieszkańcami Gminy Dłutów - prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych w ramach działalności punktu konsultacyjno-informacyjnego Programu „Czyste Powietrze”. Spotkania z mieszkańcami gminy Dłutów w poszczególnych miejscowościach.	Gmina Dłutów
	Udział w konkursie „Czyste powietrze wokół nas”, udział w Wojewódzkim Konkursie „Dzień czystego powietrza”, NASK Projekt Edukacyjna Sieć Antysmogowa, etap szkolny i wojewódzki Ogólnopolskiej Olimpiady Antysmogowej, tydzień czystego powietrza w ramach Edukacyjnej Sieci Antysmogowej, udział w edukacji ekologicznej „Czyste powietrze, Smog, Wszyscy potrzebujemy powietrza”.	Gmina Ksawerów
	Działania w zakresie edukacji ekologicznej realizowane były przez szkoły i przedszkola podległe Gminie Miejskiej Pabianice w postaci – ulotek, plakatów, imprez, akcji szkolnych, audycji, projekcji filmów oraz korzystając z zewnętrznych wydarzeń w zakresie ochrony środowiska, np. organizacja Dnia Drzewa przez Wydział Ochrony Środowiska. Dodatkowo Straż Miejska w Pabianicach prowadziła działania informacyjne uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza oraz wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza.	Gmina Pabianice (gmina miejska)
	Przekazanie do placówek oświatowych ulotek firmy, która zajmuje się sprzedażą Tablic edukacyjnych Eko-dom, która ma na celu edukację przedszkolaków i uczniów jak dbać o jakość powietrza, ulotki do programu "Czyste powietrze", czujnik powietrza stale monitorujący jakość powietrza - lokalizacja UM - utrzymanie karty sim PLAY, czujnik powietrza stale monitorujący jakość powietrza - lokalizacja SP1, tablica LED informująca o aktualnym stanie powietrza, spotkania informacyjne z mieszkańcami gminy dotyczące możliwości pozyskania środków na wymianę pieca, kampania z doradcą energetycznym z Fundacji "Zwalcz nudę". Realizacja projektów edukacyjnych w SP m.in.: 1. Weź oddech”, którego celem był wzrost świadomości w zakresie ochrony czystości powietrza, lekcje przyrody na temat ochrony środowiska, informacje i ciekawostki o niskiej emisji w gazetkach szkolnych	Gmina Konstantynów Łódzki

Komponent	Przykład działań	Podmiot realizujący działanie
Poprawa jakości powietrza	Zespół Szkół nr 2 im. Prof. Janusza Groszkowskiego w Pabianicach – zajęcia proekologiczne dla uczniów szkół podstawowych (spalanie, segregacja odpadów, zanieczyszczanie powietrza, zaopatrzenie w wodę, deficyt wody, efektywność energetyczna) Wycieczka do Centrum Rozwoju Kompetencji w Rogowcu (zwiedzanie elektrowni Bełchatów).	Powiat Pabianicki
Ograniczanie poziomu hałasu	I LO im. Jędrzeja Śniadeckiego w Pabianicach – montaż 32 stojaków rowerowych. II LO w Pabianicach – nasadzenia roślin, drzew, krzewów, traw ozdobnych i kwiatów cebulkowych. Zespół Szkół nr 1 w Pabianicach przy Hali Południowej – nasadzenia roślin, drzew, krzewów, traw ozdobnych, i kwiatów cebulkowych.	Powiat Pabianicki
Poprawa jakości wód, ograniczenie zużycia wody, przeciwdziałanie suszy	Udział w Programie Priorytetowym „Moja Woda” – program ma na celu ochronę zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury.	mieszkańcy powiatu pabianickiego przy wsparciu środków WFOŚiGW w Łodzi
	Renowacja zbiorników wodnych (Dom Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim). Zadanie również miało charakter edukacyjny – poprawa funkcjonowania lokalnego zbiornika wodnego, nasadzenia roślinności zwiększającej bioróżnorodność i retencję, pokazanie praktycznych sposobów przeciwdziałania skutkom suszy.	Powiat Pabianicki
	Stanowisko edukacyjne podczas Dnia Wody. Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Pabianicach w ramach obchodów Dni Wody zaprasza pracowników Wydziału Ochrony Środowiska ze stanowiskiem, na którym odbywa się akcja informacyjno – edukacyjna w zakresie ochrony środowiska.	Gmina Pabianice (gmina miejska)
Rozwój systemu gospodarki odpadami, eliminacja odpadów niebezpiecznych	Edukacja ekologiczna w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi zgodnie art. 6 r ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z pobranych opłat od mieszkańców. Na stronach internetowych gmin powiatu pabianickiego dostępne są np. kalendarze odbioru odpadów, zasady segregacji odpadów komunalnych. Zadania z zakresu edukacji ekologicznej realizowane były głównie przez Szkoły (np. ogólnopolska Akcja Sprzątanie Świata, zbiórka zużytych baterii, ogólnopolski program „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, w którym uczniowie uczyli się segregowania odpadów).	gminy powiatu pabianickiego
Zasoby przyrodnicze i ochrona lasów	Przygotowanie i rozprowadzanie folderów edukacyjno-promujących walory przyrodnicze rezerwatów przyrody woj. łódzkiego, czy oznakowanie rezerwatów przyrody (tablice urzędowe i tablice informacyjne, w tym dla rezerwatu przyrody Mianów).	RDOŚ w Łodzi
	Program edukacji ekologicznej realizowany w I Liceum Ogólnokształcącym im. Jędrzeja Śniadeckiego w Pabianicach	Powiat Pabianicki

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych na cel opracowania Raportu z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” za lata 2023-2024

Działania te powinny być kontynuowane.

5 PODSUMOWANIE ZREALIZOWANYCH W OSTATNICH LATACH ZADAŃ SŁUŻĄCYCH OCHRONIE ŚRODOWISKA ORAZ IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Opracowany w 2025 roku Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” za lata 2023-2024 stanowił realizację ustawowego obowiązku okresowej sprawozdawczości z obowiązującego Programu ochrony środowiska z ostatnich dwóch lat. Zakres niezbędnych informacji, jakie zawiera Raport odpowiada treści przyjętego i obowiązującego Programu. W dokumencie przedstawione zostały postępy z wykonania zadań wytyczonych w Programie ochrony środowiska, zarówno w zakresie zadań własnych Powiatu Pabianickiego, jak i zadań koordynowanych (monitorowanych – realizowanych przez inne podmioty). Raport określa stopień realizacji przyjętych założeń i planowanych przedsięwzięć. Podsumowując zebrane w dokumencie dane, należy uznać, że Powiat Pabianicki jak i inne jednostki włączone w realizację POŚ (np. poszczególne gminy powiatu, RZGW w Poznaniu, Nadleśnictwa, Okręgowa Stacja Chemiczna – Rolnicza w Łodzi, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi) realizowały zdecydowaną większość zadań wymienionych w Harmonogramie realizacyjnym POŚ. Część zadań została zrealizowana także w poprzednich latach. W okresie sprawozdawczym nie odnotowano istotnego pogorszenia stanu środowiska. Wciąż jednak dużym problemem w skali powiatu jest zła jakość wód powierzchniowych. Z kolei znaczącymi sukcesami odnotowanymi w kilku ostatnich latach jest wyraźna poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie poziomu zwodociągowania i skanalizowania obszaru. Najważniejsze zrealizowane w latach 2023-2024 roku zadania związane z poprawą stanu środowiska obejmowały m.in.

- termomodernizację obiektów użyteczności publicznej,
- upowszechnienie odnawialnych źródeł energii OZE,
- realizację Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, „Moja Woda”,
- budowę nowych ciągów pieszo-rowerowych i infrastruktury towarzyszącej,
- modernizację układu komunikacyjnego,
- prace konserwacyjne na rzekach,
- rozbudowę i modernizację infrastruktury związanej z zaopatrzeniem w wodę,
- rozbudowę i modernizację infrastruktury związanej z odprowadzaniem ścieków,
- uchwalanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i uwzględnianie w nich aspektów środowiskowych,
- badania gleb rolniczych,
- prowadzenie systemu odbioru odpadów komunalnych, w tym upowszechnienie selektywnej zbiórki: papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła, z uwzględnieniem funkcjonowania PSZOK,
- demontaż i utylizację wyrobów zawierających azbest,
- pielęgnację terenów czynnych biologicznie, lasów i zieleni urządzonej,
- doposażenie ochotniczych straży pożarnych,

- edukację ekologiczną.

Na podstawie dokonanej diagnozy stanu środowiska, przeprowadzonej analizy SWOT oraz podsumowania zrealizowanych zadań proekologicznych dla poszczególnych obszarów interwencji zidentyfikowano najważniejsze problemy środowiskowe, które priorytetowo wymagają podjęcia działań naprawczych/zapobiegawczych w ramach „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”. Zawarto je w tabeli 36.

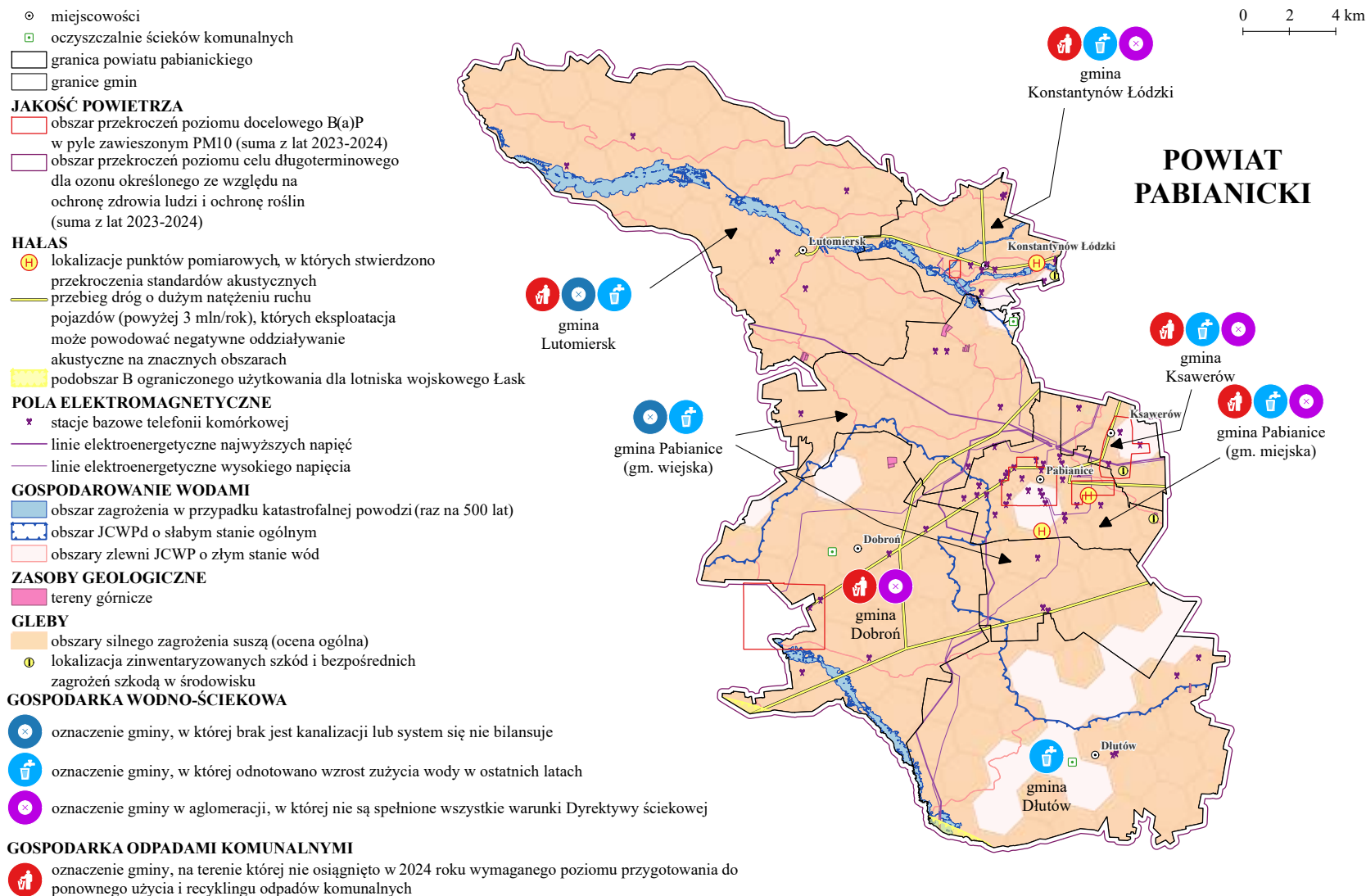
Tabela 36. Identyfikacja najważniejszych problemów środowiskowych na obszarze objętym opracowaniem

Obszar interwencji	Zdiagnozowane problemy
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	– wzrost natężenia zjawisk ekstremalnych (fale ciepła, fale chłodu, opady nawalne, wichury, susze), – przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie benzo(a)pirenu, ozonu (poziom celu długoterminowego) – ochrona zdrowia – ocena za lata 2023-2024, – przekroczenia standardów jakości powietrza w zakresie ozonu (poziom celu długoterminowego) – ochrona roślin – ocena za lata 2023-2024, – wciąż dominujący udział rozproszonych źródeł komunalno-bytowych, – wzrastająca liczba pojazdów samochodowych i ciągników, – utrzymująca się na podobnym poziomie emisja zanieczyszczeń gazowych
ZAGROŻENIA HAŁASEM	– przebieg dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów (powyżej 3 mln/rok), których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, – skargi mieszkańców na hałas komunikacyjny, – przekroczenia standardów akustycznych na niektórych odcinkach dróg przebiegających przez obszar powiatu (np. ul. Jutrzkowicka w Pabianicach, ul. Myśliwska w Pabianicach, ul. Łódzka w Konstantynowie Łódzkim)
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	– obecność nadajników telefonii komórkowej wytwarzających pole elektromagnetyczne, – obecność linii najwyższych napięć i wysokiego napięcia
GOSPODAROWANIE WODAMI	– dla wszystkich JCWP ryzyko niespełnienia celów środowiskowych Ramowej Dyrektywy Wodnej, – zły stan ogólny wszystkich JCWP na obszarze powiatu, – słaby stan ogólny JCWPd nr 83 oraz zagrożenie nieosiągnięcia celu środowiskowego RDW dla tej JCW, – silne zagrożenie suszą (ocena ogólna) oraz ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą, – zagrożenie w przypadku katastrofalnej powodzi (raz na 500 lat)
GOSPODARKA WODNO- ŚCIEKOWA	– sporadyczne przekroczenia standardów jakości wody przeznaczonej do spożycia, – wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych w gminach powiatu, – wciąż duża liczba zbiorników bezodpływowych, – część aglomeracji nie spełnia wymagań dyrektywy ściekowej, – brak kanalizacji w gminie Lutomiersk, – niebilansowanie się systemu kanalizacyjnego w gminie Pabianice (gm. wiejska)

Obszar interwencji	Zdiagnozowane problemy
ZASOBY GEOLOGICZNE	- występowanie na obszarze powiatu terenów górniczych, czyli przestrzeni objętych przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego, - niekoncesjonowana eksploatacja kopalin
GLEBY	- niska jakość gleb, - obecność zinwentaryzowanych miejsc szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	- wciąż duża ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia, - duży udział zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych z obszaru powiatu – niski poziom selektywnego zbierania odpadów, - problem z osiągnięciem wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w gminach powiatu pabianickiego, - większa w porównaniu do średniej dla województwa masa wytwarzanych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca, - wciąż powstające miejsca nielegalnego pozbywania się odpadów oraz spalanie odpadów wynikające z braku świadomości, nieegzekwowania obowiązku opłaty za śmieci przez gminy, ubożenia społeczeństwa
ZASOBY PRZYRODNICZE	- uboga struktura drzewostanu (wyraźnie dominująca sosna), - część powiatu jest silnie zurbanizowana i przekształcona przez człowieka, - pożary, susze
POWAŻNE AWARIE	brak znaczących

Źródło: opracowanie własne

Na rysunku 48 zestawiono również lokalizacje wybranych problemów i konfliktów środowiskowych w powiecie pabianickim, które udało się zidentyfikować w toku przeprowadzonej oceny stanu środowiska. W zasadzie cały obszar powiatu jest miejscem występowania wybranego lub kumulacji problemów środowiskowych, które wymagają interwencji.

Rysunek 48 Zidentyfikowane problemy i konflikty środowiskowe w powiecie pabianickim – ujęcie graficzne

Źródło: PRG, PRNG, PIG, RDOŚ, GDOŚ, Hydroportal, BDOT10K, Plan przeciwdziałania skutkom suszy, ankiety z poszczególnych gmin, opracowanie własne

6 CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

W ramach opracowania Programu ochrony środowiska konieczne było wyznaczenie zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. W ramach wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji).

Poszczególne zadania zostały wpisane do harmonogramu rzeczowo-finansowego z podziałem na zadania własne samorządu powiatowego oraz zadania monitorowane przez samorząd powiatowy, za których realizację odpowiedzialne są inne instytucje (np. poszczególne gminy w powiecie pabianickim, Inspekcja Ochrony Środowiska itp.).

Cele i kierunki interwencji są pochodną zdiagnozowanych na obszarze powiatu zagrożeń i problemów środowiskowych w poszczególnych obszarach interwencji – analizy SWOT oraz kierunków działań zaproponowanych w każdym obszarze interwencji.

Wyznaczono następujące cele ekologiczne na lata 2025—2028 z perspektywą do 2032 roku:

1. OSIĄGNIĘCIE DOBREJ JAKOŚCI POWIETRZA I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW,
2. OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED HAŁASEM,
3. UTRZYMANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH,
4. RACJONALNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW WODNYCH,
5. UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ,
6. RACJONALNE I EFEKTYWNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI KOPALIN ZE ZŁÓŻ,
7. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB,
8. ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI,
9. ZWIĘKSZENIE BIORÓŻNORODNOŚCI,
10. UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII.

Tabela 37. Cele, kierunki interwencji i zadania przewidziane do realizacji w ramach poszczególnych obszarów interwencji

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	OSIĄGNIĘCIE DOBREJ JAKOŚCI POWIETRZA I DOBREJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie w % ogółu mieszkań	GUS	82,0% (2023 rok)	>82,0%	ZMNIEJSZANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ ZE ŹRÓDEŁ PUNKTOWYCH, LINIOWYCH I ROZPROSZONYCH ŹRÓDEŁ KOMUNALNO-BYTOWYCH	Wymiana niskosprawnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych oraz ich termomodernizacja	Realizacja Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze", Realizacja Programu "Ciepłe Mieszkanie"	mieszkańcy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
2									Realizacja zadania "wymiana pieca węglowego"	Gmina Ksawerów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
3									Program likwidacji lokalnych kotłowni lub palenisk węglowych na lata 2026-2028	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
4			Liczba instalacji odnawialnych źródeł energii - wykaz URE	Urząd Regulacji Energetyki	20 instalacji (2024 rok)	>20 instalacji	ZMNIEJSZANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ ZE ŹRÓDEŁ PUNKTOWYCH, LINIOWYCH I ROZPROSZONYCH ŹRÓDEŁ KOMUNALNO-BYTOWYCH	Budowa instalacji fotowoltaicznych dla obiektów użyteczności publicznej	Budowa instalacji fotowoltaicznych dla obiektów użyteczności publicznej w Gminie Lutomiersk – etap I	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
5									Budowa instalacji fotowoltaicznych dla obiektów użyteczności publicznej w Gminie Lutomiersk – etap II	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
6									Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Ksawerowie wraz z budową instalacji fotowoltaicznej	Gmina Ksawerów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
7									Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Woli Zaradzyńskiej wraz z budową instalacji fotowoltaicznej	Gmina Ksawerów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	
8									Budowa instalacji OZE wraz z magazynami energii na budynkach użyteczności publicznej	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
9			Mieszkania wyposażone w gaz sieciowy w % ogółu mieszkań	GUS, PSG Sp. z o.o.	61,7% (2023 rok)	>61,7%		Rozwój sieci gazowej		Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
10			Długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej	GUS	49,6 km (2023 rok)	>49,6 km		Rozwój sieci ciepłowniczej		ZEC Sp. z o.o. w Pabianicach, P.K.G.K.Ł. Sp. z o.o. w Konstantynowie Łódzkim	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
11			Liczba obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego ogółem	GUS	221 szt. (2023 rok)	>221 szt.		Kształtowanie zasad korzystania z określonych źródeł ciepła w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego		gminy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
12								Modernizacja oświetlenia ulicznego		gminy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
13			Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	Starostwo Powiatowe w Pabianicach, urzędy gmin	0 bud. (2025 rok)	min. 2 bud.		Opracowanie dokumentacji oraz termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i poprawa ich efektywności energetycznej	Kompleksowa termomodernizacja Domu Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim, ul. Bechcice 3	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
14									Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Pabianicach, ul. Zamkowa 6	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
15									Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz komunalnych zlokalizowanych na terenie Gminy Lutomiersk	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
16									Przebudowa skrzyżowań drogi powiatowej nr 3304E ul. Grota Roweckiego z ul. Bugaj i ul. Nawrockiego w Pabianicach w zakresie połączenia dróg rowerowych	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
17			Długość dróg dla rowerów ogółem	GUS	57,1 km (2023 rok)	>57,1 km		Budowa dróg dla pieszych i rowerów	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej w ciągu drogi gminnej nr 120023E relacji Kazimierz - Beldów - etap I, II	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
18									Budowa ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Gminy Pabianice	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
19									Rekreacyjna trasa pieszo-rowerowa „Na skraju lasu”	Miasto Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
20									Liczba zakupionych autobusów elektrycznych	Miasto Pabianice	0 szt. (2025 r.)

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
21			Liczba zakupionych autobusów elektrycznych	Miasto Pabianice	0 szt. (2025 r.)	9 szt.			Modernizacja i rozwój komunikacji miejskiej w Pabianicach etap II	Miasto Pabianice	przekroczenie budżetu, problemy z infrastrukturą (np. stacji ładowania pojazdów), nieuzyskanie dofinansowania
22			Liczba zakupionych samochodów elektrycznych	Starostwo Powiatowe w Pabianicach	0 szt. (2025 r.)	min. 1			Zakup samochodu osobowego – elektrycznego dla Starostwa Powiatowego w Pabianicach	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
23			Statystyka stężeń BaP średnia roczna [ng/m³] max w gminach powiatu pabianickiego	GIOŚ	od 0,55 ng/m³ do 2,75 ng/m³	nie więcej niż 1,5 ng/m³ we wszystkich gminach powiatu		Prowadzenie postępowań dotyczących wydawania pozwoleń na emisję gazów i pyłów		Starosta Pabianicki, Marszałek Województwa Łódzkiego	brak rzetelnej weryfikacji wniosku, niewłaściwa ocena oddziaływania emisji
24								Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu modernizacji energetycznej budynków, OZE, szkodliwości spalania odpadów i paliw stałych		Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego	niewystarczająca edukacja, niskie zainteresowanie
25	ZAGROŻENIA HAŁASEM	OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED HAŁASEM	Długość zmodernizowanych lub przebudowanych odcinków dróg wojewódzkich	ZDW w Łodzi	0 km (2025 rok)	min. 1,7 km (wymiana nawierzchni na DW 710 w Lutomiersku)	OGRANICZANIE HAŁASU KOMINIKACYJNEGO	Bieżące utrzymanie dróg krajowych i ekspresowych		Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
26								Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg wojewódzkich	Podjęcie działań mających na celu wymianę nawierzchni na DW710 w Lutomiersku od km 14+800 do km 16+500	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
27			Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej	GUS	169,4 km (2023 rok)	>169,4 km		Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg powiatowych	Przebudowa i rozbudowa odcinków dróg powiatowych na terenie gminy Dłutów, gminy Pabianice i miasta Pabianice	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
28									Przebudowa odcinków dróg powiatowych nr 3309E i 3310E	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
29									Przebudowa drogi powiatowej nr 5102E - ul. Zgierska w Konstantynowie Łódzkim, gmina Konstantynów Łódzki	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
30									Rozbudowa drogi powiatowej nr 3313E od skrzyżowania z drogą gminną na Łaziska w kierunku miejscowości Mierzączka Duża, gmina Dłutów	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
31									Remont drogi powiatowej nr 3301E Lutomiersk - Janowice, gmina Lutomiersk (rekonstrukcja)	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
32									Przebudowa drogi powiatowej nr 3303E - ul. Południowa w Ksawerowie, gmina Ksawerów	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
33									Remont drogi powiatowej nr 3301E w Janowicach, gmina Pabianice	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
34			Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej	GUS	392,0 km (2023 rok)	>392,0 km		Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych	Przebudowa nawierzchni ul. Widzewska	Zarząd Dróg Miejskich	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
35									Przebudowa nawierzchni ul. Prosnaka	Zarząd Dróg Miejskich	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
36									Przebudowa nawierzchni ul. Szpitalna	Zarząd Dróg Miejskich	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
37									Przebudowa nawierzchni ul. Składowa	Zarząd Dróg Miejskich	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
38									Przebudowa odcinka drogi gminnej relacji Franciszków-Szydłówek-Szydłów (etap I)	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
39									Przebudowa odcinka drogi gminnej relacji Franciszków-Szydłówek-Szydłów (etap II, III)	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
40									Budowa ul. Miedzianej w Piątkowisku	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
41									Rozbudowa drogi gminnej nr 108023E w Hermanowie	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
42									Przebudowa drogi wewnętrznej w Piątkowisku dz.nr ewid. 346/23 i 347/15	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
43									Przebudowa dróg gminnych	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
44									Budowa dróg gminnych	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
45									Odwodnienie rejonu ulic Czereśniowej i Wrzosowej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
46									Budowa chodnika na ulicy Łaskiej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
47									Budowa ulicy Osiedłowej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
48									Rozbudowa układu drogowego ulic Plac Wolności i Polnej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
49									Przebudowa ulicy Norwida w Konstantynowie Łódzkim	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
50									Modernizacja infrastruktury drogowej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
51									Budowa systemu mobilności lokalnej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury komunikacyjnej na terenie Gminy	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
52									Przebudowa układu funkcjonalnego i modernizacja zieleni w obrębie skwerów Placu Kościuszki w Konstantynowie Łódzkim - rewitalizacja zasobów przyrodniczych	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
53									Przebudowa układu drogowego wraz z modernizacją zieleni oraz utworzenie ekologicznych baz edukacyjnych na osiedlu Słowackiego w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej wraz z rewitalizacją zasobów przyrodniczych	Gmina Konstantynów Łódzki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
54			Wyniki pomiarów GPR	GDDKiA, oddział w Łodzi	wskaźnik opisowy na podstawie przeprowadzonych badań	wskaźnik opisowy na podstawie przeprowadzonych badań		Prowadzenie pomiarów natężenia ruchu w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu		Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
55			Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	GUS	60,2% (2023 rok)	>60,2%		Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów		gminy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
56								Prowadzenie postępowań dotyczących wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu		Starosta Pabianicki, Marszałek Województwa Łódzkiego	brak rzetelnej weryfikacji wniosku, niewłaściwa ocena oddziaływania emisji
57								Edukacja ekologiczna w zakresie hałasu w środowisku i metod jego ograniczania		Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego	niewystarczająca edukacja, niskie zainteresowanie
58	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	UTRZYMANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTRO-MAGNETYCZNYCH PONIŻEJ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH	Wyniki pomiarów wartości promieniowania elektromagnetycznego	GIOŚ	brak przekroczeń (wyniki z lat 2023-2024)	brak przekroczeń (utrzymanie stanu)	PREWENCJA W OCHRONIE PRZED PONAD-NORMATYWNYM POZIOMEM PÓL ELEKTRO-MAGNETYCZNYCH	Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących PEM		Starosta Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
59								Kontrola instalacji emitujących PEM		Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
60								Monitorowanie poziomów pól elektromagnetycznych		Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
61								Uwzględnienie zagadnienia ochrony przed polami elektromagnetycznymi w planowaniu przestrzennym		gminy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
62	GOSPODAROWANIE WODAMI	RACJONALNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW WODNYCH	Ocena jakości wody	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pabianicach	woda przydatna do spożycia (ocena z lat 2023-2024)	woda przydatna do spożycia	MONITORING JAKOŚCI WÓD	Monitoring jakości wód ujmowanych na cele komunalne		Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pabianicach, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, jednostki organizacyjne gmin powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
63			Jakość JCWP	GIOŚ	zła jakość wód powierzchniowych (ocena ogólna) wszystkich JCWP	dobra jakość wód powierzchniowych (ocena ogólna) wszystkich JCWP		OCHRONA PRZED SKUTKAMI ZJAWISK EKSTREMALNYCH ORAZ ROZWÓJ ZASOBÓW WODNYCH	Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych		Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
64							Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie zrównoważonego korzystania z zasobów wodnych			Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego	niewystarczająca edukacja, niskie zainteresowanie
65							Bieżąca konserwacja infrastruktury z zakresu utrzymania wód i urządzeń wodnych (monitorowanie, remontowanie w miarę wystąpienia potrzeb infrastruktury, coroczne przeprowadzanie prac konserwacyjnych na rzekach i kanałach, czyszczenie koryt rzek, umocnienie brzegów)			Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	
66								Zwiększenie retencyjności zlewni rzeki Ner poprzez budowę, przebudowę oraz modernizację budowli - Etap I oraz IV		Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
67								Odbudowa cieków Gadka na ul. Ogrodników		Gmina Ksawerów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
68			Jakość JCWPd	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy	JCWPd nr 72 - stan ogólny dobry, JCWPd nr 83 - stan ogólny słaby	JCWPd nr 72 - utrzymanie dobrego stanu, JCWPd nr 83 - stan ogólny dobry		Rozwój małej retencji	Renowacja zbiornika wodnego w Domu Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim, Bechcice 3	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
69									Budowa nowego zbiornika retencyjnego		Gmina Ksawerów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
70								Konservacja istniejących rowów melioracyjnych		gminy powiatu pabianickiego, spółki wodne, właściciele gruntów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
71	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI WODNO - ŚCIEKOWEJ	Liczba zbiorników bezodpływowych	GUS	9 376 szt. (2024 rok)	tendencja spadkowa	POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY WODOCIĄGOWO-KANALIZACYJNEJ	Bieżąca ewidencja i kontrola zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków		gminy powiatu pabianickiego, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	
72			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	GUS	1 992 szt. (2024 rok)	>1 992 szt.		Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków		Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury	

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
73			Korzystający z sieci kanalizacyjnej (w %)	GUS	67,1% (2023 rok)	>67,1%		Budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Łódź - Gmina Miejska Pabianice	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Pabianicach	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
74									Budowa nowej stacji zlewnej z przepompownią na terenie Oczyszczalni Ścieków w Dobroniu	Gmina Dobroń	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
75									Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Dobroń	Gmina Dobroń	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
76									Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków dla Gminy Lutomiersk	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
77									Dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Ksawerów	Gmina Ksawerów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
78									Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
79									Modernizacja przepompowni ścieków przy ul. Łaskiej w Konstantynowie Łódzkim	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L		
80				GUS	94,2% (2023 rok)	>94,2%			Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Łódzkiej, na odcinku od ul. Kościelnej do ul. Spółdzielczej w Konstantynowie Łódzkim	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury		
81									Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Łódzkiej, na odcinku od ul. Spółdzielczej do S14 w Konstantynowie Łódzkim	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury		
82									Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Cmentarnej wraz z przyłączami	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury		
83			Korzystający z sieci wodociągowej (w %)							Budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury wodociągowej	Budowa sieci wodociągowych na terenie gminy Dobroń	Gmina Dobroń	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
84											Przebudowa 2 stacji uzdatniania wody	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
85											Przebudowa wodociągów	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
86											Dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Ksawerów	Gmina Ksawerów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
87									Rozwój sieci wodociągowych	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
88									Budowa sieci wodociągowej dla Osiedla Józefów etap I	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
89									Modernizacja sieci wodociągowej w ul. Kwiatowej wraz z przyłączami	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
90									Budowa sieci wodociągowej ul. Ignacew dz. 38/37	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
91									Modernizacja magistrali wodociągowej na odcinku SUW/ul. Klonowa w Konstantynowie Łódzkim etap I	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
92									Modernizacja magistrali wodociągowej na odcinku od ul. Klonowa do ul. Rszewskiej w Konstantynowie Łódzkim etap II	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
93									Modernizacja magistrali wodociągowej na odcinku od ul. Rszewskiej do rz. Jasieniec w Konstancynie Łódzkiej etap III	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstancyna Łódzkiej Sp. z o.o.	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
94	ZASOBY GEOLOGICZNE	RACJONALNE I EFEKTYWNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI KOPALIN ZE ZŁÓŻ	Powierzchnia zrehabilitowanych gruntów	Starostwo Powiatowe w Pabianicach	w każdym roku może być inna, w zależności od konieczności przeprowadzenia rekultywacji		DZIAŁANIA ADMINISTRACYJNO-KONTROLNE Z ZAKRESU OCHRONY ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji/decyzji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia		Starosta Pabianicki, Marszałek Województwa Łódzkiego	zaniedbanie kontroli, nielegalne wydobycie
95								Wykonanie badawczego odwiertu wód geotermalnych w Konstancynie Łódzkiej - rozpoznanie złóż wód termalnych na terenie gminy		Gmina Konstancyna Łódzkiej	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
96								Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych		Użytkownik złoża	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
97	GLEBY	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	Liczba obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego ogółem	GUS	221 szt. (2023 rok)	>221 szt.	ZAPOBIEGANIE DEGRADACJI GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI	Uwzględnienie zagadnień zabezpieczenia gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania w planowaniu przestrzennym		gminy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
98			Jakość gleb (badania gleb rolniczych m.in. na zawartość makroelementów, odczynu pH czy potrzeb wapnowania)	OSCHR w Łodzi	wskaźnik opisowy	wskaźnik opisowy		Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo		Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Łodzi	brak monitoringu, brak środków finansowych
99								Wapnowanie gleb		mieszkańcy powiatu pabianickiego	niewystarczające wapnowanie prowadzące do zakwaszenia, brak wsparcia dla rolników
100								Identyfikacja i likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci i składowisk odpadów (w tym podzadanie: Usuwanie dzikich wysypisk - Pabianice (gm. wiejska))		gminy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
101	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	ZBILANSOWANY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	gminy powiatu pabianickiego	79	80	ZAPEWNIENIE WŁAŚCIWEJ OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ODBIORU ODPADÓW KOMUNALNYCH	Zorganizowanie prawidłowego odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych	Budowa PSZOK	Gmina Lutomiersk	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
102			Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania	gminy powiatu pabianickiego	gminy osiągnęły wymagany w 2024 roku poziom (w gminie Ksawerów nie obliczono)	max. 35%			Rozbudowa i modernizacja PSZOK	Gmina Dobroń	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
103									Budowa PSZOK	Gmina Ksawerów	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
104									Bieżące utrzymanie PSZOK	Gmina Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

⁷⁹ każdego roku jest inny, w 2024 roku tylko gmina Dłutów oraz Pabianice (gm. wiejska) osiągnęły wymagany prawem poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, a w 2023 roku tylko gmina Ksawerów

⁸⁰ każdego roku jest inny, osiągnięcie wymaganego poziomu przez wszystkie gminy

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
105			Poziom składowania	gminy powiatu pabianickiego	obowiązuje od 2025 roku	max. 30%			Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla mieszkańców Miasta Pabianic	Miasto Pabianice	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
106								Promowanie budowy przydomowych kompostowników		gminy powiatu pabianickiego	brak promocji przyczyniający się do zwiększenia ilości odpadów
107								Edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania ilości wytwarzanych odpadów, prawidłowego postępowania z odpadami oraz ochrony środowiska przed odpadami	Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym (gmina Konstantynów Łódzki – planowana dotacja do realizacji zadania)	gminy powiatu pabianickiego	niewystarczająca edukacja, niskie zainteresowanie
108			Ilość wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia i unieszkodliwienia	Baza azbestowa	7 633,631 ton (2025 rok)	<7 633,631 ton	ELIMINACJA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH	Demontaż i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest		gminy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
109	ZASOBY PRZYRODNICZE	ZWIĘKSZENIE BIORÓŻNORODNOŚCI	Powierzchnia parków, zielenców i terenów zieleni osiedlowej	GUS	194,33 ha (2023 rok)	>194,33 ha	ROZWÓJ ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	Pielęgnacja i rozwój zieleni na terenach zarządzanych przez Powiat Pabianicki	Wykonanie nasadzeń drzew i krzewów w pasie drogowym dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	brak dbałości o tereny zielone, niewłaściwe zarządzanie zielenią
110									Utworzenie pasów zieleni przy drogach powiatowych	Powiat Pabianicki	brak dbałości o tereny zielone, niewłaściwe zarządzanie zielenią
111									Pielęgnacja terenów zielonych w pasie dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	brak dbałości o tereny zielone, niewłaściwe zarządzanie zielenią
112									Pielęgnacja drzew w pasie dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	brak dbałości o tereny zielone, niewłaściwe zarządzanie zielenią
113									Wycinka traw przy drogach powiatowych	Powiat Pabianicki	brak wycinki
114									Wycinka drzew i zakrzaczeń w pasie drogowym dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	brak wycinki
115									Realizacja projektu "Pabianicki Ekopowiat"	Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
116									Urządzanie terenów zielonych w pasach dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	brak dbałości o tereny zielone, niewłaściwe zarządzanie zielenią (np. brak regularnej pielęgnacji)

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
117									Pielęgnacja zieleni przy budynku Starostwa Powiatowego w Pabianicach, ul. Partyzancka 56	Powiat Pabianicki	brak dbałości o tereny zielone, niewłaściwe zarządzanie zielenią
118			Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	GUS	7 599,12 ha (2024 rok)	utrzymanie stanu lub wzrost		Opracowanie ekspertyzy w zakresie diagnostyki 1 szt drzewa gatunku dąb o obwodzie pnia 496 cm (na wys. 1,3 m), znajdującego się przy ul. 3 Maja w Lutomiersku		Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
119								Ochrona przed szrotówkiem kasztanowcowiaczkiem kasztanowców rosnących na terenie powiatu pabianickiego		Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
120								Pielęgnacja i rozwój terenów zieleni w gminach powiatu pabianickiego	Zagospodarowanie terenu bulwaru im. F. Krusche na rzeką Dobrzyńką - Pabianice (gm. miejska)	gminy powiatu pabianickiego	brak dbałości o tereny zielone, niewłaściwe zarządzanie zielenią
121			Liczba pomników przyrody	CRFOP	58 szt. (2024 rok)	utrzymanie stanu lub wzrost		Inwentaryzacja, bieżąca ochrona istniejących pomników przyrody oraz tworzenie nowych form ochrony przyrody	Weryfikacja obszarów chronionego krajobrazu zlokalizowanych na obszarze powiatu	gminy powiatu pabianickiego, RDOŚ w Łodzi, inne organy w zakresie ochrony przyrody	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
122			Powierzchnia lasów	GUS	12 995,10 ha (2024 rok)	utrzymanie stanu lub wzrost		Aktualizacja Planów Urządzania Lasu		Nadleśnictwa	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
123			Powierzchnia lasów prywatnych ogółem	GUS	2 630,71 ha (2024 rok)	utrzymanie stanu lub wzrost		Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, w tym opracowanie aktualizacji Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu		Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
124								Rozwój oferty edukacyjnej i turystycznej		Nadleśnictwa	brak środków finansowych, niewystarczająca oferta
125								Prowadzenie postępowań w sprawie wycinki drzew i krzewów		Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego, ew. inne organy w zakresie ochrony przyrody	brak należytej weryfikacji wniosków i zgłoszeń, niekontrolowana wycinka drzew
126	POWAŻNE AWARIE	UTRZYMANIE STANU BRAKU ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA I MIESZKAŃCÓW ZE STRONY POWAŻNYCH AWARII	Liczba poważnych awarii na terenie Powiatu	GIOŚ	0 (2024 rok)	0 (utrzymanie stanu)	PROWADZENIE DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH W KIERUNKU PRZECIWDZIAŁANIA POWAŻNYM AWARIOM	Kontrola zakładów przemysłowych stwarzających zagrożenie dla środowiska		Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pabianicach	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
127								Dofinansowanie działających na terenie Straży Pożarnej (w tym podzadanie: Zakup lekkiego pojazdu ratownictwa technicznego dla OSP Niesięcin w Konstantynowie Łódzkim)		Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego	brak środków finansowych, skomplikowane procedury
128								Powiatowy magazyn zarządzania kryzysowego w Powiecie Pabianickim		Powiat Pabianicki	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Nr	Obszar interwencji	Cel	Nazwa	Źródło danych	Wartość bazowa (rok)	Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadanie	Podzadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
129								Współdziałanie w zakresie doskonalenia systemów zarządzania kryzysowego i powiadamiania mieszkańców		Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pabianicach	brak środków finansowych, skomplikowane procedury

Źródło: opracowanie własne

6.1 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY

Harmonogram realizacyjny Programu ochrony środowiska zakłada realizację zadań własnych (podmiot odpowiedzialny – Powiat Pabianicki, Starosta Pabianicki) oraz zadań monitorowanych (podmioty odpowiedzialne np. gminy powiatu pabianickiego, WIOŚ w Łodzi, OSChR w Łodzi itp.), zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Obowiązki wynikają często między innymi bezpośrednio z następujących ustaw:

- Ustawy Prawo ochrony środowiska,
- Ustawy Prawo wodne,
- Ustawy o odpadach,
- Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawy o ochronie przyrody.

W następnym rozdziale dokonano szacunkowego podziału kosztów realizacji Programu. Należy przy tym podkreślić, że faktyczna realizacja zadań jest w dużej mierze uzależniona praktycznie w każdym przypadku od możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego. Stąd faktyczny termin realizacji inwestycji i wysokość kosztów koniecznych do poniesienia może się zmieniać w kolejnych latach. Ograniczony budżet samorządu lokalnego oraz uzależnienie od pozyskania środków zewnętrznych to główne zagrożenia niepodjęcia działań lub ich niepełnej realizacji.

6.1.1 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ WŁASNYCH

Tabela 38. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych realizowanych w ramach POŚ

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸¹
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
13	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	Kompleksowa termomodernizacja Domu Pomocy Społecznej w Konstantynowie Łódzkim, ul. Bechce 3	Powiat Pabianicki	6 189 392,00					WFOŚiGW program priorytetowy Racjonalizacja zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej oraz zasobach komunalnych (dotacja, pożyczka) 88,24% wkład własny 11,76%	-
14		Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Pabianicach, ul. Zamkowa 6	Powiat Pabianicki	2 500 000,00					Program Regionalny „Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021 – 2027” FELD 02 Fundusze europejskie dla zielonego Łódzkiego, Działanie FELD 02.02 Efektywność energetyczna - ZIT Łódzki Obszar Metropolitalny	-
16		Przebudowa skrzyżowań drogi powiatowej nr 3304E ul. Grota Roweckiego z ul. Bugaj i ul. Nawrockiego w Pabianicach w zakresie połączenia dróg rowerowych	Powiat Pabianicki	238 747,59					środki własne	-
22		Zakup samochodu osobowego – elektrycznego dla Starostwa Powiatowego w Pabianicach	Powiat Pabianicki	215 000,00					WFOŚiGW program priorytetowy EkoAuto - Łódzki Rozwój Elektromobilności, dotacja 50%, pożyczka 50%	-

⁸¹ np. szczegółowe zadania, których realizacja się już rozpoczęła lub/i podmiot odpowiedzialny za realizację zadania pozyskał dofinansowanie na realizację zadania

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸¹
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
23		Prowadzenie postępowań dotyczących wydawania pozwoleń na emisję gazów i pyłów	Starosta Pabianicki, Marszałek Województwa Łódzkiego	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne					środki własne	-
24		Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu modernizacji energetycznej budynków, OZE, szkodliwości spalania odpadów i paliw stałych	Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego	ok. 50 000,00	ok. 50 000,00	ok. 50 000,00	ok. 50 000,00	ok. 50 000,00	środki własne, WFOŚiGW	-
27	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Przebudowa i rozbudowa odcinków dróg powiatowych na terenie gminy Dłutów, gminy Pabianice i miasta Pabianice	Powiat Pabianicki	9 863 467,00					8 000 000,00 zł - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, 391 328,00 zł - Gmina Pabianice, 55 904,00 zł - Gmina Dłutów, 1 416 235,00 zł - Powiat Pabianicki	-
28		Przebudowa odcinków dróg powiatowych nr 3309E i 3310E	Powiat Pabianicki	11 179 935,00					9 025 000,00 zł - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, 936 000,00 zł - Gmina Pabianice, 1 218 935,00 zł - Powiat Pabianicki	-
29		Przebudowa drogi powiatowej nr 5102E - ul. Zgierska w Konstantynowie Łódzkim, gmina Konstantynów Łódzki	Powiat Pabianicki	4 037 000,00					2 422 200,00 zł - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, 1 614 800,00 zł - Powiat Pabianicki	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸¹
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
30		Rozbudowa drogi powiatowej nr 3313E od skrzyżowania z drogą gminną na Łaziska w kierunku miejscowości Mierzączka Duża, gmina Dłutów	Powiat Pabianicki	580 000,00					środki własne	-
31		Remont drogi powiatowej nr 3301E Lutomiersk - Janowice, gmina Lutomiersk (rekonstrukcja)	Powiat Pabianicki	400 000,00					środki własne	-
32		Przebudowa drogi powiatowej nr 3303E - ul. Południowa w Ksawerowie, gmina Ksawerów	Powiat Pabianicki	400 000,00					środki własne	-
33		Remont drogi powiatowej nr 3301E w Janowicach, gmina Pabianice	Powiat Pabianicki	160 000,00					środki własne	-
56		Prowadzenie postępowań dotyczących wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	Starosta Pabianicki, Marszałek Województwa Łódzkiego	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne					środki własne	-
57		Edukacja ekologiczna w zakresie hałasu w środowisku i metod jego ograniczania	Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego	ok. 20 000,00	ok. 20 000,00	ok. 20 000,00	ok. 20 000,00	ok. 20 000,00	środki własne, WFOŚiGW	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸¹
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
58	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących PEM	Starosta Pabianicki	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne					środki własne	-
64	GOSPODAROWANIE WODAMI	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie zrównoważonego korzystania z zasobów wodnych	Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego	ok. 20 000,00	ok. 20 000,00	ok. 20 000,00	ok. 20 000,00	ok. 20 000,00	środki własne, WFOŚiGW	-
68		Renowacja zbiornika wodnego w Domu Pomocy Społecznej w Konstancinowie Łódzkim, Behcice 3	Powiat Pabianicki	240 000,00					Wniosek złożony do Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi o przyznanie pomocy finansowej w ramach naboru „Renowacja zbiorników wodnych” na 2025 rok, Pomoc finansowa z budżetu Województwa Łódzkiego 75% dotacja 180 000,00 zł	-
94	ZASOBY GEOLOGICZNE	Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji/decyzji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia	Starosta Pabianicki, Marszałek Województwa Łódzkiego	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne					środki własne	-
109	ZASOBY PRZYRODNICZE	Wykonanie nasadzeń drzew i krzewów w pasie drogowym dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	40 000,00	w kolejnych latach realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych				środki własne	-
110		Utworzenie pasów zieleni przy drogach powiatowych	Powiat Pabianicki	60 000,00	w kolejnych latach realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych				środki własne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸¹
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
111		Pielęgnacja terenów zielonych w pasie dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	150 000,00	w kolejnych latach realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych				środki własne	-
112		Pielęgnacja drzew w pasie dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	130 000,00	w kolejnych latach realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych				środki własne	-
113		Wycinka traw przy drogach powiatowych	Powiat Pabianicki	300 000,00	w kolejnych latach realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych				środki własne	-
114		Wycinka drzew i zakrzaczeń w pasie drogowym dróg powiatowych	Powiat Pabianicki	100 000,00	w kolejnych latach realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych				środki własne	-
115		Realizacja projektu "Pabianicki Ekopowiat"	Powiat Pabianicki	8 000,00					Budżet II LO, sponsorzy, Rada Rodziców II LO	Nazwa własna: pamiętajcie o ogrodach - szkolny ogród edukacyjno-rekreacyjny przy II Liceum Ogólnokształcącym w Pabianicach
116		Urządzanie terenów zielonych w pasach dróg powiatowych	Powiat Pabianicki		187 000,00	w kolejnych latach realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych			środki własne, WFOŚiGW	-
117		Pielęgnacja zieleni przy budynku Starostwa Powiatowego w Pabianicach, ul. Partyzancka 56	Powiat Pabianicki	10 206,00	w kolejnych latach realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych				środki własne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸¹
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
118		Opracowanie ekspertyzy w zakresie diagnostyki 1 szt. drzewa gatunku dęb o obwodzie pnia 496 cm (na wys. 1,3 m), znajdującego się przy ul. 3 Maja w Lutomiersku	Powiat Pabianicki	3 321,00	w kolejnych latach realizowane według potrzeb i możliwości finansowych				środki własne	Ekspertyza wykonana w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego.
119		Ochrona przed szrotówkiem kasztanowcowiaczkiem kasztanowców rosnących na terenie powiatu pabianickiego	Powiat Pabianicki	34 987,00	w kolejnych latach realizowane według potrzeb i możliwości finansowych				środki własne	-
123		Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, w tym opracowanie aktualizacji Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu	Powiat Pabianicki	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne				środki własne	-	
125		Prowadzenie postępowań w sprawie wycinki drzew i krzewów	Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego, ew. inne organy w zakresie ochrony przyrody	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne				środki własne	-	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸¹
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
127	POWAŻNE AWARIE	Dofinansowanie działających na terenie Straży Pożarnych (w tym podzadanie: Zakup lekkiego pojazdu ratownictwa technicznego dla OSP Niesięcin w Konstantynowie Łódzkim)	Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego	ok. 500 000 – 1 000 000	ok. 500 000 – 1 000 000	ok. 500 000 – 1 000 000	ok. 500 000 – 1 000 000	ok. 500 000 – 1 000 000	środki własne, WFOŚiGW	Zakup lekkiego pojazdu ratownictwa technicznego dla OSP Niesięcin w Konstantynowie Łódzkim - realizacja Gmina Konstantynów Łódzki, koszt: 400 000,00 zł do końca 2025 roku, 55% - Budżet Gminy Konstantynów Łódzki, 45% - WFOŚiGW i/lub NFOŚiGW
128		Powiatowy magazyn zarządzania kryzysowego w Powiecie Pabianickim	Powiat Pabianicki	262 500,00					WFOŚiGW program priorytetowy Magazyny zarządzania kryzysowego do 80% kosztów kwalifikowanych zadania	Wniosek - planowany do złożenia
129		Współdziałanie w zakresie doskonalenia systemów zarządzania kryzysowego i powiadamiania mieszkańców	Powiat Pabianicki, gminy powiatu pabianickiego, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pabianicach	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne					środki własne	-

Źródło: opracowanie własne

6.1.2 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY ZADAŃ KOORDYNOWANYCH

Tabela 39. Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koordynowanych realizowanych w ramach POŚ

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	Realizacja Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze", Realizacja Programu "Ciepłe Mieszkanie"	mieszkańcy powiatu pabianickiego	realizowane jako zadanie ciągłe, ok. 10 mln zł rocznie					WFOŚiGW	-
2		Realizacja zadania "wymiana pieca węglowego"	Gmina Ksawerów	160 000,00	160 000,00	160 000,00	160 000,00		środki własne	-
3		Program likwidacji lokalnych kotłowni lub palenisk węglowych na lata 2026-2028	Gmina Pabianice		400 000,00				środki własne	-
4		Budowa instalacji fotowoltaicznych dla obiektów użyteczności publicznej w Gminie Lutomiersk – etap I	Gmina Lutomiersk	1 158 162,88					Gmina Lutomiersk + 69,96% środków z Programu Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027	-
5		Budowa instalacji fotowoltaicznych dla obiektów użyteczności publicznej w Gminie Lutomiersk – etap II	Gmina Lutomiersk	953 257,14					Gmina Lutomiersk + 85,00% środków z Programu Fundusze Europejskie dla	-

⁸² np. szczegółowe zadania, których realizacja się już rozpoczęła lub/i podmiot odpowiedzialny za realizację zadania pozyskał dofinansowanie na realizację zadania

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
									Łódzkiego 2021-2027	
6		Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Ksawerowie wraz z budową instalacji fotowoltaicznej	Gmina Ksawerów		6 600 000,00				Gmina - 40%; WFOŚiGW - 60%	-
7		Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Woli Zaradzyńskiej wraz z budową instalacji fotowoltaicznej	Gmina Ksawerów		3 266 000,00				Gmina - 40%; WFOŚiGW - 60%	-
8		Budowa instalacji OZE wraz z magazynami energii na budynkach użyteczności publicznej	Gmina Pabianice		2 200 000,00				planowana dotacja z KPO 75%	-
9		Rozwój sieci gazowej	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	realizowane jako zadanie ciągłe w miarę możliwości finansowych spółki					środki własne	-
10		Rozwój sieci ciepłowniczej	ZEC Sp. z o.o. w Pabianicach, P.K.G.K.Ł. Sp. z o.o. w Konstanczynie Łódzkim	realizowane jako zadanie ciągłe w miarę możliwości finansowych spółki					środki własne	-
11		Kształtowanie zasad korzystania z określonych źródeł ciepła w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	gminy powiatu pabianickiego	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty administracyjne					środki własne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
12		Modernizacja oświetlenia ulicznego	gminy powiatu pabianickiego	realizowane jako zadanie ciągłe w miarę możliwości budżetowych					środki własne, WFOŚiGW	-
15		Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz komunalnych zlokalizowanych na terenie Gminy Lutomiersk	Gmina Lutomiersk	1 523 992,82					Gmina Lutomiersk + 53,27% środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych	-
17		Budowa ścieżki pieszo-rowerowej w ciągu drogi gminnej nr 120023E relacji Kazimierz - Bełdów - etap I, II	Gmina Lutomiersk	3 000 000,00					Gmina Lutomiersk + środki zewnętrzne	-
18		Budowa ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Gminy Pabianice	Gmina Pabianice	8 500 000,00					Gmina + dofinansowanie "Fundusze europejskie dla mobilnego Łódzkiego"	-
19		Rekreacyjna trasa pieszo-rowerowa „Na skraju lasu”	Miasto Pabianice		4 050 366,00				środki własne + środki zewnętrzne (dofinansowanie)	Inwestycja obejmuje ciąg ulic Smugowej i Bugaj na odcinku od ulicy Popławskiej do ulicy Rydzyńskiej w Pabianicach. W ramach niniejszej inwestycji planuje się utworzenie drogi dla pieszych i rowerów o łącznej długości ok. 1 549 m oraz szerokości 3,0 m wraz z podbudową.

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
20		Modernizacja i rozwój komunikacji miejskiej w Pabianicach etap III	Miasto Pabianice		11 070 000,00				środki własne + środki zewnętrzne (dofinansowanie UE)	Zadanie zakup autobusów elektrycznych typu BEV w ilości 3 sztuk zasilanych wyłącznie energią elektryczną, umowa o dofinansowanie jest podpisana.
21		Modernizacja i rozwój komunikacji miejskiej w Pabianicach etap II	Miasto Pabianice		29 622 201,93				środki własne + środki zewnętrzne (dofinansowanie UE)	Zadanie zakup autobusów elektrycznych typu BEV w ilości 9 sztuk zasilanych wyłącznie energią elektryczną, wniosek jest w trakcie oceny formalnej.
25	ZAGROŻENIA HAŁASEM	Bieżące utrzymanie dróg krajowych i ekspresowych	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	realizowane na jako zadanie ciągłe					środki własne	-
26		Podjęcie działań mających na celu wymianę nawierzchni na DW710 w Lutomiersku od km 14+800 do km 16+500	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi	brak szczegółowych danych, informacja z Programu Ochrony przed Hałasem dla Woj. Łódzkiego					środki własne	-
34		Przebudowa nawierzchni ul. Widzewska	Zarząd Dróg Miejskich	5 000 000,00					Gmina 100 %	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
35		Przebudowa nawierzchni ul. Prosnaka	Zarząd Dróg Miejskich	550 000,00					Gmina 100 %	-
36		Przebudowa nawierzchni ul. Szpitalna	Zarząd Dróg Miejskich	505 000,00					Gmina 100 %	-
37		Przebudowa nawierzchni ul. Składowa	Zarząd Dróg Miejskich	240 000,00					Gmina 100 %	-
38		Przebudowa odcinka drogi gminnej relacji Franciszków-Szydłówek-Szydłów (etap I)	Gmina Lutomiersk	1 050 000,00					Gmina Lutomiersk + 15,00% środków z budżetu Województwa Łódzkiego	-
39		Przebudowa odcinka drogi gminnej relacji Franciszków-Szydłówek-Szydłów (etap II, III)	Gmina Lutomiersk		2 600 000,00				Gmina Lutomiersk + środki zewnętrzne	-
40		Budowa ul. Miedzianej w Piątkowisku	Gmina Pabianice	421 150,00					środki własne	-
41		Rozbudowa drogi gminnej nr 108023E w Hermanowie	Gmina Pabianice	2 097 000,00					Gmina + dofinansowanie "Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg"	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
42		Przebudowa drogi wewnętrznej w Piątkowisku dz.nr ewid. 346/23 i 347/15	Gmina Pabianice	689 373,94					środki własne	-
43		Przebudowa dróg gminnych	Gmina Pabianice		25 000 000,00				środki własne	-
44		Budowa dróg gminnych	Gmina Pabianice		12 000 000,00				środki własne	-
45		Odwodnienie rejonu ulic Czereśniowej i Wrzosowej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	2 181 000,00					22% - Budżet Gminy Konstantynów Łódzki, 88% - Rządowy Fundusz Polski Ład	-
46		Budowa chodnika na ulicy Łaskiej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	100 000,00					budżet gminy	-
47		Budowa ulicy Osiedlowej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	420 000,00					budżet gminy	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
48		Rozbudowa układu drogowego ulic Plac Wolności i Polnej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	3 283 708,00					7% - Budżet Gminy Konstantynów Łódzki, 93% - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	-
49		Przebudowa ulicy Norwida w Konstantynowie Łódzkim	Gmina Konstantynów Łódzki	1 211 058,00					72% - Budżet Gminy Konstantynów Łódzki, 28% - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	-
50		Modernizacja infrastruktury drogowej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Konstantynów Łódzki	7 630 045,79					8% - Budżet Gminy Konstantynów Łódzki, 92% - Rządowy Fundusz Polski Ład	-
51		Budowa systemu mobilności lokalnej w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury komunikacyjnej na terenie Gminy	Gmina Konstantynów Łódzki	17 142 857,15					29% - WFOŚiGW planowana dotacja, 71% - środki UE planowana dotacja	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²	
				2025	2026	2027	2028	2029-2032			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	
52		Przebudowa układu funkcjonalnego i modernizacja zieleni w obrębie skwerów Placu Kościuszki w Konstantynowie Łódzkim - rewitalizacja zasobów przyrodniczych	Gmina Konstantynów Łódzki			2 500 000,00			100% - WFOŚiGW planowana dotacja	-	
53		Przebudowa układu drogowego wraz z modernizacją zieleni oraz utworzenie ekologicznych baz edukacyjnych na osiedlu Słowackiego w Konstantynowie Łódzkim - poprawa infrastruktury drogowej wraz z rewitalizacją zasobów przyrodniczych	Gmina Konstantynów Łódzki		1 718 755,57				100% - WFOŚiGW planowana dotacja	-	
54		Prowadzenie pomiarów natężenia ruchu w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	GPR 2025					GPR 2030	środki własne	-
55		Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	gminy powiatu pabianickiego	realizowane na jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne						środki własne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
59	POLA ELEKTRO-MAGNETYCZNE	Kontrola instalacji emitujących PEM	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi	realizowane na jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne					środki własne	-
60		Monitorowanie poziomów pól elektromagnetycznych	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	realizowane na jako zadanie ciągłe, koszty głównie administracyjne					środki własne	-
61		Uwzględnienie zagadnienia ochrony przed polami elektromagnetycznymi w planowaniu przestrzennym	gminy powiatu pabianickiego	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty administracyjne					środki własne	-
62	GOSPODAROWANIE WODAMI	Monitoring jakości wód ujmowanych na cele komunalne	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pabianicach, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, jednostki organizacyjne gmin powiatu pabianickiego	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty administracyjne					środki własne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
63		Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty administracyjne					środki własne	-
65		Bieżąca konserwacja infrastruktury z zakresu utrzymania wód i urządzeń wodnych (monitorowanie, remontowanie w miarę wystąpienia potrzeb infrastruktury, coroczne przeprowadzanie prac konserwacyjnych na rzekach i kanałach, czyszczenie koryt rzek, umocnienie brzegów)	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	realizowane jako zadanie ciągłe					środki własne, budżet Państwa	-
66		Zwiększenie retencyjności zlewni rzeki Ner poprzez budowę, przebudowę oraz modernizację budowli - Etap I oraz IV	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Zadania nie posiadają zagwarantowanego finansowania oraz ostatecznego planu w jakich latach będą realizowane					środki własne, fundusze zewnętrzne	-
67		Odbudowa ciekłu Gadka na ul. Ogrodników	Gmina Ksawerów		250 000,00				środki własne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
69		Budowa nowego zbiornika retencyjnego	Gmina Ksawerów		250 000,00				środki własne	-
70		Konserwacja istniejących rowów melioracyjnych	gminy powiatu pabianickiego, spółki wodne, właściciele gruntów		gmina Ksawerów - 300 000,00				środki własne	-
71	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Bieżąca ewidencja i kontrola zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	gminy powiatu pabianickiego, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego	realizowane na bieżąco, koszty administracyjne					koszty administracyjne	-
72		Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Pabianice			810 000,00			środki własne	-
73		Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Łódź - Gmina Miejska Pabianice	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Pabianicach		300 000,00				Dotacja NFOŚiGW w kwocie nie większej niż 3,75 mln zł oraz środki własne ZWiK Sp. z o.o.	W ramach projektu zostanie wybudowana sieć kanalizacji ogólnospławnej w ul. Cmentarnej oraz sieć kanalizacji sanitarnej w ulicach: Sempołowskiej, Warszawskiej, Rzgowskiej, Małej, Grabowej, Nastrojowej, Bystrej i Promiennej.

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
74		Budowa nowej stacji zlewniej z przepompownią na terenie Oczyszczalni Ścieków w Dobroniu	Gmina Dobroń		700 000,00				Gmina 20%, dotacja WFOŚiGW 80%	-
75		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Dobroń	Gmina Dobroń		5 000 000,00				Gmina 20%, dotacja/pożyczka KPO/ WFOŚiGW 80%	-
76		Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków dla Gminy Lutomiersk	Gmina Lutomiersk		58 000 000,00				Gmina Lutomiersk +środki zewnętrzne	-
77		Dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Ksawerów	Gmina Ksawerów	13 750 000,00					brak dokładnych danych	pokrycie kosztów z innych źródeł finansowania - zależne będzie od możliwości pozyskania środków
78		Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej	Gmina Pabianice		13 000 000,00				planowana dotacja z KPO 70%	-
79		Modernizacja przepompowni ścieków przy ul. Łaskiej w Konstantynowie Łódzkim	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	3 000 000,00					środki własne/ zewnętrzne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
80		Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Łódzkiej, na odcinku od ul. Kościelnej do ul. Spółdzielczej w Konstantynowie Łódzkim	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	266 127,00					środki własne/ zewnętrzne	-
81		Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Łódzkiej, na odcinku od ul. Spółdzielczej do S14 w Konstantynowie Łódzkim	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	1 502 345,00					środki własne/ zewnętrzne	-
82		Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Cmentarnej wraz z przyłączami	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	420 000,00					środki własne/ zewnętrzne	-
83		Budowa sieci wodociągowych na terenie gminy Dobroń	Gmina Dobroń		2 000 000,00				Gmina 20%, dotacja/ pożyczka KPO/ WFOŚiGW 80%	-
84		Przebudowa 2 stacji uzdatniania wody	Gmina Lutomiersk		12 000 000,00				Gmina Lutomiersk + środki zewnętrzne	-
85		Przebudowa wodociągów	Gmina Lutomiersk		3 500 000,00				Gmina Lutomiersk + środki zewnętrzne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
86		Dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Ksawerów	Gmina Ksawerów	koszty podano w zadaniu nr 77					brak dokładnych danych	pokrycie kosztów z innych źródeł finansowania - zależne będzie od możliwości pozyskania środków
87		Rozwój sieci wodociągowych	Gmina Pabianice		7 000 000,00 zł					-
88		Budowa sieci wodociągowej dla Osiedla Józefów etap I	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	4 250 191,00					16% - środki własne, 84% - pożyczka z NFOŚiGW	-
89		Modernizacja sieci wodociągowej w ul. Kwiatowej wraz z przyłączami	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	498 150,00					środki własne	-
90		Budowa sieci wodociągowej ul. Ignacew dz. 38/37	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	185 000,00					środki własne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
91		Modernizacja magistrali wodociągowej na odcinku SUW/ul. Klonowa w Konstantynowie Łódzkim etap I	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	4 400 000,00					środki własne/zewnętrzne	-
92		Modernizacja magistrali wodociągowej na odcinku od ul. Klonowa do ul. Rszewskiej w Konstantynowie Łódzkim etap II	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	3 450 000,00					środki własne/zewnętrzne	-
93		Modernizacja magistrali wodociągowej na odcinku od ul. Rszewskiej do rz. Jasieniec w Konstantynowie Łódzkim etap III	Przedsiębiorstwo Komunalne Gminy Konstantynów Łódzki Sp. z o.o.	1 676 000,00					środki własne/zewnętrzne	-
95	ZASOBY GEOLOGICZNE	Wykonanie badawczego odwiertu wód geotermalnych w Konstantynowie Łódzkim - rozpoznanie złóż wód termalnych na terenie gminy	Gmina Konstantynów Łódzki	63 914,40					środki własne	-
96		Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych	Użytkownik złoża	brak możliwości oszacowania kosztów					środki własne	-
97	GLEBY	Uwzględnienie zagadnień zabezpieczenia gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania w planowaniu przestrzennym	gminy powiatu pabianickiego	realizowane jako zadanie ciągłe, koszty administracyjne					środki własne	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
98		Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Łodzi	realizowane jako zadanie ciągłe w latach 2025-2032					środki własne, opłaty uiszczane przez rolników	-
99		Wapnowanie gleb	mieszkańcy powiatu pabianickiego	realizowane jako zadanie ciągłe w latach 2025-2032 w miarę możliwości finansowanych rolników, również przy wsparciu środków zewnętrznych					środki własne/ zewnętrzne	-
100		Identyfikacja i likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci i składowisk odpadów (w tym podzadanie: Usuwanie dzikich wysypisk - Pabianice (gm. wiejska))	gminy powiatu pabianickiego	Gmina Pabianice zamierza przeznaczyć na ten cel 50 000,00 zł					środki własne	-
101	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Budowa PSZOK	Gmina Lutomiersk		800 000,00				Gmina Lutomiersk + środki zewnętrzne	-
102		Rozbudowa i modernizacja PSZOK	Gmina Dobroń			2 000 000,00			aktualnie brak informacji na temat możliwych dofinansowań	-
103		Budowa PSZOK	Gmina Ksawerów		2 500 000,00				NFOŚiGW - brak danych lub inne dostępne programy dofinansowań	-
104		Bieżące utrzymanie PSZOK	Gmina Pabianice		900 000,00				budżet gminy	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
105		Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla mieszkańców Miasta Pabianic	Miasto Pabianice		300 000,00				Budżet Gminy	Budowa wiaty (zadaszenie) na kontenery, wykonanie odwodnienia terenu PSZOK, waga samochodowa, zakup kontenerów na odpady. Budowa PSZOK (rozbudowa PSZOK) planowana jest w tej samej lokalizacji co aktualny PSZOK.
106		Promowanie budowy przydomowych kompostowników	gminy powiatu pabianickiego	zadanie ciągłe, bezkosztowe, zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi					bez kosztów	-
107		Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym	gminy powiatu pabianickiego		gmina Konstantynów Łódzki - 142 500,00 zł (planowana dotacja 100% WFOŚiGW)				środki własne, WFOŚiGW	-
108		Demontaż i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	gminy powiatu pabianickiego	realizowane jako zadanie ciągłe w latach 2025-2032					środki własne, WFOŚiGW	-

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
120	ZASOBY PRZYRODNICZE	Zagospodarowanie terenu bulwaru im. F. Krusche na rzeką Dobrzyńką - Pabianice (gm. miejska)	gminy powiatu pabianickiego	6 170 000,00					Budżet gminy + środki zewnętrzne (WFOŚiGW w Łodzi)	-
121		Weryfikacja obszarów chronionego krajobrazu zlokalizowanych na obszarze powiatu	gminy powiatu pabianickiego, RDOŚ w Łodzi, inne organy w zakresie ochrony przyrody	realizowane jako działanie ciągłe w miarę możliwości finansowych gmin i możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych					koszty administracyjne	Weryfikacja obszarów chronionego krajobrazu zlokalizowanych na obszarze powiatu wynika z braku aktualności aktów prawnych. Na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Audytu Krajobrazowego Woj. Łódzkiego został wypracowany docelowy regionalny system obszarów chronionych.

Nr	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w zł					Źródło finansowania	Dodatkowe informacje ⁸²
				2025	2026	2027	2028	2029-2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
122		Aktualizacja Planów Urządzania Lasu	Nadleśnictwa	Aktualizacja raz na 10 lat. Nadleśnictwa Kolumna prowadzi gospodarkę leśną w oparciu o Plan Urządzania Lasu (PUL) opracowany przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie na lata 2016 – 2025. Nadleśnictwo Grotniki prowadzi gospodarkę leśną w oparciu o Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Grotniki na lata 2024 – 2033, a Nadleśnictwo Poddębice w oparciu o Plan Urządzania Lasu na okres 2017 – 2026. Nadleśnictwo Poddębice przystąpiło już do prac nad PUL na lata 2027-2036.					środki własne	-
124		Rozwój oferty edukacyjnej i turystycznej	Nadleśnictwa	realizowane na bieżąco w miarę możliwości finansowych					środki własne, fundusze zewnętrzne	-
126	POWAŻNE AWARIE	Kontrola zakładów przemysłowych stwarzających zagrożenie dla środowiska	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pabianicach	realizowane jako zadanie ciągłe w latach 2025-2032, koszty administracyjne					koszty administracyjne	-

Źródło: opracowanie własne

7 SYSTEM REALIZACJI POŚ

W niniejszym rozdziale przedstawiono system realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” w podziale na następujące elementy: współpraca z interesariuszami, zarządzanie, monitoring, okresowa sprawozdawczość i ewaluacja oraz aktualizacja.

Program jest dokumentem o charakterze strategicznym z punktu widzenia ochrony środowiska i szeroko rozumianego rozwoju zrównoważonego omawianej jednostki, dlatego zachodzi konieczność zaangażowania różnych grup interesariuszy do prac na etapie przygotowania programu, jak i w proces jego wdrażania, monitorowania i oceny. Interesariusze powinni pochodzić z obszaru powiatu lub powinni być z nią związani. Warunkiem koniecznym do skutecznej współpracy jest również aktywny udział interesariuszy. Główne grupy interesariuszy w ramach opracowania POŚ wymieniono w tabeli 40.

Tabela 40. Główni interesariusze w ramach opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”

Grupa	Rodzaj współpracy
Starostwo Powiatowe w Pabianicach	redakcja, opis stanu środowiska, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, opiniowanie, realizacja, sprawozdawczość
gminy powiatu pabianickiego	opis stanu środowiska, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi	opiniowanie, opis stanu środowiska, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, realizacja
Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łodzi	opiniowanie
Zarząd Województwa Łódzkiego	opiniowanie
mieszkańcy powiatu pabianickiego (w tym przedsiębiorcy, inwestorzy i organizacje pozarządowe)	konsultacje społeczne, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, realizacja
operatorzy sieci świadczący swe usługi na terenie powiatu	opis stanu infrastruktury technicznej, zaproponowanie przewidzianych do realizacji zadań, realizacja

Źródło: opracowanie własne

Za zarządzanie „Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” odpowiada Zarząd Powiatu Pabianickiego. Starosta Pabianicki jest również częściowo odpowiedzialny za wykonanie poszczególnych zadań. Realizacja celów i poszczególnych zadań wynikających z Programu ochrony środowiska spoczywa również w dużym stopniu na innych podmiotach, co wymaga nadzoru i koordynacji. Ocena realizacji przedmiotowego dokumentu odbywać się będzie poprzez sporządzanie raportów z POŚ.

Realizację Programu można podzielić na następujące etapy:

- wdrażanie – czyli realizacja zadań zawartych w Programie do 2032 roku, a przez to osiąganie zamierzonych celów,
- ewaluacja – czyli monitoring prowadzony przez odpowiednie jednostki,
- działania korygujące – w wyniku ewaluacji (po okresie 2 lat) możliwa jest korekta niektórych zadań, tak aby udało się osiągnąć zaplanowane w Programie cele,
- aktualizacja – opracowanie dokumentu Programu na kolejne lata następuje w oparciu o wyniki ewaluacji oraz doświadczenia i efekty uzyskane dzięki działaniom korygującym.

Tabela 41. Harmonogram realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”

Rok \ Działanie	Opracowanie i przyjęcie Uchwałą dokumentu	Wdrażanie Programu i bieżący monitoring	Opracowanie i publikacja raportu z Programu ochrony środowiska	Opracowanie dokumentu na nową perspektywę czasową
2025	x	x		
2026		x		
2027		x	x	
2028		x		
lata 2029-2032		x	x	x

Źródło: opracowanie własne

Na każdym etapie prac bardzo istotna jest współpraca pomiędzy interesariuszami Programu, np. poprzez zawiązanie grupy roboczej mającej wpływ na planowanie nowych zadań w aktualizacji Programu. Współpraca ta jest szczególnie istotna na etapie ewaluacji przy sporządzaniu sprawozdań z wykonanych zadań. Cykl zarządzania Programem jest ściśle powiązany z koniecznością pozyskiwania danych, które są niezbędne do oceny stanu jakości środowiska i stanu realizacji działań w cyklu dwuletnim.

W oparciu o art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy powiatu sporządza co dwa lata raport z wykonania programu ochrony środowiska, który przedstawia radzie powiatu. Po przedstawieniu Raportu dokument ten ustawowo zostaje przekazany organowi wykonawczemu województwa. Zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt. 7a) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko opracowany Raport podlega również zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Brak jakichkolwiek wytycznych co do kształtu i zakresu merytorycznego raportu, wymusza na podmiocie sporządzającym raport opracowanie własnego zakresu, formy oraz struktury. Zaleca się, aby minimum było następujące:

- opis stanu środowiska za lata, które obejmuje raport (wskazanie zmian i tendencji zachodzących w środowisku w poszczególnych latach poddanych ocenie),
- wykaz zrealizowanych zadań i celów wynikających z Programu (wraz z określeniem uzyskanych efektów ekologicznych),
- przeprowadzenie ewaluacji przyjętych zadań (rekomendacje na przyszłość).

Najistotniejsze wskaźniki opisujące stan obecny prezentuje Tabela 37. Zawarto w niej także docelowe wartości albo oczekiwane tendencje. Należy nadmienić również, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana. Przykładowo, zadania związane z edukacją ekologiczną mieszkańców powinny być mierzone za pomocą wskaźników świadomości społecznej, które trudno wyrazić w liczbach bezwzględnych, dlatego proponuje się ich opis tekstowy uwzględniający zrealizowane inicjatywy.

Na podstawie sporządzanych raportów z realizacji będzie można na bieżąco monitorować stan realizacji Programu i w przypadku, gdyby zaszła taka konieczność, zmienić go. Aktualizacja Programu ochrony środowiska następuje w takim samym trybie oraz formie, w jakiej nastąpiło przyjęcie Programu.

8 OPIS POWIĄZAŃ POŚ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Realizując lokalną politykę ochrony środowiska, Program ochrony środowiska dla obszaru powiatu pabianickiego, a w nim harmonogram realizacyjny, sporządzony został z uwzględnieniem celów zawartych w strategiach i programach (operacyjnych i rozwoju) wynikających z ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Poniżej wykazano powiązania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” z założeniami obowiązujących dokumentów strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

8.1 DOKUMENTY SZCZEBŁA KRAJOWEGO

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. W dokumencie tym sformułowano nową wizję i model rozwoju kraju będący odpowiedzią na wyzwania stojące przed polską gospodarką. Wyzwania te określono formułą pięciu pułapek rozwojowych: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficznej oraz słabości instytucjonalnej. Niezależnie od nich za bariery dla rozwoju Państwa uznano rozwarstwienie społeczne i utrzymujące się zróżnicowania przestrzenne w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Celem głównym Strategii jest: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. W obszarze „Środowisko” określono następujące kierunki interwencji:

- zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona gleb przed degradacją,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego (podniesienie skuteczności ochrony przestrzeni szczególnie cennej ze względów przyrodniczych i krajobrazowych),
- zarządzanie zasobami geologicznymi (zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania złóż),
- gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych (zapewnienie odpowiednich poziomów ochrony przed skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych).

Głównym celem „Polityki energetycznej Polski do 2040 roku” jest bezpieczeństwo energetyczne – przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko – biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny doprecyzowuje osiem kierunków polityki podzielonych na obszary i dodatkowo uszczegółowionych przez dwanaście projektów strategicznych. Wyznaczone kierunki to:

- kierunek 1: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych,
- kierunek 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,

- kierunek 3: Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych,
- kierunek 4: Rozwój rynków energii,
- kierunek 5: Wdrożenie energetyki jądrowej,
- kierunek 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii,
- kierunek 7: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji,
- kierunek 8: Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” przyjęła w dniu 29.10.2013 r. Rada Ministrów. Głównym celem Planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża:

- cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
- cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
- cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
- cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:
 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
- cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - budowa systemu wsparcia innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
- cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Celem VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych jest określenie nakładów inwestycyjnych w obszarze gospodarki ściekowej niezbędnych do uzyskania przez aglomeracje o RLM $\geq 2\ 000$ zgodności z warunkami dyrektywy 91/271/EWG:

- wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych powinno gwarantować przynajmniej 98% poziomu obsługi, przy czym pozostałe 2% niezbranego siecią kanalizacyjną ładunku jest mniejsze niż 2 000 RLM. Ładunek niezbrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji (art. 3 dyrektywy 91/271/EWG),
- wydajność oczyszczalni powinna być dostosowana do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji (art. 10 dyrektywy 91/271/EWG),
- standardy oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie powinny zostać zapewnione poprzez zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwanie biogenów w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM (art. 4 lub art. 5 ust. 2 dyrektywy 91/271/EWG).

W październiku 2022 r. Komisja Europejska przedłożyła wniosek dotyczący zmiany dyrektywy, a styczniu 2024 roku osiągnięto porozumienie w sprawie ostatecznego kształtu tekstu. Rada Unii Europejskiej zatwierdziła w 2024 roku zmienioną dyrektywę o oczyszczaniu ścieków komunalnych – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3019 z dnia 27 listopada 2024 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych. Państwa członkowskie UE, w tym Polska, mają teraz do 31 miesięcy na dostosowanie ustawodawstwa krajowego do nowych przepisów (czyli na transpozycję dyrektywy).

„Krajowy plan gospodarki odpadami 2028” został przyjęty 12 czerwca 2023 r. przez Radę Ministrów. Istotą KPGO 2028 jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób, który zapewnia ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości i uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury. Główne cele wskazane w dokumencie to m.in.:

- szeroko pojęte zapobieganie powstawaniu odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem żywności,
- wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu,
- dążenie do 55% dla 2025 r. i 65% dla 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych,
- minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.,
- utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.,
- zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- dokończenie likwidacji mogiłników zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami.

Dokument strategiczny Ministra Klimatu i Środowiska pn. „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)” określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r., które będą nie tylko spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim będą określać nowe kierunki działań w tym obszarze. Dokument ma na celu skoordynowanie działań wynikających z krajowych ram polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami

polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii, a także transportu.

„Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” zakłada realizację następujących celów: przywrócenie drożności rzek dla migracji ryb, przywrócenie połączenia pomiędzy korytami rzeki, a terenami zalewowymi w ich dolinach, poprawę warunków morfologicznych (siedliskowych) w korytach rzek oraz przepływu wód celem polepszania warunków bytowania dla organizmów wodnych, poprawę jakości wód i ograniczeniu dopływu zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa, ścieków komunalnych i przemysłowych, spełnienie wymagań koniecznych dla przyrodniczych obszarów chronionych.

Długoterminowe kierunki działań w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy zaprezentowano w „Planie przeciwdziałania skutkom suszy”. Plan został przyjęty we wrześniu 2021 r. w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Głównym elementem planu jest katalog działań, których wdrożenie przyczyni się do minimalizowania skutków suszy. Wśród proponowanych działań znajdują się działania związane ze zwiększeniem retencji (zarówno sztucznej, jak i naturalnej), działania formalne, a także działania edukacyjne:

- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych,
- realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych przez zwiększanie sztucznej retencji,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania i odtwarzania naturalnej retencji,
- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowo-roztopowych na terenach zurbanizowanych.

„Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności” również zawiera cele wpisujące się w „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”:

- cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska:
 - kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
 - kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
 - kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
 - kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
 - kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
 - kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
- cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:
 - kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
 - kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
- Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski:
 - kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

„Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Rolą PEP2030 jest

zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje "Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)". Cel główny PEP2030, tj. rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost z Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju. Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi.

8.2 DOKUMENTY SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO

„Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032” został przyjęty Uchwałą Nr XIII/160/25 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 kwietnia 2025 r. i zakłada następujące wpisujące się w cele „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” założenia:

- Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,
- Poprawa klimatu akustycznego w województwie łódzkim
- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd),
- Ochrona przed niedoborami wody i powodzią,
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,
- Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu,
- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa łódzkiego,
- Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej na terenie województwa łódzkiego,
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

Niektóre cele ekologiczne zawarte w programie szczebla wojewódzkiego wpisują się wprost w cele niniejszego Programu ochrony środowiska, natomiast część celów będzie realizowana w poprzez konkretne zadania inwestycyjne (np. osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) - rzecznych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) będzie się odbywać poprzez racjonalne korzystanie z zasobów wodnych.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (SRWŁ 2030), przyjęta przez Sejmik Województwa Łódzkiego 6 maja 2021 r. jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. 25 marca 2025 r. Zarząd Województwa Łódzkiego uchwałą nr 359/25 przyjął projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, który dostosowuje obowiązujący dokument do aktualnych wymogów prawnych. 2 września 2025 roku Zarząd Województwa Łódzkiego Uchwałą Nr 1232/25 przedłożył projekt uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego zmieniającej uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Prace nad projektem aktualizacji SRWŁ 2030 polegają przede wszystkim na uzupełnieniu dokumentu o model struktury funkcjonalno-przestrzennej, sporządzony zarówno w formie tekstowej jak i graficznej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Wizję regionu sformułowano w następujący sposób: Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum Polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych. Część strategiczną dokumentu tworzy hierarchiczny i spójny układ zamierzeń rozwojowych województwa, na który

składają się: cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań pozwalające na osiągnięcie założonej wizji rozwoju. W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer: gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

- a) Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- b) Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- c) Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” w największym stopniu odwołuje się do 3. celu strategicznego zawartego w Strategii tj. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń, którego realizacja odbywać się będzie poprzez następujące cele operacyjne:

- ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I POPRAWA JAKOŚCI ZASOBÓW ŚRODOWISKA,
- OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU,
- ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ,
- NOWOCZESNA ENERGETYKA W WOJEWÓDZTWIE,
- RACJONALIZACJA GOSPODARKI ODPADAMI,
- ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG TELEINFORMATYCZNYCH.

Kierunki działań, które będą realizowane w ramach ww. celów wprost wpisują się w założenia przedmiotowego dokumentu np. Poprawa jakości powietrza, Ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości, Przeciwdziałanie skutkom suszy i zmniejszanie niedoborów wody, Ograniczanie skutków zjawisk ekstremalnych czy Zmniejszanie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.

28 Sierpnia 2018 roku Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą nr LV/679/18 przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego. Plan przedstawia wizję regionu spójnego terytorialnie i wizerunkowo, kreatywnego i konkurencyjnego w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniającego się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia. W tym sensie wszystkie zadania wymienione w niniejszym programie ochrony środowiska dla powiatu pabianickiego wpisują się w te założenia, gdyż nadrzędnym celem programu jest zrównoważony rozwój omawianej jednostki w poszanowaniu zasad ochrony środowiska.

Uchwałą nr XVII/204/2025 z dnia 26 sierpnia 2025 r. Sejmik Województwa Łódzkiego przyjął Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2025-2030 z uwzględnieniem lat 2031-2036. Plan zawiera analizę aktualnego stanu gospodarki odpadami w województwie oraz plan niezbędnych działań umożliwiających osiągnięcie kierunków i celów w zakresie gospodarowania odpadami, jakie wynikają z przepisów krajowych i unijnych. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” również określa zadania mające na celu osiągnięcie kierunków i celów w zakresie gospodarowania odpadami, jakie wynikają z przepisów krajowych i unijnych i w tym sensie jest z nim spójny.

Niniejszy dokument odnosi się także do innych dokumentów szczebla wojewódzkiego, co zostało opisane wcześniej, m.in.: Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja łódzka, Program ochrony powietrza i plan działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej, Uchwała antysmogowa czy Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa łódzkiego.

8.3 DOKUMENTY SZCZEBŁA POWIATOWEGO

Uchwałą nr XLV/332/22 Rady Powiatu Pabianickiego przyjęto do realizacji „Program Ochrony Środowiska Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”. Przedstawione w programie cele i zadania dotyczą okresu 2021 – 2024 oraz perspektywicznie do 2028 roku. Program określił cele, priorytety oraz harmonogram działań niezbędnych do utrzymania lub poprawy stanu środowiska. Cele i kierunki działań proekologicznych zawarte w opracowaniu zgodnie z założeniami miały służyć

rozwiązywaniu konfliktów relacji gospodarka-środowisko oraz ogólnej poprawie stanu środowiska. Wyznaczono następujące długookresowe cele ekologiczne:

1. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,
2. Poprawa klimatu akustycznego na terenie powiatu,
3. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
4. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd),
5. Ochrona przed niedoborami wody i powodzią,
6. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,
7. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
8. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu,
9. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
10. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej,
11. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
12. Zwiększanie lesistości,
13. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

Wyznaczone w niniejszym POŚ cele i kierunki działań mają tematyczną i programową kontynuację, gdyż ważnym aspektem prowadzenia właściwej polityki ochrony środowiska na danym terenie jest przewidywalność i spójność.

Uchwała Nr XLI/308/21 Rady Powiatu Pabianickiego z dnia 28 października 2021 r. przyjęła „Strategię Rozwoju Powiatu Pabianickiego 2030”. Zgodnie ze Strategią, misją Powiatu Pabianickiego jest wykorzystanie dogodnych warunków rozwoju wynikających z lokalizacji, wysokiej jakości środowiska naturalnego oraz możliwości jakie niesie polityka Unii Europejskiej w połączeniu ze wspieraniem rozkwitu gospodarczego obszaru. Wizję sformułowano w następujący sposób: Powiat Pabianicki, w oparciu o dobrą współpracę gmin wchodzących w jego skład oraz o silną pozycję w regionie, rozwija się wykorzystując swój potencjał wewnętrzny i możliwości zewnętrzne. Mieszkańcy Powiatu mają dostęp do wysokiej jakości usług publicznych i wsparcie w rozwoju przedsiębiorczości. Rozwój obszaru prowadzony jest konsekwentnie, z uszanowaniem lokalnego środowiska życia i zamieszkania. Dla realizacji założeń Strategii sformułowano 3 Cele Strategiczne:

1. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej w zgodzie z Europejskim Zielonym Ładem,
2. Poprawa, rozwój i podniesienie jakości usług publicznych,
3. Prowadzenie polityki rozwoju w oparciu o potencjały endogeniczne powiatu.

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” w największym stopniu odnosi się do celu 1, który zgodnie z założeniami Strategii realizowany będzie poprzez sześć celów operacyjnych:

- Poprawa stanu i rozwój infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej,
- Poprawa jakości i dostępności sieci telekomunikacyjnej (w tym wprowadzenie e-usług),
- Budowanie infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej oraz czasu wolnego,
- Przygotowanie terenów inwestycyjnych,
- Zwiększenie ilości instalacji odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa infrastruktury pomocy społecznej.

9 PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Największy udział środków zewnętrznych na działania związane z ochroną środowiska pochodzi z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych Unii Europejskiej. Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Dokument określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności w latach 2021-2027. To już czwarta perspektywa Funduszy Europejskich, z których korzysta Polska. W aktualnym rozdaniu funduszy unijnych na politykę spójności Polska ma do dyspozycji ponad 76 mld euro. Programy, które będą realizowane w latach 2021-2027 związane z ochroną środowiska to przede wszystkim:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko – głównym celem programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez np. obniżenie emisyjności gospodarki, transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym, budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne, poprawę bezpieczeństwa transportu,
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki – program stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020, których celem jest przykładowo transformacja gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii,
- Fundusze Europejskie dla Rybactwa – to program, który jest kontynuacją wsparcia udzielanego sektorowi rybactwa w perspektywie finansowej Unii Europejskiej (UE) 2014–2020, kiedy to środki z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) wdrażane są za pośrednictwem Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze” (PO RYBY 2014–2020) i służy m.in. wspieraniu zrównoważonego rybołówstwa oraz odbudowy i ochrony żywych zasobów wodnych,
- 16 programów regionalnych – w tym: Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027. W ramach programu na lata 2021-2027 regionowi łódzkiemu przyznano ponad 2,7 mld euro. Środki te pochodzą zarówno z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), jak i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)

Rolą NFOŚiGW jest natomiast wspieranie realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a głównym narzędziem tej polityki jest Strategia Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Opracowanie Strategii Działania wynika bezpośrednio z przepisów ustawy POŚ. Ponadto zgodnie z przepisami ustawy POŚ Strategia Działania ma wynikać ze Wspólnej Strategii. Należy przez to rozumieć, że Wspólna Strategia powinna stanowić podstawę tworzenia indywidualnych strategii pod względem jedności misji, wizji i celu strategicznego. Dla zachowania niezbędnej elastyczności systemu funduszy przyjęto, że ze Wspólnej Strategii wynikają rekomendacje do realizacji, które uzupełniane są o dodatkowe cele i priorytety w strategiach indywidualnych 17 funduszy.

Strategia Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2025-2028 określa wizję, misję i cel strategiczny:

- **WIZJA:** Lider w finansowaniu zielonej transformacji, nowoczesna i konkurencyjna organizacja odpowiadająca na potrzeby Interesariuszy,
- **MISJA:** Napędzamy zieloną transformację poprzez wsparcie efektywnych inicjatyw, które wpływają na rozwój gospodarki i są ukierunkowane na realizację interesu publicznego i środowiskowego,

- **CEL STRATEGICZNY:** Wspieranie transformacji niskoemisyjnej, zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości środowiska w Polsce poprzez realizację efektywnych i skutecznych inicjatyw prośrodowiskowych.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (WFOŚiGW w Łodzi) to instytucja, która wspiera finansowo działania na rzecz ochrony środowiska w województwie łódzkim. Działa jako bank ekologiczny, przyznając dotacje i pożyczki na różne projekty proekologiczne. Głównym celem Funduszu jest poprawa jakości środowiska naturalnego w regionie. Dofinansowuje szeroki zakres przedsięwzięć, które można podzielić na kilka kluczowych obszarów:

- a) ochrona powietrza: wspiera programy mające na celu redukcję zanieczyszczeń, na przykład poprzez dofinansowanie wymiany starych pieców węglowych na bardziej ekologiczne źródła ciepła (pompy ciepła, piece gazowe), termomodernizację budynków, czy też instalacje fotowoltaiczne,
- b) ochrona wód: finansuje budowę i modernizację oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnych oraz systemów zaopatrzenia w wodę, co przyczynia się do poprawy czystości rzek i jezior,
- c) gospodarka odpadami: wspiera projekty związane z selektywną zbiórką odpadów, budową punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) oraz modernizacją składowisk,
- d) ochrona przyrody i edukacja ekologiczna: przyznaje środki na tworzenie parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, a także na programy edukacyjne skierowane do szkół i mieszkańców, które podnoszą świadomość ekologiczną.

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) stanowi kompleksowy instrument wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia obywateli.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) to program reform i inwestycji, który ma pomóc Polsce w łagodzeniu społecznych i gospodarczych skutków pandemii COVID-19 oraz wzmocnić odporność polskiej gospodarki na przyszłe kryzysy. KPO jest częścią większego unijnego instrumentu, Next Generation EU. Główne filary KPO, na które przeznaczono środki, to m.in. inwestycje w odnawialne źródła energii, termomodernizację budynków oraz czystsze powietrze, rozwój transportu publicznego, w tym kolei i transportu niskoemisyjnego.

Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

W VI AKPOŚK oszacowano także potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład aglomeracji mają czas do końca 2027 r. na zrealizowanie zaplanowanych inwestycji. Blisko 30 mld złotych to kwota inwestycji zaplanowanych w ramach VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. Ich finansowanie będzie pochodzić ze środków krajowych i unijnych. Środki przewidziane są na:

- budowę i modernizację sieci kanalizacyjnej,
- inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków,
- indywidualne systemy oczyszczania (przysadowe oczyszczalnie ścieków jako uzupełnienie sieci kanalizacyjnej).

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji, jednostki samorządowe, każdorazowo i indywidualnie powinny dopasowywać system możliwości finansowania, do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

10 SPIS TABEL

Tabela 1.	Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM _{2,5}) – strefa łódzka i aglomeracja łódzka.....	20
Tabela 2.	Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – strefa łódzka	23
Tabela 3.	Analiza SWOT – ochrona klimatu i jakości powietrza.....	32
Tabela 4.	Wyniki GPR 2020/2021 dla odcinków dróg przebiegających przez obszar powiatu pabianickiego	35
Tabela 5.	Wyniki pomiaru hałasu drogowego w wybranym punkcie pomiarowym na terenie Pabianic w 2023 roku.....	38
Tabela 6.	Wykaz dróg powiatowych wraz z oceną stanu technicznego	38
Tabela 7.	Wyniki pomiaru hałasu drogowego w wybranym punkcie pomiarowym na terenie m. Porszewice w 2023 roku	43
Tabela 8.	Rodzaje dróg (w km) w gminach powiatu pabianickiego wg stanu na 2023 rok	43
Tabela 9.	Analiza SWOT – zagrożenia hałasem.....	48
Tabela 10.	Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w punktach pomiarowych zlokalizowanych w powiecie pabianickim.....	51
Tabela 11.	Analiza SWOT – pola elektromagnetyczne	51
Tabela 12.	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) dla JCWP położonych w obrębie powiatu pabianickiego	57
Tabela 13.	Analiza SWOT – gospodarowanie wodami	67
Tabela 14.	Długość sieci wodociągowej w gminach powiatu pabianickiego i powiecie pabianickim ogółem.....	69
Tabela 15.	Ocena jakości wody poszczególnych wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w latach 2023-2024.....	70
Tabela 16.	Zużycie wody w m ³ na 1 mieszkańca w latach 2022-2024 w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego.....	71
Tabela 17.	Długość sieci kanalizacyjnej w gminach powiatu pabianickiego i powiecie pabianickim ogółem.....	73
Tabela 18.	Warunki zgodności aglomeracji zlokalizowanych w powiecie pabianickim z Dyrektywą Rady 91/271/EWG za 2023 rok.....	75
Tabela 19.	Analiza SWOT – gospodarka wodno-ściekowa.....	78
Tabela 20.	Złoża zlokalizowane na obszarze powiatu pabianickiego.....	80
Tabela 21.	Obszary górnicze w powiecie pabianickim.....	82
Tabela 22.	Analiza SWOT – zasoby geologiczne.....	86
Tabela 23.	Podział gruntów ornych w powiecie pabianickim	89
Tabela 24.	Zestawienie wyników badań gleb z terenu powiatu pabianickiego z lat 2023-2024	90
Tabela 25.	Analiza SWOT – gleby	94
Tabela 26.	Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w powiecie pabianickim w latach 2022-2024 (w tonach).....	97
Tabela 27.	Osiągnięte poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości minimalnej dla lat 2023-2024.....	98
Tabela 28.	Osiągnięte w gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024 poziomy składowania odpadów komunalnych	99
Tabela 29.	Osiągnięte w latach 2022-2023 poziomy ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	99
Tabela 30.	Analiza SWOT – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	104
Tabela 31.	Liczba pomników przyrody w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024.....	111
Tabela 32.	Statystyki terenów zieleni w powiecie pabianickim	112

Tabela 33.	Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze	116
Tabela 34.	Analiza SWOT – poważne awarie	119
Tabela 35.	Przykłady zrealizowanych w ostatnich latach działań w zakresie edukacji ekologicznej w powiecie pabianickim.....	121
Tabela 36.	Identyfikacja najważniejszych problemów środowiskowych na obszarze objętym opracowaniem	124
Tabela 37.	Cele, kierunki interwencji i zadania przewidziane do realizacji w ramach poszczególnych obszarów interwencji.....	128
Tabela 38.	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych realizowanych w ramach POŚ	150
Tabela 39.	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koordynowanych realizowanych w ramach POŚ	157
Tabela 40.	Główni interesariusze w ramach opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”	176
Tabela 41.	Harmonogram realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”	177

11 SPIS WYKRESÓW

Wykres 1	Ludność powiatu pabianickiego w latach 2021-2024	10
Wykres 2	Struktura ekonomiczna mieszkańców powiatu pabianickiego na koniec 2023 roku oraz prognoza demograficzna na 2040 rok	12
Wykres 3	Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie pabianickim w latach 2021-2024	12
Wykres 4	Podmioty wg sekcji PKD 2007 w powiecie pabianickim w 2024 roku	13
Wykres 5	Średnia miesięczna suma opadów [mm] (prawa oś) i średnia miesięczna temperatura [°C] (lewa oś) w Pabianicach	17
Wykres 6	Wzrost średniej temperatury powietrza w Polsce w latach 1951-2021	17
Wykres 7	Emisja zanieczyszczeń gazowych w powiecie pabianickim w latach 2021-2024 (ton na rok) z zakładów szczególnie uciążliwych	28
Wykres 8	Emisja zanieczyszczeń pyłowych w powiecie pabianickim w latach 2021-2024 (ton na rok) z zakładów szczególnie uciążliwych	28
Wykres 9	Wskaźnik pojazdów samochodowych i ciągników w powiecie pabianickim w latach 2020-2023	29
Wykres 10	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w powiecie pabianickim w latach 2023-2024.....	70
Wykres 11	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie pabianickim w latach 2023-2024	73
Wykres 12	Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w powiecie pabianickim w latach 2021-2024.....	76
Wykres 13	Podział użytków rolnych w powiecie pabianickim wg stanu na 1 stycznia 2025 roku	89
Wykres 14	Podział gruntów ornych w powiecie pabianickim (w ha)	90
Wykres 15	Odczyn pH zbadanych w latach 2022-2023 gleb	91
Wykres 16	Wyniki dotyczące potrzeby wapnowania	91
Wykres 17	Zasobność zbadanych gleb w fosfor.....	91
Wykres 18	Zasobność badanych gleb w potas	92
Wykres 19	Zasobność badanych gleb w magnez	92
Wykres 20	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w kg w gminach powiatu pabianickiego w latach 2022-2024	97
Wykres 21	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (w %) w powiecie pabianickim w latach 2017-2024	98

12 SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1	Gminy powiatu pabianickiego oraz położenie omawianej jednostki na tle województwa łódzkiego	10
Rysunek 2	Liczba ludności w gminach powiatu pabianickiego wg stanu na koniec 2024 roku	11
Rysunek 3	Statystyka stężeń BaP średnia roczna [ng/m^3] max w gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024	21
Rysunek 4	Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w pyłe zawieszonym PM10, określonego	21
Rysunek 5	Zasięg obszaru przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla O_3 , określonego ze względu na.....	22
Rysunek 6	Statystyka stężeń PM2,5 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] max w gminach powiatu pabianickiego w latach 2023-2024	23
Rysunek 7	Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie w % ogółu mieszkań w gminach powiatu pabianickiego	25
Rysunek 8	Mieszkania wyposażone w gaz sieciowy w % ogółu mieszkań w gminach powiatu pabianickiego	26
Rysunek 9	Liczba przyłączonych do sieci instalacji fotowoltaicznych wg stanu na koniec 2024 roku w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego	30
Rysunek 10	Drogi krajowe oraz wojewódzkie w powiecie pabianickim	34
Rysunek 11	Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej w gminach powiatu pabianickiego	44
Rysunek 12	Drogi o nawierzchni gruntowej w gminach powiatu pabianickiego	44
Rysunek 13	Koleje w powiecie pabianickim	45
Rysunek 14	Podobszary ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Łask na tle powiatu pabianickiego	47
Rysunek 15	Lokalizacja stacji bazowych łączności bezprzewodowej oraz przebieg linii elektroenergetycznych najwyższych napięć i wysokiego napięcia	50
Rysunek 16	Główne rzeki i ciek i jeziora w powiecie pabianickim	53
Rysunek 17	JCWP rzeczne (zlewnie) na obszarze powiatu pabianickiego	54
Rysunek 18	Stan/potencjał ekologiczny JCWP rzecznych na terenie powiatu pabianickiego	55
Rysunek 19	Stan chemiczny JCWP rzecznych na terenie powiatu pabianickiego	56
Rysunek 20	Ocena stanu JCWP rzecznych na terenie powiatu pabianickiego	56
Rysunek 21	JCWPd z obszaru powiatu pabianickiego	61
Rysunek 22	Obszary zagrożenia powodziowego 0,2% (raz na 500 lat) w powiecie pabianickim	63
Rysunek 23	Wynikowe (łączne) zagrożenie suszą w powiecie pabianickim	64
Rysunek 24	Zagrożenie suszą rolniczą w powiecie pabianickim	65
Rysunek 25	Zagrożenie suszą hydrologiczną w powiecie pabianickim	65
Rysunek 26	Zagrożenie suszą hydrogeologiczną w powiecie pabianickim	66
Rysunek 27	Korzystający z wodociągu (w %) wg stanu na 31.12.2023 r. w gminach powiatu pabianickiego – porównanie.....	69
Rysunek 28	Zużycie wody w gminach powiatu pabianickiego – zmiana w latach 2022-2024 - porównanie	71
Rysunek 29	Korzystający z kanalizacji (w %) wg stanu na 31.12.2023 r. w gminach powiatu pabianickiego – porównanie.....	72
Rysunek 30	Lokalizacja oczyszczalni ścieków komunalnych i bytowych w powiecie pabianickim	74
Rysunek 31	Położenie powiatu pabianickiego na tle regionalizacji fizycznogeograficznej Polski.....	80
Rysunek 32	Lokalizacja udokumentowanych złóż kopalin na terenie powiatu pabianickiego	82
Rysunek 33	Lokalizacja obszarów górniczych w powiecie pabianickim	83
Rysunek 34	Tereny górnicze w powiecie pabianickim.....	84
Rysunek 35	Liczba punktów niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin w gminach powiatu pabianickiego	86
Rysunek 36	Lokalizacja zinwentaryzowanych szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku na obszarze powiatu pabianickiego.....	93

Rysunek 37	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (w kg) w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego	96
Rysunek 38	Masa wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia (w tonach) w poszczególnych gminach powiatu pabianickiego	103
Rysunek 39	Rezerваты przyrody w powiecie pabianickim	106
Rysunek 40	Obszary chronionego krajobrazu w powiecie pabianickim.....	107
Rysunek 41	Obszar Natura 2000 w powiecie pabianickim.....	108
Rysunek 42	Użytki ekologiczne w powiecie pabianickim.....	109
Rysunek 43	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe w powiecie pabianickim.....	110
Rysunek 44	Pomniki przyrody w powiecie pabianickim	111
Rysunek 45	Podział obszaru powiatu pabianickiego na Nadleśnictwa.....	114
Rysunek 46	Rozmieszczenie terenów leśnych i zadrzewionych w powiecie pabianickim.....	115
Rysunek 47	Lesistość (w %) wg stanu na 31.12.2024 r. w gminach powiatu pabianickiego – porównanie.....	115
Rysunek 48	Zidentyfikowane problemy i konflikty środowiskowe w powiecie pabianickim – ujęcie graficzne	126

Uzasadnienie

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu” to strategiczny dokument planistyczny, który określa cele, kierunki oraz priorytety działań podejmowanych przez powiat w celu ochrony środowiska naturalnego. Program precyzuje konkretne zadania, które należy podjąć, aby osiągnąć wyznaczone cele dotyczące m.in. gospodarowania odpadami, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, czy bioróżnorodności.

Poprzedni „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pabianickiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku” został przyjęty do realizacji uchwałą Rady Powiatu Pabianickiego Nr XLV/332/2022 z dnia 27 stycznia 2022 r.

Podstawę prawną sporządzenia programu ochrony środowiska stanowi art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, Dz. U. z 2024 r. poz. 1940 i Dz. U. z 2025 r. poz. 1080), zgodnie z którym organ wykonawczy powiatu w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza powiatowe programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Projekt programu podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy województwa.

Projekt „Programu” wymaga także przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (podstawa prawna art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zmianami)).

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, Dz. U. z 2024 r. poz. 1940 i Dz. U. z 2025 r. poz. 1080) „Program” uchwała rada powiatu. Po przyjęciu jest on przekazywany do organu wykonawczego województwa.

W imieniu Zarządu Powiatu Pabianickiego projekt uchwały Rady Powiatu Pabianickiego referować będzie pan Kamil Nabagło, wykonawca "Programu" lub Ewelina Śpionek, naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.